

T.C.
MALTEPE ÜNİVERİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**ŞİZOFRENİDE DİL VE DÜŞÜNCENİN RORSCHACH TESTİ
ILE İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Faramarz Ayadi

İstanbul 2008

T.C.
MALTEPE ÜNİVERİSTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ŞİZOFRENİDE DİL VE DÜŞUNCENİN RORSCHACH TESTİ
ILE İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Faramarz Ayadi

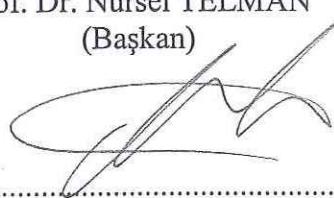
Tez Danışmanı
Doç. Dr. Tevfika Tunaboylu-İkiz
Yar.Doç.Dr. Bayhan Üge

İstanbul 2008

T.C. Maltepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

15.10.2008 tarihinde tezinin savunmasını yapan Faramarz AYADI'ye ait
“Şizofrenide Dil ve Düşüncenin Rorschach Testi İle İncelenmesi” başlıklı çalışma,
Jürimiz Tarafından Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Psikoloji
(Klinik Psikoloji) Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Tezi Olarak Kabul
Edilmiştir.

.....
Prof. Dr. Nursel TELMAN
(Başkan)

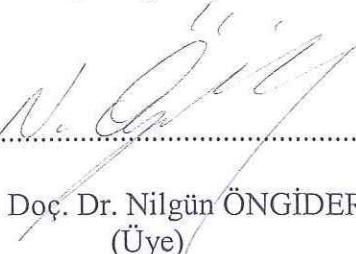
.....
Doç. Dr. İlyas GÖZ
(Üye)

.....
Doç. Dr. Tevfika İKİZ
(Üye)

.....
Yard. Doç. Dr. Bayhan ÜGE
(Üye)
(Danışman)

.....
Yard. Doç. Dr. Nilgün ÖNGİDER
(Üye)

TEŞEKKÜRLER

Bu tezin yapılmasında bana gönüllü katılımlarını sunan Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde yatılı tedavi gören şizofreni hastalarına teşekkür ederek başlamak istiyorum. Yaptığım çalışmada bana her konuda rehberlik eden sevgili ve değerli hocam Doç. Dr. Tevfika İkiz Tunaboylu'ya, tüm çalışma boyunca desteğini hissettiğim Yar. Doç. Dr. Bayhan Üge'ye, bana hastanede son derece verimli bir çalışma ortamı sağlayan Doç. Dr. Cem İlnelm'e en derin saygıyı ve teşekkürü borç bilirim. Yine tezin hazırlanma sürecinde benden yardımlarını esirgemeyen Zümrüt Bulamur'a, Deniz Yılmaz'a, Meltem Dursun'a ve Feriba Ayadi'ye içtenlikle teşekkür ediyorum.

ÖZET

Bu araştırmada, şizofrenide dil ve düşünce özellikleri Rorschach Testi üzerinden incelenmiştir. 16 erkek ve 14 kadın şizofren hastaya yapılan uygulamalar ayrıntılı bir içerik analizine tabii tutularak şizofrenik dil ve düşüncenin ruhsal kökenleri aydınlatılmaya çalışılmıştır.

İncelenen Rorschach protokollerinde, persecütif söylemler, bozuk birleşimler ve konfabulasyonlar, anatomi ve röntgen yanıtları, boşluk şoku, perseverasyon, kendini referans gösterme gibi psikotik düşüncenin göstergeleri sayılabilcek olgular ele alınmıştır.

Yapılan Rorschach uygulamalarının yorumlanması sonucunda aşağıdaki sonuçlara varılmaktadır:

- Şizofreninin ruhsal kökenleri, erken dönem nesne ilişkilerince belirlenmektedir.
- Annelik işlevinin yeterli olup olmaması, şizofreninin ortaya çıkışında önemli bir paya sahiptir.
- Şizofrenide ruhsal ve nesnel gerçeklikten nefret edilmesi, gerçeklik ilkesinin bozulmasına neden olmaktadır.
- Yaşanan yoğun persecütyon duygusu ve gerçeklige yönelik nefret, üst düzey ruhsal mekanizmaların (dil ve düşünce gibi) işleyişini sekteye uğratmaktadır.
- Fiziksel devinimin yerini almış içsel bir oluşum olan dil, şizofrenide sembolik özelliğinden uzaklaşarak, somut eylemler olarak algılanmaktadır.

ABSTRACT

In this research, schizophrenic thought and language is studied using the Rorschach Test. The projective methods have been applied to 16 male and 14 female patients, and the protocols are interpreted to enlighten the psychic roots of schizophrenia.

In the protocols which have been interpreted, the phenomena of persecutive statements, confabulatory combinations and confabulations, anatomy and x-ray responses, void shock, perseverations and self reference are examined in details which are thought to be the signs of psychotic thinking.

Interpreting the Rorschach protocols of schizophrenic patients, the following remarks could be made:

- Early object-relations of the infant have an important role in the psychic roots of schizophrenia.
- The quality of maternal nursing affects the psyche towards the schizophrenic functioning.
- The hatred of psychic and external reality disturbs the work of reality principle.
- The intense feeling of persecution and hatred to reality affects the higher level functions of the psyche (thought and language) in the negative way.
- The language which is a psychic production used as a substitute of physical movement loses its symbolic function in schizophrenia: the words are considered to be as physical acts and sometimes the physical movements displace the verbal function.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT	III
İÇİNDEKİLER	IV
TABLolar LISTESİ	
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
KONUYLA İLGİLİ KAVRAMSAL BİLGİLER	1
1. Nesne İlişkileri	4
1.1 Temel Kavramlar	4
1.1.1 İçgündü	4
1.1.2 Ölüm İçggündüsü	7
1.1.3 Yaşam İçggündüsü (Eros)	9
1.1.4 Yansıtma	10
1.1.5 Yansıtmalı Özdeşleşme	14
1.1.6 Paranoid-Şizoid Konum	15
1.1.7 Paranoid-Şizoid Konumun Patolojisi	18
1.1.8 Depresif Konum	19
1.2 Düşüncenin Oluşumu Üzerine Bir Teori: Wilfred R. Bion	24
1.2.1 Kapsayan/Kapsanan (Container/Contained)	24
1.2.2 Düşüncenin Oluşumu Üzerine Bir Teori	25
1.2.3 Alfa, Beta Unsurları ve Alfa Fonksiyonu	30

1.2.4 Düşüncenin Oluşumunun Tanımlanması	33
1.3 Piktogramdan Sözel İfadelere: Piera Aulagnier	35
1.3.1 Temsil Etme İşlemi, Nesneleri ve Amacı	36
1.3.2 Karşılaşma Durumu ve Şiddet Kavramı	38
1.3.3 İlkSEL Süreçler ve Piktogram	44
1.3.4 Karşılaşma Durumunun Temsili	46
1.3.5 Piktogram ve Erojen Bölgeler	48
1.3.6 Aynının Bir Daha Üretimi	49
1.3.7 Düşünme Eylemi Üzerine	50
2. Şizofreni	51
2.1 Tarihçe	51
2.2 Klinik Görünüm	54
2.2.1 DSM-4'e Göre Şizofreni İçin Tanı Ölçütleri	54
2.2.2 ICD-10'a Göre Şizofreni Tanı Ölçütleri	56
2.2.3 Şizofrenide Görülen Semptomlar	59
2.3 Şizofreninin Alt Tipleri	60
2.4 Şizofrenide Dil ve Düşünce	62
2.4.1 Bağlara Yapılan Saldırılar	62
2.4.2 Şizofrenik Düşüncenin Gelişimi	63
2.4.3 Şizofrenik Dil	64
2.4.4 Şizofrenik İletişim: Şizofrenik Dilin Rüyalara Olan Benzerlikleri	66
2.4.4.1 Rüya Çalışması ve Şizofreni	69
3. Bir Temsil Aracı Olarak Rorschach	70
3.1 Bir "Geçiş Alanı" olarak Rorschach: Rorschach'ya Winnicott'çu Bir Bakış	71
3.1.1 Geçiş Nesnelerinin ve Rorschach Yanıtlarının İçeriği ve Yapısı	73
3.1.2 Winnicott'un Oyuna Yaklaşımı ve Rorschach	73
3.2 "Şizofreni" Ayırıcı Tanısında Kullanılabilecek Rorschach Olguları	74

BÖLÜM II

HİPOTEZLER, ARAŞTIRMA METODU VE ÖRNEKLEM SEÇİMİ	81
---	----

1. Hipotezler	81
---------------	----

2. Araştırma Metodu	83
---------------------	----

3. Örneklem Seçimi	84
--------------------	----

BÖLÜM III 86

BULGULAR VE İSTATİSTİK DEĞERLENDİRMELER	86
---	----

BÖLÜM IV 98**İÇERİK ANALİZİ** 98

1. Şizofreni Hastalarının Verdikleri Rorschach Yanıtları Üzerinden Dil ve Düşünce Özelliklerinin İncelenmesi	98
---	----

1.1 Perseküsyon	98
-----------------	----

1.2 Bozuk Birleşimler ve Konfabulasyonlar	102
---	-----

1.3 Anatomi, Röntgen, Kemik ve kan Yanıtları	107
--	-----

1.4 VII. ve IX. Kartlara Verilen Şok, Bozuk Form ya da Değersizleştirici Yanıtlar	120
---	-----

1.5 Perseverasyon	127
-------------------	-----

1.6 Kendini Referans Gösterme	131
-------------------------------	-----

BÖLÜM V 135

1. Tartışma	135
-------------	-----

2. Öneriler	140
-------------	-----

EKLER

RORSCHACH PROTOKOLLERİ

142

KAYNAKÇA

241

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1 - Anatomi, K, Kan ve C ortalamaları.....	86
Tablo 2 - Cinsiyete göre Anatomi, K, Kan ve C ortalamaları.....	86
Tablo 3 - Tanıya göre Anatomi, Kan, K ve C ortalamaları ve istatistik karşılaştırmaları.....	87
Tablo 4 - Kadınlar için tanıya göre Anatomi, Kan, K ve C ortalamaları ve istatistik karşılaştırmaları.....	87
Tablo 5 - Erkekler için tanıya göre Anatomi, Kan, K ve C ortalamaları ve istatistik karşılaştırmaları.....	87
Tablo 6 - Tüm hasta grubunu içeren veriler.....	88
Tablo 7 - Kadın hasta grubuna ait veriler.....	88
Tablo 8 - Erkek hasta grubuna ait veriler.....	88
Tablo 9 - Tüm hasta grubu içinde kronik şizofreni tanısı alanlar ile paranoid şizofreni tanısı alanların C%, K%, Kan% ve anatomı% karşılaştırması.....	89
Tablo 10 - Kadın hasta grubu içinde kronik şizofreni tanısı alanlarla paranoid şizofreni tanısı alanların C%, K%, Kan% ve anatomı% karşılaştırması.....	90
Tablo 11 - Erkek hasta grubu içinde kronik şizofreni tanısı alanlar ile paranoid şizofreni tanısı alanların C%, K%, Kan% ve anatomı% karşılaştırması.....	91
Tablo 12 - Tüm hasta grubunu içeren veriler.....	92
Tablo 13 - Kadın hasta grubunu içeren veriler.....	92
Tablo 14 - Erkek hasta grubunu içeren veriler.....	92

Tablo 15 - Kronik şizofreni tanısı alanlar ile paranoid şizofreni tanısı

Alanların R, F+%, F-%, ve FG% karşılaştırması.....93

Tablo 16 - Kadın hasta grubu içinde, kronik şizofreni ile paranoid

şizofreni tanısı alanların karşılaştırılması.....94

Tablo 17 – Erkek hasta grubu içerisinde, kronik şizofreni tanısı alanlar

ile paranoid şizofreni tanısı alanların karşılaştırılması.....95

BÖLÜM I

GİRİŞ

İlk kez Kraepelin tarafından “dementia praecox” (erken bunama) adıyla klinikte ayırtırılan ve daha sonra Bleuler tarafından “şizofreni” olarak adlandırılan olgular, modern psikiyatri içinde oldukça merkezi bir konuma yerleşmiş ve neredeyse psikiyatrinin sembol hastalığı haline gelmiştir. Şizofrenik semptomların tuhaf yapıları, toplum üzerinde gizemli ve yabancı bir izlenim bırakmakta ve bu durum da kamuoyunun ve bilim dünyasının ilgisini giderek daha fazla çekmektedir. Bütün bu ilgi ve popüleriteye rağmen, şizofrenik ruhsallığın gizemli ve karanlık dünyası çok az aydınlatılabilmiş, bu hastalığa dair pek çok şey, incelenmeyi ve çözülmeyi bekleyen sırlar olarak araştırmacıların önünde varlıklarını sürdürmüştür.

Bu çalışmada, şizofreninin ruhsal dinamiklerini incelemek üzere “dil” ve “söylem” takip edilecek ana patikalar olarak belirlenmiş, bunu yapabilmek için de Rorschach Testinden yararlanılmıştır. Dil ve düşünce arasındaki ilişki, ya da bir başka değişle “verbal düşünce” incelenerek, şizofrenik ruhsal işleyiş hakkında bilgi edinilmeye çalışılmıştır.

Bir başka perspektiften bakacak olursak, bu çalışma, şizofreni olgusuna Rorschach’ının uygulanmasıdır. Psikotik ruhsallık Rorschach üzerinden yansıtılmaya çalışılmış, elde edilen veriler ise psikanalitik kurama dayanılarak yorumlanmıştır.

Araştırma konumuzun esasını oluşturan şizofrenik ruhsallığın yalnızca şizofreni hastalığıyla sınırlandırılması, ruhsal dünyanın işleyişine dair algımızı kısıtlayan bir yaklaşım biçimini olacaktır. Şizofren hastalarda sıkılıkla karşımıza çıkan olgular, bize oldukça arkaik düzeyde işleyen bir ruhsallığın varlığını işaret etmektedir. Aynı sıkılık ve yoğunlukta olmada şizofrenik işleyişin ilkel ruhsal mekanizmaları, şizofren olmayanlarda da karşımıza çıkabilmektedir. Böyle durumlarda şöyle bir yorumu gidilebilir: söz konusu kişinin, psikotik izlere rastlanan, ruhsallığının spesifik noktasında şizofrenik bir yarılmadan söz edilebilir. Bu yaklaşım biçimimle araştırmamızın sonuçları, tüm insanlar için ortak olan ruhsallığın tarih öncesini aydınlatmaya yöneliktir.

KONUYLA İLGİLİ KAVRAMSAL BİLGİLER

1. NESNE İLİŞKİLERİ

1.1 Temel Kavramlar

1.1.1 İçgüdü

İçgüdünün en yaygın anlamı, hayvanlarda olan, türe özgü, genetik olarak kuşaktan kuşağa aktarılan, bir türün bütün bireyleri arasında değişmeksizin ya da çok az farklılıklarla görülen davranış örüntüleridir. Genellikle bir değişimde direnç ya da tepki olarak ortaya çıkan amaçlı davranışlardır.

Psikanalitik literattürde ise, “organizmayı bir amaca yönlendiren, baskı yaratan dinamik süreçler” şeklinde ele alınır. Freud'a göre içgüdüler kaynağını bedensel uyarımlardan alır; amacı, kaynaktan gelen gerilimi boşaltmaktır ve içgüdü amacını ancak bir nesneye gerçekleştirebilir.

İçgüdü sözcüğünün İngilizce karşılığı olan “instinct” sözcüğü çoğu Freud çevirisinde Almanca'daki “Trieb” ve “Instinkt” sözcüklerinin yerine kullanılmıştır. “Trieb” sözcüğünün anlamı, baskı yapan, yönlendiren ya da dürtüdür. “Instinkt” sözcüğü ise daha çok “genel oryantasyon”, “genel yönelim” gibi anamlar taşırlar ki bu dürtü sözcüğü ile belirtilenden daha az kesin hedefler taşırlar ve amacını gerçekleştirirken izlediği yollar daha muğlaktır.

Freud yazılarında bu iki sözcüğü, anlam farklarını göz önüne alarak kullanmıştır. İçgüdü (Instinkt) sözcüğünü yaygın olarak kullanılan anlamında – hayvanların değişen bir durum karşısında gösterdikleri tepki- kullanmıştır. Bununla birlikte genetik mirasla

edindiğimiz zihinsel oluşumların hayvanlardaki içgüdülerle arasındaki analog benzerlige de dikkat çeker. Bu genetik miras ruhsal yaşamımızda kendini “ilkel fanteziler” olarak gösterir (Oedipus karmaşası, kastrasyon endişesi ve ilk sahne gibi).

Dürtü (Trieb) terimini Freud ilk kez 1905 yılında “Cinsellik Üzerine Üç Deneme” adlı makalesinde kullanmıştır. Belli bir kaynaktan gelen uyarım, organizmadaki ilk konumu bozar ve bu bir gerginlik yaratır. Dürtü, organizmaya gerilimi boşaltmak yönünde baskı yapar ve bu iş için uygun nesneye yönlendirir. Gerilimin boşaltılma gereksinimi ve ilk duruma yeniden dönüş yönündeki genel eğilime “sabitlik ilkesi” denilmektedir. Freud, gerilim yaratan uyarımların iki tür kaynaktan gelebileceğini belirtir : dış dünyadan gelebilecek uyarımlar ve kişinin kendi ruhsal dünyasından gelen uyarımlar. Burada kişinin fiziksel bedeninden gelen uyarımlar da dış uyarlanlar olarak ele alınır.

Bu bilgilerin ışığında Freud, dürtü (Trieb) sözcüğünü “Cinsellik Üzerine Üç Deneme”yle birlikte psikanalitik literatüre sokarken bu kavrama bağlı üç değişkeni de tanımlamaktadır :

- 1- Kaynak (source)
- 2- Nesne (object)
- 3- Amaç (aim)

Freud bu makalesinde, gerilimin boşaltılması için seçilen nesnenin nasıl değişebilen ve kişinin yaşam öyküsüne göre şekil değiştirebilen bir kavram olduğunu, amaçların ise çok sayıda ve parçacıklar halinde (bileşen dürtüler) bulunabileceği dikkat çeker. Freud, bileşen dürtülerin bedensel kaynaklı olduğunu dile getirmiştir ve bu dürtülere kaynaklık eden bedensel bölgelere de “erotojenik bölgeler” (errogenic zone) demiştir. Daha sonra normal bir

olgunlaşma ve gelişim süreci sonunda bu bileşen dürtülerin “genital bölge”de birleşmesi beklenmektedir.

Dürtülerin işleyişinin önemli bir özelliği de organizma üzerinde baskı yaratmasıdır. Bu baskı ‘ekonomik’ bakış açısına göre boşaltılmayı bekleyen ruhsal enerji olarak ele alınır. Bu enerjinin kaynağının bedensel mi ruhsal mı olduğu sorusu akla gelecektir. Freud bu soruya, “temsilci” (representative) kavramıyla yanıt aramaktadır. Burada anlatılmak istenen, ruhsal dünyaya bedenden gönderilen bir temsilcidir.

1915 yılında dürtünün baskı yaratma özelliğini de tanımına ekleyen Freud dört değişkene ulaşmıştır :

1- Kaynak

2- Baskı

3- Nesne

4- Amaç

Freud daha en başından dürtü kavramına dualist bir perspektiften yaklaşmıştır. İlk önceleri “cinsel dürtüler” ile kendini korumaya yönelik olan “benlik (ego) dürtüleri” şeklinde bir ayrima gitmiş, daha sonra da polariteyi “ölüm içgüdüsü” ve “yaşam içgüdüsü” arasında kurmuştur.

1920 yılı ve “Haz İlkesinin Ötesinde” makalesi Freud için önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bu makalesinde ilk kez “ölüm içgüdüsü” kavramına değinmiş ve tüm psişik sistemin buna hizmet ettiğini biyolojik temellere dayandırarak, mantıksal çıkarımlarda bulunmuştur. Bu yeni kuramla birlikte içgüdüler, organizmayı yönlendiren güçler olarak daha

soyut bir konuma yerleştirilmiştir. Freud bunu 1933 yılında “Psikanalize Yeni Giriş Dersleri” adlı kitabında, “*İçgündülerle ilgili teorimiz bizim mitolojimizdir. İçgündüler mitolojik varlıklar, kendi tanınmazlıklarını içinde çok güçlündürler.*” sözleriyle açıklar.

1.1.2 Ölüm İçgündüsü

Ölüm içgündüsü, her yaşayan varlığın en temel yönelimi olan tekrar cansız forma (inorganic state) dönme yönündeki eğilimidir. Eğer bir içgündünün amacı organizmayı sükûn halinin bozulmasından önceki, görece daha dengeli konuma geri getirmekse, tüm yaşayan varlıkların cansız malzemelerdenoluştugu gerçeğinden yola çıkarak, nihâî amacın da, cansız olunan ilk konuma dönmek olduğunu söyleyebiliriz. Bu bakış açısından, tüm yaşayan varlıkların, ıçsel nedenlerden dolayı ölmeye programlandığı düşünülebilir.

Ölüm içgündüsü başlangıçta organizmanın kendine dönüktür, içe doğru işler. Ancak daha sonra dışa yönlendirilir ve öfke ya da yıkıcılık olarak kendini gösterir. Libido, ölüm içgündüsünün içe dönük yıkıcılığını zararsız hale getirmekle görevlidir. Organizmanın nesne ile bağ kurmasını sağlar ve bu şekilde yıkıcı dürtüler dış dünyaya yöneltirler. Libidonun devreye girmesiyle ölüm içgündüsü cinsel faaliyetlerle birleşir ve dış dünyaya iletişim kurmada önemli bir araç haline gelir. Bu şekilde libidinalize olan ölüm içgündüsünün belli bileşenleri üremek, nesneye bağlanmak ve yaşama tutunmak yönünde işlev görür. Kökensel olarak bakıldığında yaşamaya dair yönelimlerin tümü (Eros) hâlâ ölüm içgündüsünün rezonansındadır. Bu durum “ölmek için yaşamak” ifadesini doğrular niteliktedir.

Ölüm içgündüsünün en açık izleri, cinsel faaliyetlerde kendini “sadizm” olarak gösterir. Ölüm içgündüsünün dışarı yansıtılamayan kısmı ise özne ile bağ kurar ve bu da cinsel anlamda kendini “erotojenik mazoşizm” olarak gösterir.

Freud, ölüm içgüdüsü kavramını oluştururken kendi klinik gözlemlerinden yararlanmıştır. Bunları şu şekilde gruplayabiliriz :

- a) Tekrarlama takıntısı (repetition compulsion) : Bazı hoş olmayan ve acı veren durumların arkaya arkaya tekrar etmesi ve organizmanın kendini bu deneyimleri tekrar etme durumuna sokmasıdır. Bu durum libidinal doyum ve haz ilkesi ile çelişir gibi görülmektedir. Freud, bu tür olgularda karşı konulamaz, adeta demonik bir gücün izlerine rastlamıştır. Daha sonra söz konusu türden olayların arkasındaki gücün “ölüm içgüdüsü” olduğunu açıklamıştır.
- b) Ölüm içgüdüsü fikrinin ortaya çıkmasıyla ilgili diğer bir faktör de psikanalitik uygulamalar sonucunda sık sık ortaya çıkan “ambivalans” ve öfkedir. Örneğin obsesyonal nevroz ve melankoli de sık sık sadizm-mazoşizm ikililiğine rastlanır.
- c) Freud'a daha en başından beri, nefretin, metapsikolojik olarak cinsel içgüdülerden türemiş olduğu fikri imkansız gibi görünmektedir. Freud nefreti, aşka göre nesne ile kurulan daha eski bir ilişki olarak görüyordu.

Freud, tüm edimlerimizde libidinal tatminin önemini altına çizmektedir – ister nesneye yönelik cinsel, isterse de kendi kendine yönelik narsisistik olsun. Libidinal zevk alma öteğini, hatta kendini yok etmeye yönelik eylemlerde bile görülebilir (sadizm ve mazoşizmde olduğu gibi). Burada karşılaşduğumuz saf bir çeşit içgüdü değil ama belli oranlarda birbirine

karışmış her iki türden içgüdüdür. Freud'un da belirttiği gibi, ölüm içgüdüsü erotizmle birleşmediği sürece algılarımızdan kaçacaktır.

İki grup içgüdünün birbirine zıtlığı, doğada rastlanan “asimilasyon” ve “disimilasyon” süreçlerine benzetilebilir. Daha da uç noktaya götürecek olursak bu anolojiyi “çekme ve itme” (attraction and repulsion) yasasına, birbirine zıt iki gücün doğadaki işleyişine benzetebiliriz.

Aslında Freud'un en belirgin olarak ölüm içgüdüsüne yüklediği anlam tüm içgüdüler yaşamın en genel amacını kapsıyordu : bir önceki duruma geri dönmek. Bu geri dönüş son kertede tekrar inorganik duruma kadar parçalanmayı kapsamaktadır.

“Haz İlkesinin Ötesinde” makalesinde Freud, haz ilkesinin de ölüm içgüdüsünün emrinde olduğunu belirtir.

Freud'un daha önceki yıllarda oluşturduğu metapsikolojiye, ölüm içgüdüsü kavramını yerlestirmesi, eski görüşlerinde bazı revizyonlar yapmasını gerekli kılmıştır. Bunlardan biri de “haz ilkesi”nin yanında “nirvana ilkesi”ni tanımlamasıdır. Nirvana ilkesi, organizmada oluşan geriliyi tümden sıfıra indirmeyi amaçlayan, ekonomik bir bakış açısıdır. Bu ilke tam anlamıyla ölüm içgüdüsünün ekonomik yönden ele alımıdır. Haz ilkesi ise bundan böyle, daha çok libidinal gereksinimleri açıklamakta kullanılan daha niteliksel bir tanıma kavuşur.

1.1.3 Yaşam İçgüdüsü (Eros)

İkili içgüdü kuramında ölüm içgüdüsünün karşı kutbu “yaşam içgüdüsü” olan Eros'tur. Ölüm içgüdüsü, varlıklarını parçalayarak, onları ilk konumuna döndürmeye çalışırken,

yaşam içgüdüsü parçaları bir araya getirerek formlar yaratmaya, varlığın devamını sağlamaya eğilimlidir.

Freud, libido kuramını da Eros'la yakın ilişkilendirmiştir. Libido, kavram olarak daha çok ekonomik bağlamda ele alınır; cinsel faaliyetler için kullanılan, parçalanmış nesneleri bir araya getiren ve kişinin nesne ile arasında bağ kurmaya yarayan enerji olarak düşünülür. Freud, 1938'de yazdığı, "An Outline of Psychoanalysis" makalesinde Eros'un elinin altında bulunan toplam enerjiyi "libido" olarak tanımlamıştır.

İçgündülerin işleyişinin temel prensipleri "sabitlik ilkesi"ne dayanır. Sükûn konumu bozulduğunda, varlığı bir önceki konumuna geri döndürmeye çalışan temel eğilime ölüm içgüdüsü demişti. Sükûn halinin bozulmasıyla ilk konumunu yitiren organizma yeni bir konum alır. Bu yeni aldığı konum da o an için görece bir 'ilk konum' olduğu için sabitlik ilkesi tarafından korunmaya çalışılır. Burada sözü edilen görece bir denge konumudur. Organizma her konumda birbirinin tersi gibi işleyen iki kuvvet arasında kalacaktır : bunlardan birincisi, organizmayı ilk konumuna doğru götürmek isteyen güç, diğeri ise mevcut konumunu muhafaza etmek için zorlayan güç. Bu iki güç arasındaki ortak işleyiş ise ikisinin de sabitlik ilkesi hizmetinde olmasıdır. Organizma mevcut konumunu koruyabilmek için bulunduğu ortama sıkı sıkı sarılacaktır. Bunu yaparken de çevrenin bir parçası olmaya ve dış dünyadaki nesnelerle birleşmeye çalışacaktır. Organizmayı çevreyle bir bütün haline getirmeye yönelik eğilim yaşam içgüdüsüdür.

1.1.4 Yansıtma

"Yansıtma" sözcüğünün psikanalizde ilk kullanımı 1895-96 yıllarına rastlar. Freud yansıtma kavramını paranoyayla ilişkilendirerek kullanmış ve "Savunmaların Nöro-psikozu"

adlı makalesinde; “hoşnutsuzluk yaratan deneyimlerden kurtulmak için dışsal bir kaynak aramayı amaçlayan ilkel savunma” olarak tanımlamıştır.

Paranoid rahatsızlık gösteren kişi, başa çıkamadığı, acı veren düşünceleri kendiliğin (self) dışına yansitarak, yıkıcı itkilerden zarar görememeye çalışır. Ancak dışarı yansıtılanlar özneye başka şekillerde geri döner.

Freud, özellikle Schreber vakasını incelerken yansıtma mekanizmasına degenmiştir. Günümüzde paranoya olgusu ele alınırken bunun kullanılan tek savunma düzeneği olmadığı, paranoid işleyişin yalnızca bir parçası olduğu unutulmamalıdır.

1915 yılında Freud, tüm fobik oluşumları yansıtmanın bir çeşitli olarak görmüş, bunları dürtüsel tehditlerin dış gerçeklige yansıtılması olarak yorumlamıştır. Benlik, kaygı ile birlikte hissettiği tehditin, dürtülerden dolayı iç kaynaklı olduğunu değil, dışardan gelen ve duyu organlarıyla algılanabilen bir tehlike olduğunu düşünür. Böylelikle kendini, tehlikeyi algıladığı dışsal durumlardan uzak tutarak, kaygı yaratan kaynaktan kaçmaya çalışır.

Freud, mitolojilerde ve batıl inançlarda da yansıtmanın varlığından söz eder. Mitolojide ve animizmde görülen tuhaftıklar, ruhsal faktörlerin bilinçdışındaki ilişkilerinin aynalanmasıdır. İstenmeyen duygular ve düşünceleri benlikten uzaklaştırarak dışarıdaki nesnelere aktarma şeklinde işleyen bu savunma özellikle animistik inanışlarda kendini çok belirgin olarak gösterir. Doğa güçleri karşısında çaresiz kalan insan, kendindeki özelliklerini doğadaki cansız nesnelere yansitarak onları canlımış gibi –bilinç sahibi- olarak görür. Bu yolla kendi acısı (gelirimi boşaltamayışi) diğerinin (kendi dışındaki) arzusunu gidi algilanır. Şeytanlar, ifritler ve kötü güçler, tehlikeli ve kötücül bilinçdışı arzuların bedenlenmiş halleridir.

Freud, yansıtmanın metapsikolojisinden birçok makalesinde bahsetmiştir. Freud'un yazdıklarından tüm yansıtma kavramının geçtiği yerlerden elde edilen ipuçları toplandığında şu sonuçlara varılabilir :

- a) Yansıtmanın en genel işleyiş ilkeleri içgüdü/dürtü kavramlarından çıkmaktadır. Organizma, maruz kaldığı bir uyarın sonucunda gerilim yaşar; gerilimin kaynağı acı duygusu yarattığı için organizma bundan kaçmaya çalışır. Yansıtma, acı veren kaynağın bertaraf edilmesinde kullanılan bir savunma olarak işlev görür. Organizmanın endojen ruhsal malzeme olarak algıladığı gerilim ve acı yaratan uyarımlar dışarı yansıtılır. Böylece organizma bu uyarınlardan kaçarak, kendini koruyabilir. Bu ilkel savunma sistemi ilk kez "iç ve dış" ayrimının oluşmasında önemli rol oynar. Bu savunmanın hastalıkla bir şekilde kullanılmasından doğan psikotik hallüsinasyon ve hezeyanların yanı sıra, oluşabilecek görece daha az patolojik bir başka durum da kişinin dış gerçeklige saplanıp kalmasıdır.
- b) Freud, yansıtmanın (içe yansıtma ile birlikte), özne (benlik) ve nesne (dış dünya) kavramlarının oluşmasında ve bunların ayırmalarının yapılabilmesinde çok önemli rol oynadığı üzerinde durmaktadır. Ego tarafından bazı nesneler içeri alınmaya ve metabolize edilmeye (Ferenczi'nin terminolojisiyle "içe-yansıtmaya"), diğer taraftan acı yaratan her şey de dışarı atılmaya, "yansıtmaya" çalışılır. İçe-yansıtma ve yansıtma süreçleri kendilerini güçlü bir şekilde oral dürtülerde gösterir. Bu durumu açıklamada "hazmetme" ve "dışarı atma" kavramları metaforik olarak kullanılabilir. Melanie Klein daha sonra 'yansıtma ve içe-yansıtma'/'hazmetme ve dışarı atma' kavramlarını "iyi ve kötü" diyalektiği

ile ilişkilendirerek ele alacaktır. Klein'a göre yansıtılan, düşlemedeki (phantasy) kötü nesnedir. Dışarı atılan dürtü nesnede yeniden bedenlenir.

c) Freud, paranoida yansıtma mekanizmasını incelerken, bunun obsesyonel nevrozda bastırmanın işleyişi ile benzer çalıştığını belirtmiştir. Obsesyonel nevrozda patojenik anılar bastırılıp bunların yerine "birincil savunma semptomları" (primary defensive symptom) konur; bu da hastada kendine karşı güvensizlik olarak ortaya çıkar. Paranoida da birincil savunmalar aynı şekilde işler, ancak bu kez bastırma içeri değil, dışarı doğru yapılır. Bu durumda birincil savunma semptomu kendini "başkalarına güvensizlik" olarak gösterir. Hezeyanlarda ise artık söz konusu savunma sistemi çökme noktasına gelmiştir. Bastırılan geri gelir ve bu kez tehditin kaynağı içerdidir.

Schreber vakasında yansıtmanın farklı bir rolü vardır: burada yansıtma semptom oluşumu sırasında ortaya çıkar. Birinci aşamada, tahammül edilemeyen (homoseksUEL aşk) içeri doğru -bilinç dışına- bastırılır ve burada tersine çevrilir. Takip eden aşamada ise tersine çevrilmiş olan duygusal dış dünyaya yansıtılır. Burada yansıtma, bilinçdışına bastırılanın geri dönüşü olarak işlev görür.

Paranoid mekanizmanın kavramlaştırılmasında bu varyasyon bize iki farklı tür yansıtmayı gösterir:

1) Kişinin dış dünyaya bir algıyı yansıtması şeklinde görülen, sinematografik bir yansıtma: burada yansıtılan duyum bilinçdışından kaynaklanır ve özne tarafından algılanması red edilir. Böyle durumlarda kişi kendinde algılamak istemediğini başkalarında görür.

2) İkinci tür yansımada kişi kendi içinde istemediği şeyi dışarı atar fakat bu attığı şeyi dış dünyada yeniden fark eder. Bu tarz yansımaların sorunsal; “bilmek istemiyorum” yerine daha çok “olmak istemiyorum” cümlesiyle ifade edilebilir.

Birinci tür yansımada durum daha çok bir illüzyonu andırır. İkincisinde ise özne ve dış dünya arasında kesin bir bölünme vardır.

1.1.5 Yansıtmalı Özdeşleşme

Melanie Klein tarafından ortaya atılan bu kavram, kişinin kendiliğinin (self) bir parçasını ya da tümünü nesneye yansıtmasıdır. “Özdeşleşme” sözcüğü burada, yansıtılan muhtevanın kendiliğin bir parçası olduğunu belirtir. Yenidoğan, kendiliğinde, varlığından rahatsızlık duyduğu, tehlikeli olarak algıladığı bölümleri anneye yansıtır. Bu nesne ile kurulan ilk ilişkidir. Yansıtlan duygular, rahatsız edici olanlar olduğu için bu mekanizma, annenin içine yapılan sadistik saldırılardır. “Özdeşleşme” kavramı burada devreye girer ve bebek yansittığı acı verici benlik parçalarının, anneden ona saldırı şeklinde tekrar geri geleceğini düşünür. Bu yolla içsel bir tehdit, dışsallaştırılmış olur.

Çocuk yansıtmalı özdeşleşmeyi yalnızca acı veren duygulardan kurtulmak için değil, aynı zamanda haz kaynağını olan anneyi içten kontrol edebilmek için de kullanır. Bu düşlem kendini, annenin içinde hapis kalmış olma kaygısı şeklinde gösterebilir. Yansıtmalı özdeşleşme mekanizması, tersinden düşünüldüğünde (içe-yansıtmalı özdeşleştirmeye) şiddet dolu yansıtmanın sonucu olarak, dışarıdan içeriye doğru kuvvetli bir giriş olarak algılanır.

Melanie Klein ve John Riviere yansıtmalı özdeşleşme ile ilgili düşlemlerin, depersonelizasyon ve klostromfobi de dahil olmak üzere çeşitli psikopatolojilerde ortaya çıkabildiğini göstermişlerdir.

1.1.6. Paranoid – Şizoid Konum

Melanie Klein, yenidoğanın ruhsal gelişimini incelerken, bebeğin dış dünyayla ilişkisinde izlediği süreçler bakımından birbirinden ayrılan iki dönemden bahsetmektedir : Bunlardan ilki “paranoid – şizoid konum” , diğeri ise “depresif konum” olarak adlandırılmaktadır. Klein, 0-6 ay arasındaki dönemde paranoid – şizoid konumun, 6-12 ay arasındaki dönemde ise depresif konumun egemen olduğunu ileri sürmektedir. Ancak bu dönemlerdeki ruhsal işleyişi yalnızca insan yaşamının ilk yılında sınırlı görmemeli ve bu iki döneme ait nesne ile ilişki kurmada izlenen özel yöntemlerin, hayatın tümünde kullanılan ruhsal süreçlerin temelini oluşturduğu unutulmamalıdır.

İlkel benlik büyük ölçüde dezorganizedir; fizyolojik ve psikolojik gelişim sonucunda birleştirici eğilimini daha iyi gerçekleştirebilecek hale gelir. Zaman zaman ölüm içgüdüsünün ve katlanılamaz kaygıların sonucunda varlığını koruyabilmek için bölünmeye ihtiyaç duyar ve kendi bütünlünden kaygı yaratan unsurları ayırrı. Tüm bunların ışığında erken benliğin fazlasıyla labil ve bütünlüğü günden güne değişen bir yapıda olduğu söylenebilir.

Bebeğin olgunlaşmamış benliği ilk doğduğu andan itibaren içgüdülerin polaritesi arasında bocalamaktadır; ölüm içgüdüsü ve yaşam içgüdüsü arasındaki çatışma ilk andan itibaren başlamıştır. Dış dünyaya karşılaştan bebek yine iki ayrı kutupta deneyimler yaşayacaktır: kaygı yaratanlar (doğum travması, açlık, bedensel acılar.. gibi) ve haz duyusu yaşatanlar (anneden gelen sevgi ve sıcaklık, doyurulma.. gibi). Ölüm içgüdüsünün etkisiyle kaygı yaratan unsurlar, benlik tarafından dışarı atılırlar. Bu işlem yansıtma süreçleri

kullanılarak yapılır. İçeride kalan kısmı ise kendiliğe yönelir ve mazoşistik duyguların temelini oluşturur. Benlik kendini böler ve ölüm içgüdüsünün tahammül edilemez etkisi altındaki bölümlerini dışarıdaki nesneye –memeye- yansıtır. Böylece ölüm içgüdüsü ile yüklenmiş olan meme, kötü ve tehdit edici olarak algılanır ve persecüsyon duyguları ortaya çıkar. Ölüm içgüdüsünden kaynaklanan parçalanma korkusu, persecütöre yönelik korkuya dönüşür. Memeye yönlendirilen ölüm içgüdüsüyle daha kolay baş edebilmek için yıkıcı ve saldırgan dürtüler bir çok parçacığa bölünerek yansıtılır. Bunun sonucunda dış dünyadaki persecütörlerin sayısı da o kadar çoğalmış olur.

Paranoid-şizoid konumda nesneye yönlendirilen yıkıcı dürtüler aynı zamanda sevgi nesnesinin oluşması için de mutlak yoldur. Özne için tehlikeli olan yıkıcı dürtülerin nesneye yansıtılması, bebeğin dış dünyayla kurduğu en ilkel iletişim şeklidir. Bebeği nesneye yöneltten, ölüm içgüdüsünün yarattığı kaygı ve bunu dışarı yansıtılması ihtiyacıdır. Dürtü nesnesini bulduğunda, bu nesne ile yaşadığı ilişkinin bıraktığı izlenimler sonucunda ya persecüsyon fikri pekişecek ve ölüm içgüdüsü hakimiyetini artıracak ya da nesne salırgan dürtülerini yumoşatarak bebekle libidinal bir bağ kuracaktır.

Bebek, yıkıcı dürtüleriyle, düşlemlerde memeye defalarca saldırırda bulunur. Düşlemlerde memeyi parçalamaya çalışırken, nesne annesel bakımı devam ettirip, doyum duygusu yaşatırsa, sürekliliğini ortaya koymuş olur. Winnicott'un deyimiyle, nesne hayatı kalmayı -ölmemeyi- başarmış olur. Ancak nesne sabit kalıp (hayatta kalıp) devamlılık gösterebildiğinde çocuk onu kendi dışında bir varlık olarak algılayabilir. Bu, "ben ve öteki" kavramlarının ve aynı zamanda "iç ve dış" arasındaki ayrimın temelini oluşturur.

Bebeğin yansittığı yıkıcı dürtüler meme tarafından kapsanamazsa ve meme çocuğa doyum vermek yerine bir türlü gerilimini boşaltmaya yardım edemezse, nesne, acı veren duyguların kaynağı gibi algılanır. Bu "kötü meme" olarak nesneleşecektir. Eğer nesne çocuğa

haz duygusu yaşıtıyorsa ve acısını azaltabiliyorsa bu da “iyi meme” olarak algılanacaktır. Bebek hem iyi memeyi hem de kötü memeyi içe-yansıtma yoluyla kendi iç dünyasını oluşturur. Bu işlemlerin sonucunda meme “ideal nesne” ve “persekütör nesne” olarak ikiye ayrılmış olur.

Paranoid-şizoid konumun en temel kaygısı, persecütör nesne ya da nesnelerin bebeğin içine nüfus ederek ideal nesne ve benliği parçalayıp yok etmesidir. Paranoid-şizoid konum adını bu kaygının oluşum düzeneğinden alır: persecütör nesnenin yarattığı tehditten ve dışarıdan gelebilecek tehlike beklentisinden ötürü “paranoid”; benlikten kötü nesneyi uzak tutmak için nesneyi “iyi ve kötü” olarak bölmenden dolayı da “şizoid” sözcükleri bu ruhsal durumu betimlemek için Melanie Klein tarafından uygun görülmüştür.

Paranoid-şizoid konumda benlik iyi nesneyi koruma, kötü nesneyi de uzak tutma eğilimindedir. Bunu başarmak için benlik, yalnızca iyi nesneyi içe-yansıtma, kötüyü ise dışarı yansıtarak uzaklaştırma yoluna gitmez. Zaman zaman daha karmaşık yollara da başvurur: bazen içindeki yıkıcı dürtülerden iyi nesneyi koruyabilmek için onu dışarı yansıtır; bazen de kötü nesne üzerinde kontrol sağlayabilmek için kötü nesneyi içe-yansıtır ve onunla özdeşleşme yoluna gider (bu durum normal yansıtmalı özdeşleşme düzeneğinin negatif kopyası gibidir). Persekütör nesneden korumak için dışarı yansıtılan iyi nesne bazen aşırı idealize edilir. Bu nesne tümden iyiyi ve haz vereni temsil ettiği için benlik tarafından ona fantezide, büyüşel güçler atfedilir. Aşırı idealleştirilen bu nesne ile kurulacak özleşimler kişide omnipotent düşüncelere neden olur.

Perseküsyonun yarattığı anksiyete baş edilmesi çok zor bir hal allığında kötü nesnenin varlığı inkâr edilebilir. Bu tür inkârlar, ya iyi nesnenin aşırı idealize edilmesiyle, yaşanan acının sonlanabileceği ya da persecütör nesnenin tümden yok edilmesi üzerine kurulan düşlemlerde gerçekleştirilir. Omnipotent inkârin bir başka görülen şekli ise persecütif

nesnenin idealize edilmesidir. Bazen benlik persekütif nesne ile özdeşleşme yoluna gider ve ona sahte ideal nesne muamelesi yapar.

1.1.7 Paranoid-şizoid Konumun Patolojisi

Paranoid-şizoid konumda bebek duyumlarını, yansıtma ve içe-yansıtma süreçlerini kullanarak organize eder. Ölüm içgüdüsünün temsilcisi olan, rahatsız edici bileşenler memeye (dolayısıyla anneye) yansıtılırlar. Bu durum normal gelişim sürecinin bir parçasıdır. Yansıtlan muhtevayı anne kapsayarak bunları işler (kendi ruhsal alanı içinde, bebek tarafından gönderilen ham malzemeyi -duyumsal muhtevayı- bebek için kabul edilebilir hale getirir) ve bebeğe geri gönderir. Bebek annesi tarafında işlenmiş olan malzemeyi içe-yansıtarak kendi benliğinin yardımıyla yeniden birleştirir. Yansıtlan ve içeri tekrar alınan malzeme duyumsal ve duygulanımsal niteliktedir (görsel ve işitsel duyular, bedensel acılar, korkular, heyecanlar, açlık, cinsel dürtüler...vb gibi).

Yansıtmalı özdeşleşmenin patolojik biçimleri W. Bion tarafından ayrıntılı bir biçimde incelenmiştir. Duygusal yükü çok ağır olan haset ve yıkıcılık yüklü dürtülerle bebeğin başa çıkması zordur. Bu tür duygusal malzemelerin metabolizasyonunu kolaylaştırmak için benlik bunları küçük parçalara böler (minute fragments), daha sonra bu parçacıklar dışarıya yansıtılırak benlikten uzaklaştırılmaya çalışılır. Parçalanan öğelerin içinde duyumsal malzemelerin bulunmasından ötürü duyumsal aygit bizzat saldırıcıya uğrar. Bunun sonucu olarak, yansıtlan ölüm içgüdüsünün izlerini taşıyan dış gerçeklikle ilişkiler bozulur. Acı veren duyumun kaynağı olan nesneden nefret edilir ve yansıtma yoluyla yapılan saldırılar gerçekliğin o nesne ile ilgili olan bölümünü hedef alır.

Dış gerçeklikten duyulan acı, bu acının dindirilmesine yardımcı olacak bir varlığın (ideal nesne) bekłentisini doğurur. Ideal nesne elde edilemediği zaman ona karşı derin bir

haset duyular ve hazzı esirgeyen bu ideal nesnenin varlığı da kötü nesneye dönüşür. Aşırı idealize edilmiş nesne ile kötü nesne arasındaki ilişkiyi aynı madalyonun iki yüzüne benzetmek mümkündür. Aşırı idealize edilen nesneler de patolojik nitelikteki yansıtmalı özdeleşmeler için hedef olacaktır.

Başa çıkmayı mümkün kılmak için ağır duygusal yük taşıyan, ölüm içgüdüsünün temsilcisi olan ruhsal malzemenin parçalanarak dışarı yansıtıldığını belirtmiştir. Parçalanarak yansıtılan benlik bileşenleri (minute fragments), ölüm içgüdüsünün yıkıcı ve saldırgan karakterini taşırlar. Bunların dışarı yansıtılmasıyla perzekütör nesnelerin sayısı da artar. Bion bu nesnelere “bizar nesneler” (bizzare objects) demektedir.

Bu nesnelerin varlığından benlik büyük zarar görür. Rahatsızlık veren duyumlardan kurtulmak için benlik algısal sistemi susturmaya çalışacaktır ki bunun sonucu dış gerçeklikten kısmen kopuş olur. Dış gerçeklikten kopuş benlikte ciddi uyum problemlerine neden olduğu için bu da ayrı bir anksiyete kaynağıdır. Patolojik düzeyde yansıtmalı özdeleşmenin kullanımı, kişi için sürekli kaygı yaratan bir kısır döngüdür.

1.1.8. Depresif Konum

Anneye yansıtılan yıkıcı dürtüler, annenin psikik alanı tarafından işlenerek, bebeğin kabul edebileceği mental malzemelere dönüştürülür. Dönüştürülmüş olan bu malzemenin bebeğe geri yansıtılması, çocukta haz ve doyum duyguları yaşıtır. Anne tarafından işlenmiş olan ruhsal malzeme artık bebek için tehdit edici ve acı verici değildir ; bunu kendi benliğine kabul edebilir. Parçalara ayrılarak anneye yansıtılan yıkıcı ve saldırgan dürtüler, bebeğe, annesel bakım ve haz duygusu olarak geri döndüğünde, artık bunlar, içe-yansıtma yoluyla tekrar kendiliğine (self) kabul edilebilir ve burada yeniden birleştirilirler. Bu işlemler sonucunda bebekle anne arasında libidinal bir bağ kurulur. Dış dünyadan (yaşamın ilk dönemlerinde dış dünya temsilinin büyük bir bölümünü annenin oluşturduğu düşünülverek)

kaynaklanan deneyimler içe-yansıtilıp burada birleştirildiğinde nesne, bir başka dekle anne hakkında daha bütüncül bir algıya ulaşılır. Bebeğin iç dünyasında yeniden yapılandırılan nesneler hem iç hem de dış dünyanın daha bütüncül ve süreken bir nitelik kazanmasını sağlar.

Bebeğin tüm acılarından kurtulması ve tüm dürtülerini doyurması en adanmış annenin varlığıyla bile imkânsızdır. Çocuk her zaman bir miktar hayal kırıklığı ve doyumsuzluk yaşıar. Benliğin birleştirici yönünün işlerlik kazabilmesi ve anne ile çocuk arasında beklenen libidinal bağın oluşabilmesi için, bebeğin anne ile girdiği ilişkide yaşadığı haz verici deneyimlerin göreceli olarak acı veren deneyimlere baskın gelmesi gerekmektedir. Doyum ve haz veren deneyimlerin görece fazlalığı, bebeğin acı veren duygulara karşı tahammül kapasitesini yükseltir. Böylece bebek annenin yansittıklarını kendi iç dünyasına kabul edebilecek, doyum ve haz veren deneyimlerle birlikte tolere edebildiği acı veren, kötü deneyimleri de egonun birleştirici özelliği sayesinde bir araya getirebilecektir. Bu yolla, annenin iyi ve kötü olarak algılanan yönleri, memenin doyum ve acı veren özelliklerini birleşerek daha bütüncül bir nesne-anne imagosuna ulaşılır. Bu noktada bebek, ona doyum duygusu yaşatan ve haz kaynağı olan anne ile, zaman zaman onu hayal kırıklığına uğratıp acı duygusu yaşamasından ötürü haset duyduğu ve kendisinden nefret ettiği annenin aynı kişi olduğunu anlar. Bütünlüklü anne kavramının oluşmasıyla birlikte aynı zamanda, annenin kendi hayatı olan, başkallarıyla da ilişkileri olan bir insan olduğu bebek tarafından fark edilir.

Ötekinin (annenin) ve bebeğin benliğinin daha bütüncül olarak yeniden yapılması için, annenin bebeğe yansittiği haz ve doyum verici deneyimlerin görece fazlalığının gerekli olduğunu belirtmiştik. Bu en temel anlamda ben ve öteki ayrimının sınırlarının belirginleşmesi anlamına gelir; bebek, nesneye olan gereksinimini ve bağımlılığını açık bir şekilde ortaya koyar. Burada, sağlıklı gelişim için beklenilen, bebeğin hissettiği yetersizlik ve dışa bağımlılık duygusunun tolere edilebilir düzeyde olmasıdır.

Hissedilecek yetersizlik duygusu, hasetin ortaya çıkmasına neden olur. Bebek, bütün hazırların kaynağı, tüm sütün ve doyumların birleştiği yer olan anneye tümden sahip olmak ya da onu yok etmek ister. Bebeğin doyum veren anne ile zaman zaman onun gereksinimlerini ihmâl eden annenin aynı kişi olduğunu anlamasıyla nesneye duyduğu haset nedeniyle ona yöneltiği saldırgan dürtülerden iyi nesnenin de zarar görebileceği endişesini yaşamaya başlar. Yaşanan bu ruhsal durum, iyi nesneye zarar verme endişesi ve onu kaybetme korkusunun yarattığı depresif duygudan dolayı adını “depresif konum” olarak alır.

Depresif konumun en önemli sorunsallarından biri ambivalanstır. İyinin ve kötüünün aynı nesnede birleşmesi ambivalansın nedenidir. Nesne, bebeğin gereksinimlerini ihmâl ettikçe ona karşı duyulacak haset artar ve saldırgan dürtüler yansıtılır. Yansıtlan yıkıcı dürtülerin aynı zamanda bebeğin hayatı kalabilmesi için bağımlı olduğu iyi nesneyi de tehdit etmesinden ötürü suçluluk duygusu ortaya çıkar. Sağlıklı bir ruhsallık için beklenen hem hasetin hem de suçluluk duygusunun aşırı olmamasıdır; gereksinimlerin çok fazla ihmali, haset duygusunun çok yoğun yaşanmasına neden olur ve nesneye yöneltilen saldırgan dürtüler, annenin acı verici davranışlarıyla birlikte yine saldırgan ve yıkıcı bir şekilde geri dönerler. Bu durum nesnenin persekütif olarak algılanmasıyla sonuçlanır. Gereksinimlerin aşırı karşılanması ise nesnenin fazlaıyla idealize edilmesine neden olur. Aşırı idealize edilmiş nesne karşısında duyulan yetersizlik duygusu bebeğin kendisini git gide daha fazla dışa bağımlı hissetmesine yol açar. Aşırı yetersizlik duygusu ve idealizasyon, yaşanan herhangi bir hüsrani, normal bir idealizasyon düzeyinde yaşanandan çok daha travmatik olarak algılanmasına neden olur. Bu denli yoğun bir kırıkkık nesneye yönelik haseti şiddetlendirir. Meme sonsuz süte sahiptir ve onu her zaman bebekle paylaşmak istemez. Bunun sonucunda nesne yine eziyet edici olarak algılanır.

Depresif konumda içe-yansıtma süreçleri ağırlık kazanır. İçe alınarak birleştirilen her parça dış dünyadan (nesnenin) izine sahiptir. Böylelikle içerisinde hem benlik hem de birleşen

her benlik parçası ile birlikte dış dünya yeniden inşa edilir. İçe-yansıtlan iyi nesne benliğin merkezini oluşturur. Bu nedenle iyi nesneyi tehdit eden yıkıcı dürtüler, bebeğin tüm dünyasını yıkma endişesi yaratır. Ağırlıklı olarak psikozda görülen bu durum bireyin kendiliğini parçalanma tehditi altında hissetmesi ve benliğinin uyarlanlarla mücadele etmede aciz kalmasıyla belirlidir. Zayıf olan benlik içsel uyarılar karşısında çaresiz kaldığında yansıtmalı özdeşleşme yoluyla dış gerçeklige sığınır. Dış gerçeklik de bir o kadar tehlikeli algilandığında ise sonuç, gerçekliğin inkârı ve onunla ilişkiye girmekten kaçınma olur.

Benliğin bütünlük kazanmasıyla birlikte bebek nesneden aldığı sevgiyi ve bakımı, aynı zamanda bunların ihmali durumunda ise ona karşı hissettiği nefreti hatırlar. Bebek bunun sonucunda, paranoid-sızoid konumda çok az rastladığı bir duygusal ilişkisiyle karşılaşır: iyi nesnenin kaybından ötürü yas ve onu yok etmekten dolayı hissedilen suçluluk duygusu. Anneye yönelik ambivalansı yoğun olarak yaşayan bebek iç ve dış ayrimını daha net algılar ve içe dönme sürecinde kendini depresif konumda bulur.

Depresif duyguların ortaya çıkışını bebeği, düşlemde zarar verdiği nesneyi tamir etmeye yöneltir. Bebek bu kez omnipotent düşlemlerini nesneyi onarmak, tekrar iyi ve sağlam konumuna döndürmek ve parçaları birleştirmek için kullanır. Bebek kendi yıkıcı düşlemlerinin iyi nesneyi tahrip ettiğine inandığı gibi yine kendi sevgi ve şevkatının, zarar gören nesneyi tamir edebileceğine ya da yok edilen nesneyi hayatı geri döndürebileceğine inanır.

Depresif konumda yoğun olarak yaşanan içe-yansıtma ve iç dünyaya yönelik, bebeğe, nesneye duyduğu ihtiyacı, ona karşı hissettiği ambivalansı ve tüm bunların sonucunda da kendi ruhsal gerçekini gösterir. Depresif konumda gerçekliğin sınanması daha fazla netlik kazanır. Bunun nedeni ruhsal dünyanın yapılandırılması ve iç-dış ayrimının oluşmaya başlamasıdır.

Dilin doğusu depresif konumla yakından ilgilidir. Motor eylemler dışsal, dil ise ağırlıklı olarak içsel bir faaliyettir. Dürtü organizmayı, yaşadığı gerilimi boşaltabilmesi için nesneye doğru motor eyleme zorlar. Depresif konumda içe-yansıtma ve intrapsiğik süreçlerin ağırlık kazanmasıyla gerilimin kısmen boşaltılabilmesi içsel eylemlerle de mümkün olur. Bu içsel eylemler düşünce ve dil gibi karmaşık, simgesel sistemlere dönüşür. İyi nesnenin içe-yansıtılmasıyla yeteri kadar güçlü bir benlik oluşturulduğunda, kişi acı veren bir deneyimle karşılaşlığında buna daha fazla tahammül edebilir. Hazzın yokluğundan doğan boşluk içsel süreçlerle doldurulur: dil ve düşüncenin geliştiği alan bu boşluktur.

Depresif konumda hem iyi hem de kötü nesnenin içe-yansıtılmasıyla üstbenliğin (superego) yapısı da belirginleşmeye başlar. İçe-yansıtlan persecütör nesneler cezalandırıcı, ideal nesne ise haz veren özellikleriyle, süperegonun çekirdeğini oluşturur. Özne, ideal nesne ile özdeşim kurma eğilimindedir. Bu üstbenliğin “benlik ideali” (ego ideal) bölümünü oluşturur. Fakat bu bölüm de yüksek bekłentilerinden ve mükemmel yetçiliğinden ötürü eziyet edici olabilir. Benlik ideali zaman zaman rahatsızlık veren tavrıdan dolayı ambivalent duygulara hedef olur. Benlik idealinin haset ve saldırganlık sonucu zarar görmesi, suçluluk duygusunu ortaya çıkarır ve kişinin kendine dönmesine –kendi içine kapanmasına- neden olur.

Depresif konumda hissedilen yas duygusu, içsel ve dışsal sevilen nesnenin tamiratı için kullanılan yaratıcılığın ve süblimasyonun kaynağıdır. Nesneyi koruma ve onarma çabası, aynı zamanda egonun hayatı kalmaya yönelik arzusunu gösterir. Bu yaşam içgüdüsünün devreye girmesi anlamına gelir.

Yaşam içgüdüsünün hakimiyet kazanabilmesi ve bebeğin bütünlük bir egoya sahip olabilmesi, annenin, bebek tarafından yansıtlan saldırgan ve yıkıcı dürtülerini kendi psiğik sistemi içinde işlemesi, bunları dönüştürerek anlamlı kılması, bebeğe hazır ve doyum olarak

geri yansıtması sayesinde gerçekleşir. Böylelikle içe-yansıtılan, ağırlıklı olarak iyi nesne olur. Bebek iyi nesneyi koruma çabası içinde yıkıcı dürtülerini kontrol etmeye, giderek yansıtmalı özdeşleşmeyi daha az saldırgan bir şekilde kullanmaya ve istenmeyen duyumları süblimasyon yoluyla denetim altına almaya çalışır. Bunun sonucunda bastırma, bölme ve yansıtma süreçlerinin yerine geçmeye başlar. Depresif konumun işlerlik kazanmasıyla psikotik mekanizmalar yerlerini nevrotik olanlara bırakır. İnhibisyon, bastırma ve yer-değiştirme gibi düzeneklerin kullanımı ağırlık kazanır. Sembol oluşturmanın temelleri de bu aşamada atılır. Freud bu konuya “Yas ve Melankoli” adlı makalesinde yer vermiştir: *“İçgündüsel bir akıştan ya da nesneden vazgeçebilme ve bunların yokluğuna tahammül edebilme, memeden vazgeçebilmek ve memenin yokluğuna dayanabilmek anlamına gelir. Buna başarılı bir bağlanma ve daha sonra yine başarı ile sonuçlanmış bir ayrılık süreçlerinin ardından ulaşılabileceği düşünülebilir. İşte burada bebek, vazgeçilenin yerine, benliğin dışarıdan asimile ettiğini koyar. Bu da olmayan nesnenin yerine konan semboldür.”*

Sembol kullanımı için gerekli koşul, ruhsal gerçeklikle dış gerçekliğin birbirinden ayırtılabilmesidir. Sembol, kendilik tarafından üretilir ve gerektiği yerlerde serbestçe kullanılır. Düşünce ve dil sembolik sistem içindedir. Her düşünce sembolik olarak dış gerçekliğin bir parçasını temsil eder.

1.2. Düşüncenin Oluşumu Üzerine Bir Teori: Wilfred R. Bion

1.2.1 Kapsayan/Kapsanan (Container/Contained)

Bion kendi görüşlerini, hem Melanie Klein'in çocuk-anne ilişkisi hem de Freud'un temel metapsikolojisi üzerine inşa etmiştir. Bion, kendi kuramlarında, bebek-meme

birlikteliğinin tüm ruhsal işleyiş içindeki önemine sürekli vurgu yapmaktadır. Daha sonra gelecek olan tüm özne-nesne ilişkileri ve oradan sembolik sisteme geçiş, bebekle meme arasındaki en ilkel ilişki örüntülerinin sonucu olarak ortaya çıkacaktır.

Bion, kapsayan/kapsanan kavramını ortaya atarak ruhsal süreçlerin işleyişine ışık tutmada önemli bir model öngörmüştür (kapsayan için ♀, kapsanan ise ♂ sembollerini kullanmıştır). Bion, herhangi bir psişik öğeyi, bu iki kavramın birleşmesinden oluşan bir yapı olarak ele almaktadır. Bebek (♂), onu kapsayacak bir anneye (♀) ihtiyaç duyar.

Paranoid-şizoid konum ve depresif konumdaki nesne ilişkilerinin doğası ♀♂ kavramlarıyla ifade edilecek olursa şu durumlara rastlanabilir: Zaman zaman ♀, o kadar katıdır ki içindeki muhtevayı (♂) baskı altında tutar, kapsanan öğeleri sınırlı oranda işlemenden geçirir veya duygusal yükünden izole etmeye çalışır. Başka bir ilişki türünde de ♂ o kadar yıkıcı ve saldırgan olabilir ki ♀'nın çerçevesi zorlanır ya da parçalanma noktasına gelir; saldırganlığın daha da arttığı durumlarda ise ♀ yeteri kadar dayanıklı değil ise parçalanır. Sevgi ile oluşan bir ♀♂ ilişkisinde ise sonuç her ikisi için de faydalıdır; kapsama ve kapsanma deneyimleri sayesinde kendilerini geliştirme fırsatı bulurlar.

Bebek-meme ve daha sonra tüm nesne ilişkilerinin sembolleştirilmesiyle ortaya çıkan düşünce, yine ♀♂ öğeleriyle formüle edilebilir. Düşüncenin, Bion'a göre oluşumu kapsayanın, kapsayacağı öğeleri aramasından oluşur. Bir başka deyişle, "bir düşünce kendisi için düşünür aramaktadır."

1.2.2 Düşüncenin Oluşumu Üzerine Bir Teori

Bion'a göre düşünme yetisi başarıyla üstesinden gelinmiş iki zihinsel aşamaya bağlıdır: bunlardan ilki, düşüncelerin oluşturulabilmesi sürecidir. Bu, oluşturulan düşüncelerle

başa çıkabilecek bir aygıtın varlığını gerekli kılar. İlkinci aşamada ise, söz konusu aygıtın gelişmesiyle birlikte “düşünme” faaliyeti ortaya çıkar. Düşünme, düşüncelerle başa çıkmak için geliştirilen bir süreçtir. Bion, önce düşünçenin sonra düşünmenin geldiğini öne sürer.

Bion, düşünçenin gelişimini aşağıdaki hiyerarşik sırayla açıklamaktadır:

- 1- ön-kavramalar (pre-conceptions)
- 2- kavramalar ya da düşünceler (conceptions or thoughts)
- 3- kavamlar (concepts)

Ön-kavramalar, çocukta dürtülerin doyumu için gereksinim duyulan nesnenin en arkaik temsilleridir. Bebek dürtüsünün dış dünyaya yöneltiğinde yaşadığı gerçekleştirim (realization) ön-kavramıyla birleşerek “kavrama”yı oluşturur. Bu oluşum ♀♂ modeliyle açıklanabilir. Bunu bebek-meme ilişkisi üzerinden açıklayacak olursak : çocukta, ilk doğduğu andan itibaren hissettiği acayı dindirecek, onu doyuracak bir nesne bekłentisi vardır. Bebeğin bekłentisi içinde olduğu bu nesne “meme” ön-kavramasını oluşturur. Bebek gerçek meme ile karşılaşlığında yaşanan gerçekleştirim, “meme” ön-kavramasıyla birleşir; bu bir “kavrama”dır. Doğuştan gelen “meme” ön-kavraması, “boş” olan meme düşüncesidir (♀). Bu bir gerçekleştirimle (♂) birleştiğinde daha doygun bir yapı olan “meme kavraması” oluşur. Kavamlar ise ancak kavramaların defalarca tekrarından sonra oluşan daha durağan ve genelleştirilmiş yapılardır. Bir kavram, ilgili olduğu doyumu içeren pek çok kavramanın ortalaması gibidir. Tüm kavamların her zaman duyumsal bir yönünün ve haz duygusundan oluşan bir bileşeninin olduğu söylenebilir.

Düşünce oluşumunun ise bir ön-kavramanın hüsrانla (frustration) hüsrانla karşılaşığı durumlarla sınırlı olduğu söylenebilir. Burada belirleyici olan hüsrana tahammül edebilme kapasitesidir. Bebek-meme modeliyle devam edecek olursak, meme ön-kavraması,

ortada olmayan bir meme ile karşılaşınca bu birleşim sonucunda oluşacak olan kavrama “olmayan-meme” veya “yok-meme” olur. Bir sonraki adım, bebeğin “yok-meme” kavramasından doğan hüsranla başa çıkabilme kapasitesi ile ilgilidir: bebek ya acı veren, hüsran yaratan durumu uzaklaştmak, kendiliğinden (self) atmak isteyecek ya da yeni uyarlamalara gidecektir. Eğer hüsranın tahammül edebilme kapasitesi yeterli ise yeni uyarlamalar sonucunda “yok-meme” içerisinde bir düşünceye dönüşerek düşünme aygıtının gelişimine zemin hazırlayacaktır.

Düşünme yetisi gelişikçe gerçeklik ilkesi de etkisini artırır. Düşünce, bir arzunun doyuma ulaşamamasından ötürü yaşanan hüsranla, o arzunun doyumu yönünde yapılacak eylem arasında köprü görevi görür. Düşünme, bir arzunun doyurulmasına yönelik yapılan fiziksel eylemin yerine geçer. Böylelikle arzunun doyumunu eksikliğinden kaynaklanan rahatsızlık daha fazla tolere edilebilir hale gelir. Sonuçta yok-memenin ikamesi olarak ortaya bir düşünce çıkar. Bu anlamda düşünce bir semptom olarak da görülebilir; bir arzunun doyurulmasının sembolik yoludur.

Bebeğin hüsranla başa çıkabilme kapasitesi yeterince gelişmemişse (bu durum, rahatsızlık yaratan uyaranın çok şiddetli olması ya da çok sık tekrar etmesi gibi dış nedenlere ve/veya bebeğin doğuştan getirdiği özellikler gibi kendisiyle ilgili nedenlere bağlı olabilir) acı veren yok-memeyi kendiliğin içinde tutamaz. Bebek bu nesneden kurtulma, onu uzaklaştırma yolunu seçer. Gerçekleştirimin katlanılmazlığı onun ön-kavramıyla birleşmesini önler, bu nedenle düşünce oluşamaz. Bu durum Freud'un bahsettiği, gerçeklik ilkesinin hakimiyeti için gerekli olan düşünce süreçlerinin sekteye uğramasına neden olur. Bir ön-kavramıyla olumsuz bir gerçekleştirimin birleşmesiyle oluşması gereken düşüncenin yerine, benliğin bir an önce kurtulmak istediği ve kendi içindeki nesnelerden ayırtmakta güçlük çektiği, “kötü-meme” ortaya çıkar. Bunun sonucunda düşünce oluşumu bozulur ve yerini patolojik bir yansıtma-

özdeşleşme sürecine bırakır. Öngörülen bu modelde ruhsallık, kötü nesneyi dışarı atmayla iyi memeden besin almayı bir tutar.

Eğer hüsranla başa çıkabilemede yetersiz kalınrsa atılacak adımlardan biri de acının kaynağı olan nesnenin algılanmasına son vermek olur. Ön-kavramalarla gerçekleştirimler bir araya geldiği sürece kavramalar oluşur, ancak hüsranla sonuçlanan gerçekleştirimlerin şiddeti fazlalaştıkça oluşan içeriğin, benliğin içindeki diğer yıkıcı ve saldırgan muhtevadan ayırtılabilmesi zorlaşır. Bunun neticesinde kendilik, diğer yıkıcı ve saldırgan unsurlarla birlikte yeni oluşan ruhsal malzemeleri de bir an önce dışarı atma yoluna gidecektir. Dışarı yapılan bu yansıtma aynı zamanda acı veren kaynağın yani “yok-meme”nin yok edilmesine yönelikir. Yansıtmalı-özdeşleşmenin yoğun kullanımı benlik ve dışarıdaki nesne arasında ayırm yapabilmeyi zorlaştırır. Sonuçta, herhangi bir “iki”liğin algılanmasında zorluklar yaşanır. Bunun temeli ise özne ve nesne arasındaki ayırmada yatar.

Hüsranı tolere edememek düşüncenin gelişimini ve düşünebilme kapasitesini olumsuz yönde etkilerken düşünme yetisi ise yaşanan hüsranı, arzu ve doyum arasındaki boşluğu, zihnî yollarla doldurarak azaltır. Bir kavrama, tatmin sağlayacak bir gerçekleştirimin yerini tam olarak tutmak zorunda değildir. Hüsran tolere edilebildiği sürece, kavramlarla gerçekleştirimlerin birleşmesi ister iyi nesne, isterse de kötü nesne olarak kavramlaşın, deneyim yoluyla öğrenmenin yolu açılmış olur.

Bir başka patolojik durum da, hüsranın tahammülsizliğin, dışarı atma ve yansıtma süreçlerini başlatacak kadar fazla olmadığı, fakat gerçeklik ilkesine de uygun düşmeyecek kadar toleransın fazla olduğu hallerde ortaya çıkar. Bu tür durumlarda kişilik, ön-kavramaların ya da kavramaların olumsuz gerçekleştirimlerle karşılaşmalarına ikame olarak omnipotent düşünceleri geçirir. Omnipotansın hakimiyetinde, yine gerçekle gerçek olmayan arasında ayırm yapacak olan psişik mekanizma büyük ölçüde zarar görür.

Ön-kavramalar kendiliğin beklenileriyle yakından ilgilidir. Ön-kavramaların işleyişi, bebeğin hayatı kalabilmesini sağlayacak olan uyararlara hassaslaşmıştır. Hayatta kalabilme ile ilgili önemli değişkenlerden biri bebeğin kendi kişiliğidir-bebeğin kendini nasıl algıladığı hayatı kalabilme kapasitesiyle doğrudan ilgilidir. Bebeğin benliği de çevresindeki diğer unsurlar gibi anne tarafından ele alınır ve düzenlenir. Eğer anne ile çocuk birbirlerine iyi ayarlanabilirse, aralarındaki yansıtma süreçleri bebekte ilkel ve son derece kırılgan bir gerçeklik algısının oluşmasını sağlar. Bu ilk dönemde bebek bir anlamda, omnipotent düşlemlerinin büyük oranda gerçekleştiğini görür. Anne kendi içinde, bebeğin kurtulmak istediği duyguları hisseder. Bir örnekle açıklanacak olursa : bebek ölmek üzere olduğunu hissettiğinde, anne de kendi içinde ölümle ilgili bir endişe yaşayacaktır. Kendini adamış, bebeği ile ayarlanmış bir anne, bu kaygılara katlanabilir ve terapötik bir şekilde bebeğine geri tepkide bulunur. Anne bunu öyle bir şekilde yapar ki, bebeğe, onun korkusunu içinde hissettiğini ama kendisinin bununla başa çıkabildiğini gösterir. Bu yolla bebeğin anneye yansittığı korku, annenin ruhsal sözgecinden geçerek, çocuğa onun başa çıkabileceği şekilde geri yansıtılmış olur.

Annenin, bebeğin gönderdiği yansımaları tolere edemediği durumlarda, bebeğe geri yansıtılan malzeme işlenmemiş ve ilk yansıtıldığında olduğu gibi rahatsızlık verici olacaktır. Bunun sonucunda bebek daha sık ve şiddetli yansıtmalı-özdeleşmelere başvuracaktır. İçeyansıtılan ruhsal malzeme de o oranda şiddetli olur. Bebek kendi içinde, aç gözlü, içine alıp yutan “vajina gibi” bir memeyi nesneleştirmeacaktır. Bu memenin, kendi içindeki iyi nesneleri sömürdüğünü ve geriye yalnızca dejener olmuş, hasarlı nesneler bıraktığını hissedecektir. Bu durumun düşünebilme kapasitesine olumsuz etkileri oldukça ciddi düzeydedir.

Verilen örnekte, bebeğin gönderdiği kaygı yaratan uyarani (olduğunu hissetme) alıp, bebek için katlanılabilir hale dönüştüren ruhsal organa “dütleme aygıtı” (reverie) denilmektedir. Annenin dütleme kapasitesi bir reseptör organ gibi işlev görür. Bebeğin ilkel

bilincinde oluşan kendi ile ilgili duyumlar annenin düşleme aygıtı tarafından işlenir ve bebek için anlamlı, tahammül edilebilir bir şeke dönüştürülür.

(yansıtma)

Bebeğin kendiliği → Annesel düşleme aygıtı

(geri yansıtma)

Eğer bebeğin olumsuz duygusu (öldüğünü hissetmesi) anne tarafından alınmazsa bebek, bütün şiddetıyla bu duygunun yarattığı acıyı hissedecektir, aynı zamanda bu duygunun anlamına varamayacaktır. Bu nedenle bebeğin içe-yansıttığı daha tolere edilebilir hale getirilmiş “ölüm korkusu” yerine, adlandırılmayan bir dehşet olacaktır.

1.2.3. Alfa, Beta Unsurları ve Alfa Fonksiyonu

Bion, ruhsal sistemi ve zihinsel aygıtı, organizmaların biyolojik yapılarına ve fizyolojik sistemlerine benzeterek modellemiştir. Özellikle sindirim ve boşaltım sistemleri Bion'un sıkça kullandığı modellerdir. Bazı psik malzemeler ruhsal sistemin içine alınır, burada küçük parçalara ayrılır; ihtiyaç duyulan bölümler ayrılarak sindirilir, ihtiyaç duyulmayan kısımları ise dışarı atılır. Bu modele göre ruhsal sistemin içinden ya da dışından gelen tüm işlenmemiş, ham uyaranlar beta-unsurları (β) olarak adlandırılır. β -unsurları organizmada gerilim yaratır ve süküneti bozar. Psişik sindirim sistemi alfa-fonksyonunu devreye sokarak rahatsızlık veren β -unsurlarını işler ve bunları ruhsal yapının kendi malzemeleriyle homojen hale getirir: alfa-unsurlarına (α -unsurlarına) dönüştürür. Algusal

aygit tarafından içeri alınan β -unsurları bileşenlerine ayrılır. Böylelikle rahatsızlık veren bir bütün olarak artık benliği daha az tehdit eder. Ruhsal sistemin içine alınan β -unsurlarının, dürtülerin doyumuna hizmet eden bölümleri ayrılarak ruhsal aygit tarafından kendiliğin içinde yeniden birleştirilir. Bu yeniden birleştirme “ α -fonksiyonu” tarafından gerçekleştirilir; dışsal gerçekliğin rahatsızlık yaratan bölümlerinin, daha tahammül edilebilecek şekilde yeniden uyarlanması işlemidir. Eğer uyaran çok tehlikeli ve rahatsız edici bulunursa, reddedilir ve içeri alınmaz. Hüsrان yaratan β -unsurlarının geçirdiği bir başka süreç de içe alındıktan sonra parçalanarak, her parçacığın dışı yansıtılmasıdır. Yansıtlan bu küçük parçacıklar, parçalanan uyarandan (ve o uyarının kaynağı olan nesneden) izler taşır. Bu bileşenlerin her biri kendi başlarına persekütif nesnelere (bizar nesneler) dönüşür.

Alfa-fonksiyonu, kişinin ruhsal sistemin içinden veya dışından aldığı duyumsal malzemeyi işleyerek bunları α -unsurlarına dönüştürür. α -unsurlarına dönüştürülen malzeme anlamlanırabilir ve benlik tarafından kendiliğin bütününe katılabilir. α -unsurları duyumsal izler taşır ve rüya malzemesi ya da bilinçaltı düşünceler olarak kullanılabilir. Bilinçaltı duyumsal malzemelere dönüştürülmüş olan α -unsurları daha sonra yeni bir α -fonksiyonu için β -unsurları rolünde, daha ince işlenmeyi bekleyen girdiler olarak işlev görür.

Görsel hafızada bulunan resimler, düşüncelerimiz için oldukça zengin bir malzeme deposudur. Herhangi bir konuşma sırasında zihnimizde, yalnızca konuşulan konuya ilgili değil, aynı zamanda yaşanan o anın duygusal etkisi ile de ilgili resimler belirir. Bu görsel imgeler, yaşanan deneyimin duyumsanması ve zihinsel olarak asimile edilmesi sonucunda oluşan, hafızada saklanabilen ve rüya malzemesi olarak kullanılabilen, α -foksiyonunun ürünleridir. α -fonksiyonuna tabii tutulan acı veren gerçekleştirimler öncelikle görsel rüya imgelerine, sonra da daha üst düzey bir soyutlamayla verbal-düşüncelere dönüştürülür.

Bion, zihinsel olarak işlenmiş olan malzeme ile işlenmemiş olanı birbirinden ayıran bir “temas bariyeri” (contact barrier)den söz etmektedir. Bu bariyer, bilinçdışıyla bilincin ilişkisini de belirleyen bir zar olarak işlev görür. Kişi, dış dünyaya etkileşim halindeyken temas bariyeri, o kişiyi birçok bilinçdışı uyarının bombardımanından korur, aynı zamanda gerekli bilinçdışı fantezilerin etkisini de bilinç alanına taşıır. Böylece dış dünya ile girilen ilişki, biliçdışıyla rezonansa girer.

Alfa-fonksiyonu hüsran yaratan girdileri işlemeyemezse, bu duyumlar kaygı güdümlü eylemler olarak dışa vurulurlar. Bu, işlenmemiş olan β -unsurlarını tekrar, ham haliyle dışarı atarak benlikten uzaklaştmak anlamına gelir. Hüsran yaratan duyumsal malzemeler, zihinselleştirilmeden dışa atılmış oldukları için kendiliğin karşısına, adlandırılmamış, anlamlandıramayan unsurlar olarak yeniden çıkarlar. Depresif ya da persekütif olarak algılanabilecek bu β -unsurları düzensizdir, ardılık ve nedensellik taşımaz; sindirilmemiş olan malzeme sanki benliğin içinde var olan yabancılar olarak algılanır.

Yenidoğanın ilkel benliği iç ve dış uyarıların rahatsız edici unsurlarını (β -unsurları) işlemeye ve bunları zihinselleştirmeye (α -unsurlarına çevirmeye) yeterli değildir. Bu durumda bebek maruz kaldığı β -unsurlarını dışa yansıtır. Dışa yansıtılan β -unsurlarını işleyecek olan annenin α -fonksiyonudur. Anne, bebekten gelen β -unsurlarını kapsayabildiği ve bunları kendi α -fonksiyonyla anlamlı hale getirip geri yansıtıldığı ölçüde, bebek de kendi α -fonksiyonunu geliştirebilir. Bebeğin α -fonksiyonunu kullanabilme kapasitesi, büyük ölçüde annenin zihinselleştirme kapasitesiyle ilgilidir. Bunu gerçekleştiren annesel düşleme aygıtıdır..

Bebekle anne arasında kurulan olumlu bir ♀ ♂ birleşmesi, hüsran yaratan gerçekleştirmelerin uyarlanması ve düşünce süreçlerinin başlayabilmesi için uygun bir kapsama alanı yaratır. Bu alan, yaşanılan acı deneyimleri kapsayarak, bebeğin dayanma

kapasitesini arttırır. Hüsrani zihinselleştirme ve düşünce süreçlerinin başlatılması yönünde yapılacak olan bir uyarlama, β -unsurlarını dışarı atmak yerine, onları içerisinde tutmayı gerektirir. İçeride tutulan β -unsurları, α -fonksiyonu sayesinde anlamlı hale getirilir. Bunun tersi olduğu durumlarda α -fonksiyonu zıt yönde çalışır. Zıt yönde işleyen α -fonksiyonu, anlamlandırma yerine anlamdan kaçınmayı, birleştirme yerine parçalara ayırmayı getirir.

1.2.4. Düşüncenin Oluşumunun Tanımlanması

Freud, iç ve dış dünyadan kaynaklanan temsillerin görüntüler, fikirler, duyumlar, gerilim durumları ve diğer duygular şeklinde kendilerini gösterebileceğini belirtmektedir. Freud, düşünme üzerine iki katmanlı, hiyerarşik bir model oluşturmuştur: bilinçdışıyla doğrudan bağlantılı olan “birincil süreçler” ve bunun üzerinde bilinç ve ön-bilincin de devreye girdiği “ikincil süreçler”. Birincil süreçler haz-acı ilkesine göre çalışır; amacı bir uyarım sonucunda organizmada denge durumunun bozulmasından doğan gerilimi boşaltmak ve organizmayı bir önceki konumuna taşımaktır. Bu görüş homeostatis ilkesine dayanır. Bu düzeydeki bir işleyişte düşünce ve eylem benzer şekilde ele alınır; düşünce varsanısal bir tatmine yol açar. Boşalımın nesnesi olarak ele alınan hallüsinatif imgé, geçici bir süre için de olsa rahatlamaya ve gerilimin sönmesine olanak sağlar.

Arzu, hoşnutsuzluk duygusu ile başlayan ve haz almaya yönelen bir akım olarak tanımlanabilir. İlk arzunun, daha önce doyumun sağlandığı amiya ya da mnemik imgeye yapılan varsanısal bir kateksis olduğu söylenebilir. İkincil süreçlerde, mnemik kateksisisin algıya dönüşecek kadar ileri gitmesine izin verilmez (algıya dönüşmesi durumunda ortaya çıkan hallüsinasyon olur). Bunun yerine gerilimin boşaltılması düşüncelerin yardımıyla bekletilir. Böylelikle organizma çevresi üzerinde, ona tatmini yaşatacak koşulları yaratabilmek için gerekli müdahaleleri yapabilir. Düşünme eylemi sonucunda ortaya çıkan

düşünceler, sözcüklerle çağrılmış kurduğunda ise, bu fikirlerin ön-bilince ya da bilince çıkmaları mümkün olur.

Bion, PS↔D hareketi olarak tanımladığı, paranoid-şizoid konumla depresif konum arasında gerçekleşen osilasyonu, ruhsal yaşam için en temel devinimlerden biri olarak kabul eder. Düşünmenin mekanizmasını da yine bu hareketle açıklar. PS↔D hareketi, şekilsiz kaostan, düzen ve sürekliliğin olduğu duruma gidiş-gelişi simgelemektedir. Gerçekliğin ani ve istenmeyen rahatsız edici kaosunun, düzenli ve bütüncül bir yapıya bürünmesi “seçilmiş durum” (selected fact)un devreye girmesiyle gerçekleşir.

Seçilmiş durum, daha önce parçacıklar halinde olan ruhsal malzemenin bir gerçekleştirim sonucunda bütünlüğe kavuşması ve anlamlı hale gelmesidir. Herhangi bir konu hakkında daha önceden oluşmuş olan düşünceler ya da duygular, bir gerçekleştirim sonucunda birleştiğinde yeni bir düşünce oluşur. Bu düşünce, PS↔D hareketinin sonucunda oluşturulmuş, daha kristalize bir fikri belirtir. Seçilmiş durumla kazanılan yeni birleşim, nedensellik ilkesi üzerine kurulmuştur.

Bion düşünme eylemini, değişkenler arasında ilişkiler olarak ele almaktadır. Bir ön-kavramıyla, ona uygun bir gerçekleştirimin karşılaşması sonucunda bir değişken doygunlaşır. Bu doygunlaşma, değişkene bir değer, bir anlam verir; onu bir sabite dönüştürür. Ancak bu değişken yeni bir gerçekleştirimle karşılaşıp daha doygun bir yapı haline kadar sabit olarak kalır. Bu sabiti (kavram) bir ön-kavrama durumuna getirir; daha doygun bir hale gelebilmek için yeni bir gerçekleştiremeye ihtiyaç duyar. Eğer daha fazla doygunlaşma gerçekleştirilemiyorsa bu kez kavram bir “dogma”ya dönüşür.

Düşüncenin gelişimi için gerekli olan ön-kavramayı Bion, ψ (ξ) sembolünü kullanarak göstermektedir: ψ , ön-kavramanın içindeki sabiti, (ξ) ise doygunlaşmamış bölümü

sembolize eder. (ξ), bilinmeyen, adlandırılama yapan, bilinçdışı olan bölümdür; doygunlaşabilmek için uygun gerçekleştirimi aramaktadır.

Düşüncenin gelişimi birbiri ardı sıra tekrar eden soyutlama ve genelleştirme işlemleriyle gerçekleşir. Bir bebeğin, hazzın kaynağı olarak gördüğü memeyle yaşadığı gerçekleştirim meme ön-kavramasıyla ($\psi (\xi)$) birleştiğinde daha doygun ve soyut bir meme kavraması oluşur. Arka arkaya tekrar eden memeyle yaşanan gerçekleştirimler sonucunda daha soyutlaşan “meme kavraması” artık “meme kavramına” doğru yol alır. Yaşanan birbirinden münferit meme gerçekleştirimleri, bir başka ifadeyle soyut olan deneyimler genelleştirilerek “meme kavramı”na ulaşılır. “Meme” olarak kavramlaşan hazır nesni genelleştirme sonucunda yeni hazır nesneleri için gerekli olan ön-kavramayı ($\psi (\xi)$) oluşturur. Bir gerçekleştirim sırasında birden fazla durum ve olay ayrı ayrı algılanabilir. Bu algılanan durumların bir araya gelerek birleşmesi “sabit birleşim” (constant conjunction) olarak adlandırılır. Seçilen durumun (selected fact) birleştirici etkisi, olayları, farklı duyuşları ve kavramları birleştirerek yeni bir kavramın doğmasını sağlar. Birleşen durumlar soyutlanarak anlatılır. Daha fazla soyutlama yapıldıkça genelleştirmeler de artar.

1.3. Piktogramdan Sözel İfadelere: Piera Aulagnier

Aulagnier, bebekle dış dünyanın karşılaşmasının etkilerini temsili yapılarla çeviren, üçlü, hiyerarşik ve birbirleriyle eş zamanlı çalışan, ruhsal süreçlerden bahsetmektedir. Her bir sürecin ürettiği temsili yapı, ruhsal kimya bakımından diğerlerinden oldukça farklıdır. Aulagnier, Freud'un tanımladığı, ruhsal aktivitelerin cereyan ettiği iki katmanlı yapıya bir üçüncüsünü eklemiştir : birincil ve ikincil süreçler ve bunlara ek olarak “kökensel süreçler” (processes originaire) ya da Aulagnier'in metinlerinde sıkça kullandığı şekliyle “ilkSEL süreçler” (primal process).

1.3.1. Temsil Etme İşlemi, Nesneleri ve Amacı

Ruhsal aktiviteler üç farklı süreçte işlemden geçerler ya da bir başka değişle metabolize edilirler:

- 1- İlksel süreç
- 2- Birincil süreçler
- 3- İkincil süreçler

Aulagnier, bu üç ruhsal sürecin kendilerine özgü temsil yöntemleri olduğunu belirtmektedir: ilksel süreç “piktogram” (hiyeroglif)la temsil edilirken birincil süreçler bilinçaltı düşlemlerle ve ikincil süreçler de düşünce ya da kendilik temsilleriyle yani benlikle temsil yolu bulur.

Burada sözü edilen üç ruhsal süreç de birbirinin peşisira, ruhsallığın bir gereksinim hissetmesi ve kendi dışında bir varlığın (nesnenin) fark edilmesiyle devreye girer.

Kendilik, kendi dışında algıladığı nesneyi psişik süreçler sonucunda metabolize etmeye, kendi yapısıyla homojen hale getirmeye çalışır. Üçlü, hiyerarşik, ruhsal süreçlerden her biri nesneyi kendi ruhsal işleyişine uygun malzeme türüne çevirmeye çalışır. Bu durumda temsil edilen (represented), işleme girdiği her katmanda o psişik sürecin malzemesi ile yeniden şekillendirilir. Böylelikle temsilci (representative), hem dış dünyadaki nesneyi hem de kendiliği- içinde bulunduğu ruhsal ajansı temsil eder.

Benliğin amacı, etrafını saran gerçeklikle ilgili bir resim oluşturmaktır. Benliğin gerçeklikle karşılaşması sonucunda dışarıdan gelen uyarımlar, ruhsal yapıya uygun olarak düzenlenirler. Dış dünyayı bilmek demek, benliğin bunu kendi içinde temsil edebilmesi demektir. Bunu yaparken benlik, nesneler arasında ilişkisel bağlar kurar, böylece dış dünya

artık bilinebilir ve zihinselleştirilebilir hale gelir. Benliğin gerçekliği algılarken kullandığı ilişkisel yapı, sözel yapılar üzerinde etkili olan mantık sisteminin aynısıdır. Dünyanın temsili, benliğin çalışması sonucunda, kendi içinde bulundurduğu nesnelerin aralarındaki ve bu nesnelerin benlikle olan ilişkilerinin bütününden oluşur. Herhangi bir nesne benliğin menzilinde kaldığı sürece, bir yanılısma olarak algılanan “kendinden var olan” nesne olgusu ortaya çıkmaz. Nedensellik dünyayı var kılar ve gerçekliği oluşturan unsurlar arasındaki ilişkiler bu yolla benlik tarafından bilinebilir.

Öznenin nesneye yaklaşımında, ruhsal aktivitenin prensipleri doğrultusunda üç farklı model olduğunu söyleyebiliriz: ilksel süreçte özne-nesne ilişkisi “yapısal”, birincil süreçlerde “ilişkisel” ve ikincil süreçlerde ise ‘nedensel’dir.

Hangi yolla olursa olsun - ilksel, birincil ya da ikincil süreçler içinde - temsil etme işleminin amacı aynıdır: ruhsal sistemin içindeki heterojen yapıyı, yabancı malzemeyi işlemek ve metabolize etmektir. Böylece işlenen ruhsal malzeme, ruhsal resmin içinde bir yere yerleştirilebilir.

Üstünde durulması gereken bir başka noktaysa, kendiliğe giren her uyarının libidinal bir niteliğinin olduğunu. Bir başka deyişle benliğin kabul edeceği tüm uyarıların ‘libidinal uyarılar’dır. Her temsil işlemi kateksis eyleminin bir uzantısıdır ve her kateksisin altındaki motivasyon, psişenin haz almaya olan eğilimidir.

Haz, ruhsal sistemin amacına ulaşmasıyla ortaya çıkan ve duygulanımın kalitesiyle ilgili bir kavramdır. Temsil etme işlemi haz almayı sonuçları mı? Eğer bu aktiviteden haz alınmasaydı, psişe temsil için kateksis yapma girişiminde bulunmazdı. Temsil etme eyleminin ve dünyanın temsilcilerinin - buna ruhsal dünyanın tümü de denebilir – var olabilmesi için en azından bir miktar haz duyumunun (minimum haz) bulunması gereklidir. Hayatın var olabilmesi için minimum haz vazgeçilmezdir; böyle bir tanım, hazzın ruhsal ekonomideki tümgüçlü

konumunu açığa vurmaktadır. Acı hissi ve nahoş duygular, benliğin mantığını açıklarken paradoksmuş gibi görülebilir. Fakat yaşanan acı veren deneyimler de arzunun nesnesi olabilirler; bu kez söylenebilecek şey “haz ancak o acı veren deneyimin yaşanmasıyla ortaya çıkmaktadır” olacaktır. Teori, çelişki gibi görünen bu durumu açıklamak için arzuyu, birbirine zıt iki amaca bölerek bir açıklama getirmeye çalışır. Bu ikililiğin, ruhsal alandaki enerjide en başından itibaren mevcut olduğu düşünülebilir. Bunu “arzu etmemeyi arzulamak” olarak tanımlayabiliriz. Sonuç olarak, ruhsal aktivite, temsilciyle temsil edilen arasındaki ilişkiyi gösterebilmek için iki zıt eğilimi ortaya koyar. Bunlardan her biri arzunun iki hedefinden birinin gerçekleştirimidir. Bu iki hedef:

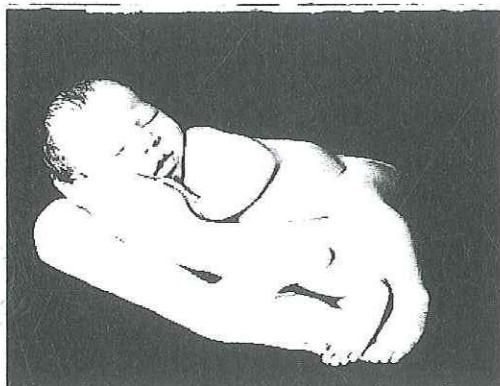
- Birinci olarak, temsil edenle temsil edilen nesnenin birleşmesiyle ortaya çıkan arzu gerçekleştirimini temsili: bu durumda birleşme, hazzın nedeni olarak algılanır.
- İkinci temsil, bir arzunun ortaya çıkmasına neden olan nesnenin yok edilmesinin arzulanmasına yöneliktir. Bunun anlamı nesnenin herhangi bir temsilinin kişide hoşnutsuzluk yaratmasıdır.

Arzunun amaçlarını ortaya koyan bu ikililik şu kavramlarla açıklanabilir: aşk ve nefret. Birincisini (Eros), ruhsallığı nesne ile birleşmeye yönlendiren, ikincisini ise ruhsallığı, nesneyi reddetmeye ve yok etmeye götüren hareketler olarak tanımlayabiliriz.

1.3.2. Karşılaşma Durumu ve Şiddet Kavramı

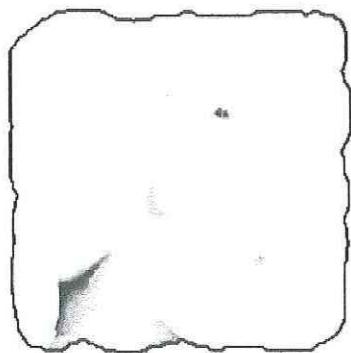
Ruhsallık ve dünya birbirleriyle karşılaşmaları sonucunda doğarlar. Ruhsallığa atfedilen ve önüne geçilemeyen şiddet, karşılaşmanın etkilerini dağıtmaya yöneliktir. Ruhsallık bunu, iki alan arasında ileri-geri hareketleriyle yapmaya çalışır.

Burada “dünya” sözcüğü, ruhsallığın dışında kalan tüm alan için kullanılmaktadır. Ruhsallık dünya ile karşılaşlığında iki çok özel parçanın varlığını fark eder: bunlardan birincisi bedensel bölge, ikincisi ise ilkini çevreleyen psişik bölgedir. İlk etapta bu psişik bölge annenin ruhsal alanıdır. Ruhsallığın girişi ilk temsil işlemi, dünyanın bu iki parçalı yapıyla çifte karşılaşmasının etkilerini metabolize etmeye yöneliktir. İlkSEL süreçte, bu iki alanın dünyaya karşılaşması sırasında oluşan duygulanımın kalitesini belirleyecek olan tek şey hız ve hoşnutsuzluk ikililiğidir.

Şekil 1

Annenin ruhsallığı bebeğin bedensel bölgesini koruyucu bir zar gibi kaplamaktadır.

Şekil 2

İlkSEL süreçlerde bebeğin bedeniyle birlikte anneye ait parça-nesneler tek bir vücut gibi algılanır (burada Winnicott'un anne-bebek çiftini hatırlamaktayız).

Birincil ve ikincil süreçlerin devreye girmesiyle ruhsal aktivite, doyum için gereksinim duyduğu nesnede iki özellik daha fark edecektir:

- 1- Kendisininkinden farklı bir etki alanını (territory) - başka ruhsal alanların da olabileceği gerçeğini – fark eder. Bu ancak birincil süreçlerin temsil yöntemiyle metabolize edilebilir.
- 2- Dış alanda yer alan nesnelerin kendi aralarındaki ilişkilerinin tanımlanması ve anlamlandırılması ise ikincil süreçlerin devreye girmesiyle gerçekleşir.

Dünyayı anlamlı kılmak ilişkisel şemalara bağlı kalarak yapılır. Bu şemalar temsil edilenlerin yapısını oluşturan şemalarla aynıdır. Bir başka şekilde tanımlayacak olursak, psişede yer alan bu ilişkisel şemalar ve bunların ruhsal temsilcileri “benlik”(ego) ten başkası değildir.

“Temsil edilebilirlik” terimi, hangi sistemde olursa olsun, belli nesnelerin, ilişkisel şema içinde yer almaları koşulunu gerekli kılar. Temsil etme işleminin gerçekleştiği sistemin özelliklerine göre oluşmuş olan ilişkisel şema, temsil için hangi nesnelerin seçileceğini belirleyerek psişenin o nesnelerle ilgili bilgi edinmesi sağlar. Bu tanım metaforik olarak “nesnelerin gücü” diyebileceğimiz olguyla, temsil işleminin ekonomisi arasındaki karşılıklı etkileşimi anlamada bize ışık tutar. Ruhsallığın gücü, daha önce oluşturulmuş olan ilişkisel şemayı, nesne ile her yeni ilişkiye girdiğinde yeniden şekillendirir.

Ruhsallık ile dünyanın karşılaşmasından kaynaklanan uyarımlar ilk etapta, kendiliğin sistemi içinde önceden kurulan ilişkisel şemalar doğrultusunda temsiller gerçekleştiren benlik tarafından yadsınır. Ancak nesnenin zorlamasıyla söz konusulaşma (yadsınan) ruhsal yapıya geri döner. Bu tür bir yadsımaya örnek olarak yenidoğanın meme ile kurduğu hallüsinatif ilişki gösterilebilir. Bebek bir memenin varlığını hallüsine eder ve bu da onu bir ağız-meme birleşmesi temsiline götürür. Bu noktada yenidoğan yoksunluk hissetmeye başlar.

Annenin sözcükleri ve çıkardığı sesler bebeğin gereksinimlerini karşılamak üzere bir adım önden gider. Aradaki mesafe “anlam” açısından daha da belirgindir. Annenin sözcüklerinin akışı anlamı ortaya çıkarır, yaratır. Anne kendini bir “konuşan ben” ya da “ben konuşuyorum” olarak bebeğe sunar. Bu durumda bebek alıcı konumundadır, henüz sözel ifadelerin anamlarını ruhsallaştırmak onun kapasitesini aşsa da duyduklarını “piktografik” yapılar olarak metabolize eder ve psişe ile homojen hale getirir.

Özne, gösterdiği herhangi bir tepki sonucunda karşılaşma durumuna maruz kalır. Bu karşılaşmalar en yoğun olarak bebeğin ruhsal aktivitesinin annesel ruhsallığın ürünleriyle bir araya geldiği durumlarda yaşanır. Bu durumda bebek, yaşadığı karşılaşmanın etkilerinden ötürü, kendisinin/karşılaşmanın bir temsilini oluşturma ihtiyacı duyar. Bunun sıklığı çok önemlidir.

Anne, bebeğin çevre ile ilişkisinde bir konuşmacı, yol gösterici olma özelliğine sahiptir. Bebeğin dünya ile girdiği ilişkinin sonucunda oluşan malzemeyi, anne kendi ruhsallığında çevrimden geçirir, ön-sindirime tabii tutar ve yeniden şekillendirerek bebeğin alabileceği hale getirir. Bu nedenle anneye “sözcük çıkarıcısı” (word-bearer) denilebilir.

Şiddet kavramı ele alındığında: “birincil şiddet” (primary violence) kavramanın ayırtılması yararlı olur. Birincil şiddet, psişik alanın dışından gelen ve içerisinde şiddet yaratan, benliğe heterojen olan etkilerdir. Daha somut bir anlatım şekliyle, birinin bir başkasına uyguladığı ruhsal eylemdir. Bu ruhsal eylem arzu tarafından güdümlenmiş bir düşünce, devinin ya da bir seçim olabilir. Bir nesnenin diğerinin gereksinimlerine yönelik bir geribildirim olması esasına dayanır. “İkincil şiddet” (secondary violence) olarak tanımlayabileceğimiz kavram da birincil şiddetin modelinin üzerine kurulur ve bir “içeri giriş-dışa doğru hamle”yi içerir, ancak bu benliğin çalışması için gerekli değildir, bir tür boşaltma (difüzyon) olarak işlev görür.

İhtiyaç duyulan nesnenin arzusu kullanılarak birincil şiddet amacına ulaşır. Bir başkasının arzunun yardımıyla bebek kendi arzusunun doyumunu sağlar. Böylece iki farklı ruhsal alanın arzuları birbirleriyle kesişmiş olur.

Birincil şiddet kendini bir üçlemeye ortaya çıkarır: gereksinim, arzu ve talep. Birincil şiddet anne-bebek ilişkisindeki eşgündümle doğar. Özellikle de annenin çocuğuna anlam sunarak bebek için dünyayı tasarlaması, birincil şiddetin benliğin varlığı için vazgeçilmez işlevidir.

İlk ağız-meme karşılaşması, - bu doğum anından sonra, ilk ağlamanın ardından gerçekleşir - bu ilk anın temsili hâlâ muammadır. Bu karşılaşmanın, beraberinde üçlü bir deneyimi getirdiği düşünülebilir: birincisi, bebeğin ruhsallığındaki haz duygusu, ikinci olarak bebeğin bedeninde tatmin duygusu ve üçüncü olarak da annenin yaşadığı duygulanımlar. İlk

emzirme deneyimi anneye iki ruhsal olguyu gösterir; ilki, meme emzirmeden ötürü duyduğu haz, acı ya da nötr bir duygusal olguya ve ikinci olarak hamilelikten sonra kendisinin bebek için bir hediye olduğu duyguştur. Bu ikinci olgu, annenin doğum yapmış olmaktan ötürü duyduğu haz, anne olmakla ilgili duyduğu endişeler, annelik rolünü nasıl kabullendiği, vb... durumlara bağlıdır ve annenin ilk kez bebekle karşılaşmasında yaşadığı duygulanımlar bu duygusal deneyimlerle belirlenir.

Memenin bebeğe sunulmasıyla ilgili iki yorum yapılabilir:

- 1- Annenin bebeğe yaklaşımı ne kadar ambivalent duygularla yüklu olursa olsun, meme verme, eylem olarak annenin yaşam arzusuyla ilgilidir; en azından bebeğin ölümünü engellemek için yapılır.
- 2- Birçok durumda memeyi sunma, şekliyle ve sıkılıyla kültüre göre değişiklikler gösterir.

Emme ise şunlara dayanır:

- Annenin çocuğu arzulaması
- Bu arzuya göre annenin benliğinde, yenidoğan için hissedilenlerin kendini gösterme şekli
- Kültürel etkenlerin iyi bir anne modeli olarak belirlediği koşullar.

Daha ilk karşılaşmada ilksel süreç, temsil etme işlemine girişir: ağızin memeye degeip de emme eylemi başladığında emilen bir ağız dolusu dünyadır. Yiyecek unsuru her zaman

ruhsal yiyecek olarak da çiftini bulur. Bu ruhsal yiyecek, annenin sütü verirken bebeğin karşılaşma durumuna dair duygulanımlarına getirdiği yorumlardır. Bu yolla bebek yalnızca sütü değil, anlamı da emer.

1.3.3. İlkSEL Süreçler ve Piktogram

Aulagnier'e göre piktogram, yeni doğanda, ilk ağız-meme karşılaşmasıyla ortaya çıkan bedensel duyumların zihinsel temsiliidir. Piktogram, daha sonra yaşanacak olan tüm erojen "bölge-parça nesne" karşılaşmalarının temsillerinin prototipini oluşturur.

Bebeğin açısından bakıldığından, ruhsallığın işleyişi ve organizasyonu ile ilgili bir grup olguyu ayırtırabiliriz. Bunlar:

1- Enerji dengesini ve kendilik-regülasyonunu korumaya çalışan bir bedenin varlığından söz edilebilir. Bu denge durumunun bozulmasıyla ortaya çıkan bilinmeyen deneyim (buna X diyelim) daha sonra dilin devreye girmesiyle "acı" olarak adlandırılır. Bu deneyimin yaşadığı her durumda, nahoş duyguların kaynağı ve nedeni ortadan kaldırılmaya çalışılır. Sistemin homeostatik dengesini korumak üzere doğan tepki, ruhsallık adına, denge durumunun bozulmasıyla ortaya çıkan uyarıları bertaraf etmeye çalışır. Ruhsallık bunu daha çok bedensel acı olarak algılar. Bu durumda ruhsallığın elinden gelen yegane tepki hallüsinasyondur. Hallüsinasyon yoluyla, karşılaşma durumunun ortaya çıkardığı acıyla katlanılmaya çalışılır ve yoksunluk durumu inkâr edilir.

Ruhsal işleyiş bu durumda büyük bir yanlışlığa yol açar. Gösterdiği ilk doğal tepki gereksinimi gerçek dışı yöntemlerle gidermeye çalışmaktadır. Ruhsallık bu noktada yalnızca, bir önceki denge konumuna dönmek istediginin farkındadır. Nesneye başvurma, ancak piktogramın tümgüçlüüğünün başarısız olduğu durumda gerçekleşir. Ruhsallığın bu ilk

gerçeklikten uzaklaşısının nedeni, yaşamak için gerekli olan, ihtiyaç duyma durumunun reddinden, daha sükûnetli bir durumun, bir başka değişle “arzu etmeme” (non-desire) konumunun arzulanmasından kaynaklanır. Arzu etmeme konumuna gelmek her zaman arzuların arkasına gizlenen asıl amaç olarak varlığını korur.

2- Organizmanın içinden kaynaklanan uyaranların temsilcilerinin zihne ulaşmasıyla ortaya çıkan gereksinimler bedenle ilişkilendirilir ve bunlar oldukça güçlü uyarılma kaynakları olarak işlev görür.

3- İlksel süreçler dahilinde, bir temsilciye bağlı olan duygulanım, duygulanımın temsili ve temsilin ortaya çıkardığı duygulanım, birbirlerinden ayırtılabilir.

4- Adlandırılamayan deneyimin ruhsallığa göre heterojenitesi ve buna bağlı duygulanımı kendini, içerisinde ve içeriye doğru “piktografik temsil” olarak gösterir.

Gerçek bir gereksinme durumunda piktogramın ağız-meme birleşmesiyle ilgili hallüsinatif temsili ruhsal bir sessizlik yaratmaya yetiyorsa, duygulanımla ruhsal deneyim arasında bir uyuşmazlıkla karşı karşıyayızdır. Ruhsallık gereksinme durumunu görmezden gelerek, gerçek nesne yerine piktografik hallüsinasyonla yetinebilir.

5- Psişenin çalışma biçimi: kendi alanı içinde herhangi bir şey piktografik temsillere dönüştürülerek metabolize edilmemişse, bulunamaz. Bir fenomenin piktografik olarak temsil edilebilir olması, onun ruhsal olarak var olabilmesinin tek koşuludur. Ancak bu şekilde bir nesne görülebilir veya duyulabilir olur.

1.3.4. Karşılaşma Durumunun Temsili

İlkSEL süreç, bir ya da daha fazla bedensel fonksiyonun kendilerine bağlı duyusal alanlarının uyarılmasıyla harekete geçmesi ve bunun soncunda elde edilen deneyimlerin temsil edilmesiyle işlerlik kazanır. Bu hareket ve uyarılmaların oluşabilmesi için, bir duyu organıyla, söz konusu duyu organı tarafından algılanabilecek dışsal bir nesnenin varlığı gereklidir. Bedensel ve duyusal alanla dışsal nesnenin karşılaşmasının temsili, karşılaşmayı meydana getiren unsurların dualitesini ihmali eder. Temsil edilen, ruhsallığa yine ruhsallığın kendisi olarak lanse edilir: temsil edici ajans temsili, ruhsallığın otonom fonksiyonunun soncunda, kendi görüntüsünün yeniden üretimi olarak algılar. Bir başka deurgele temsil ruhsallığın kendini kendisi için sunmasıdır.

Ruhsal işleyişin en genel yasası, her türlü işlevin hızla sonuçlanmaya yönelik olmasıdır. Eğer çok az da olsa herhangi bir ruhsal aktivite hızla sonuçlanmıyorsa, söz konusu aktiviteyi oluşturan kateksis çözülür. Her türlü temsil işlemi de neticesinde hız elde etmeye yöneliktr.

Organizmanın karşılaştığı en önemli tehlikelerden biri, temsil yoluyla hız elde eden bir ruhsallığın, asıl gereksinim duyulan dışsal nesneye katektik olarak bağlanmamasıdır. Temsil yoluyla hız elde edilen hazzın, daha ileri araştırmalar ve dış dünyada keşifler yaparak nesneye ulaşma yolunda destekleyici güç olması istenilen durumdur. Bu yolla ölüm içgüdüsü, Eros üzerinde tam bir galibiyet sağlayamamış olur.

Piktografik aşamada, fiziksel emme eylemiyle, memenin olmadığı zamanlarda emme eyleminin yerine geçen temsil arasında fark görülmez fakat, hallüsinatif yolla hız elde edilen tatminin ardından gerçek meme belirip de fiziksel emme işlemi başladığında, temsili yolla hız elde edilen haza bir yenisini eklenmiş olur. Bu “bonus hız” demektir. Ruhsallığı süregiden

temsili işlemlerin hazzından çıkarıp dış dünyaya yönelten bu “bonus haz” ilkesidir. Böylelikle bonus olarak gelen hızla, temsil yoluyla elde edilen haz birleşirler.

Hoşnutsuzlukla ilgili duygulanımlar ise fiksasyonun gerçekleşmediği durumlarda ortaya çıkar. Bu gibi durumlarda ruhsallık gerçek nesnenin yerini tutacak bir temsil yaratmak durumunda kalır. Yeni bir temsilin oluşturulması gerilimin artmasıyla birlikte ortaya çıkar. Bu da “minimum hoşnutsuzluk” olarak adlandırılabilir ‘minimum haz’ a simetrik bir durumdur.

Arzunun iki amacı incelenerek hoşnutsuzluk durumlarının temsili daha iyi anlaşılabilir: bunlardan birincisi nesneyi kendi bedeni üzerinde temsil etme yoluyla onu içine alma ve metabolize etme isteğidir. Nesne beden üzerinden temsil yolu bulduğunda, nesneye katekt etme aynı zamanda öznenin kendi bedenine de katekt etmesi anlamına gelecektir. Arzunun ikinci ve en nihai amacı ise kendini yok etmektir. Kendini yok etme arzusunun Eros'a ağır bastığı durumlarda, temsil edici ajans ya da benlik, kendini hoşnutsuzluğun kaynağı olarak temsil eder. Hoşnutsuzluk, kendini yok etme arzusuyla eşanlamlı gibidir ve ölüm içgüdüsünün kendini göstermesiyle ortaya çıkar. Ruhsal yaşamda bunun kaynağı, herhangi bir temsilin olduğu andan öncesine dönme arzusu olarak görülür. Arzu etmemeyi arzulamak, arzunun en genel hedefi olarak görülebilir. Bunu, ölüm içgüdüsünün yorumlanması olarak da düşünebiliriz.

Bir arzunun varlığını gösteren herhangi bir nesneye karşı duyulan nefret, temsilin doyuma yetmediği, gereksinimin görmezden gelinemediği durumlarda ortaya çıkar ve buna hoşnutsuzluk duygusu eşlik eder. Bu yolla ruhsallık, “kendi dışında olanı” ve kendi bedensel alanının varlığını fark eder.

Hoşnutsuzluk duygusunu ve karşılanamayan gereksinimden kaynaklanan doyum eksikliğini deneyimleyen ruhsallık, kendi dışında olana karşı nefret duyar ve kendi gücüyle

kontrol edemediği bu alanı yok etmek, parçalamak ister. Diğer yandan yaşam devam ettikçe ruhsallık, duyu organlarının yardımıyla - görerek, işiterek, tadarak, dokunarak - erotik hazırları yaşar ve böylece belirli parçalar narsistik libidoya katekte olarak Eros'un hizmetine girerler.

1.3.5. Piktogram ve Erojen Bölgeler

Erojen bölgelerdeki senkronik bütünlük, ileride vücutun bütünlüğü duygusu için gerekli koşuldur. Fakat aynı zamanda bu parçalanma endişesinin de kaynağıdır.

Eğer oralite psikanalitik teori içinde bu kadar önemli bir yer tutuyorsa bunun nedeni, yaşadığı içsel haz ve bir araya getirdiği:

- Bir gereksinimin tatmini,
- Bir nesneyi yutarak onu kendi içine alma,
- Duyu organizasyonuyla nesneleri bir araya getirerek uyarımların ve hazzın kaynağı olması durumundandır.

Meme, bu aşamada dünyanın öyle bir parçasıdır ki, görülen, dokunulabilen, koklanabilen, doyurucu, kısaca bütüncül bir şekilde hazırların birleştiği yerdır. Meme varlığıyla duyusal sistemi aktive eder ve ilgili kas sistemini de emme işlemi için harekete geçirir. Bunu, ruhsallığın hem kassal aktivite sonucunda dışsal unsuru yaratarak doyum elde etmesi hem de bu işlem gerçekleşirken yaşanan duyusal uyarımlar neticesinde elde edilen hazzi içine alma takip eder. Bu yolla ağız tüm alanlara dair aktivitelerin piktografik ve metanomik temsilcisi olur.

Bölge-nesne ilişkisi ve tamamlayıcılığından yola çıkarak, ruhsallığın, her bölgeyi tamamlayacak bir nesneyi illüzyonik olarak tasarladığı söylenebilir. Hoşnutsuzluk ise bu nesnenin yokluğunda, sürekli olmayışında, aşırı nüfuz edici olduğunda veya az geldiğinde ortaya çıkar. Böyle durumlarda bölge kendini aynı şekilde yok, sürekli olmayan, aşırı nüfuz edici ya da az gelen olarak görür. Piktografik düzeyde “kötü nesne”, “kötü bölge”den ayırtılabilir. Daha da genelleyecek olursak kötü olan tüm nesneler, tüm bölgelerden ayırtılabilir. Bölge ve nesnenin piktografik temsil içinde ayrılmazlığı devam etse bile bu durumu, yıkıcılık, şiddet, diğer bir debole nesnenin bölgeden ayrılması için gerekli olan düzeneğin kurulması ortadan kaldırır: ağız memeyi yakalamaya, meme ise kendini ağızdan kurtarmaya çalışır. Kendiliğinden dışına atma ilk kez bu şekilde vukû bulur. Bölge ve nesne arasındaki birbirini reddetme, temsil edici ajansla temsilci arasında da yaşanır. Sonuç nesnenin reddedilmesi, ona bağlı duygulanımların uzaklaştırılması ve bununla birlikte tamamlayıcı bölgeye bağlı duygulanımlardan da uzaklaşma olur. İlksel süreç içinde, nesneyi yok etme arzusuna, erojen bölgeye bağlı duygulanımları ve bölgenin işlevlerini de reddetme arzusu eşlik eder.

Bir bölge işlevinin bu şekilde susturulmasında, daha sonra birincil süreçler tarafından yeniden şekillendirilecek olan kastrasyonun arkaik prototipini görmekteyiz. Herhangi bir hazırlıcı organın faaliyeti hoşnutsuzluk durumundan sorumlu tutuluyorsa, bu durumu ortadan kaldırmak için organın faaliyeti kesilebilir.

1.3.6. Aynının Bir Daha Üretimi

Piktogram, tamamlayıcı nesne-bölgelerin ve bu iki varlığın etkileşiminden doğan ilişkisel şemanın şekillendirmesiyle, ruhsallığın kendini kendine sunduğu ilk temsildir. Haz ve hoşnutsuzluk, nesne ile bölge arasındaki ilişkinin kuruluş şekline bağlıdır. Birbirini çekme ve iki varlığın birleşme hali haz olarak yaşanır. İki varlığın birbirini reddi, birinin diğerine

öfkesi ve uzaklaşma ise hoşnutsuzluk olarak deneyimlenir. Erojen bölgenin herhangi bir temsili, beden alanının ve aktivitesinin, dolayısıyla da psişik alanın ve aktivitesinin metanomik temsili olur. Erojen bölgenin ilksel süreç tarafından metabolize edilip temsil yolu bulmasıyla haz nesnesi yaratılır veya metabolize edilememesi sonucunda nesne hoşnutsuzluk durumundan sorumlu tutulur ve yok edilmek istenir. Bu ya birleşen, birbirini tamamlayan nesnelerin ve sonsuz hazzın imgesidir ya da birbirini yok eden iki varlığın. Ardı arkası kesilmeyen temsiller yalnızca bu işaretti kullanır: ego tarafından deneyimlenen haz ya da hoşnutsuzluk. Benliğin daha sonraki süreçlerde yaşadığı deneyimin farkında olması ve adlandırmasıyla yaşanan “düşünme” faaliyetidir. Bu anlamda piktogram, düşünmenin düşünceyle, bir başka ifade şekliyle, benliğin, üretilen düşünce ile olan ilişkisini betimleyen, ilksel süreçlere ait temsil şeklidir. Düşünen egoyla piktografik ego arasındaki radikal heterojenite, bu iki farklı temsil yönteminin kullanıldığı psişik katmanlara ait duygulanımların yoğunluğu arasındaki ciddi farka da işaret eder. İlksel yani piktografik olan her zaman “ya hep ya hep” yasasına tabidir. Ya toptan aşk duyulur ya da toptan nefret edilir. Bu durum özneyi, ani füzyona ya da kendini ve ya karşısındakini yok etmeye yöneltten, dizginlenemeyen duygulanımlara yöneltir. Psikoza dair birçok klinik olguda bu durum gözlemlenmektedir. Psikoza ait bu özellik, ilksel ruhsal alanla, kendiliğin dışında olanın karşılaşarak speküler bir temsili ilişkinin yeniden üretilmesidir ki bu izleyenler tarafından “eyleme dökme” olarak tarif edilir.

1.3.7. Düşünme Eylemi Üzerine

Söylenebilen düşünce “zihinselleştirilebilen” (intelligible) olarak tanımlanabilir. Düşünmenin devreye girmesiyle, en basitten en karmaşık olana kadar tüm eylemlere” zihinsel işlev” in ürünü olan “düşünsel akış” eşlik eder.

Herhangi bir uyarımsal kaynak ya da malumat bir düşünceyi ortaya çıkardığı sürece benliğin menzili içinde kalır. Buna, benliğin içsel ya da dışsal tüm faaliyetlerinin bu “düşünsel akış” tarafından ifade edileceği eklenmelidir. Burada herhangi bir bedensel deneyimin, bir düşünceye ardıl çevirisini söz konusudur. Bu çeviri latent, genellikle sessiz bir arka plana sahiptir.

Düşünme eylemi ruhsallığa yeni bir erojen “işlev-bölge” olarak sunulur. Burada düşünce nesnenin yerine geçer ve hazzın kaynağı olur. Bu birincil süreçlerce “düşünen bölge”ye kateksis yapabilmenin gerekli koşuludur.

Düşünmenin hazırlığı, “düşünmeyi arzulamaya” öncü olmalıdır. Düşünme eyleminin “parça-bölge”nin aldığı hazza ve onun işlevine denk düştüğü söylenebilir.

2. ŞİZOFRENI

2.1. Tarihçe

Şizofreni olgusuna tarih boyunca rastlansa da, ilk kapsamlı tanımlamalar 18.yy başlangıcından itibaren yapılmıştır. Modern şizofreni tanımı ancak 20.yy’ın başlarında Alman psikiyatrist Emil Kraepelin tarafından yapılmıştır. Kraepelin ilk kez ‘katatoni’ ve ‘hebefreni’ gibi kavramları ortaya atmış ve yine ilk kez psikozu iki ana gruba ayırarak incelemiştir: Bunlardan ilki, klinik tabloda duygudurum belirtilerinin ağır bastığı, alevlenme ve göreceli remisyon şeklinde döngüsel bir yapıda cereyan eden hastalık grubudur. Kraepelin bu tür klinik olguları, ’manik depresif’ hastalık olarak tanımlamıştır. Ayırtıldığı diğer grup hastalıkla, genellikle adelösans sırasında renkli bir başlangıç gösteren, ama daha sonra seyri sanksi

demansı andırırcasına ciddi miktarda entelektüel ve sosyal ilişkilerde yıkımla sonuçlanan ruhsal rahatsızlıktır. Daha sonra Kraepelin, bu hastalığa erken bunama anlamına gelen ‘dementia preacox’ adını vermiş ve bu tür klinik olguları gençlikte başlayan, edinsel olmayan, endojen nitelikli, tek bir hastalık süreci olarak tanımlamıştır.

Şizofreni terimi ise ilk kez İsviçreli psikiyatrist Eugen Bleuler tarafından 1911 yılında, önerilmiştir. Kraepelin'in tersine Bleuler, söz konusu rahatsızlığı nöropatolojik yönden çok psikoloji açısından ele almıştır. Bleuler ‘şizofreni’ terimini Yunanca, ‘yırtılma’, ‘bölünme’ anlamına gelen ‘şizo’ ve ‘zihin’ anlamına gelen ‘freni’ sözcüklerinden türetmiştir. Bleuler'e göre şizofreninin ana semptomu bölümmedir(Spaltung).

Klinik açıdan bakılacak olursa, şizofreni, birbirinden oldukça farklı görünümlerde ortaya çıkabilir. Fakat tüm şizofreni türlerinde şu özellikler tipiktir: düşüncede, davranışta ve duygulanımlarda enkoheranslık; gerçeklikten uzaklaşmayla birlikte görülen kendi içine yönelme(otizm) ve kötü bir şekilde sistemlendirilmiş hezeyanlar. Son olarak da hastalık ilerledikçe entellektüel ve duygulanımsal fakirleşme görülür ki demansa çok benzeyen bu tablo birçok klinisyen tarafından ‘kronik’ olarak adlandırılır.

Bleuler, her ne kadar Freud'un düşüncelerinden çok etkilenmiş ve Jung ,Zürih'te psikiyatri profesörüyken onun araştırmalarında görev almışsa da, ‘bölme’(Spaltung) sözcüğünü Freud'unkinden farklı bir anlamda kullanmıştır.

Bleuler'e göre bölme, ruhsal hayatın birçok yerinde karşımıza çıksa da (düşünce, duygulanım ve davranış), öncelikle, düşünce akışını belirleyen çağrışımsal zincirdeki bozukluğa işaret etmektedir. Şizofrenide birincil semptomlarla(ki bu Bleuler'e göre daha çok organiktir) birlikte, hasta psişenin patojenik süreçte tepkileri olan ikincil semptomları ayırtırmak gereklidir.

Şizofrenide, düşüncede oluşan ilk aksaklılık çağrısim süreçlerinin gevşemesidir. Düşünce süreçlerinde görülen diğer aksaklıklar ise daha çok ‘amaca yönelik düşünce’nin bozulmasıdır (burada Bleuler’in kastettiği ‘amaca yönelik düşünce’ bilinçli ya da ön-bilinçli düşüncedir). Düşünceler duygulanımsal karmaşaların altında toplanırlar. Bleuler şizofrenide, duygulanımlara ters düşen düşüncelerin şiddetle bastırıldığı, duygulanımlarla aynı yönde olanların ise abartılı bir şekilde ortaya konduğunu belirtmektedir. Bunun sonucunda mantıklı bir bağlantı yerine ortak bir duygulanımla birleştirilen karmaşalar ortaya çıkmakla kalmaz aynı zamanda bunlara saplanıp kalınır.

Bleuler şizofrenik bölmeden bahsederken, Freud’un bilinçdışı düşüncelerin birbirinden ayrılması anlamına gelen, psikanalizdeki klasik anlamından farkını belirtmiştir. Bleuler’in bölmesi, çağrısimsal grupların katılık kazanarak zihinsel işlemlerde ciddi kopukluklara neden olan bozuklukları içermektedir. Bleuler iki bölme sürecinden bahsetmektedir: birincil bölme (dezintegrasyon, parçacıklara ayırma) ve esas bölme (Spaltung proper) (düşüncenin farklı gruplara yapılması). Şizofreniye tüm semptomatik özellikleri veren bu bölme süreçleridir. Söz konusu sistematik bölme süreçleri devam ederken çağrısimsal bağlar gevşer ve sıralanan düşünce parçacıkları düzensiz bir şekilde birleştirilir (Zerspaltung).

Semantik olarak ‘dissosiyasyon’, şizofrenik bölmeye (Spaltung) gönderme yapsa da Bleuler’in ‘Zersplaltung’una daha çok uymaktadır.

Freud ‘şizofreni’ terimini ve hatta daha önceki şekliyle ‘dementia praecox’ u kullanmaya devam ederken bir yandan da yeni bir sözcük olan ‘parafreni’ (paraphrenia)’ yi önermiştir. Bunun nedeni, Bleuler’in öne sürdüğü ‘şizofreni’ sözcüğünü teorik olarak kabul etse de bu sözcüğün anlamının içerdiği semptomolojik ve patojenik özelliklerin yalnızca bu hastalığa özgü olmamasındandır. Freud parafreni sözcüğü seçerken ayrıca, ‘paranoya’

sözcüğüne sessel yakınlığına da vurgu yaparak söz konusu hastalıkların psikozun iki temel türünü birleştiren ve ayırtırnan taraflarını daha iyi betimlediğini savunmuştur.

Freud bununla birlikte, klinik açıdan bu iki hastalığın birçok açıdan benzediği ve hastalık süreci içinde birinden diğerine geçişle olabileceğine dikkat çekmiştir(Schreber vakasında olduğu gibi). Bununla beraber Freud, her zaman şizofreniyi paranoidan ayıran özelliklere, hastalık süreci ve fiksasyonlar açısından değinmiştir.

2.2. Klinik Görünüm

Şizofreni, ruhsal rahatsızlıkların en ağırı olarak kabul edilir. Uluslararası Şizofreni Pilot Çalışması(IPSS), yapılan çalışmalar sonucunda elde edilen tanı ölçütleri kullanılarak belirlenen şizofreni vakalarında, büyük ölçüde, klinik görünüm açısından tutarlılığa ulaşlığını belirtmektedir. IPSS'in çalışmalarının ardından, ABD.'de DSM-4'ün(Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatiksel El Kitabı) ve dünyada ICD-10'un(Uluslararası Hastalıklar Sınıflaması) şizofreniye getirdiği tanı ölçütleri sayesinde klinikte, söz konusu hastalığın teşhisini kolaylaşmıştır. Bu bölümde öncelikle tüm dünyada yaygınca kullanılan DSM-4 ve ICD-10'nun şizofreni için belirlediği tanı ölçütlerini verelim:

2.2.1. DSM-4'e Göre Şizofreni İçin Tanı Ölçütleri

A. Karakteristik semptomlar: Bir aylık dönemde (başarıyla tedavi edilmişse daha kısa bir süre), bu sürenin önemli bir kesiminde aşağıdakilerden ikisinin ya da daha fazlasının bulunması:

- 1- Hezeyanlar (sanrılar)
- 2- Halüsinasyonlar (varsanılar)
- 3- Dezorganize konuşma (örneğin, çağrımlarda dağınıklık, sık sık konu dışına sapmalar ya da enkoherans)
- 4- İleri derecede dezorganize ya da katatonik davranış
- 5- Negatif semptomlar, yani affektif donukluk (tekdüzelik), aloji (konuşamazlık) ya da avolüsyon

Not: Hezeyanlar bizar ise ya da halüsinasyonlar kişinin davranış ya da düşünceleri üzerine sürekli yorum yapmakta olan seslerden veya iki ya da daha fazla sesin birbirleriyle konuşmasından oluşuyorsa A Tanı ölçütlerinden sadece bir semptomun bulunması yeterlidir.

B. Toplumsal/mesleki işlev bozukluğu: İş, kişiler arası ilişkiler ya da kendine bakım gibi önemli işlevsellik alanlarından bir ya da birden fazlası, bu bozukluğun başlangıcından beri geçen sürenin önemli bir kesiminde, hastalığın başlamadan önceki düzeyinin belirgin bir şekilde altında kalmıştır. (Başlangıcı çocukluk ya da ergenlik dönemine uzanıyorsa, kişiler arası ilişkilerde, eğitimde veya mesleki başarıda beklenen düzeye erişilememiştir.)

C. Süre: Bu bozukluğun süregiden belirtileri en az altı ay süreyle kalıcı olur. Bu altı aylık süre, en az bir aylık süreyle (eğer başarıyla tedavi edilmişse daha kısa da olabilir) A Tanı ölçütünü karşılayan semptomları kapsmalıdır; prodromal ya da rezidüel semptomların bulunduğu dönemleri kapsayabilir. Bu bozukluğun belirtileri, prodromal ya da rezidüel döneminde, sadece negatif semptomlarla veya A Tanı ölçütünde sıralanan iki ya da daha fazla semptomun daha hafif biçimleriyle (örneğin, acayıp davranışlar, olağanüstü algısal yaşıtlar) kendilerini gösterebilir.

D. Şizoaffektif bozukluğun ve Duygudurum Bozukluğunun dışlanması:

Şizoaffektif Bozukluk ve Psikotik Özellikler Gösteren Duygudurum Bozukluğu dışlanmıştır, çünkü ya (1) aktif-evre semptomları ile birlikte aynı zamanda Majör Depresif, Manik ya da Mikst Epizodlar ortaya çıkmamıştır veya (2) aktif-evre semptomlarısızında duygudurum epizodları ortaya çıkmışsa bile bunların toplam süresi aktif ve rezidüel dönemlerin süresine göre daha kısa olmuştur.

E. Madde kullanımının/genel tıbbi durumun dışlanması: Bu bozukluk bir maddenin (örneğin: kötüye kullanılabilen bir ilaç, tedavi için kullanılan bir ilaç) doğrudan fizyolojik etkilerine ya da genel tıbbi duruma bağlı olarak ortaya çıkmamıştır.

F. Bir Yaygın Gelişimsel Bozuklukla olan ilişkisi: Otistik Bozukluk ya da diğer bir Yaygın Gelişimsel Bozukluk öyküsü varsa, ancak en az bir ay süreyle (başarıyla tedavi edilmişse daha kısa bir süre) belirgin hezeyan ya da halüsinsasyonlar da varsa Şizofreni ek tanısı konabilir.

2.2.2. ICD-10'a Göre Şizofreni Tanı Ölçütleri

A:

- Düşünce yankılanması, düşünce sokulması ya da çekilmesi ve düşünce yayımılanması
- Kontrol edilme, etkilenme ya da edilgenlik hezeyanları (beden hareketlerini, özel düşünceleri, eylemleri ya da duyuları etkileyen); hezeyanlı algılama

- Hastanın davranışlarını yorumlayan ya da kendi aralarında hastayı tartışan işitsel hallüsinasyonlar ya da bedenin belli bölgelerinden gelen hallüsinatif sesler.

- Tümüyle olanak dışı, kültüre uygun olmayan, süreklilik gösteren, başka hezeyanlar. Örneğin: dinsel/siyasal güçe ve kimliğe sahip olma, ya da insanüstü güç ve yeteneklere sahip olma gibi

B:

- Herhangi bir türden inatçı halüsinasyonlara sahip olma; bu halüsinasyonlar duygulanımla uyum göstermeyen, gelip geçici ya da yarı sistemli hezeyanlarla veya aşırı yüklü fikirlerle birlikte olmalı, ya da haftalarca, aylarca kesintisiz olarak her gün bulunmalıdır.

- Düşünce akımında kopma ve başka düşünce sokulmaları, bunun sonucu oluşan çağrımlarda doğmankılık (enkoherans), uygunsuz konuşma ya da neolojizm

- Katatonik davranış, örneğin: eksitasyon, bedeni belli bir pozisyonda tutma, balmumu esnekliği, negativizm, mutizm ve stupor

- “Negatif” belirtiler, örneğin: belirgin apati, konuşma azlığı, duygusal tepkilerde küntleşme ya da uygunsuzluk gibi; bu belirtiler genellikle sosyal çekilme ve sosyal performansın düşmesine yol açar; bu belirtiler depresyona ya da nöroleptik tedaviye bağlı değildir.

Şizofreni tanısı koyabilmek için:

- A grubu belirtilerden en az bir tanesi açıkça; eğer belirtiler açık değilse en az iki tanesi
ya da

- B grubu belirtilerden en az iki tanesi; en az bir aylık zamanın büyük kısmında sürmelidir.

Her iki grup tanı kriterlerinde de görülen eğilim, şizofreninin klinik görünümünü ve semptomlarını basit ve indirimci bir şekilde kategorize etmek ve tanı koymayı mümkün olduğunda az hata yaparak kolaylaştırılmaktır. Ancak klinikte çok iyi bilinen şizofreniye dair en önemli özelliklerden biri de şizofrenik hastaların bireysel farklılıklarını doğrultusunda hastalık süreçlerini çok özel yaşamalarıdır. Gelişimin en eski aşamalarında oluşan patojenik nitelikli yaşıntılar, birbirinden farklı bağamlar olarak görebileceğimiz benlik yapılarında, psikotik mekanizmayı harekete geçirir. Bunun sonucu olarak karşılaşılan hastalık tablosu, bazı ortak yönler bulunsa bile kişiye özgü, çok özel fenomenler olarak ortaya çıkar. Burada her bir olgu için genelleyebileceğimiz unsur, hastalığın ortayamasına neden olan gelişimsel engellenmeler ve psikotik mekanizmanın işleyiş prensipleridir.

Fenomenolojik yönyle ele alındığında şizofreniyi net bir şekilde tanımlamak ve kategorize etmekle ilgili güçlükleri Andreasen (1994) şu şekilde sıralamaktadır:

- Semptomların kabataslak ve tam güvenilir olmayacağı şekilde betimlenmesi
- Karakteristik semptomlar arasındaki çeşitlilik ve farklılıklar
- Zaman içinde semptomların veya semptomların oluş biçimlerinde meydana gelen değişimler
- İlaçların etkisinden bağımsız olarak semptomları incelemedeki zorluklar

- Şizofrenide kalıtımsal ya da başka nedenlerden kaynaklanan heterojenite

2.2.3. Şizofrenide Görülen Semptomlar

Pozitif semptomlar: aşırı ya da bozuk fonksiyonlar:

<u>Semptom</u>	<u>Bozulan fonksiyon</u>
Hallüsinasyonlar	Algı
Hezeyanlar	Bilişsel ve nedensel düşünme
Pozitif yapısal düşünce bozukluğu	Dil
Tuhaf (bizzare) davranışlar	Davranışsal organizasyon ve denetim

Negatif semptomlar: kaybolan ya da azalan fonksiyonlar:

<u>Semptom</u>	<u>Kaybolan fonksiyon</u>
Aloji	Düşünce ve konuşmanın akıcılığı
Duygulanımsal küRTLük	Duygusal dışavurumun akıcılığı
İsteksizlik	Arzu ve iradeli hareketler

Anhedoni	Duygusal bağlanma ve zevk alabilme
kapasitesi	
Dikkatin bozulması	Dikkat
(Kaynak: Nancy C. Andreasen, Schizophrenia, From Mind to Molecule)	

2.3. Şizofreninin Alt Tipleri

Alttaki sınıflandırma ICD-10'a göre yapılmıştır:

Paranoid şizofreni: Paranoid şizofreni genelde işitsel hallüsinasyonlar ve algı bozukluklarının eşlik ettiği, nispeten stabil ve sıkılıkla paranoid hezeyanlarla karakterize olan bir bozukluktur. Perseküsyon hezeyanı, büyülüklük (grandiyöz) hezeyanı, düşünceye sahip olma bozuklukları (düşünce sokulması, düşünce çalınması, düşünce yayıllanması), alinganlık ve kuşkuculuk gibi hezeyanlar ve düşünce bozukluklarına sık rastlanır. Başlangıcı genellikle yavaş ve daha geç yaştadır.

Hebefrenik (Dezorganize) Şizofreni: şizofreninin bu tipinde düşünce bozuklukları hat safhadadır ve buna devinim bozuklukları da eşlik eder. Duygulanımlarda labilité belirgindir, mizaç yüzeysel ve uygunsuzdur. Sorumsuz davranışlar ve mannerizm sıkılıkla görülür. Düşünce organize değildir ve enkoherans görülür. Sosyal izolasyon eğilimi vardır, negatif semptomlar hızla geliştiği, affektte küntleşme ve irade kaybı olduğundan прогноз kötüdür. Genç yaşta akut, renkli, pozitif belirtilerle başlar. Hallüsinasyonlar daha sonra ortaya çıkar ve kolaylıkla kendilerini belli ederler.

Katatonik Şizofreni: Belirgin psikomotor bozuklukların baskın olduğu bir şizofreni tipidir. Belirtiler, hiperkineziden stupora, otomatik boyun eğmeden negativizme kadar

değişken olabilir. Oluşmuş bazı beden pozisyonlarında uzun süre değişmeden kalabilir, yapılan ilişki kurma çabalarına karşı tepkisiz kalır. Diğer bir özellik de şiddet içeren eksitasyon nöbetleridir. Katatonik durum, görsel halüsinasyonları içeren rüya benzeri (oneiroïd) durumlarla birlikte görülebilir. Donakalım durumlarında bazen hasta istenilen vücut duruşuna sokulabilir (balmumu esnekliği). Stereotipik jestlere de sıkça rastlanır.

Ayrışmamış Şizofreni: Şizofreni için beklenen genel psikotik kriterler karşılanmış fakat, paranoid, hebefrenik ya da katatonik tip olarak adlandırılabilen belirtiler net bir şekilde ayırtılamamıştır.

Post-şizofrenik Depresyon: akut bir şizofreni atağından sonra yaşanan ve uzayabilen depresif nöbettir. Bazı şizofrenik semptomlar (pozitif veya negatif) hala devam ediyor olmalıdır fakat klinik tabloda hakim olmamalıdır. Hastalığın bu safhasında intihar düşüncesine sıkça rastlanır.

Kalıntı (rezipüel) Şizofreni: Bir şizofrenik hastalığın gelişimindeki kronik evredir. Daha çok negatif belirtilerin ağırlıkta olduğu sürengen bir tablodur. Psikomotor yavaşlama, durgunluk, duygulanımlarda küntlük, pasiflik, konuşmanın içerik ve niteliğinde fakirleşme görülür. Hastanın yüz ifadesi donuktur, göz teması kurmakta zorlanır ve söz dışı iletişimde son derece azalmıştır. Adeta hastalık, bir kişilik yapısına, yaşam biçimine dönüşmüştür.

Basit Şizofreni: Basit şizofreni, sinsi ve yavaş başlayan, zaman içinde ilerleyen ve negatif semptomların ağırlıkta olduğu bir bozukluktur. Genç yaşıta başlayan ilgisizlik, isteksizlik, duygulanımlarda künlük, düşüncede fakirleşme ve toplumdan çekilme ile belirlidir. Genellikle hezeyanlar, hallüsinasyonlar ve psikomotor bozukluklar bulunmaz. Bu tür şizofreninin rezidüel şizofreniden ayırmı, önceden aktif bir psikotik evrenin bulunmasıyla yapılır. Basit şizofrenide ise akut evreler yoktur, daha başlangıcından beri renksiz, negatif belirtiler hakimdir.

Düzenli Şizofreni:

- Senestopatik şizofreni
- Şizofreniform: - Başka türlü adlandırılabilir bozukluk – Başka türlü adlandırılabilir psikoz

(Kısa şizofreniform bozukluklar dışlanmalıdır.)

2.4. Şizofrenide Dil ve Düşünce

2.4.1. Bağlara Yapılan Saldırılar

Psiyotik süreçlerde çok sık rastlanan bir durum, düşünce süreçlerine yapılan yıkıcı saldırılarla içsel ve dışsal gerçekliğin farkıdalığının yok edilmesidir. Bu, söz-oncesi ideografik yapılar ve onların daha sonra verbal-düşüncenin oluşmasına katkıda bulunacak işlevlerine fantezide yapılan saldırılarla gerçekleştirilir.

Bağlara yapılan saldırılar, kişiliğin psiyotik tarafının, bir nesneyi bir başkasıyla bağladığını düşündüğü herşeye yaptığı saldırılardır. Yapılan saldırılar, yapıcı, gelişmeyi sağlayacak herhangi bir nesne çiftine yöneliktir; bunun ilk prototipinin ağız-meme çifti olduğunu söyleyebiliriz. Bir başka şekilde ifade edecek olursak, patolojik bir dışa yansıtmayla, ön-kavramıyla gerçelleştirm arasındaki bağa saldırılır. Böylece yeni kavramların oluşumuna ve düşünme süreçlerinin başlatılmasına izin vermez.

Auglagnier, ilksel süreçlerde, piktogramın omnipotansının gerçek doyumun yerine geçtiğini, ancak piktogramın hallüsinatif doyumunun yetersiz kaldığı durumlarda yoksunluk duygusunun yaşanacağını ve nesneye ihtiyaç duyulacağını belirtmiştir. İşte bu noktada,

hisstedilen yoksunluk duygusuyla ve nesnenin yokluğunun fark edilmesiyle, psikiyatik ve dışsal gerçekliğin ayırdına varılabilir. Bu durumu Bion'un terminolojisile açıklayacak olursak: özneyi doyuma götürecek olan 'meme' nesnesini temsil eden ön-kavrama, daha ileri bir doygunlaşma için 'gerçek' memeyi (gerçekleştirimi sağlayacak olan nesneyi) aradığı taktirde bir ön-kavrama – gerçekleştirm birlikteliği oluşabilir. Bu da düşünce süreçlerinin başlayabilmesi ve gerçeklik ilkesinin işlerlik kazanabilmesi için gerekli olan koşuldur. Öznenin dış gerçeklikle karşılaşması sonucunda maruz kalınan gerçekleştirim, tahammül edilemeyecek düzeyde acı verici olursa, gerçekleştirim kaynağı olan nesne nahoş duyguların sorumlusu olarak görülür ve benlik, dış gerçekliği inkar ederek bir daha bu tür bir karşılaşmadan kaçınır. Gerçekliği temsil eden her türlü ruhsal yapıya da saldırılır ve benlik, ilksel duruma, bir başka deyişle gerçeklik yerine yanılısamalarda doyum aranan konuma geri dönmeye çalışır. Bion bu durumu 'büyümenin tersi' (anti-growth) ya da 'gelişmenin tutukluk yapması' (arrested development) olarak adlandırmaktadır. Burada sözü geçen gerçekleştirim, arzu edilen nesnenin işlevidir. Psikotik süreçlerin yapacağı saldırılar, benliğe ait iç nesnelerle dışarıdaki nesnelerin işlevlerini birleştiren bağlara yapılır.

Nesneleri birleştirilen bağlara saldırıldığında, saldırıyla uğrayan bağlar parçalara ayrılarak dışarı yansıtılırlar. Bunun sonucunda özne, kötücül bağ parçacıklarının bir araya getirdiği bizarre nesnelerle baş başa kalır.

2.4.2. Şizofrenik Düşüncenin Gelişimi

Bion, şizofrenik düşünce hakkındaki görüşlerini şekillendirirken üç kaynaktan faydalانmıştır:

- 1- Freud'un mental aygit ve çalışması üzerine olan görüşleri: Freud mental aygıtı iki katmanlı (birincil ve ikincil süreçler) olarak ele almış ve daha üst düzey olan

işleyişin gerçeklik ilkesinin egemenliğinde olduğunu belirtmiştir. İkincil süreçlerin işleyişile ilgili olarak ilkesi, duyusal izlenimlerin bilinçli olduğu katmandır. Psikotik durumlarda ise daha ilkel ruhsal işleyişin görüldüğü birincil süreçler hakimdir.

2- Bion'un yararlandığı ikinci kaynak, yine Freud'un ortaya koyduğu, ölüm ve yaşam içgüdüleri arasında süregelen amansız mücadeledir.

3- Bion'un Şizofrenik dil ve düşünce üzerindeki görüşlerini etkileyen üçüncü kuram ise Melanie Klein'in ortaya attığı, paranoid-şizoid konum sırasında bebeğin memeye yaptığı sadistik saldırılardan yansımalar-özdeşleşme kavramıdır.

Bion, şizofrenik kişiliğin dört özelliğini vurgulamaktadır:

1- Yıkıcı dürtüler baskındır.

2- Gerçeklikten nefret edilir: Freud, gerçekliğin farkına varlığında rol oynayan, psişenin her türlü uzantısından da nefret edildiğini belirtmiştir. Bion bu durumu, hem dış gerçeklikten hem de psişik gerçeklikten nefret edilmesi olarak ifade eder.

3- Kendini yok etmeye ve hiçliğe olan eğilim hakimdir. Bu ölüm içgüdüsünün egemenliğini gösterir.

4- Bion şizofrenide, az gelişmiş (premature) nesne ilişkilerinden bahsetmektedir. Nesne ilişkilerindeki siğılık ve kırılganlık patojenik düzeydedir. Bu da ölüm içgüdüsünün bir türevi olarak kendini gösterir.

2.4.3. Şizofrenik Dil

Bion'a göre şizofrenik hasta dili üç amaç için kullanır: eylemlerin yerine, iletişim kurmak için ve bir düşünce çeşidi olarak.

Dilin yukarıda sıralanan kullanım amaçlarının, patolojik olmayan durumlar için de geçerli olduğu söylenebilir, ancak burada şizofrenik dili ayıran, söz konusu kullanım şekillerinin kalitesi ve istenilen amaca uygun olup olmadığıdır.

Dil ve düşünce tüm insanlar için nesnelerin yerine konan sembolik ikamelerdir. Fakat psikotik olmayan, dili kullanırken bunun sembolik olduğunu, kullanılan sözcüğün bir nesneyi veya kavramı temsil ettiğini ama o nesnenin kendisi olmadığını bilir. Şizofrenik dilde ise, sözcükler sembolik anlamlarını kaybeder ve gerçekliğin yerine geçmeye başlarlar. Bu durumu Hanna Segal, 'sembolik denklem' kavramıyla açıklamaktadır: ilkel bir ruhsalıktaki semboller, ego tarafından, nesnenin temsilcisi olarak değil, gerçek nesnenin kendisiymiş gibi algılanırlar. Gerçek nesneyle o nesnenin içsel ya da dışsal temsilcisi arasında kurulan denklik, şizofrenik düşünce biçiminin en önemli özelliklerinden biridir. Nesneyle nesnenin symbolü arasında ayrim yapabilmekte yaşanan bu zorluk, nesne ilişkilerinin bozulmasının nedenlerinden biridir.

Şizofrenide hasta, zaman zaman düşünmek yerine eylemde bulunmayı, eylemde bulunmanın da daha uygun olacağı yerlerde düşünmeyi seçebilir. Eylemin yerine koyduğu bu düşünceyi omnipotenttir ve ona büyüşel güçler atfedilmiştir.

Hasta eylem yerine dili ve düşünceyi kullanırken gerçekleştirmek istediği edimler 'bölme' ve 'dışarı atma' dır. Şizofren, sözcükleri kullanarak, benliğin

rahatsız edici parçalarını bölerek ayırrır ve bunları yansıtmalı-özdeşleşme yoluyla karşısındaki nesnelere yansıtır. Bunun sonucunda nesne, hastanın içsel persecütörleriyle özdeleşmiş olur.

Şizofrenide dili bir düşünce biçimini olarak kullanmada da güçlükler yaşamır. Melanie Klein, ‘A Contribution to the Theory of Intellectual Inhibition’ adlı makalesinde, şizofrenide ‘fantezi oluşturma’da yaşanan yetersizliklerden bahsetmektedir. Sıkça kullanılan bölme, hastanın sembollerini ve bunun uzantısı olan sözcükleri kullanabilmesinde ciddi sıkıntılar yaratır.

Sembollerini kullanabilme kapasitesi şunlara bağlıdır:

- 1- Nesneleri bütün olarak algılayabilmek
- 2- Paranoid-şizoid konumun ve bölme süreçlerinin üstesinden başarıyla gelebilmek
- 3- Bölünen parçacıkların bir araya getirilmesi ve depresif konuma geçebilmek

Verbal-düşüncenin, birleştirebilme kapasitesine dayandığı düşünülecek olursa, Melanie Klein’ın da belirttiği gibi, aktif bir sentez ve birleştirme süreci olan depresif konum, dil ve düşünceyle doğrudan ilgilidir.

Verbal-düşünce, psişik farkındalığı keskinleştirir. Bunun sonucunda iyi nesnelerin tahribi ve kaybıyla bağlantılı olan depresif duygulara yönelik farkındalık da artar. Psişik gerçekliğin daha net olarak algılanmasıyla birlikte, içsel persecütörler de ortaya çıkar.

2.4.4. Şizofrenik İletişim: Şizofrenik Dilin Rüyalara Olan Benzerlikleri

Şizofrenik dilin tuhaftıkları ve doğrudan olmayışı, bize çeşitli savunma mekanizmalarının ve kılık değiştirmelerin devrede olduğunu düşündürmektedir. Sözel dilin her türünde sansürün devrede olduğunu ve dürtülerin güdümündeki arzuların kılık değiştirerek günlük dilimize nüfus ettiklerini bilmekteyiz; ancak şizofrenikilde karşıımıza çıkan sansürleme işleminin nevrotik sembolizasyonlardan oldukça farklı bir görünüm aldığı da anlaşılmaktadır. Şizofrenik dildeki yoğunlaşmış ifadeler, yer değiştirmeler, sembolizasyonlardaki tuhaftıklar, bize adeta rüyaları anımsatmaktadır. Şizofrenik dilin bu özellikleri, psikotik temsil yöntemleriyle rüya çalışması arasındaki benzerliklere dikkat çekmektedir.

Ruhsal çalışmaların genel ilkelerinin her bireyde benzer bir şekilde cereyan ettiğini söyleyebiliriz (psişeye heterojen olan duyusal girdi homojen yapı içine dahil edilmeye çalışılır). Buna rağmen normal bir bireyle şizofren arasında, göstergeler dikkate alındığında, anlamlı farklara rastlanmaktadır. Bu farkların, iki bireyin kullandıkları temsil etme yöntemlerinin gelişimsel düzeylerinden kaynaklandığı düşünülebilir. Nevrotik düzeyde birey dış dünyaya tepkisini verirken gerçeklik ilkesinin etkisi altındadır – nedensellik hakimdir; şizofren ise temsil etme işlemeye girişirken, gerçeklik ilkesinin egemen olmadığı, ego sınırlarının muğlak olduğu bir evreye geriler. İki işleyiş düzeyi arasındaki temel farklardan biri şizofrenideki ilkel narsisistik işleyiştir. Benlik, temsil etme işlemi için, hallüsinatif doyumun etkin olduğu, omnipotent konuma regrese olmayı yeğler.

Freud (1915), şizofrenideki narsisizmle rüyaların narsisizmi arasındaki benzerliklere dikkat çeker. Freud bunu şu şekilde ifade etmektedir: “*Bunun gibi iki tür regresyonu ayırt etmekteyiz – biri egonun, diğer ise libidonun gelişimini etkilemektedir. Uyku sırasında, bunlardan ikincisi ilkel (primitive) narsisizmi tekrar geri getirme noktasına gelir, bu sırada*

ilki ise, arzuların hallüsünatif olarak tatmin edildiği aşamaya döner". Rüyaların temel fonksiyonu uykunun devamını sağlamaktır. Psişeye içерiden veya dışarıdan herhangi bir uyarın girdiğinde rüya çalışması bu uyarani dönüştürür; düşünceler ağırlıklı olarak görsel imgelere çevrilir. İçsel bir gereksinim görsel imgeler yoluyla benliğe sunulduğunda, bir anlamda rüyacı tarafından izlenebilen dışsal unsurlar haline gelmiş olur. Bu nedenle rüyalar aynı zaman da birer yansımadır.

Rüya çalışması sözcük temsilleri yerine görsel imgeleri geçirmeye meyllidir; rüya düşünceleri olabildiğince plastize edilmeye çalışılır. Rüya düşüncesinin plastik bir temsiline en uygun sözcük seçilene kadar rüya çalışması devam eder. Bu bilginin ışığında Freud (1915), şizofreniyle rüya çalışması arasındaki farkları şu şekilde açıklar: Şizofrenide, birincil süreçler tarafından modifiye edilmeye çalışılan "sözcüklerdir". Rüyalarda ise modifikasyona uğrayan sözcükler değil, sözcüklerin dönüştürüldüğü şey-temsilleridir. Rüyalarda önbilinçteki sözcük kateksleriyle bilinçaltı şey-kateksleri arasında serbest gidiş gelişler vardır. Şizofreninin karakteristiği ise önbilinçle bilinçaltı arasındaki bağlantının kesintilere uğramasıdır.

Arzu doyumuna hizmet eden bir fantezinin oluşturulması ve halüsünasyon yoluyla bu doyumu almaya çalışma rüya çalışmasının en temel işlemlerinden biridir. Ancak bu, yalnızca rüyalara özgü bir durum değildir. Freud (1915) benzer bir tabloya iki patolojik durumda daha rastlanabileceğini belirtmektedir: ilki, akut hallüsünasyonlu konfüzyon (Meynert'in amentia'sı), ikinci durum ise, şizofreninin hallüsünasyonlu evresidir. Şizofrenik hallüsünasyonlar çok bileşenli bir yapıdadırlar, ama genel olarak, nesne temsillerine yapılan saldırıların libidinal tazmini niteliğindedir. Ancak bu tazmin gerçeklik ilkesine uymayan, omnipotent fanteziler yoluyla gerçekleştirilir. Bu durum bize, Aulagnier'in (1975) piktografik evreye atfettiği hallüsünatif, omnipotent doyumu anımsatmaktadır. Henüz nesne temsilleriyle benlik temsillerinin ayırtılamadığı bu evrede kişi, gerçek nesne yerine onun yerine geçen hallüsünatif nesneyi doyum aracı olarak kullanır.

Rüyaların metapsikolojisiyle şizofrenide görülen hallüsinasyonlar arasındaki ilişkilere kısaca değindik. Şimdi de şizofrenlerin iletişim şekilleriyle rüya çalışmasının yöntemleri arasındaki benzerliklere dikkat çeken Harold Searles'ın çalışmalarına kısaca değinelim:

Searles (1965), şizofrenik dilde görülen tuhaftıkları, rüya çalışmasının kullandığı sansürleme yöntemlerine benzer süreçlerden geçmesine bağlamaktadır. Bu süreçler: yerdeğiştirme, sembolizasyon ve yoğunlaştırmadır.

2.4.4.1. Rüya Çalışması ve Şizofreni

Yerdeğiştirme: Hasta herhangi bir şeyden bahsederken genellikle kastedilen başka bir şeydir. Şizofrenlerde görülen yerdeğiştirmelerden biri de iki ya da daha çok farklı nesneler arasında benzerliklere yaptıkları vurgulardır. Örneğin iki doktoru aynı kişi zannetmek gibi. Bu türden olguları betimleyenlerden biri de Arieti'dir (1955) ve buna "paleolojik" düşünce adını vermektedir. Rüya çalışmasında yerdeğiştirme, bilinçdışı arzular temsil edilirken uygulanan sansür yöntemlerinden biridir. Şizofren yedeğiştirmeyi rüya sansürü gibi kullanırken bu aynı zamanda patolojik yansımaların sonucudur. Bilinçdışı arzular çoğunlukla bir başka nesneye yansıtılırak yer değiştirir.

Sembolizasyon: Rüya çalışmasının önemli bir bölümü de temsil edilebilirlik sorunsalıdır. Sözcük-tasarımlarından şey-tasarımlarına regrese olunan rüyalarda, düşünceler görsel imgelere çevrilir ve seçilen bu imgeler, temsil etmek istenilen düşünceleri en dolaylısız ve ekonomik yoldan işaret etmek üzere bir araya getirilirler. Burada ikincil süreçlerin nedensel mantığı yerine daha arkaik olan plastik tasarımlar üzerine kurulan indeksel bir mantık söz konusudur.

Şizofren konuşmasında da rüya çalışmasının benzeri sembolizasyonlara rastlanmaktadır. Sözcükler bağlamına uygun olan anlamlarında değil, temsil etmek istenilen

latent düşüncenin yerine kullanılabilir. Hanna Segal'ın bahsettiği sembolik denklem içinde şizofren, sözcükleri soyut olarak kullanmakta güçlük çeker ve onları dürtülerinin gündümünde, somut olarak, şey-tasarımları olarak kullanır. Bunun en baş nedeni olarak iç ve dış dünya arasındaki ayrimın ugradığı sekteyi görebiliriz. Sözcükler iç dünyaya ait olgulardır ancak bir şizofren için bunlar dış gerçekliğin bir parçası olarak algılanabilir. Bu noktada rüyalardakine çok benzer bir regresyonla karşılaşmaktadır.

Yoğunlaştırma: Burada, çeşitli anlamlar ve duygular yoğunlaştırılarak sözel ya da sözel olmayan ifadelerde kısaltmalara gidilir. Örneğin stereotipik bir davranış veya sürekli persevere edilen bir söz, birden fazla, hatta oldukça çeşitli düşünce ve duyguları ifade etmek için kullanlıyor olabilir. Searles (1965) yoğunlaşturmaya şu örneği vermektedir: Bir şizofrenin terapisinde, uzun uzun devam etmekte olan sessizliklerde hasta elini stereotipik bir şekilde sallamaktadır. Terapist ona "bu ne anlama geliyor, merhaba mı güle güle mi?" diye sorunca hastanın yanıtı, " her ikisi de" olmuştur. Bazen de tek bir sözcük birçok anlama gelebilir. Şizofrenlerde görülen uygunsuz mimiklerde de yoğunlaştırmayı görebiliriz. Ağlamaklı bir yüz ifadesiyle gülüyormuş gibi görünen bir yüz arasında gidip gelen şizofrenlere oldukça sık rastlanmaktadır.

3. BİR TEMSİL ARACI OLARAK RORSCHACH

Hermann Rorschach, dönemin bilimsel paradigmalarının ve ruhunun etkisiyle malzemesini, daha çok bir algı testi olarak tasarlamıştır. Fakat psikoloji adına yaşanan daha sonraki gelişmeler, Rorschach testinin yalnızca algıyı ölçmekte değil, çok daha fazla amaçlı olarak kullanılabileceğini göstermiştir. Algı ve psişik temsil arasındaki ilişkileri inceleyen

psikanalizin ve bilişsel süreçlerle algıların birlikte işleyişi üzerinde çalışmalar yapan Piaget'nin katkılarıyla Rorschach da yeni bir anlam kazanmıştır. Psikanalitik araştırmacıların tarafından Rorschach, rüyalar ya da dil gibi bir psişik temsil yolu olarak algılanmış ve bu yolla derin ruhsal süreçlerle ilgili bilgi toplama aracı olarak yaygınlık kazanmıştır. Bu gelişmelerin ışığında Rorschach'ın yalnızca bir psikolojik algı testi olmadığı, başlı başına klinik bir deneyim olduğu, psişik süreçleri ve dinamikleri anlamada kullanılabilecek sistematik ve deneysel bir veri kaynağı olduğu söylenebilir.

3.1. Bir “Geçiş Alanı” olarak Rorschach: Rorschach'ya Winnicott'çu Bir Bakış

Smith (1990) ve Willock (1992) yaptıkları çalışmalarla Rorschach'ın temsil etme işlevi ve Winnicott'un “geçiş alanı” ve “geçiş olgusu” kavramları arasındaki benzerliklere dikkat çekmişlerdir. Winnicott (1953), “geçiş alanı” kavramıyla, benlikle nesne arasındaki potansiyel alandan bahsetmektedir. Geçiş alanı, iki varlığı hem birleştirten hem de ayıran bir alandır.

Smith, Rorschach deneyimi sırasında, özne ile kartlar arasında Winnicott'un kavramlaştırdığı gibi bir “geçiş alanı” olduğunu belirtmektedir. Willock (1992), Winnicott'un oyun ve yaratıcılıkla ilgili olarak ortaya koyduğu kuramların doğrultusunda Rorschach testini ele almış ve Rorschach deneyimini, “yaratıcı bir süreç”, bir çeşit “oyun oynama” olarak görmüştür. Bunu şu şekilde ifade etmektedir: “*Rorschach kişiye muğlak bir algısal malzeme sunar ve bundan bir şey çıkarmasını ister: Bu ne olabilir? Mürekkep lekeleri, diğer dışavurumsal durumlarla analog bir benzerlik gösterir. Tüm bu yaratıcı medyayla başarılması gereken, amorf bir şeyle bir şeyler bulmak ya da yapmaktadır*”(Willock, 1992, s.102).

Oyunun sağladığı geçiş dünyasında çocuklar, kaygılarını ve çatışmalarını ruhsal olarak çalışırlar. Yetişkinlerde ise bu geçiş alanı, rüyalar, din, mitoloji ve sanat gibi olgularla doldurulur. İşte bu geçiş alanı içinde Rorschach da bir ruhsal çalışma malzemesi olarak kullanılabilir.

Winnicott'a (1953) göre "geçiş olgusu" yaratıcılığın en ilksel haliyle ilgiliidir. Yenidoğan için anne ve hatta benlik hazır olarak bulunmazlar; bunların ortaya çıkarılması ve bir anlamda yaratılmaları gereklidir. İki kişi bir nesneyi hiçbir zaman tipa tip aynı şekilde kavramlaştıramazlar; ancak nesneler arasındaki bazı ortak yönler kavramın sabit olan bölümünü oluşturur. Aynı şekilde iki Rorschach protokolü de hiçbir zaman aynı olamaz; belli ruhsal süreçlerin benzerliğinden dolayı birbirine yakın yanıtlar bulunsa bile, psikiyatrların bireye özgürlüğü ve Rorschach sürecini bu özgün psikiyatrların birbirinden farklı deneyimleme biçimlerinden ötürü söylemde mutlaka farklılıklar olur.

Bebek, nesnel gerçekliği algılayabilecek ego kapasitesine sahip olana kadar bir takım geçiş evrelerinden geçer. Bebek psikiyatrlar gerçeklikle nesnel gerçeklik arasında oluşan geçiş alanı içinde bulunan "geçiş nesnesi" üzerinden doyum arar. Bu evreden önce iç ve dış dünyalar arasında tam bir ayrim yapılamaz ve bebeğin benliği henüz annesinin imgesinden ayrılmamıştır. Geçiş olgusunun yaşadığı evrede iç dünya bu geçiş nesnesine – ilk ben olmayana – yansıtılır ve benlik bu nesne aracılığıyla hem kendini hem de dış dünyayı temsil etmenin yollarını arar.

Geçiş nesnesi aynı zamanda parça-nesneyi temsil eder. Çocuk için geçiş nesnesi yalnızca eski bir battaniye veya oyuncak bir ayı değil, meme ya da iyi annedir. Rorschach deneyimine de geçiş olgusu perspektifinden baktığımızda, mürekkep lekelerine verilen yanıtlar literal anlamda kastedilen nesneyi değil, iç dünyayı temsil eden yaratımlar olduğunu düşünmemiz yanlış olmaz. Rorschach yanıtlarının sembolik yönü ve duygusal bileşeni

değerlendirildiği taktirde, Rorschach'ı deneyimleyen kişinin iç dünya temsilleri hakkında bilgi edinilebilir.

3.1.1. Geçiş Nesnelerinin ve Rorschach Yanıtlarının İçeriği ve Yapısı

Winnicott'un deyişyle geçiş nesneleri "*bebeğe sıcaklık ve hareket veren, bir dokuya sahip, gerekli ve kendine ait gerçekliği olan bir şemsiye gibi görünür*" (Winnicott, 1971, s.5). Burada Winnicott sanki Rorschach belirleyicilerini (determinants) saymaktadır: hareket, doku (texture), fabule edilmiş yanıtlar, iyi form yanıtları...vb. Böylece yalnızca Rorschach'nın içeriği değil, temel yapısal belirleyicileri de Winnicott'un "geçiş olgusu" kuramıyla ilişkilidir denilebilir.

Burada Willock'un (1992) verdiği bir örneği sunalım: Antisosyal yetişkinler büyük oranda saf form yanıtları vermektedir (Exner, 1986). Winnicott'çu bakış açısından göre bu kişilerin çocukluklarında, geçiş alanı içinde, hayatı onlara yeterince kolaylaştıracak, gelişimi destekleyecek ilişkilere sahip olmadıkları söylenebilir. Bu yüzden, dünyaya bakışları ve gerçeklikle ilişkileri güç kaybına uğramıştır. Empatik ilişki kurabilme yetileri ciddi miktarda sekteye uğramıştır. Arkalarında desteğini hissedebilecekleri ve gerçekliğin hüsran yaratan unsurlarıyla başa çıkabilmeyi kolaylaştırması beklenen çevrenin başarısızlığından dolayı büyük bir kızgınlık duyulmaktadır. Böyle kişilerin Rorschach protokollerinde karşımıza çıkan, yaratıcılıktan uzak, saf form yanıtlarına Winnicott'un geçiş olgusu kuramı perspektifinden bakıldığından, empatik kapasitenin yitimi ve geçiş olgusuyla ilgili ilişkisel yetersizliklere kolaylıkla bağlanabilir. Böylece algısal-bilişsel modelin öngördüğü, " karmaşık uyaranların, antisosyal bireyler tarafından yadsındığı" görüşü intapsiyik süreçlerin

aydınlatılmasıyla zenginleştirilmiş olur. Bu da tedavi planlaması için yeni yöntemlerin önünü açar.

3.1.2. Winnicott'un Oyuna Yaklaşımı ve Rorschach

Winnicott'un oyuna ilişkin modeli – çocuğun dış dünyadan malzemeler toplayarak, bunları iç dünyasına dair gereksinimlerin hizmetine sokması – Kris'in (1952) yaratıcılıkla ilgili görüşlerine benzerlik göstermektedir. Kris'e göre kişi bir problemi algıladığında onu benliğine alır ve işler. Kişi bu problemin çözümüne dair yaratıcı bir üretimde bulunduğuunda ise bu o kişinin benliğinin doğrudan dışavurumudur. Yaratılan ürün, kişinin iç ve dış gerçeklik arasında kurduğu ilişkiyi gösteren ve gerçeklik ilkesinin işleyişini ortaya koyan bir yapıdadır. Winnicott yaratıcılık sözcüğünü kullanırken bunun yalnızca sanatçılara özgü olmadığını, herkesin doğduğu andan itibaren yaratıcı süreçleri kullanmaya itildiğini vurgulamaktadır.

Kris'in düşünceleri de Winnicott'unkiler gibi Rorschach sürecinin anlamını zenginleştirmede bize yardımcı olur. Rorschach uygulanan kişi mürekkep lekelerini içe-yansıtır, psik temsil süreçleri harekete geçer ve kişi içe-yansıttığı malzemeyi, ruhsal gereksinimleri ve çatışmaları doğrultusunda işleyerek bir dışavurumla, karta verilen yanıt olarak dışa yansıtır. Verilen yanıtın kartın plastik gerçeğine uygunluk derecesi ise gerçeklik ilkesinin ne oranda işlediğinin göstergesidir. Eğer kişide gerçekliği sınıma patolojik olarak çalışıyorsa, verilen yanıtlar kartın gerçeğinden oldukça uzaklaşabilir ve bunun sonucunda “kötü form yanıtları” (F-) oluşur.

3.2. "Şizofreni" Ayırıcı Tanısında Kullanılabilecek Rorschach Olguları

Bir Rorschach protokolü, kodlanarak kantitatif olarak değerlendirilebilecek malzemelerin yanı sıra, doğru yorumu yapabilmemize yardımcı olacak "kodlanamayan" malzemelerle doludur. Bohm'un (1958) "özel fenomenler" olarak adlandırdığı bu Rorschach olgularından, şizofreni ayırıcı tanısı için kullanılabilen, özellikle psikotik durumu işaret edenlerini aşağıda sıraladık:

- Reddetme (Rejection)
- Boşluk şoku (The Void Shock)
- Simetriye yapılan vurgu (Emphasis of Symmetry)
- Renkleri sayma (Color naming)
- Konfabulasyonlar (ya da konfabule birleşimler) (Confabulations or confabulatory combinations)
- Kontaminasyonlar (Contaminations)
- Perseverasyon (Perseveration)
- Anatomik stereotipi (perseverasyonla birlikte görülebilir) (Anatomical stereotype possibly with perseveration)
 - Beden parçası stereotipisi (Body-Part Stereotype)
 - Kendini referans gösterme (Self- reference)

Reddetme: Reddetmeyi bir şok tepkisi olarak ele almak doğru olacaktır. Psikonevrozlardan psikotik bozukluklara ve organik sendromlara kadar görülebilecek olan

‘reddetme olgusu’ reddedilen kartın içeriğine göre çeşitli patolojilerin ayırtılmasına ışık tutabilir.

Reddetme kendini çoğunlukla ani bir duraksama, kartı yorumlamayı kesme, kartla yüzleşmede yaşanılan zorluk ve kartı yorumlamada yaşanılan entelektüel ketlenme şeklinde gösterir. Bu red daha çok düşünce akışında yaşanan bir stuporun, bloklanmanın ve ketlenmenin sonucudur. Ender de olsa epileptik ya da bilincin bölünmesi (alacakaranlık durumunda olduğu gibi – twiligt state-) hallerinde de görülebilir.

Psikotik durumlarda en çok VII. ve IX. kartların reddedilmesine rastlanmaktadır. Her iki kartın da içeriğinin oldukça regresif olduğu, pregenital nesne ilişkilerini ve erken dönemde anne imagosunu yansittığı düşünülecek olursa, şizofrenlerin bu kartları neden sıkılıkla reddettikleri daha kolay anlaşılır. VII ve IX. kartlar aynı zamanda depresif konumla ilişkilendirilebilir (İkiz, 2001). Şizofrenik hastanın depresif konuma girmekte yaşadığı güçlükler, anneye dair arkaik imgeleri içe-yansıtmağa tahammül edememesi bu kartların sıkılıkla reddedilmesinde kendini göstermektedir.

Boşluk şoku: Boşluk şokunu ilk tanımlayan araştırmacılarından biri M. Orr'dur. Daha sonra da Loosli-Usteri tarafından daha ayrıntılı olarak betimlenmiştir (Marguerite Loosli-Usteri, A Propos du choc au vide, Rorschachiana IV, Berne, 1954, s.21-43). Orr, bu olgunu yalnızca 7. kartla sınırlı tutarken, Loosli-Usteri VII. ve IX. kartlara verilen herhangi bir stupor içeren; reddedici, değer düşürücü, nitelik ve nicelik olarak kötü çakışım içeren, eleştirel ve tepki zamanı uzayan yanıtı ‘boşluk şoku’ olarak kabul etmektedir. Boşluk şoku kendini birçok şekilde göstermektedir: çocuk kitaplarına veya oyuncaklara gönderme yapan yanıtlar, verilen ilk yanının karta tersten bakılarak verilmesi, ayna yanıtları, anal ve saldırgan içerikli yanıtlar ve kadın imgesine yönelik (VII. kart için) disforik, kötü nesneyi çakıştırın her türlü yanıt bu kategoride değerlendirilebilir. Orr ayrıca boşluk şokunu, VII. kartta beklenen kadına dair

yanıtlar yerine, bitki, hayvan ya da cansız nesne yanıtlarında da görebileceğimizi belirtmektedir. Orr'a göre bu karta verilen F+, F-, Dbl ve Gbl yanıtlar boşluk şoku olarak kabul edilebilir.

Rorschach'da VII. ve IX. kartlar, nesne ilişkileri açısından özel bir öneme sahiptir. Bu iki kartın arkaik nesne ilişkilerine ve özellikle VII. Kartın anne imagosuna gönderme yaptığı düşünülür. Anzieu'ye (1965) göre VII. kart, anneye dair uyarımlara ve kişinin dişil cinselliği nasıl algıladığına vurgu yapar. Anzieu, IX. kartı testi yapan kişiyi en çok zorlayacak kart olarak görmektedir, çünkü özne burada kişiliğinin oluşumunun en arkaik dönemlerine regrese olur ve dünyaya yani dış gerçekliğe karşı tek başınadır (nesnenin desteginden yoksundur). İkiz'e (2001) göre de VII. kart testi alan kişinin cinsiyetinden bağımsız olarak, öznedeki kadınsı tarafı ortaya çıkarır. Alınan yanıtların kalitesi o kişinin eski dönemde dişil nesnesiyle olan ilişkilerinin yansımasıdır. VII. ve IX. kartların yine annelikle ilgili bir kavram olan Lacan'ın ayna evresiyle yakından ilgili olduğu düşünülebilir. Bebeğin kendi benliğini annesinin ayna fonksiyonu sayesinde algıladığı bu dönemde doğru bir gerilemenin yaşanabileceği bu kartlarda özne, VII. kartta dişiliğiyle, IX. kartta ise psikik ve bedensel kompozisyonuyla karşılaşır. Chabert (1997) söz konusu iki kartın da beden tasarımlarına gönderme yaptığını vurgulamaktadır. Özellikle IX. kartta, bedenin iç ve dış sınırlarının temsili olabilecek yanıtların verildiğini belirtmektedir.

Tüm bu görüşlerin ışığında psikotik hastaların neden VII. ve IX. kartlarda şok yaşadıklarını anlamak daha kolaydır. Her iki kartın da taşıdığı preödipal içeriği düşünerek, şizofrenlerin bu kartlara verdikleri yanıtların kalitesi değerlendirildiğinde, psikozun kökenleriyle ilgili bildiklerimiz doğrulanmaktadır.

Simetriye yapılan vurgu: Kartlara verilen yanılarda simetrinin vurgulanmasının symptomatik değeri, bu yanıtların geliş şekline bağlıdır. Bohm'a (1958) göre simetriye

yapılan vurgu, bir şok tepkisidir. Rorschach uygulanan kişinin yaşadığı entelektüel ketlenme karşısında verdiği bir tür boşluğu doldurma tepkisidir; "aklına söyleyecek bir şey gelmiyor" demenin bir yolu olarak kullanılır. Zulliger'a göreysse, simetriyi görmeye ve vurgulamaya çalışmak, içsel güvensizliğin ve bir kişinin kendi dürtüselliğinden korktuğunun göstergesidir. Özellikle stereotipik tepkilerle ve persevere bir şekilde simetriyi vurgulamak epileptiklerde ve psikotiklerde sıkça rastlanan bir durumdur (Bohm, 1958). Karşılaşılan bir başka durumsa simetrinin olmаяından şikayet edilmesidir ki bu Zulliger'a göre bize doğrudan psikozu düşündürmelidir.

Renkleri sayma: Renkleri saymakla gerçek türden renk yanıtları vermek birbirinden ayırtılmalıdır. Bu tür olgulara organik nedenli oryantasyon bozukluklarında ve psikotiklerde rastlanır. Özellikle elektroşoku takiben yapılan Rorschach uygulamalarında karşımıza çıkmaktadır.

Rorschach'da renk yanıtları dürtüselliğe ve duygulanımların en ham haliyle ilişkilendirilebilir. Eğer renk yanıtları, herhangi bir tasarımdan yoksun olarak yalnızca adlarını saymak şeklinde veriliyorsa bu entelektüel kapasitedeki ciddi gerilemeye, dürtülerin ve duygulanımların işlenemeyişine işaret etmektedir.

Konfabulasyonlar: Rorschach tepkilerinde konfabulasyon, tasarımın keyfi, kartın içeriğiyle uyumsuz ve mantıksal tutarlılıktan yoksun bir şekilde yapılmasıdır. Bu duruma yalnızca bozuk form içeren detaylardan oluşan G yanıtlarında değil, G yanıtlarında ya da D yanıtlarında da rastlanabilir. Çok fazla mantıksal koheransa ihtiyaç hissedilmeden verilmiş oldukça özgün yanıldır.

Kontaminasyonlar: Kronik şizofrenlerde görülen kontaminasyonlar aynı zamanda neolojizmle birlikte de görülebilir. Gerçeklik ilkesinin her zaman bozulmasını gerektirmemektedir (ör. III. kartın üst kırmızı bölümüne: "kuş gibi kanatları olan maymun

gibi mitolojik bir hayvan"). Burada özne "mitolojik bir hayvan" derken gerçeklikten uzaklaştığını fark etmektedir. Yanıtlar her zaman bileşik olarak gelmez; sınır ifade eden yanıtlar, 'arasında kalmış', 'üstünden geçiyor' tarzındaki yanıtlar da bu kategori içinde değerlendirilebilir. kontaminasyonlarla konfabulasyonları birbirinden ayırmak oldukça önemlidir, ancak ikisi bir arada da bulunabilir. Bu durumda muhatap olduğumuz patolojinin ciddiyetinin arttığını düşünebiliriz.

Perseverasyon: Arthur Wreschner'e (1907-1909) göre perseverasyondan anlaşılan, düşünsel içeriğin ataleti ve zorlayıcı bir şekilde kendini zihne sokmasıdır. (Basic investigation: Arthur Wreschner, Die Reproduktion und Assoziation von Vorstellungen, 1907-1909)

Perseverasyonun kendini Rorschach'da gösterdiği şekilleri özetleyecek olursak:

- a- En patolojik görünüş şekillerinden biri, organik ve anatomik yanıtların tekrarlı bir şekilde verilmesidir. Buna Bohm (1958), "organik perseverasyon" adını vermektedir. Bunun kendini göstermesi, genellikle birbiri ardına gelen iki ya da daha çok anatomi yanıtının verilmesi şeklindedir; karttan karta verilen anatomi yanıtı değişebilir. Ancak en ağır vakalarda, tek bir yanıt tüm kartlara verilebilir (monotipik kayıt). Monotipik protokoller, epilepside, organik sendromlarda, şizofrenide ve mental retardasyonda görülebilir (Beck, 1939).
- b- Perseverasyonun bir başka görüşü şeklinde aynı temaya saplanıp kalmadır (Bovet, 1936). Özne sürekli aynı yanıtı vermese bile aynı teme etrafında kalmayı sürdürür.
- c- Aynı yanılara geri dönüş şeklinde görülen perseverasyon: Bu tip perseverasyonları Bohm (1958) tanımlamaktadır ve buna "geri dönüşlü tip" (ruminating type) adını vermektedir. Bu grup içinde, aynı tip çağrımlar aynı bağlam

içinde ortaya çıkar ancak bu tür yanıtlar farklı yanıtların aralarına serpiştirir. Bunu Bohm şu şekilde ifade etmektedir: “*Eğer yeni bir şey düşünemiyorsan, eskilerden birini dene*”. Bunu I. ve V. kartlara verilebilecek banal yanıtların tekrarı ya da IV. ve VI. kartlara verilebilecek ‘post’ yanıtı şeklinde düşünmemek gereklidir. Banal olmayan, çok sık verilmeyen yanıtların tekrarını perseverasyon olarak kabul etmek doğru olacaktır. Bu tür bir perseverasyon her zaman psikozun göstergesi demek değildir. Her zaman yanıtların formuna ve bağlamına dikkat edilmelidir. Anatomik ve cinsel içerikli yanıtlar, psikoz harici patolojilerde de ruminasyon tipinde görülebilir (ör. nevrozlarda ve psikosomatiklerde).

d- **Algısal perseverasyon:** Perseverasyonun en hafif şeklidir ve kendini verilen yanılarda göstermez. Burada özne, mürekkep lekesinin belli bir bölümüne kilitlenir ve hep o bölge üzerinden yanıtlar verir; dikkatini kartın o bölgesinden bir türlü uzaklaştırıramaz. Her kartın içeriği farklı olduğundan, aynı lokal detay etrafında dönen yanıtlar da birbirinden farklı olur. Genellikle yanıtlar F+ olarak verilmeye çalışılır. Yalnızca nadir durumlarda özne, takıldığı bölgesel detayın yarattığı zorlama sonucunda bozuk form yanıtı verir.

Anatomik stereotipi: Tüm Rorschach protokolünde anatomi yanıtlarının ağırlıkta olmasıdır. Anatomik stereotipide anatomi yanları % 60-100 arasında değişir. Anatomik stereotipiyle birlikte perseverasyon da görüldüğünde, tanı olarak psikozu saptamak kolaylaşır.

Beden parçası stereotipisi: Bu kategoriden, kafa ve yüz dışında diğer vücut bölgelerinin (kollar, parmaklar, bacaklar, boyun,... vb.) tekrarını anlamaktayız. Beden parçası stereotipisinde Rorschach protokolü genelinde Hd yanları ağırlıktadır. Genellikle entelektüel yıkıma işaret eder; psikozlarda ve mental retardasyonlarda rastlanır.

Kendini referans gösterme: Bazen “ben referansı” da denir. Öznenin, algısına benliğini dolaysız olarak yansıtmasıdır. Örneğin: VIII. karta, “iki domuz, evet, ben de domuzun tekiyim” ya da VI. karta “bu ayna karşısındaki benim” gibi yanıtlarında görülür. Bir başka şekli de, yanıtla kişisel bir yaşıntının birleştirilmesiyle ortaya çıkar: “Bu bana daha önce sahip olduğum küçük, sevimli köpeği anımsattı” ya da “çocukluğumda aynı bunun gibi oyuncak bir bebeğim vardı” tarzı yanıtlar kendini referans gösterme olarak kabul edilebilir.

BÖLÜM II

HİPOTEZLER, ARAŞTIRMA METODU VE ÖRNEKLEM SEÇİMİ

1.HİPOTEZLER

Araştırmamız, "Şizofreninin ruhsal kökenleri, erken dönem nesne ilişkilerince belirlenir" temel düşüncesi çerçevesi içinde aşağıdaki hipotezler üzerine kurulmuştur.

- 1- Erken dönem ruhsallıkta, annelik işlevinin rolüşizofreninin ortaya çıkışında etkilidir. (Rorschach kartlarının annelik ve dışillikle ilgili olanlarına yanıt alınırken, devreye giren ruhsal süreçlerin düzeyi incelenerek, arkaik dönem nesne ilişkileri hakkında bilgi toplanabileceği düşünülmektedir.)
- 2- Psikotik durumlarda ve şizofrenide yaşanan yoğun perseküsyon duygusu ve gerçeklige yönelik nefret, üst düzey ruhsal mekanizmaların işleyişlerini ve bunların ürünlerini (düşünce ve dil gibi) sekteye uğratmaktadır.
- 3- Fiziksel deviminin yerini almış içsel bir faaliyet olan dil, şizofrenide sembolik özelliğinden uzaklaşarak somut eylemler gibi algılanır. Bu durum kendini Rorschach deneyiminde, kontamine ve konfabule yanılarda göstermektedir.

Bu hipotezlerin yanı sıra yapılan istatistikî değerlendirmede araştırılmak üzere
şu hipotezler de yer almaktadır:

- 4- Kronik şizofreni tanısı almış olanlarla paranoid şizofreni tanısı almış
olanların Rorschach yanıtlarında aşağıdaki kategorilerde farklar görülmektedir:
- Toplam yanıt sayısı (R)
 - F+ ortalaması
 - F- ortalaması
 - F geliştirilmiş ortalaması
 - C yanıtları ortalaması
 - K yanıtları ortalaması
 - Anatomi yanıtları ortalaması
 - Kan (Hayvan hareketi) yanıtları ortalaması
- 5- Kadın hastalar ile erkek hastaların verdikleri Rorschach yanıtlarında
aşağıdaki değişkenlerde farklar vardır:
- Toplam yanıt sayısı
 - F+ ortalaması
 - F- ortalaması
 - F geliştirilmiş ortalaması
 - C yanıtları ortalaması
 - K yanıtları ortalaması
 - Anatomi yanıtları ortalaması
 - Kan yanıtları ortalaması

2. ARAŞTIRMA METODU

Tarama modeli olarak tasarlanan bu çalışmada Rorschach Testi kullanılmış ve bulgular iki farklı yöntem birlikte kullanılarak değerlendirilmiştir:

1. Kantitatif, istatiksel model: T- testi kullanılarak, karşılaştırılan gruplar arasındaki farklar sayısal olarak incelenmiştir.
2. Kalitatif araştırma modeli kullanılarak, Rorschach testindeki kodlanamayan malzeme üzerinde çalışılmıştır.

Kalitatif araştırma yönteminin özellikleri:

Kalitatif araştırma modeli, insan bilimlerine dair konulara odaklanırken daha çok betimlemeler, yorumlar, öykü anlatımları, tanımlamalar, bağlam ve anlam üzerinde durur. Araştırılan konu derinlemesine ele alınırken diğer araştırma modellerinde olduğu gibi standardize edilmiş olan ölçme araçlarına daha az ihtiyaç duyar; asıl araştırma aracı, araştırmacının kendisidir.

Bir çok analiz söz yoluyla yapılır; “*Sözcükler birleştirilebilir, parçalara ayrılabilir, semiyotik bölümlere parçalanabilir. Sözcükler, araştırmacının zıtlıklar bulmasına, kıyaslamalar yapmasına, analiz yapabilip paternler ortaya koymasına yarayacak şekilde organize edilebilir.*” (Kazdin, 2003).

Kalitatif araştırma modelinde araştırmacı, verilerin belli bir kısmını (bir tema, ifade, vb) bütünden ayırarak ayrıntılı inceleyebilir. Ancak burada bütünden ayrılan kısmın asıl haline sadık kalınması beklenir.

Bu araştırma modelinin belli özelliklerini sıralayacak olursak:

- Bir durumu, bir deneyimi betimler; konunun iç yüzüne ışık tutmaya çalışır.
- Çalışma bir ya da sınırlı sayıda olgu üzerinde (birey, organizasyon, grup, vb.) yoğun olarak yapılır.
- Katılımcılar araştırmanın tek nesnesi değildir; paylaşılan deneyim içinde araştırmacı da bizzat araştırmanın bir parçasıdır.
- Veriler, hikaye anlatımı, ayrıntılı metinler, karşılıklı görüşmeler yoluyla elde edilir. Veriler, sözcüklerden oluşur, rakamlara indirgenmez.
- Veriler istatistikî olarak işlenmez; literal olarak ele alınır. İncelenen konuyu aydınlatmak için betimlemelerden yoruma gidilir.
- Araştırmanın genel amacı yeni teoriler ortaya koymaktan çok, konu üzerindeki anlayışımızı genişletmek ve keşfedilmemiş hususları ortaya çıkarmaktır.

Kalitatif model, psikanalitik bir araştırmanın yöntemine ve ruhuna diğer araştırma modellerinden çok daha uygun olduğu için bu çalışmaya uygun görülmüştür.

3. ÖRNEKLEM SEÇİMİ

Bu araştırmada incelenen grup, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, K-3, K-4 servislerinde ve H-1 servisinde yatarak tedavi gören 16 erkek ve 14 kadın hastadan oluşmaktadır.

Araştırma için seçilen örneklem, 18 yaş ve altı, 65 yaş ve üstü dışlanarak sınırlanmıştır. Araştırmaya alınanların seçiminde ilgili servislerde çalışan hekimlerin yardımına da başvurularak daha iş birlikçe ve iletişime açık olan hastalar uygulama için tercih

edilmiştir (Akut alevlenme, EKT tedavisinden yeni çıkış olmalarından ötürü konfüzyon içinde olanlar ya da testi yapanla iletişimde geçemeyecek kadar dezorganize olanlar araştırmaya dahil edilmemişlerdir).

BÖLÜM III

BULGULAR VE İSTATİSTİK DEĞERLENDİRMELER

Sonuçlar

Tablo 1

Anatomı, K, Kan ve C ortalamaları

	Ortalama	Standard Sapma
Kan	1,72	3,40
Anatomı	9,64	13,83
K	2,05	3,74
C	5,72	4,48
Fgeliştirilmiş	63,79	17,91
F-	35,31	17,74
F+	45,48	16,27
R	17,83	9,02

Tablo 2

Cinsiyete göre Anatomı, Kan, K ve C ortalamaları

	Kadın		Erkek	
	Ortalama	Standard Sapma	Ortalama	Standard Sapma
Kan	0,97	2,54	2,38	3,96
Anatomı	7,87	9,62	11,19	16,86
K	0,98	2,01	2,99	4,64
C	7,22	4,86	4,41	3,79
Fgeliştirilmiş	67,48	18,35	60,56	17,45
F-	31,77	18,74	38,41	16,80
F+	51,40	16,37	40,30	14,78
R	16,57	6,40	18,93	10,91

Tablo 3

Taniya göre Anatomi, Kan, K ve C ortalamaları ve İstatistik karşılaştırmaları

	K-Sch		Paranoid-Sch			
	Ortalama	Standard Sapma	Ortalama	Standard Sapma	t-değeri	p
Kan	1,59	3,72	1,90	3,05	-,243	,810
Anatomı	9,63	14,34	9,64	13,72	-,001	,999
K	2,25	3,92	1,79	3,62	,327	,746
C	5,55	4,59	5,94	4,51	-,231	,819
Fgeliştirilmiş	62,67	18,03	65,26	18,38	-,385	,703
F-	36,90	18,02	33,23	17,87	,555	,583
F+	45,02	15,82	46,08	17,49	-,171	,866
R	18,00	8,85	17,61	9,59	,113	,911

Tablo 4

Kadınlar için Tanıya göre Anatomi, Kan, K ve C ortalamaları ve İstatistik karşılaştırmaları

	K-Sch		Paranoid-Sch			
	Ortalama	Standard Sapma	Ortalama	Standard Sapma	t-değeri	p
Kan	,000	,000	1,94	3,43	-1,497	,160
Anatomı	10,30	11,38	5,44	7,56	-,941	,368
K	1,22	2,15	,75	1,99	,417	,684
C	7,51	5,50	6,93	4,54	,216	,833
Fgeliştirilmiş	65,04	16,84	69,93	20,29	-,484	,638
F-	34,37	16,85	29,18	21,48	,504	,624
F+	50,44	18,52	52,37	15,37	-,212	,836
R	19,00	5,77	14,15	6,44	1,486	,163

Tablo 5

Erkekler için Tanıya göre Anatomi, Kan, K ve C ortalamaları ve İstatistik karşılaştırmaları

	K-Sch		Paranoid-Sch			
	Ortalama	Standard Sapma	Ortalama	Standard Sapma	t-değeri	p
Kan	2,70	4,61	1,85	2,87	-456	,655
Anatomı	9,17	16,69	14,55	18,15	-,591	,568
K	2,97	4,78	3,01	4,84	-,013	,990
C	4,18	3,48	4,79	4,59	-,278	,788
Fgeliştirilmiş	61,01	19,54	59,80	15,02	,138	,892
F-	38,67	19,48	37,96	12,76	,088	,931
F+	41,23	13,31	38,74	18,20	,292	,778
R	17,30	10,75	21,66	11,60	-,749	,471

Ele aldığımız tüm karşılaştırmalarda, istatistiksel olarak anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Tablo 6

Tüm hasta grubunu içeren veriler:

N	Valid	Toplam C%	kan%	K%	anatomı%
	Missing	30	30	30	30
		0	0	0	0
Mean		5,7223	1,7250	2,0530	9,6420
Std. Deviation		4,47978	3,39581	3,73911	13,83235

Tablo 7

Kadın hasta grubuna ait veriler:

N	Valid	Toplam C%	kan%	K%	anatomı%
	Missing	14	14	14	14
		0	0	0	0
Mean		7,2236	,9707	,9821	7,8707
Std. Deviation		4,85890	2,53990	2,00506	9,61749

Tablo 8

Erkek hasta grubuna ait veriler:

N	Valid	Toplam C%	kan%	K%	anatomı%
	Missing	16	16	16	16
		0	0	0	0
Mean		4,4088	2,3850	2,9900	11,1919
Std. Deviation		3,79392	3,96328	4,64098	16,85997

Tablo 9 (Tüm hasta grubu içinde kronik şizofreni tanısı alanların C%, K%, kan% ve anatomi% karşılaştırması.)

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Toplam C%	K.Sch	17	5,5541	4,58813	1,11279
	P.Sch	13	5,9423	4,50979	1,25079
K%	K.Sch	17	2,2512	3,92399	,95171
	P.Sch	13	1,7938	3,62333	1,00493
kan%	K.Sch	17	1,5912	3,72381	,90316
	P.Sch	13	1,9000	3,05290	,84672
anatomi%	K.Sch	17	9,6394	14,34018	3,47800
	P.Sch	13	9,6454	13,71871	3,80488

		Levene's Test for Equality of Variances			t-test for Equality of Means						
		F	Sig.		t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
Toplam C%	Equal variances assumed	,007	,936	-,231	28	,819	-,38819	1,67813	-3,82569	3,04931	
	Equal variances not assumed			-,232	26,202	,818	-,38819	1,67415	-3,82815	3,05177	
K%	Equal variances assumed	,212	,649	,327	28	,746	,45733	1,39935	-2,40910	3,32376	
	Equal variances not assumed			,330	26,931	,744	,45733	1,38406	-2,38288	3,29754	
kan%	Equal variances assumed	,056	,815	-,243	28	,810	-,30882	1,27195	-2,91430	2,29665	
	Equal variances not assumed			-,249	27,825	,805	-,30882	1,23800	-2,84546	2,22781	
anatomi%	Equal variances assumed	,059	,809	-,001	28	,999	-,00597	5,18657	-10,63019	10,61824	
	Equal variances not assumed			-,001	26,536	,999	-,00597	5,15496	-10,59174	10,57979	

Tablo 10 (Kadın hasta grubu içinde kronik şizofreni tanısı alanlarla paranoid şizofreni tanısı alanların C%, K%, kan% ve anatomi% karşılaştırılması)

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Toplam C%	K.Sch	7	7,5143	5,50676	2,08136
	P.Sch	7	6,9329	4,54215	1,71677
K%	K.Sch	7	1,2129	2,15265	,81362
	P.Sch	7	,7514	1,98809	,75143
kan%	K.Sch	7	,0000	,00000	,00000
	P.Sch	7	1,9414	3,43202	1,29718
anatomı%	K.Sch	7	10,3000	11,38004	4,30125
	P.Sch	7	5,4414	7,55865	2,85690

		Levene's Test for Equality of Variances			t-test for Equality of Means				
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference
Toplam C%	Equal variances assumed	,141	,713	,216	12	,833	,58143	2,69803	-5,29707
	Equal variances not assumed			,216	11,581	,833	,58143	2,69803	-5,32075
K%	Equal variances assumed	,439	,520	,417	12	,684	,46143	1,10753	-1,95168
	Equal variances not assumed			,417	11,925	,684	,46143	1,10753	-1,95336
kan%	Equal variances assumed	19,199	,001	-1,497	12	,160	-1,94143	1,29718	-4,76774
	Equal variances not assumed			-1,497	6,000	,185	-1,94143	1,29718	-5,11552
anatomı%	Equal variances assumed	,101	,756	,941	12	,365	4,85857	5,16359	-6,39192
	Equal variances not assumed			,941	10,431	,368	4,85857	5,16359	-6,58243

Tablo 11 (Erkek hasta grubu içinde kronik şizofreni tanısı alanların C%, K% kan% ve anatomi% karşılaştırılması.)

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Toplam C%	K.Sch	10	4,1820	3,48243	1,10124
K%	P.Sch	6	4,7867	4,59108	1,87430
K.Sch	10	2,9780	4,78111	1,51192	
P.Sch	6	3,0100	4,84451	1,97776	
K.Sch	10	2,7050	4,61567	1,45960	
P.Sch	6	1,8517	2,86859	1,17110	
K.Sch	10	9,1770	16,69341	5,27892	
P.Sch	6	14,5500	18,15264	7,41078	

Levene's Test for Equality of Variances						t-test for Equality of Means					
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	Lower	Upper
Toplam C%	Equal variances assumed	,361	,557	-,299	14	,769	-,60467	2,02148	-4,94032	3,73099	
K%	Equal variances not assumed			-,278	8,486	,788	-,60467	2,17387	-5,56808	4,35875	
K.Sch	Equal variances assumed	,093	,765	-,013	14	,990	-,03200	2,48070	-5,35256	5,28856	
Kan%	Equal variances not assumed			-,013	10,550	,990	-,03200	2,48947	-5,53993	5,47593	
anatomi%	Equal variances assumed	,443	,516	,405	14	,691	,85333	2,10615	-3,66392	5,37058	
	Equal variances not assumed			,456	13,928	,655	,85333	1,87134	-3,16224	4,86891	
	Equal variances assumed	,575	,461	-,604	14	,556	-,5,37300	8,89689	-24,45493	13,70893	
	Equal variances not assumed			-,591	9,940	,568	-,5,37300	9,09872	-25,66289	14,91689	

Tablo 12

Tüm hasta grubunu içeren veriler:

N	Valid	FG%	F-%	F+%	r
	Missing	30	30	30	30
	Mean	0	0	0	0
	Std. Deviation	63,7940	35,3110	45,4823	17,8333
		17,91387	17,74211	16,27612	9,01754

Tablo 13

Kadın hasta grubunu içeren veriler:

N	Valid	FG%	F-%	F+%	r
	Missing	14	14	14	14
	Mean	0	0	0	0
	Std. Deviation	67,4886	31,7714	51,4071	16,5714
		18,35301	18,74115	16,37202	6,39368

Tablo 14

Erkek.hasta grubunu içeren veriler:

N	Valid	FG%	F-%	F+%	r
	Missing	16	16	16	16
	Mean	0	0	0	0
	Std. Deviation	60,5613	38,4081	40,2981	18,9375
		17,45309	16,80043	14,77932	10,90852

Tablo 15 (Kronik şizofreni tanısı alanlar ile paranoid şizofreni tanısı alanların R, F+%, F-% ve FG% karşılaştırmaları.)

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
R	K.Sch	17	18,0000	8,84590	2,14545
	P.Sch	13	17,6154	9,59634	2,66155
F+%	K.Sch	17	45,0247	15,81986	3,83688
	P.Sch	13	46,0808	17,48796	4,85029
F-%	K.Sch	17	36,9018	18,02248	4,37109
	P.Sch	13	33,2308	17,87097	4,95651
FG%	K.Sch	17	62,6724	18,03441	4,37399
	P.Sch	13	65,2608	18,37819	5,09719

		Levene's Test for Equality of Variances						t-test for Equality of Means					
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	Lower	Upper		
R	Equal variances assumed	,540	,468	,114	28	,910	,38462	3,38043	-6,53989	7,30912			
	Equal variances not assumed			,113	24,806	,911	,38462	3,41859	-6,65890	7,42813			
F+%	Equal variances assumed	,145	,706	-,173	28	,864	-1,05606	6,09962	-13,55057	11,43845			
	Equal variances not assumed			-,171	24,517	,866	-1,05606	6,18441	-13,80582	11,69370			
F-%	Equal variances assumed	,086	,771	,555	28	,583	3,67100	6,61630	-9,88188	17,22388			
	Equal variances not assumed			,555	26,089	,583	3,67100	6,60859	-9,91091	17,25290			
FG%	Equal variances assumed	,114	,738	-,386	28	,702	-2,58842	6,69914	-16,31098	11,13415			
	Equal variances not assumed			-,385	25,720	,703	-2,58842	6,71663	-16,40197	11,22514			

Tablo 16 (Kadın hasta grubunu içinde, kronik şizofreni ile paranoid şizofreni tanısı alanların karşılaştırılması.)

Tanı	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
R	K.Sch	7	19,0000	5,77350
	P.Sch	7	14,1429	6,44020
F+%	K.Sch	7	50,4429	18,52264
	P.Sch	7	52,3714	15,34608
F-%	K.Sch	7	34,3700	16,84893
	P.Sch	7	29,1729	21,47923
FG%	K.Sch	7	65,0429	16,84177
	P.Sch	7	69,9343	20,78948
				7,85768

		Levene's Test for Equality of Variances			t-test for Equality of Means					
		F	Sig.		t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference
R	Equal variances assumed	,246	,629	1,486	12	,163	4,85714	3,26911	-2,26563	11,97992
	Equal variances not assumed			1,486	11,859	,163	4,85714	3,26911	-2,27501	11,98929
F+%	Equal variances assumed	,132	,723	-,212	12	,836	-1,92857	9,09152	-21,73730	17,88016
	Equal variances not assumed			-,212	11,599	,836	-1,92857	9,09152	-21,81353	17,95638
F-%	Equal variances assumed	,901	,361	,504	12	,624	5,19714	10,31811	-17,28408	27,67837
	Equal variances not assumed			,504	11,356	,624	5,19714	10,31811	-17,42630	27,82059
FG%	Equal variances assumed	,819	,383	-,484	12	,637	-4,89143	10,11256	-26,92481	17,14196
	Equal variances not assumed			-,484	11,505	,638	-4,89143	10,11256	-27,03052	17,24766

Tablo 17 (Erkek hasta grubu içerisinde, kronik şizofreni taşıtı alanlar ile paranoid şizofreni taşıtı alanların karşılaştırılması.)

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
R	K.Sch	10	17,3000	10,75019	3,39951
	P.Sch	6	21,6667	11,60460	4,73756
F+%	K.Sch	10	41,2320	13,31841	4,21165
	P.Sch	6	38,7417	18,20301	7,43135
F-%	K.Sch	10	38,6740	19,48607	6,16204
	P.Sch	6	37,9650	12,76377	5,21079
FG%	K.Sch	10	61,0130	19,53657	6,17801
	P.Sch	6	59,8083	15,02408	6,13356

		Levene's Test for Equality of Variances			t-test for Equality of Means				
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference
R	Equal variances assumed	,406	,534	-,764	14	,457	-4,36667	5,71286	-16,61954
	Equal variances not assumed			-,749	10,001	,471	-4,36667	5,83105	-17,35879
F+%	Equal variances assumed	,094	,763	,316	14	,756	2,49033	,7,87179	8,62545
	Equal variances not assumed			,292	8,255	,778	2,49033	,8,54183	-14,39298
F-%	Equal variances assumed	1,347	,265	,079	14	,938	,70900	,8,97821	19,37365
	Equal variances not assumed			,088	13,785	,931	,70900	,8,06988	-17,10189
FG%	Equal variances assumed	,701	,416	,129	14	,899	,1,20467	9,32351	22,08256
	Equal variances not assumed			,138	12,910	,892	,1,20467	,8,70565	-18,79228
									19,96535
									21,20161
									20,02545
									7,88621

Yaptığımız analizlerde, çeşitli gruplar R (Toplam yanıt sayısı), F+%, F-%, F geliştirilmiş (F-'ler dışında, tüm yanıtların ve F+-'lerin yarısının toplamının R'ye oranı), C Toplam% (C'ler 1.5, CF'ler 1 ve FC'ler 0.5 puan olarak hesaplanmaktadır), K ve anatomi yanıtları açılarından karşılaştırılmıştır.

Karşılaştırılmak üzere ele alınan gruplar:

- Kadınlar – Erkekler
- Kronik şizofreni tanısı alanlar – Paranoid şizofreni tanısı alanlar
- Kronik şizofreni tanısı alan kadınlar – Paranoid şizofreni tanısı alan kadınlar
- Kronik şizofreni tanısı alan erkekler – Paranoid şizofreni tanısı alan erkekler

şeklinde düzenlenerek, yukarıda saydığımız değişkenler (R, F+%, F-%, F geliştirilmiş, C toplam, K ve anatomi yanıtları) yönünden aralarındaki farklar araştırılmıştır. Bunu yapmak için, T-testi kullanılmış ve .05 anlamlılık düzeyi kabul edilmiştir. Yapılan testler sonucunda ele aldığımız gruplar arasında herhangi bir anlamlı farka rastlanmamıştır.

Yorum:

İstatistik değerlendirmelerimiz sonucunda, kadın hasta grubuyla erkek hasta grubu ve kronik şizofreni tanısı alanlar ile paranoid şizofreni tanısı alanlar arasında herhangi bir farka rastlanmamıştır. Bu sonuç bize şizofrenik ruhsal seyirin cinsiyetten bağımsız olduğunu göstermektedir.

Araştırmamızın sonuçlarından daha ilginç olanı ise, klinikte farklı tablolar olarak ele alınan kronik şizofreni ile persecusyon düşüncelerinin ağırlıkta olduğu paranoid şizofreni arasında ruhsal işleyiş yönünden anlamlı bir farka rastlanmamasıdır. Her iki tanı kümesinde de oldukça benzer ruhsal işleyişle karşılaşmadık bize, klinik görünümde akut farklar görülsel dahi, daha derin bir perspektiften bakıldığımda, benzer süreçlerin cereyan ettiğini

düşündürmektedir. Rorschach deneyiminin özellikle kodlanamayan malzemesi, istatistik değerlendirmede yeterince açığa vurmadığımız, daha ince düzeyde bir içerik analizine olanak tanımaktadır. Bu noktada konunun incelenmesini kalitatif yöntemlerle sürdürmek bize değerli katkılar sağlayacaktır.

BÖLÜM IV

İÇERİK ANALİZİ

1. ŞİZOFRENİ HASTALARININ VERDİKLERİ RORSCHACH YANITLARI ÜZERİNDEN DİL VE DÜŞÜNCE ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Rorschach deneyiminde, kişi mürekkep lekelerini bir ruhsal temsil aracı olarak kullanarak iç dünyasını kartlara yansıtır. Bu test bir şizofren hastaya uygulandığında, şizofrenik bir ruhsallığın izlerini incelememiz mümkün olabilir. Şizofrenik dil ve düşüncelerini incelemek üzere, şizofren Rorschach protokollerinde sıkça ortaya çıkan bazı olgulara aşağıda değinilmiştir:

1.1. Perseküsyon

Daha önceki bölümlerde, persecüsyon düşüncelerinin ölüm içgüdüsünün, dış dünyadaki nesnelere yansıtılmasıyla oluştuğunu belirtmiştim. Kişi yoğun bir şekilde yaşadığı yok olma, parçalanma kaygılarını nesneye yansıtır ve böylelikle nesneler eziyet edici ve kötülük bir kimliğe bürünür. Şizofreninin özellikle “paranoid” alt tipinin ayırcı semptomu olan persecüsyon türündeki hezeyanlara Rorschach yanıtlarında da rastlamak mümkündür.

Paranoid-persekütif yansımaların kaynağı genellikle fazlaıyla cezalandırıcı bir üstbenliktir (Bion, 1956). Bu durum, aşırı eleştirel, suçlayıcı veya dikizleyen gözler, işaret eden bir parmak ya da cezalandırıcı herhangi bir insan veya varlık imgesiyle kendini Rorschach yanıtlarında gösterir. Bunlarla birlikte, saldırıya uğrama, şeytani güçlere maruz

kalma, gizli ya da saklanmış figürler görme şeklindeki yanıtlar, yine persecüsyonun varlığına işaret eder. Genellikle içerik ve tema, dışarıdan gelen bir tehlikeyi belirtir.

27 yaşında paranoid şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-7),

Kart I

Üç harflilere benziyor, biliyorsunuz değil mi? Anket: Canlı olarak görmedim. Şeytan görüyorum da bazen. Şurada göz, burun, ağız görüyorum.

Kart VII

Bir erkek, bir kız. İkisinin de saçlarını buradan kesmişler. Oyun oynuyorlar gibi. Ellerini arkaya bağlamışlar, bellerini çevirmişler gibi, öyle bir şey olamaz da.

VII. karta verilen bu ilk yanıtta, oldukça naif bir şekilde başlayan anlatım ardından sadistik bir yöne doğru kaymış (*ellerini arkaya bağlamışlar, bellerini çevirmişler gibi*) ve ardından ‘*öyle bir şey olamaz da*’ ifadesiyle savunmacı önlem alınmıştır.

Ardından gelen aşağıdaki yanıtta persecüsyon düşüncesi açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır:

Şurada iki tane canavar var. Canavarın gözleri. Anket: Ellerini kızdan içeri atmışlar sanki.

Birinci karta verilen yanıtta bahsedilen üç *harfli*'yle hastanın kastettiği ‘cin’dir. Burada ‘şeytan’, ‘cin’ gibi varlıklar bizar, persecütif, hayali nesnelere örnektir.

Yukarıdaki yanıtta persecütif nesne ‘insan olmayan’ olarak ifade edilmiştir. Rorschach yanıtlarında kötükül bir göz görme de persecütif düşüncelerin klasik bir göstergesidir.

Su da bizim Fikret abiye benzıyor. Anket: Çenesi, ağızi, burnu, kafası.

Canavar yanıtından sonra, insan olmayan kötülük nesne, tanıdık bir insan formuna bürünerek korku duygusu bir oranda kontrol edilmeye çalışılmıştır. Ancak bütün bir insan temsili yerine parça nesneler (Hd) yanıt olarak verilmiştir. Bu tepki, kartın içeriği düşünüldüğünde ‘bozuk form’ yanıtı olarak ele alınabilir.

Rorschach uyarımı, hastada korku duygusu ve kaygı yaratınca, bu duygular karta yansıtılmış ve mürekkep lekesi persecütif nesneye dönüşmüştür. Korkunun oluşumunda etkili olan duyunun görme duyusu olduğunu düşünecek olursak, bununla ilgili olan organa, yani göze vurgu yapılması bize korkunun tüm kaynağıyla birlikte yansıtıldığı fikrini verir. Buna örnek olabilecek başka yanıtlar:

24 yaşında, kronik şizofreni tanısı konulmuş erkek bir hasta (E-10),

Kart I

Bu öncelikle bir maskeye benzıyor, cadılar bayramında takılan. Gözler, sanki gözler buraya gelecek. Anket: Kemal Sunal filmindeki gulyabaniye benzıyor. Fazla korkmadım, şaşırıyorum. Kötülüüğü hissettiriyor.

Kart VII

V Fil kafasına benzıyor burası. Pardon fil değil, Yüzüklerin Efendisi’ndeki yaratıklar; org değil de, yaban domuzu kafası. Hortumu bu. Anket: Komple kafa, hortumu var. Gözleri ön planda.

Şizofren Rorschach protokollerinde sıkça karşılaşılan bir başka durum da persecusyon düşüncelerinin kadın imgelerine yansıtılmasıdır. Bunu, şizofreni hastalığının kökeninin, çok erken anne-çocuk ilişkisine dayanmasının kanıtı olarak görebiliriz (Klein).

40 yaşında, kronik şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-8),

Kart X

Dev örümcek. Anket: Gördüğüm resim onu temsil ediyor. Yaprak ya da balık almış, onu yiyecek. Örümcek; dişi olan erkeğini yer. İyi bir şey değildir. Dişi insanlar tarafından yenmek hiç hoşuma gitmez.

Rorschach'ın VII. kartının, kadın imgesini çağrıstdığı ve kişideki dişil tarafa gönderme yaptığı göz önüne alınarak bu karta verilen korkutucu, kötü nesneyi çağrıstan, persecütif içerikli yanıtların, arkaik dönem nesne ilişkileriyle ve anne imagoıyla bağlantılı olduğu söylenebilir.

Yine E-8'e ait bir yanıt,

Kart VII

Fare diyebilirim. Farenin kafası. Anket: Farenin suratı ya da yaratığın suratı. Şu göz. Yaratık, korkunç yaratık. Kukuleta giymiş. Kafa, şeytanı temsil ediyor.

50 yaşında, paranoid şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-12),

Kart V

Surada pusuya yatmış bir maymun var. Anket: Tünel

Surada gizlenmiş bir cadı var. Anket: Gizlenmiş, sinmiş, burnu uzun, cadı.

30 yaşında, paranoid şizofreni tanısı almış, kadın bir hasta (K-7)

Kart VIII

Burada şu kişiye zarar verecek bir canlı var. Anket: Domuz olabilir. Şurada kafası belli, ayakları var, kuyruğu var.

1.2. Bozuk Birleşimler ve Konfabulasyonlar

Bozuk birleşimler, mürekkep lekesinin algusal gerçeğinin ötesine geçen, duygulanım yüklü tepkilerdir. Bu tür yanıtında, kartın görsel gerçekliğinin yerine kişisel fanteziler geçer. Bozuk birleşimleri ele alırken bunları üç kategoride inceleyeceğiz: uyumsuz birleşimler (*incongruous combinations*), uydurulmuş birleşimler (*fabulized combinations*) ve kontaminasyonlar (*contaminations*) (Exner, 1993).

Uyumsuz birleşimlere çocukların Rorschach protokollerinde sıkça rastlanmaktadır. Çocuklar iki farklı gerçekliği (algusal gerçeklik ve kavramsal gerçeklik) uzlaştırmada zorluk yaşırlar. Uyumsuz birleşimler yetişkinlerde farklı şekilde yorumlanmalıdır. Rapaport'un ifadesiyle bu durum, "kartlara olan mesafenin kaybedilmesidir". Kişi, kartlara olan perspektifini gerçeklik ilkesinden uzaklaşarak kaybeder. Holt'un (1968) deyimiyle kartlardaki şekilleri, "kendi duygulansal ve mantıksal eğilimleriyle birlikte susturulamayan bir gerçeklik" olarak algılar (s. 429). Sonuçta, benin işlevleri sekteye uğrar, gerçeklik ilkesi ve muhakeme kaybolur.

24 yaşında, kronik şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-10),

Kart III

İki tane köpek gördüm, karşılıklı baktıyorlar. Ama ayakları insan gibi. Anket: Çizgi filmlerde fino köpekleri olur ya. Tiraş olmuş. Uzun bir bacak; insan bacağı ama.

54 yaşında, kronik şizofren, kadın bir hasta (K-1),

Kart III

Bunlar civciv yavrularına benziyor ama... İki kişi kayga mı ediyor? Yoksa... bu taraftakilerin kafası civciv. Elleri burada, bacakları... Anket: Bunlar ne acaba? Fare mi? Yok, civciv yavrusu ya da fare. İki tane adam, ellerinde bir şey. Dönüyorlar mı? Keşke bizim benzediğimiz gibi bir şey olsa hepsi, canavar çıkmasa.

Bu yanitta uyumsuz bir birleşimle birlikte, alta yatan perseküsyon duygusu ve ‘clob’ bir içerik de ortaya çıkmaktadır.

39 yaşında, kronik şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-14),

Kart III

Hayvan ayakları var. İnsan resmi. Anket: Resimde belli oluyor. Tek ayaklı bir kişi çift ayaklı oluyor.

Şizofren hastalarda, verdikleri Rorschach yanıtları üzerine, “ Size bu yanıtı düşündüren nedir?” sorusu sorulduğunda, sıklıkla “kartta öyle görünüyor” ya da “resim öyle” tarzında karşılaşlıklar alınmaktadır. Buradan, algısal kaynaklarla beslenen dış gerçeklikle öznel ruhsal gerçeklik arasında bağ kurmada yaşanan sıkıntının izlerini görmekteyiz. Uyum

sağlayabilme adına gösterilen aşırı gayret (zayıf bir ben yapısı yüzünden bu çabalar çoğunlukla başarısızlıkla sonuçlanmaktadır), nesnel algısal gerçeklikle aşırı tutunmayı zorunlu kılmaktadır. İşte bu noktada, muğlak olan mürekkep lekelerine olan perspektif bozulmakta ve Rapaport'un sözünü ettiği ‘mesafenin kaybedilmesi’ olgusu yaşanmaktadır.

Uyumsuz birleşimlerde olduğu gibi uydurulmuş birleşimlerde de kurulan ilişki gerçek değildir. Burada ilişki, iki farklı algı üzerinde kurulur. İlişki mantıksızdır ve daha çok mekansal ve uzamsal yakınlık üzerine kurulur.

50 yaşında, erkek, paranoid şizofreni tanısı almış bir hasta (E-12),

Kart I

Fil üstüne pandayı almış gidiyor. Anket: Fil üstünde panda. Gözü de bakıyor.

Kart VIII

Bir tane orangutan, kutup ayısının kuyruğunu tutmuş. Anket: Kuyruğunu tutmuş kutup ayısının.

Bu tür yanıtlar, paranoid düşünce özelliğinin ayrıntı edilmesinde büyük önem taşır; farklı parçalar arasında ilişki kurmaya yönelik güçlü bir eğilimin göstergesidir. Buna ek olarak yine kartlara olan mesafenin, perspektifin kaybolması ve muhakemenin bozulması söz konusudur.

Üzerinde birçok araştırmacının hemfikir olduğu bir konu ise, kontaminasyonların, verilen birleştirme yanıtları arasında en patolojik olanlar olduğunu Lerner'a (1998) göre, bu tür yanılara çok ender rastlanır ve eğer bir protokolde varsa, psikozun sağlam bir kanıtıdır. Holt (1968) kontaminasyonları şu şekilde tarif etmektedir: “*Daha önce oluşturulmuş olan*

kavamlar arasındaki bağlar o kadar akışkandır ki aynı bölgeye ait birbirinden farklı soyutlamalar yan yana bağımsız olarak kalamaz ve tek bir fikir içinde birleşip karışırlar. İki farklı izlenimi birleştiren son kavram, karttan ve gerçeklikten patolojik bir uzaklaşmayı temsil eder (s. 437)".

60 yaşında, erkek, kronik şizofreni tanısı almış bir hasta (E-16),

Kart V

Bu tavşan. Kaçıyor avcının önünden. Kanat bağlamış. Anket: Benzerini söylüyorum, matbaa basmış. Tavşamı bir tutarlar, ayakları sallanarak götürürler eve. Bu da kulakları.

Sıklıkla karşılaşıldığı gibi yukarıdaki yanıtta kontaminasyonla birlikte konfabulasyon da görülmektedir.

Şizofrenik düşüncede kavamlarda görülen akışkanlık ve yoğunlaştırmanın benzerini nesne ilişkilerinde de görmekteyiz. Athey'e (1974) göre, "*Hasta, nesne ilişkilerinde, fantazisindeki geçişlerle, nesnesiyle ilişkisinin gerçekliğine ait değişimleri yoğunlaştırmaya tabii tutar. Bunun sonucunda, öteki kişinin farkında olabilme gittikçe belirsizleşir. Böylece hasta, ilişkisindeki değişiklikleri tamamıyla kendi içsel deneyiminin alterasyonlarıyla yoğunlaştırır* (s. 424).

52 yaşında, kadın, kronik şizofreni tanısı almış bir hasta (K-3),

Kart IX

Ağzından alevler fişkiran aslan yavrusu. Anket: Ağzındakini alevlere benzettim. Hani çocukluğumuzda vardı ya. Aslında öyle bir şey yok ama çocukluğumuzda inandırmışlardı ya.

Leichtman'ın (1996) gelişimsel perspektifinden bakılacak olursa, o bunu, “*görsel formların, dilin ve kavramların birbirine karıştığı, benlikle nesnenin ayırımının çöktüğü, deneyimin sinkretistik (syncretistic) bir modu*” olarak tanımlamaktadır (s. 284).

Detay yanıtlarının keyfi ve mantık dışı birleştirilmesiyle genele gidilen yanılara Rapaport ‘konfabulasyonlar’ adını vermektedir. Holt (1968), bu tür yanıtların herhangi bir Rorschach protokolünde görülmeye sıklığının oldukça ender olduğunu, ancak şizofren hastalarda sıkça rastlandığını belirtmektedir. Lerner (1998), konfabule yanılarda, algısal tutarlılığın oldukça zayıf ve subjektik olduğuna, çağrımsal malzemenin ise mantıktan uzak olarak bir araya getirildiğine vurgu yapmaktadır.

Uygunuz birleşimler içeren yanılarda çoğunlukla konfabulasyonlar da vardır. Yukarıda örneğini verdigimiz iki Rorschach yanıtı: “*Bir tavşan. Kaçıyor avcının önünden. Kanat bağlamış. Tavşanı bir tutarlar, ayakları sallanarak götürürler eve*” ve “*Ağzından alevler çıkan bir aslan yavrusu*” konfabulasyonlara iyi birer örnektir.

Uygunuz birleşimlerin ve konfabulasyonların şekil ve söylem yönünden rüyalara benzeliği söylenilibilir. Rorschach uyaranının şizofrenik hastada başlattığı düşünsel faaliyetin rüya çalışmasına benzemesi, ilgimizi şizofrenik düşüncenin rüyalara benzerliğine çekmektedir. Searles (1961), şizofrenik iletişimini rüya çalışmasına, yoğunlaştırma, yerdeğiştirme, regresyon gibi yönleriyle benzediğini belirtmektedir. Rüyalarda görülen herhangi bir nesne, bir düşüncenin plastikleştirilmiş halidir. Bir şizofrenin, Rorschach kartına tepkide bulunurken konfabule ederek birleştirdiği her küçük detay yanıtı, rüya imgelerine benzer bir amaca hizmet eder. Freud'un (1915) belirttiği üzere, sözcük-sunumları şey-sunumlarına regrese olmuştur. İmgeler yoğunlaştırılmıştır (kontaminasyon) ve hastanın fantezilerine uygun bir şekilde, gerçeklik ilkesinin gevşek tutumu altında birleştirilmişlerdir (uygunuz birleşimler).

“Uyku durumu dış dünya ile ilgili hiçbir şey bilmek istemez; gerçeklige hiç ilgi duymaz, ya da en azından gerçekliğin ve dış dünyanın uyku durumunu bozması – uyanma söz konusu olan kısmıyla ilgilenmez”(Freud). Bu nedenle uyuyan kişi bilinçten kateksisini çeker. Bilinçten kateksisin çekilmesi gerçeklik sınamasını bozar. Dış gerçeklikten nefret eden şizofrenik ruhsallıkta da benzer şekilde gerçekliği sınama bozulur. Ancak Freud'a (1915) göre durum burada daha vahimdir: şizofrenide ben ciddi şekilde dağılmıştır, bu nedenle şey-sunumlarına dayalı bir doyumun önüne geçilemez. Dış gerçeklikten uzaklaşma ve savunmaların zayıflamasıyla arzuların tatminine yönelik düşlemlerin plastize olarak ortaya çıkışlı, rüyalarla psikotik işleyiş arasındaki ortak yöndür ancak aralarındaki farka da burada degeinmek yararlı olacaktır: Rüyalarda zayıflayan bilinç sisteme algılar vasıtasiyla giren uyarımlar, bilinçdışından kaynaklanan, o sırada aktive olmuş itkilerle etkileşim içine girer; ön-bilinç sisteminin devrede olmasıyla bilinçdışı düşünceler rüyanın görünen (manifest) içeriğine çevrilir. Oysaki psikozda ön-bilinç sisteminin çalışması büyük oranda sekteye uğramıştır (Freud, 1915); bilinç ve bilinçdışı sistemleri arasındaki kopukluk, ön-bilincin görevleri arasında olan verbal düşünceye çevirme işlemindeki aksaklılıklar sonucunda iyice artmıştır. Nesne-temsilleriyle sözcük-temsilleri arasındaki sembolik fark ortadan kalkar.

Bion, şizofrenide dış gerçeklik kadar iç gerçeklikten de nefret edildiğini vurgulamaktadır. ‘Benlik’teki ağır hasar bu şekilde açıklanabilir: nefretin güdümündeki saldırganlık, iç nesnelere ve benliğin bütünlüğüne yönelik. ‘Benlik’te oluşan dezintegrasyon, gerçeklik sınamasının yapılamayacağı bir duruma neden olur.

1.3. Anatomi, Röntgen, Kemik ve kan Yanıtları

AnATOMİ ve beden parçası, yanıtları için söylenebilecek ilk şey, “*beden imagına yapılan narsistik yatırımin hakimiyeti*”’dir (Mahler-Schenberger ve Silberpfenning, 1937,

s.620). Anatomi, beden parçası, kemik ve röntgen yanıtları, birçok farklı patolojiye ait protokollerde görülebilir, fakat şizofreni ayırıcı tanısı için anlamlı olan, bu yanıtların persevere bir şekilde verilmesi, bozuk dil ve düşunce içermesidir.

41 yaşında, paranoid şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-4),

Kart I

İnsan vücudu. Anket: İnsan gördüm. Hiçbir şey görmedim. Dansçılar var, böbrekleri var, kalbi var, başı var, parmakları var.

Kart III

Baş, boğaz, göz. Anket: İnsan vücudu.

Kalçalar.

Kart IV

Bel kemiği. Anket: İnsanın poposu, yanlış mı söylüyorum?

Kart VI

Bel kemiği, bunlar da kaburgalar. Anket: İnsan vücudu demektir.

40 yaşında, kronik şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-8),

Kart I

Kalp. Anket: Her yerde kalbin sembolü olur. Kalp bir semboldür.

Kart III

Burada bir akciğer röntgeni. Kadınlar akciğerin üzerinde. Akciğeri yıkıyorlar.

Anket: *Akciğere benzıyor. Daha önce akciğer de gördüm, koyunlarda, kurban kesilirken.*

Kart VI

Akciğer. Anket: Kadınlar yıkıyorlar demiştim ya, o resmin benzeri. Deminki resmin ortasında vardı. Bütün kasaplarda gördüğüm ciğerlerden. Etten farklı yok.

Kart VIII

Yumuşak böbrek. Ters böbrek. Anket: Daha önce böbrek görmüştüm, yemiştim. Resim olarak da görmüşlüğüüm var.

Yukarıdaki her iki hastanın protokollerinde de anatomi yanıtları perseverasyonla birlikte bulunmaktadır. Görülen perseverasyonlar, anatomi yanıtlarıyla birlikte düşunce fakirliği ve bozuk bir dil de içermektedir .

Örnek olarak verilen ikinci hastanın, üçüncü karta verdiği yanıt, aynı zamanda bozuk birleşime ve konfabulasyona da sahiptir. *Kadınlar akciğerin üzerinde bir ‘uygunsuz birleşim’, akciğeri yıkıyorlar ise konfabulasyona örnektir.*

Bozuk dil ve düşunce, aşağıdaki yanitta da açık bir şekilde görülmektedir:

51 yaşında, kronik şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-13),

Kart IX

Şimdi şöyle bir şey: insanlar anatomisini gösterince plastik olarak, burada sırt, böbrekler, ciğerler. Burada böyle değil. Bu kadar, böyle bir ciğeri olmuyor. Sonra yukarıda başka bir şey verince insan anatomisi olmuyor. Neyi gösteriyor? (Hasta kartı eline alıyor) Yok insan anatomisi. İnsan anatomisini abartılı olarak çizmiş. Böbreklerle kuyruk sokumu üstünde ciğerleri veriyor. Yukarısı da kalbi veriyor. Tip okuyunca uçaklarda gösterir. Plastik şey.

İnsan anatomisi. Anket: Burada bu çizgi ayrimı sırt kuyruğu. En yakın bölgede böbrekler olur. Burada göstermiş. Daha çabuk verilebilirdi söyle çizseydi ama sizin görevinizin anlamı olmazdı. Ben öyle benzetiyorum. (Kartın arkasına bakıyor) Çok af edersiniz. Arkada İsviçre yazıyor. (Gülüyork Ama İsviçre haritası değil. İnsan anatomisini abartmış vermiş.

Perseverasyonla birlikte anatomi yanıtlarına örnek olarak bir başka protokol:

28 yaşında, kronik şizofreni tanısı almış, kadın bir hasta (K-6),

Kart I

Kalbe benziyor. Anket: Fotokopi mi bu?

Kart III

Bu kalp. Anket: İyileştim. Gerçek kalp böyle değil. Fotokopi.

Kart IV

Bu hayvan kalbi. Anket: Kalp olduğum yer. Duman gibi görünüyor. Benim hayvanlarım var bu dünyada.

Kart VI

İnsan kalbi, hayvan kalbi. Anket: Benzer gibi olur. Hem hayvan hem insan. Benzer ama aynı değil. Ben o muyum?

Kart VIII

Kalp.

Kart X

Burada yine kalp gördüm. İnsan kalbi değil, hayvan kalbi. Anket: Ölü gibi kalbi var.

Bu mezarda.

Schafer(1954), Rorschach'da içerik analizine degenirken, anatomi yanıtlarını ölüm kaygısıyla ilişkilendirmiştir (s. 137). Ölüm içgündüsünün hakimiyetiyle ilişkilendirebileceğimiz ölüm kayısını, anatomi yanıtları vasıtıyla psikotiklerde görmek, beklenilebilecek bir durumdur. Yukarıdaki hastanın onuncu karta verdiği yanıt bunu açıkça göstermektedir. Özellikle 'kalp' sözcüğünün sürekli tekrarı bize yaşam ve ölüm düşünceleri arasındaki mücadeleyi düşündürmektedir. Kalp birçok kez yaşamın sembolü olurken yukarıda örmek olarak verdiğimiz hastada ölümü de çağrıştırmaktadır. Üçüncü kartta, 'Bu kalp' yanıtını verirken anketinde defansif olarak, '*Ben iyileştim. Gerçek kalp böyle değil. Fotokopi.*' demektedir.

Ölüm içgündüsünün genel ruhsal tablodaki hakimiyeti, nesne temsillerinde, birleştirme yerine parçalanmayı, yaratmak yerine yok etmeyi getirir. Şizofrenik Rorschach protokollerinde beden imgesi temsillerinde de bu durum görülmektedir. Ölüm kayısının dönüşümlerinden biri 'parçalanma kaygasıdır' ki anatomi yanitları bu perspektiften değerlendirilebilir. İkiz (2002) bunu, "*Psikotik endişe derken burada parçalanma endişesinden bahsetmeliyiz. Nevrozdaki kastrasyon endişesi veya sinir kişilerdeki nesne kaybı endişesine karşı psikozda yaşanan parçalanma, yok olma, hiçlik diyebileceğimiz türden endişedir. Parçalanma kaygası anatomi yanitları ile iç dünyadaki beden bütünlüğünün sağlanamadığını göstermektedir*" sözleriyle açıklamaktadır.

30 yaşında, paranoid şizofreni tanısı almış, kadın bir hasta (K-7),

Kart IX

Vücutun ön bölümü. Büyük iki tane parça var orada. Akciğer mi, karaciğer mi, iç organlarından bir tanesi. Anket: *Büyüklüğünde göre, şekline göre karar verdim.*

24 yaşında, kronik şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta,

Kart II

Vücutumda hani sağ, sol,... vücutun komple... karaciğer. Akciğer, ortada omurilik. Yanında kemikler. Anket: *Sağda, solda, içi yarsalar ne çıkar, işte onlar.*

24 yaşında, kronik şizofreni tanısı almış, erkek, bir başka hasta (E-1),

Kart VIII

Bağırsaklar. Anket: *İçinde bir şey var. Hala içinde var o şey.*

50 yaşında, paranoid şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-12),

Kart VIII

Bunu insanın iç organlarına benzetiyorum. Ciğerler, aşağı inen nefes borusu. Anket: *İnsanın sanki röntgenini çekmişler gibi. Nefes borusu.*

İç organ, kemik, iskelet, damar ve röntgen(x-ray) yanıtlarında dikkat çeken bir başka özellik de Rorschach algısına yanıt veren kişinin, gerçeklik ilkesinin etkisinden uzaklaşarak iç ve dış sınırları kaybetmesidir. Burada özne, Rorschach figürü yoluyla, temsil etmeye çalıştığı nesnenin içini görebilmektedir. Şizofreni gibi ağır bir psikotik durumda benlik işlevinin yetersizliğinden ötürü, ben ve öteki, iç ve dış arasındaki sınırlar belirsizleşir.

Yukarıda sunulan 41 yaşında, paranoid şizofren, erkek hastanın (E-4) verdiği kemik ve iskelet yanıtlarını ele aldığımızda:

Kart IV

Bel kemiği. Anket: İnsan poposu. Yanlış mı söylüyorum?

Kart VI

Bel kemiği, bunlar da kaburgalar. Anket: İnsan vücudu demektir.

Hastanın IV. ve VI. kartlara kemik yanıtını vermiş olması, bizi bu kartların tematik benzerliklerini de göz önünde bulundurarak yorumlamaya sevk etmiştir. Kemik, özellikle de bel kemiği ve omurga gibi yanıtlar, dayanak ihtiyacı, sağlamlığa özlem, vücudua şeklini vererek bir arada tutan yapıya ereksinim gibi düşüncelere gönderme yapmaktadır. IV. ve VI. kartların özel olarak fallik otoriteye ve üstbenliğe dair gizil içerikleri hesaba katıldığında şu yorumu gidilebilir: hasta ayakta kalabilmek ve dayanak bulabilmek için eril bir otoriteye gereksinim duymaktadır. Fallik otorite kendini, şekil veren (bel kemiği) ve koruyan (kaburgalar) olarak temsil yoluna gitmiştir. IV. karttaki anal gönderme (insan poposu) dikkati çekmektedir. IV. Kartta analitenin ortaya çıkması, paranoid işleyişteki anal perspektifi bize hatırlatır. Kemik ve iskelet, sağlamlık ve dayanak gereksinimini çağrıştırırsa da bir yandan iç organ yanıtlarında olduğu gibi ölümle de ilişkilendirilebilir. Şiddetli bir ölüm içgüdüsüyle dayanak arzusunun süperpozisyonu yukarıdakine benzer yanıtların tetikleyicisi olabilir.

27 yaşında, paranoid şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-7),

Kart III

İki tane insan, iskelet şeklinde. Anket: Biri kadın, biri erkek. İkisinin de ayağında topuklu ayakkabı var. Erkekte yumurta topuklu diyelim, atmayalım.

24 yaşında, kronik şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta,

Kart II

İskelet kafası gördüm. Anket: *Gözler, burun, ağız. Ağız açık. Burun için ve gözler için yer var. Oyuk bir iskelet kafası.*

Kart VIII

İnsanın kaburgası kemikleri.

İkinci karta verilen yanittaki ‘oyuk’ vurgusu ve ‘iskelet kafası’ yine ölüm içgüdüsünün açık göstergeleridir.

Aşağıdaki örnekte de anatomi, kan, et, kemik ve iskelet yanıtları persevere bir şekilde verilmiştir:

26 yaşında, kronik şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-5),

Kart II

İnsanın böbreği değil mi? Anket: *Ben gördüğümü söylediğim. Köyde hayvanlar kesilirken böbreklerini gördüm, o yüzden.*

Bağırsak

Kart III

Bu kemiktir, insan kemiği. Anket: *Şuradaki kemikler var ya, kalça.*

Bu kandır. Anket: *Kırmızı zaten. Kemiğin üstünde.*

Kart VI

İnsanın sırt kemiği.

V Yapısan et.

Kart VII

Bacak kemiği. Anket: İnsanın bacak kemiği, üç parça.

Kart VIII

Ortadaki de (kendi bedenine bakıyor) insanın şurası var ya, göğüs kemiği. Anket: Ortası belli ediyor.

Kart IX

V Üç parça, bir, iki, üç. Bacak kemiği. Anket: Bu da, bir, iki, üç parça olduğu için bacak kemiğidir.

Kart X

İşte bu zor,

İki kol kemiği. Anket: Şimdi bacak söylediğim ya, o kol olabilir.

Su ivir zivir küçük şeyler de et parçaları. Anket: Bunlar bunda çoğalmış. Kemik etidir.

Omuz kemiği. Anket: Bu boğazı, kafası yapılmamış.

İç ve dış sınırların kaybına en iyi örnek olabilecek yanıt türlerinden biri de ‘röntgen’ (x-ray) yanıtlarıdır.

52 yaşında, paranoid şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-3),

Kart I

İnsan vücutundaki bazı filmlerden. Film çekmelerde görülebilir. Anket: Çekiliş göstergesi. Siyah, herhangi bir vücut filmi.

Kart IV

 Herhangi bir... renklerden bir filme benzettim. Tam çıkaramıyorum. İnsan vücutunda, hayvan vücutunda film gibi. Anket: Kesin bir açıklık yok. Karşılıklı bir film.

Kart VI

İnsan vücutundaki yerlere benziyor dikkatli baktığında. Anket: Renkler filmlerde görünüyor.

I., IV., ve VI. kartlardaki koyu rengin hakimiyeti düşünüldüğünde, siyahın çağrıstdığı (bunu aynı zamanda söz konusu kartların gizil içeriklerinin taşıdığı anlamı da göz önünde bulundurarak) depresif duyguya hasta başa çıkmakta zorlanmaktadır. Burada İkiz'in(2002) sözlerini hatırlamak yararlı olur: "*Aynı zamanda iç ve dış limitlerin simgeleri halindeki beden yanıtlarında psikotiklerin bu sınırları koruyamaması ve dıştan gelen heyecanların beden tarafından karşılanması düşünülmelidir*". Şizofrenik bir beden temsilinde derinin saydamlığından söz edilebilir. Dışarıdan gelen etki, öncelikle deri tarafından karşılaşacağına, bedeni kaplayan koruyucu tabaka geçirgen ve saydam olduğundan, içeri nüfuz eder ve parçalanma tehdidi oluşturur.

50 yaşında, paranoid şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-12),

Kart IV

Şu adamı, içindeki adamı görüyorum rüyamda. Kral, papaz, sakalları filan. Şunlarda zırhlı elbiseler. Anket: Papaz kafasına taç giymiş. Bu papazlardan nefret ediyorum. Papazla üfürüükü hocaları aynı görüürüm ben.

Kart IX

Sanki bir böceğin içinin filmini çekmişler. Anket: Siyah, tislama böceği deriz. Hayvanların pisliğini alır, yuvarlar böyle.

Annenin karnında ikiz bebeklere benzıyor. Anket: Ultrasonla film çekilmiş.

Ölüm içgüdüsünün, saldırganlık, yıkıcılık ve yok etme şeklindeki dönüşümlerine örnek teşkil edebilecek yanıt türleri arasında, ‘parçalama’, ‘ikiye ayırma’, ‘yarılmış nesne’ tarzındaki Rorschach tepkileri de sayılabilir. Bu yanıtlar,eparçalanmış beden imgesine ve yarılmış benliğe doğrudan gönderme yapmaktadır.

24 yaşında, erkek, kronik şizofreni hastası (E-1),

Kart VI

Bu flato gibi. Anket: Tavuğun nasıl flatosu alınıyor, yarasanın flatosu alınmış gibi. (Flato olduğunu düşündüren nedir?) Bu manzarayı gördüğüm gibi. (Odada duran vantilatöre bakıyor) Vantilatöre bakıyorum, markası Bosch, yani her şey boş.

Yukarıdaki örnek, parçalanma temasıyla birlikte şizofrenik dil ve düşüncedeki aloji ve klang çağrımasını da içermektedir (*Vantilatöre bakıyorum, markası Bosch, yani her şey boş*).

27 yaşında, paranoid şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-7),

Kart IV

Sanki bir hayvani sırt üstü yatırmışlar, ortadan ayırmışlar, ikiye bölünmüş. Kuyruğu var. Anket: Ayakları, kolları, kuyruğu. Uzun olsa eşek diyeceğim.

Kart VI

 Koca bir keman, o da ayrılmış ortadan. Anket: Tabii ya; keman bu. Ayrılmış, kopartılmış. Burası en alt tarafı ya. Tahta olur, teller, vs. Şu tahtası, şunlar teller olabilir.

Bu kez ‘ortadan ikiye ayırma’ şeklindeki yanıtlar IV. ve VI. kartlara gelmiştir. Bu kartların genel içeriği düşünüldüğünde (her iki kart da fallik otoriteye ve süperegoya gönderme yapmaktadır), bu kez parçalanma endişesi daha fallik bir düzlemede kendini göstermiştir. Altta psikotik bir yarıılma ve yok olma endişesi yatsa bile verilen yanıtlar bize kastrasyon anksiyetesini düşündürmektedir. Psişik yapı ne kadar psikotik düzeyde örgütlenmiş olursa olsun, kastrasyon anksiyetesiinin evrensel yapısı, pre-oedipal döneme gerilemiş bir bireyde bile, kendini en az nevrotikteki kadar göstermektedir. Ancak fark, aşırı katı ve sadistik bir üstbenliğin, psikotik bireye çok daha tehditkar ve eziyet edici şekilde yaklaşımında aranabilir.

52 yaşında, kronik şizofreni tanısı almış, kadın bir hasta (K-3),

Kart I

Ben bunu bir yarasaya benzettim. Anket: Bu bir yarasanın açılmış hali. Açılmış bir kuş gibi, böyle. Yarısından açılmış. Büyüükçe bir kuşa benzettim. Kanatları burada, elleri, kolları oldu. Burada bir omurilik gördüm, yarısından itibaren. Güzel bir şey yani.

Kart IV

Deminkiyle benzer. Buna da bir ejderha desem. Anket: Kollarını açmış, kafası yukarıda, bacaklarını toplamış; yarıı kesit. Yarısı kesilmiş, bastırılmış. Ben bunların hepsini canlılara benzetiyorum. Burası kan hücresi sanki. İki bacağının arasında ateş gibi bir şey var. Sanki şelale, şelale alev olmuş bir şey. Şunlara ateş desek şu da şelale.

Kart VI

Bu da onların benzeri. Ayakta durur vaziyette. Direnç gösterir vaziyette. Bir kartal çeşidi. Uçan bir hayvan çeşidi. Anket: Kollarını açmış. Bacakları yarıı kesit. Başı dik. Kollar oldu daha çok.

Kart VII

Bu biraz farklı. Bu da ona benziyor ama kafası görülmüyor. Ters durmuş bir kesit bu yine. Canlı kesiti, canlılara benzıyor. Yarasa, kartal, kuş cinsi. Anket: Kolları, ayakları, bedeni; yarıı bedeni.

Kart VIII

Ortadaki yarasa, yarıı yarasa. Anket: Yarasanın yarısı kesilmiş halde ama onun da keyfi yerinde.

Kart X

Kartal kesiti. Anket: Bu omurilikleri. Hayvanları birbirine bağlayan omurilikler. Burada kuşlar özgür. Yine kartallar daha özgür.

Yukarıdaki hasta tüm yanıtlarında nesneleri ortadan ikiye ayrılmış olarak görmüştür. ‘Şizo’(şizo = yırtılmış, yarılmış) sözcüğünün anlamını da doğrudan yansitan bu algılama biçimini benlikteki yırtılma/yarılmasına işaret etmektedir. Kart I (*Güzel bir şey yanı*) ve kart VIII (*keyfi yerinde*)’de ortaya çıkan tepki türü, yırtılma ve parçalanmanın verdiği endişeye karşı kullanılan manik savunmaya örnektir. Kart IV’te verilen ‘*İki bacağının arasında ateş gibi bir şey var. Sanki şelale, şelale alev olmuş bir şey*’ yanıtı ise yoğun bir dürtüselliği göstermektedir.

1.4. VII. ve IX. Kartlara Verilen Şok, Bozuk Form ya da Değersizleştirici Yanıtlar

Bohm (1958), ‘boşluk şoku’ adını verdiği özel olguda, özellikle VII. ve IX. kartlarda rastlanan dişil, annesel imagonun değersizleştirildiğini ve bu imgeye karşı yaşanan şok tepkilerinin psikozun ayırıcı özelliği olarak ele alınabileceğini öne sürmüştü. Biz de, konuya ilgili literatürü gözden geçirirken Loosli-Usteri (1954)’nin, Anzieu (1965)’nün, Chabert (1997)’in ve İkiz (2001)’in çalışmalarına değinmişük. Şimdi bu olgunun örneklerini verilen Rorschach tepkileri üzerinden inceleyelim:

24 yaşında, kronik şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-1),

Kart IX

Şoka girdim. Yarasa. Anket: Ben buraya hasta olarak geldim ama bana şimdi yarasanın kısımlarını açıklatıyorsunuz.

27 yaşında, paranoid şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-2),

Kart VII

Bu zor, bir anlam veremedim.

Kart IX

Entrasan. Bir anlam veremedim. Şu üstte olsaydı anlam verebilirdim.

Eski bir çınar. Anket: Çok eski çınar ağacı.

Yarılmış kök. Anket: Parası olanın eğlence yeri. Parası olan aklına geleni yaparmış.

Yukarıdaki hasta, VII. kartı reddetmiştir. Yanıt verirken benzer bir zorluğu IX. kart için de yaşamış ancak daha sonra iki yanıt verebilmisti. Yanıtların içeriği incelediğinde, ‘Eski bir çınar’ kartın arkaik temalı içeriğine uymaktadır. Bu aynı zamanda depresif bir yanıt olarak da değerlendirilebilir. Sizoid özellikler, hemen bir sonraki yanıtta kendini göstermiştir: ‘Yarılmış kök’.

52 yaşında, erkek, paranoid şizofreni hastası (E-3),

Kart VII

Siyah renkte bir işaret vermiş ama... Bu siyah boyaya vermiş.

Taş. Anket: Taş parçaları da onu bilmiyorum. Kesin kanaate varamadım.

Kart IX

Pembe, yeşil, sarı. Bir renkler şekil göstermiş. Üç renkli bir şekli göstermiş ama kesin bir şeye benzetemedim.

Bu kez de hem VII. hem de IX. kartta ‘renk sayma’ olgusuyla karşılaşmaktayız. Rorschach’da affektiviteyle ilişkilendirilen renkler, yukarıdaki örnekte olduğu gibi herhangi

bir formdan yoksun olarak verildiğinde, bu entellektüel gerilemeye, zihinselleştirme kapasitesindeki yoksunluğa işaret eder.

Söz konusu kartlardaki kadın/anne teması, bize testi uyguladığımız kişinin dişil tarafını görme imkanını verir. Kişinin dişil tarafını nasıl algıladığı ve dişil tarafın işlerlik durumu VII. ve IX. kartlara verilen yanıtlar sayesinde temsil yolu bulur. Dişil taraf söz konusu edilirken Bion (1961)'un 'kapsama' kavramını hatırlamakta yarar vardır. Kişilığın arkaik döneminde yaşanan endişe, annenin düşleme aygıtı (reverie) tarafından kapsanamadığı ve zihinsel çevrim yoluyla anlamlı hale getirilemediği (alfa-fonksiyonunun aktive edilemediği) durumlarda ilksel şiddet, adlandırılamayan ve anlaşılmaz olan terör olarak benliğe geri dönmektedir. Böyle durumlarda kişinin de 'kapsama' yetisi gelişmemekte ve dışarıdan gelen uyaranlara karşı alfa-fonksiyonu gerektiği gibi çalışmamaktadır ki bu da düşünce süreçlerinin sekteye uğraması anlamına gelir. Yukarıdaki örnekte bu açık şekilde görülmektedir: IX. karttaki renklerin yarattığı eksitasyon, temsil süreçleri yoluyla bir forma ve yapıya bürünmemiş, 'renkleri sayma' biçiminde geri yansıtılmıştır. IX. kartın 'rahim içi' yaşıntıya ve dolayısıyla doğrudan 'kapsama' işlemine gönderme yaptığı düşünülecek olursa, karşılaşlığımız tepki teorik olarak daha da anlaşılır olacaktır. Kadınsı imgelem ve arkaik yaşıntıların çağrıştırdığı düşünceler o kadar tahammül edilemezdir ki bunları ruhsal sistem içinde tutarak işleme tabii tutmak, temsil etmeye çalışmak hastaya acı vermektedir; bunun üzerine 'red' yanıtları verilir: '*kesin kanaate varamadım*', '*kesin bir şeye benzetemedim*' gibi.

34 yaşında, paranoid şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-15),

Kart VII

Bu zor efendim. Buna bir şey söyleyemem, yalan sevmiyorum.

Kart IX

*Hepsi aynı zor. V Bu da zor be efendim. Nasıl tutsam bunu? Bir şey söyleyemiyorum.
Bilseydim iyi olurdu. Acaba daha mı çok bilmam lazım? Pek bir şey söyleyemiyorum buna.*

25 yaşında, kronik şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-6),

Kart VII

*Bu kadar yetmez mi? Hepsini yanıtlayamıyorum. Bunu bir şeye benzetemedim.
Arkasını okuyabilir miyim?*

Kart IX

Hepsi aynı. Biti mi?

50 yaşında, paranoid şizofreni olarak tanılandırılmış, erkek bir hasta (E-12),

Kart VII

*Nemrut heykeli gibi. Yarısı kırılmış vaziyette. Anket: Yüz kısmı duruyor. Arkası
kopartılmış.*

Kart IX

Sanki bir böceğin içinin filmini çekmişler. Anket: Siyah, tıslama böceği deriz.

Annenin karnında ikiz bebeklere benziyor. Anket: Ultrasonla film çekilmiş.

Hem E-3'te hem de E-12'de 'taş', 'heykel' yanıtlarına rastlamaktayız. Cansızlık, hareketsizlik ve soğukluk gibi anamlar taşıyan bu yanıtlar bize dışıl nesneyle kurulan soğuk ve cansız ilişkiyi anlatmaktadır. Bununla birlikte nesne kırılarak yarısı kopartılmış, sadistik bir saldırıyla uğramıştır. Bu yanının kastratif yanı göz önüne alınarak narsisistik bir hasara da vurgu yaptığı düşünülebilir.

54 yaşında, kronik şizofreni tanısı almış, kadın bir hasta (K-1),

Kart VII

(Şok)

Bunu neye benzettim? Bunu bir şeye benzetemedim. (Hasta yanıt vermesi için cesaretlendiriliyor.) *Taş kolyeler. Değerli taş gibi; bir, iki, üç, dört, beş, altı. Altı parça taş kolye. Bir tane boğazlık. Burası boğaz. Anket: Yuvarlak şeklinde. Boynuna göre tam olmuş, hemen alınıp asılır.*

‘Değerli taş’ ifadesi narsistik bir özellik gösterirken, ‘taş kolye’ yanıtı ise, yine bir önceki hastada (E-12) tartıştığımız yanıt hatırlatmaktadır.

60 yaşında, kronik şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-16),

Kart VII

Kuşa benziyor ama kanatları yok. Anket: *Yapılışı gösteriyor.*

Bohm'un (1958), boşluk şoku olarak adlandırdığı bu kategoride kadın imgesine ve dişil olana yönelik her türlü degersizleştirici, çocuk kitapları veya masallarına gönderme yapan, cansız nesne ya da kötü nesneyi çağrıştıran yanıtlar dahil edilmektedir.

24 yaşında, erkek, kronik şizofreni hastası (E-10),

Kart VII

Çizgi film karakteri olarak söyleyeceğim. İki tane kız çocuğu bakışıyorlar. Tokaları da rüzgardan havalandı. İkisine de şiddetli rüzgar esiyor. Anket: *Kafası. Arkalar güzel geliyor. Arkası havalandı. Kız çocuğu kafası ama hem köpek hem dişi.*

Kart IX

V *Hulk. Yo olmaz o.*

V *Bir tane vazo. Başka bir şey çıkartamadım.* Anket: *Alttaki tabanı. Oval, yuvarlak aşağısı. İçinde de ağaç gibi, fidan gibi şey girmiştir.*

 Bir de gitara benzettim. Keman mı? Anket: *Uzun çizgisi, sekli aynı keman.*

E-10'nun, VII. kartının anketinde '*Kız çocuğu kafası ama hem köpek hem dişi*' yanıtı kontaminasyondur. Savunma olarak kullanılan degersizleştirme ve gerçek insan özdeşiminden uzaklaştırma (*çizgi film karakteri*) ve ardından gelen manik savunmalar (*arkalar güzel, arkası havalandırmış*) dahi kartın yarattığı endişeyi karşılamakta yetersiz kalınca son derece patolojik bir olgu olarak değerlendirebileceğimiz 'kontaminasyon' gerçekleşmiştir. IX. kartta karşımıza çıkan 'vazo', 'oval, yuvarlak' gibi imge ve çağrımlar, doğrudan kartın gizil içeriği olan disillik, rahim içi ve arkaik dönem yaşantılarına gönderme yapmaktadır.

Schachtel (1965), V ya da U şeklinde olan sembollerin (vazo veya vadi olarak dile getirilebilir) iki zıt yönelimin göstergesi olabileceğini belirtmiştir: korunma ve sığınak gereksinimi ve kapalı kalma, hapsedilme korkusunun yansıtması. V ya da U şekilleri, sığnağın, bebeğin içinde rahatça yattığı besığın veya embriyonun içinde bulunduğu anne rahminin simbolü olabilir; böyle gören kişiler bir başkasına dayanma, destek alma ihtiyacı içindedirler (bu kişiler için evin içi dış dünyadan daha emniyetlidir). Bir başka durumda, V ya da U şekillerinin açık olan taraflarına vurgu yapılabilir. Böyle durumlarda, sığınak gereksiniminde olan kişinin açık olan kısım karşısında anksiyete ve/veya korku yaşadığı düşünülebilir (çatının noksantılığı, güvensiz bölge, tehlikeli dışarısı ya da içeriye nüfuz edebilecek tehlike şeklinde algılanabilir). Bunların zitti olan duygular ise hapis kalmak, tutsak edilmek ve dışarı çıkmamaktır. Bu durumda V ya da U şekillerinin kötü anne/nesne'yi

sembolize ettiği söylenilenbilir. Annesel güç hukmedici ve ayrışmaya izin vermeyici olarak algılanır; içерiden bir an önce çıkmak ve kurtulmak arzulanır.

28 yaşında, kronik şizofreni tanısı almış, kadın bir hasta (K-6),

Kart VII

Bulutlara benzıyor. Gerçeği sana söyleyorum. İnsanı yutuyor gibi. Anket: Ben bunu umutamam.

Kart IX

Et gibi görünüyor. Biraz kanlı. Delik burada var. Burası boş yahu. Anket: Yine kalp göründü.

30 yaşında, paranoid şizofreni tanısı almış, kadın bir hasta (K-7),

Kart VII

Burası da yine kadınlık organı bacak kısmı galiba dolgun olan yer. Üst bölgesi. Anket: Surada şekli var, şekli benziyor.

Psikotik protokollerinin VII. ve IX. kartlarında, persecütif annesel nesne çağrımları sık sık karşımıza çıkar.

27 yaşında, paranoid şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-7),

Kart VII

Surada iki tane canavar var, canavarın gözleri. Anket: Ellerini kızdan içeri atmışlar sanki.

Bozuk, yırtılmış, parçalanmış, çürümüş ve benzeri sıfatlar, VII. ve IX. kartlarda kullanıldığından, dişil ögenin hayatı tutucu, kapsayıcı ve doyum verici özelliği yerine

fonksiyonunu yerine getiremeyen, ‘ölü anne’ imagosunu çağrışımı ve buna bağlı depresif duyguların hakimiyeti akla getirilebilir.

51 yaşında, kronik şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-13),

Kart VII

Bu şu olur: yaprak da olabilir, deri de olabilir. Bozulmuşluğunu, kesilmişliğini de veriyor. Sorarsanız yaprak mı deri mi, bu deriye benziyor, çürümüş. Anket: Yaprak olmuyor. Derinin bozulmuşluğunu, beyaz tabaka üzerine kara olarak veriyor.

1.5. Perseverasyon

Bohm'un (1958) da vurguladığı üzere, perseverasyonu bir çeşit entellektüel ketlenme olarak düşünebiliriz. Wreschner'in (1907-1909) düşüncenin ataleti olarak tanımladığı perseverasyonda düşünsel içerik zorlayıcı bir şekilde kendini zihne sokmaya devam eder.

Perseverasyon, şizofrenik Rorschach protokollerinin en belirgin özelliklerinden biridir. Bohm (1958) anatomi yanıtlarının sürekli tekrarını “organik perseverasyon” olarak adlandırmış ve bunu tekrar eden yanıtların bulunduğu protokoller arasında en patolojik olanların arasına yerleştirmiştir. Yukarıda, “anatomı, röntgen, kemik ve kan” yanıtlarını incelediğimiz bölümde, bu tip beden içi yanıtlarının nasıl tekrarlı bir şekilde verilebileceğini incelemiştik.

Düşünce fakirliğinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilecek perseverasyon olusuna bir örnek:

41 yaşında, kadın, kronik şizofreni tanısı almış bir hasta (K-8),

Kart I

- *Kelebek.*

Kart II

- *Cığır.*

- *Kelebek.*

Kart III

- *Bu adam iki tane.*
- *Bu da kelebek.*
- *Kelebek.*

Kart IV

- *Bu ayı, bilemiyorum daha.*
- *Kelebek.*
- *Çavuş olabilir.*

Kart V

- *Bu da kelebek.*

Kart VI

- *Organ.*
- *Kelebek.*

Kart VII

- *V Bu da kelebek.*

Kart VIII

- *Bunlar da kelebek.*
- *Kuş.*

Kart IX

- *Bu da kelebek.*

Kart X

- *Bu da kelebek.*
- *Kuş burası.*

Yukarıda perseveratif bir Rorschach protokolüne tipik bir örnek verilmiştir. Verilen toplam 18 yanıtın 11 tanesi ‘kelebek’dir. Burada ‘monotipik’ bir protokole oldukça yakın bir görüntü bulunmaktadır – Beck (1939), ancak en ağır vakalarda bu duruma rastlanabileceğini belirtmiştir.

60 yaşında, kronik şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-16),

Kart I

4 tane beyaz var, bir de bu baş; bunu bilirim, başkasını bilmem.

Kart II

4 tane kırmızı var, 2 tane siyah var.

Kart III

2 tane insan. Ortada 2 kırmızı var. 2 tane de kafaları var.

Kart VII

Kuşa benzıyor ama kanatları yok. Kuyruğu var, 4 taneler. 2 tanesi de yerde, taşın üstünde duruyor.

Kart VIII

 Bu 3, sarı, kırmızı, yeşil, bir de beyaz.

Yukarıdaki örnekte, sayıların tekrarı (özellikle de 4 ve 2 sayıları) perseveratif bir niteliktedir. Burada perseverasyon aynı zamanda ‘renkleri sayma’ biçiminde de görülmektedir ki bu da kendi başına entellektüel yıkımın bir başka örneği olarak yer almaktadır.

Bovet (1936), perseverasyonun bir başka türünün, öznenin aynı yanıtı sürekli tekrar etmemesi ancak aynı tema etrafında kalması şeklinde görülebileceğini belirtmiştir. Bunun bir örneği:

27 yaşında, paranoid şizofreni olarak tanılandırılmış, erkek bir hasta (E-7),

Kart I

- *Baykuşa benzıyor.*
- *Kartala benzıyor.*
- ...
- *Kurt köpeğine benzıyor, iki taraf.*

Kart II

- *Domuza benziyor.*
- *Öbürü de yavru domuza benziyor.*
- ...
- *Diğeri bir hayvan.*

Yukarıdaki örnekte verilen yanıtlar farklı hayvanlar şeklinde görünse bile hepsi ‘hayvan’ kategorisine aittir. ‘Baykuş’ ve ‘kartal’ iki kuş türü olarak benzer temayı taşımaktadır; ikinci karta verilen ‘domuz’ yanıtları ise en basit şekilde tekrar ederek daha önce sözünü etmiş olduğumuz klasik türden bir perseverasyona örnektir.

1.6. Kendini Referans Gösterme

Öznenin benliğini nesneye yansıtmasının en işlenmemiş, kesif hallerinden biridir. Bohm'a (1958) göre kendine referans en yoğun olarak şizofreniklerde ve epileptiklerde görülür. Zulliger (1954), benliğin o anda en ilkel biçimde yansıtılmasıyla (örnek: Bu bir maske, benim yüzüm) geçmişin anılarının çağrışım yapması (örnek: Bu bir köpek; çocukken benim de böyle bir köpeğim vardı.) arasında bir ayrımlı yapılması gerektiğini düşünmektedir. Bohm ise bu iki durumu, aynı olgunun farklı dereceleri olarak yorumlamaktadır.

24 yaşında, kronik şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-1),

Kart V

*Bu yarasa da olabilir, kelebek de olabilir. Anket: Ben böyle kelebekler gördüm.
Daha büyükleri de var ama bu yarasa.*

Kart VIII

Bağırsaklar. Anket: İçimde bir şey var. Hala içimde var o şey. Arka kısmı biraz daha sıcak, orta kısmı ona göre biraz daha sıcak, en soğuk da ön kısmı.

27 yaşında, paranoid şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-2),

Kart I

V Bir robot. Anket: *Kolları, silahları var. Küçükken filmlerde olurdu böyle şeyler.*

Böcek. Anket: *Kötü imajı olan hiçbir şeyi beynime sokmak istemem. İnsanlar yeterince kirletti beynimi.*

Kart II

İki kişi dans ediyor. Anket: İskoçyalıları bilirsiniz. Gereksiz yere akan kan. Benim kanım da bunun benzeri. Damarlarımda Türk kanı akıyor. Bazı insanlar bunu bilse sorun kalmazdı.

Kendini referans gösterme olgusu da kontaminasyonlarda ve fabule birleşimlerde olduğu gibi öznenin kartlara olan mesafesinin kaybolması olarak açıklanabilir. Kişi, kartın kendi benliğinin dışında bir nesne olduğu gerçeğini kaybetmesi üzerine kişisel fantazilerini dolayısız olarak kart üzerinden anlatır. İç ve dış gerçekliğin kaybolduğu bu durumlar Bion'un (1957) 'patolojik yansıtmalı özdeşleşme' olarak tanımladığı duruma örnek olarak gösterilebilir. Hasta yansıtma süreçlerini o kadar yoğun kullanmaktadır ki bu durum gerçeklik bariyerinin ortadan kalkması ve iç-dış ayrimının belirsizleşmesiyle sonuçlanır.

25 yaşında, kronik şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-6),

Kart V

V Kartal. Anket: *Ben kendimi kartala benzetiyorum. Adım "kalpsiz kartal", dayım taktı. Ona çok, gençliğine çok benziyormuşum. O Almanya'da, kalpsiz kartal benim.*

27 yaşında, paranoid şizofreni tanısı almış, erkek bir hasta (E-7),

Kart II

İki kadın yatmış, uyumuş, uykudan kalkmış. Anket: gözleri mahmur gibi, yengeme benzettim.

37 yaşında, paranoid şizofreni olarak tanılandırılmış, kadın bir hasta (K-2),

Kart I

Araba parçası mı, traktör parçası mı desem? Motor parçası. Anket: Ne bileyim akıma öyle geldi. Babam zaten kendisi söküp çıkartıyordu. Traktörümüz vardı. Devamlı böyle şeylerle uğraştığımız için akıma geldi.

Aulagnier'ın (1975), ruhsal sistemin işleyişinde öne sürdüğü üç kademeli temsil yöntemini ‘kendine referans gösterme’ olgusunu incelerken de hatırlamak yararlı olacaktır. Zulligerin (1954) öne sürdüğü, doğrudan kendine referans (örnek: E-6'da görüldüğü gibi: *Kartal. Ben kendimi kartala benzetiyorum.*) ile geçmişin anılarının çağrışım yapması (örnek: K-2'de görüldüğü üzere: *Motor parçası... Traktörümüz vardı.*) arasında ayırım yapılmasının gerekliliği savı da Aulagnier'ın yaklaşımıyla açıklanabilir. En ilkel yansımaların neticesinde gerçekleşen birinci türdeki kendine referans ‘piktografik’ temsil düzeyini düşündürmektedir. İç ve dış gerçekliğin ayırtılmadığı bu tür temsillerde tüm var olanlar tek bir resmin içindeymiş gibi algılanır. Rorschach kartında görülen kartal, öznenin kendisidir de; mutlak bir teklik söz konusudur. İkinci türden kendine referans göstermelerde ise birincil sürece ait fanteziler Rorschach uyarları yoluyla temsil yolları bulurlar. Ben ve öteki ayrimı belli bir noktaya kadar başarılılmıştır. Bu türden yanıtlar ilişkisel bir fanteziyi yansıtırlar. Gerek piktografik evrenin, gerekse de birincil sürecin hakimiyetindeki bu yanıt türleri, pre-oedipal temsil yöntemleri olarak bize kökenleri oldukça eskiye dayanan ruhsal durumları düşündürmelidir. İkincil sürecin kullanıldığı ruhsal işleyişte de Rorschach kartına verilen yanıt, benliğin kendini yansıtması olsa da, burada sembolik sistem hakimdir ve verilen tepki

kışının benliğinin, yerine geçenlerin kullanılmasıyla kart üzerinde yeniden yapılandırılmıştır.

BÖLÜM V

1.TARTIŞMA

Araştırmamızın başında yola çıktığımız hipotezlerden biri, şizofreninin ruhsal kökenlerinin erken dönem nesne ilişkilerince belirlendiği idi. Winnicott (1954), Bion (1963) ve Aulagnier (1975)'nin kuramsal olarak belirttiği üzere, verbal düşüncenin üretilmesi ve arkaik ruhsal yapıların entellektüelize edilmesi (bu işlemlerin gerçeklik sınamasının denetiminde yapıldığını da hatırlayarak) ‘konuşan ben’ın temsili olan ‘benlik’ tarafından gerçekleştirilir. Benliğin oluşumu ise yenidoğanın karşılaştığı annelik işlevlerince belirlendiğini aynı kuramsal çerçeve içinde tartışmıştık. Benlik işlevlerinin oldukça ağır hasar gördüğü psikotik durumlarda ilk nesne ilişkilerine dair ilişkisel şemaların patolojik örüntüleri, semptom oluşumlarında ve bu grupta yer alan bireylerin kullandıkları dilde kendilerini göstermektedir. Araştırmamızda, uygulama yaptığımız hasta grubunun verdikleri Rorschach tepkileri, erken dönem nesne ilişkilerinde yaşadıkları aksaklıları yansıtır şekilde protokolleşerek, şizofreni tanısını destekler nitelikte örnekler oluşturmaktadır. Yoğun perseküsyon duygusu, boşluk şoku, bozuk birleşimler ve konfabulasyonlar, anatomi ve insan içi yanıtları gibi Rorschach fenomenleri, işlevini tam olarak yerine getiremeyen bir benliğin yansımaları olarak ele alınabilir.

Kötü nesnenin dışarıya yansıtılmasıyla oluşan perseküsyon düşünceleri, uygulama yaptığımız şizofren grubun Rorschach deneyimlerinde sıkılıkla karşımıza çıkmaktadır.

Yalnızca verdikleri yanıtların içeriğinde değil, tüm Rorschach uygulamasına karşı olan tutumlarında - kartlara dokunmadan yanıt vermek, kartların arkalarına da bakmak, testle ve testörle olumlu bir ilişki kurmaktan kaçınarak negativist bir tavır takınmak (ancak hasta ilişki kurmak için cesaretlendirildiğinde yaşadığı persecüsyon hezeyanının sistematiğine dair yanıtlar verebilmişlerdir) - persecüsyon düşüncelerinin izlerini görmekteyiz. Şizofreninin alt tiplerinden olan paranoid-şizofreni'nin ayıricı özelliği olarak persecüsyon hezeyanları önemli bir yer tutmaktadır. Rorschach uygulaması yaptığımız grup, klinik tanı olarak iki grupta incelendiğinde (kronik şizofreni ve paranoid şizofreni) persecütif yanıtlar açısından aralarında bir farka rastlanmamıştır; her iki grupta da yoğun persecüsyon düşüncelerine rastlanmıştır. Burada Lacan (1949)'ın paranoيا olgusunu, psikozun merkezine yerlestirmesini hatırlamaktayız. İlkSEL endişelerle başa çıkamayan arkaik benliğin bu endişeleri yansıtma yoluyla kendilikten uzaklaştmaya çalışmasından ve yansıtmayaya hedef olan nesnelerin persecüsyon nesnelerine dönüşmesinden Melanie Klein (1946)'nın kuramına yer verdiğimiz bölümde bahsetmiştik. Psikotik süreçlerin oluşumunda önemli rol sahibi olan paranoid-şizoid mekanizma Lacan'ın persecüsyon olgusuna verdiği önemi haklı çıkarmaktadır. Gerçekten de tüm uygulama yapılan şizofrenlerde, paranoid-şizoid konumun patolojisine dair izlere yoğun olarak rastlanmıştır. Aulagnier (1975), hallüsinasyonların arkaik kökeni olarak betimlediği piktografik temsilin, yoksunluk durumunda geliştirilen bir ruhsal devinin olduğunu belirtmektedir. İlkEL benliklerin 'yokluk' düşüncesi karşısındaki çaresizliklerini bu temsili doyum sürecinde görmekteyiz. Yoksunluk durumunun doğurduğu depresyonla - ki bu ilk depresyon durumunu Meltzer (1967) tanımlamış ve 'birincil depresyon' adını vermiştir - başa çıkmakta zorlanan kendilik, içinde bulunduğu depresif konumla ilişkilendirdiği ölüm içgüdüsüne dair tüm yıkıcı ve saldırgan dürtüleri dışarıdaki bir nesneye yansımaktadır. Psikozun kökenlerinde yatan bu ruhsal işleyiş biçimini, paranoid mekanizmanın merkezi

konumunu açıklamaktadır. Uygulama yapılan tüm şizofren grubunda paraoid eğilimlere sıkılıkla rastlanması teoriyi desteklemektedir.

Psikozun erken dönem nesne ilişkilerine uzanan köklerini incelerken, Rorschach'ın arkaik dönem nesne ilişkilerine gönderme yapan regresif içerikli kartlarına alınan yanıtında da tezimizi destekleyen verilere rastlanmaktadır. Bohm (1958)'un betimlediği 'boşluk şoku' olgusunda, özellikle Rorschach'nın VII. ve IX. kartlarına, şizofren grubunun şok tepkileri ya da bozuk form yanıtları vermeleri dikkat çekmektedir. Bununla birlikte, I. kartta da şizofren protokollerinde sıkça rastladığımız bozuk form yanıtları, bize hem Aulagnier (1975)'nin kuramlaştırdığı üzere karşılaşma anına (burada öznenin, I. kart vasıtıyla Rorschach deneyimiyle karşılaşması ile yenidoğanın dünya ile karşılaşması arasında analogi kurulmaktadır) karşı psikotiklerin deneyimlerinin ne kadar hüsran dolu olduğunu hatırlatmakta (yaşanan birincil şiddette karşı gerçeklik ilkesinden uzaklaşılır) hem de I.kartın içerisinde olan kadınsı öğeye yönelik patolojik tutumu göstermektedir. Çok erken dönemdekianneyle olan ilişkiye dair yaşıntılar, I., VII., ve IX. kartların içeriklerinden ötürü o dönemde gerilemiş olan özne yeniden ortaya çıkınca, bu dönemde yaşanan endişelerle başa çıkmakta zorlandığı ve bunun üzerine ilkel bir ruhsal işleyişi (red etmek, tümgüçlü yanıtlar vermek, bozuk form yanıtlarıyla gerçeklik ilkesinden uzaklaşmak gibi) devreye soktuğu görülmektedir.

Psikozu diğer ruhsal işleyiş düzeylerinden ayıran önemli bir özellik, gerçeklik ilkesinden uzaklaşma ve gerçeklik sımamasının büyük oranda bozulmasıdır. Bunu, yüksek orandaki bozuk form yanıtları (F-), bozuk birleşimler ve keyfi hikayelemeler (konfabulasyonlar) vasıtıyla Rorschach üzerinden de görmek mümkündür. Rorschach'da sık rastlanan yanıtlar ve banaller, kartlardaki lekelerin nesnel gerçeklige dayalı tarafıdır. Şizofrenik protokollerde, bu her iki grup yanıtında da azalma görülmektedir. İyi işleyen bir zihinselleştirme sürecinin ve bireysel yaratıcılığın eseri sayılabilcek olan özgün yanıtlar,

psikotik protokollerde rastlanan özgün yanıtlarla karıştırılmamalıdır. Bu iki grup arasındaki en belirgin fark, formlardaki kalitede kendini gösterir. Psikotik protokollerdeki özgün yanıtların bir çoğu bozuk form yanıtları, bozuk ve keyfi birleşimler ve konfabulasyonlar şeklinde görülür. Gerçeklik algısının yitimiyle psikotik hasta, kartın gerçekliğine olan mesafeyi kaybederek, bilinçdışı düşlemlerini ilkel bir zihinselleştirme yoluyla karta yansıtır. Bu durumda ruhsal gerçeklik ile dışsal olan (Rorschach deneyiminden yola çıktığımızda, kartın gerçekliği) arasındaki sınırlar belirsizleşir. Bozuk form yanıtları (F-), keyfi birleşimler ve konfabulasyonlar, bir Rorschach protokolünde, düşünce bozukluğunun açık göstergeleridir.

Gerçeklik algısının Rorschach üzerinde etkisini yitirişinin bir başka örneği de anatomi ve röntgen yanıtlarında görülmektedir. İç organ, et, kemik, iskelet veya X-ışınlarıyla görülmüşçasına bir nesnenin içini betimleyen yanıtarda, öznenin gözünde nesnelerin dış sınırları belirsiz ve geçircendir. Dış sınırların belirsizleşmesi metanomik olarak ruhsal sınırların da belirsizleşmesi anlamına gelecektir ki bu yine şizofreni gibi ağır psikotik tablolarda sık görülen bir durumdur.

Rorschach deneyiminde karta olan mesafenin kaybedildiği bir başka durum da ‘kendini referans göstermedir’. Kişi kendi gerçekliğini kartinkı ile ayırtaramadığı zamanlarda bu tür yanılara baş vurur. Bunu ekonomik açıdan, Freud (1911)’un belirttiği üzere ağır bir narsistik tablo olarak değerlendirebiliriz. Yatırım, karttan çok kişisel gerçekliğe yapılmaktadır.

Hanna Segal (1981)’ın ‘sembolik denklem’ kuramı, psikotik dilin sembolik özelliğinden uzaklaşmasını son derece iyi açıklamaktadır. Şizofrenik dilde sıkça gördüğümüz bir özellik, sembolik özelliğe sahip olan dilin, somut eylemler gibi algilandığıdır. Şizofren Rorschach’larında da bu duruma sıkça rastlanmaktadır. Sıkça karşılaşılan perseküsyon

düşünceleri, yanıt vermeyi reddetmeler ve şok tepkileri, kartlara yanıt vermeye, sembolik denklemdeki hata göz önüne alındığı taktirde ise eyleme geçmeye karşı bir dirençtir, inhibisyondur. Diğer yorden de, kartların sembolik içerikleri, özneyi yanıt vermekten alı koyan somut tehditler gibi algılanır. Bion (1956), şizofrenik dili betimlerken, hastaların eyleme geçmeleri gerektiğinde sözcüklere başvurduklarını, sözcükleri kullanmaları gerektiğinde eyleme geçiklerini belirtmektedir. Rorschach'ya yönelik her türlü ketlenmiş ve olumsuz tutumu, Bion'un tanımı doğrultusunda, eyleme geçmeye yönelik bir ketlenme ya da kendisine yönelik olarak algıladığı tehdit karşısında düşünmeye yönelik bir tutukluk olarak değerlendirilebiliriz.

Tezimizde, şizofrenideki düşünce bozukluğunun verbal dile de yansıyacağı ve bunu, Rorschach yanıtları yoluyla görebileceğimiz bekłentisi içindeydi. Araştırmamızın sonuçlarının bekłentimizle aynı yönde olduğu görülmektedir. Şizofren Rorschach protokollerinde düşüncenin bozulduğu durumlarda (F- yanıtları, kontaminasyonlar ve konfabulasyonlar, kendini referans gösterme ve röntgen yanıtları gibi) dildeki sentaksın ve anlam akışının da bozulduğu görülmektedir. Karşılaştığımız dilbilgisel hatalar, düşünce akışındaki ve bunun kaynağında yatan arkaik ilişkisel şemalardaki aksaklıkları yansıtır niteliktedir. Şizofrenik dilde sıkça görülen sentaks hataları, dış gerçekliğin ve oraya ait nesnelerin, ruhsal dünyada yeniden sağlıklı bir şekilde inşa edilemediğini göstermektedir. Bu yeniden inşa sürecinde gerekli olan gerçeklik ilkesi, çoğu kez bilinçdiği düşlemlerin keyfiyetiyle yer değiştirmiştir, bunun sonucunda da hem söz diziminde hem de anlam akışında şizofrenik dile özgü hatalar oluşmuştur. Metapsikolojik bağlamda kısaca belirtecek olursak, her türlü negativist, inhibe ve şok tepkilerini ilksel, bir başka deyişle piktografik süreçle, söz diziminde ve anlam akışındaki yanlışlıkların sıkça görüldüğü yanıtları ise birincil süreçle ilişkilendirmek mümkündür. Hareket yanıtlarının görece azılıları ise, ikincil süreç belli oranda devrede olsa dahi yine de yaratıcılıktan yoksun bir işleyişin olduğunu göstermektedir.

Bunu, F+ yanıtlarının içeriklerinde ve sık rastlanan perseverasyon olgusunda da görmek mümkündür. Özellikle daha kronik olgularda ve ilişkiye girmekten kaçınana yoğun perseküsyon duygusu içindeki paranoid özelliklerin ağır bastığı olgularda, kuru, persevere ve yaratıcılıktan yoksun bir dile rastlamaktayız.

İncelediğimiz tüm şizofrenik Rorschach protokollerinde, dilin ve buna bağlı olarak düşünce süreçlerinin önemli ölçüde bozuk olduğunu görmekteyiz. Şizofrenlerin ruhsal temsil yöntemlerinin ve bu yöntemlerin işleyişindeki kalitenin, projektif yöntemlerle araştırıldığı bu çalışmada şizofreni hastalığının ruhsal patolojileri aydınlatılmaya çalışılmıştır. Rastladığımız dil ve düşünce bozuklukları ise araştırmamızın hipotezlerini destekler yönendir.

2.ÖNERİLER

Araştırmamız, şizofren hastaların dil ve düşüncelerini, Rorschach testi yoluyla incelenmek üzerine kurulmuştur. İncelediğimiz alana dair bulguları zenginleştirmek ve şizofrenik dünyayı daha iyi anlayabilmek için yaptığımız araştırmaya ek olarak aşağıdaki çalışmalar önerilmektedir.

Şizofrenik ruhsallığa dair veri toplama aracı olarak kullandığımız Rorschach testine, bir başka projektif yöntem olan T.A.T (Tematic Algı Testi)'nin de eklenmesiyle daha ayrıntılı ruhsal betimlemeler yapmak mümkün olacaktır. Şizofren hastaların T.A.T kartlarını hikayelendirirken kullandıkları dil ve buna bağlı düşünce akışları Rorschach ile elde ettiğimiz sonuçları zenginleştirecektir.

Şizofren hastaların dil ve düşünce analizini yaparken üzerinde durulabilecek bir başka konu ise, psikotik durumun tipik özellikleri sayılan hezeyanlar ve hallüsinasyonlardır. Hezeyanların ve hallüsinasyonların tasarımlanma şekilleri, bize şizofrenik ruhsallık konusunda değerli bilgiler verecektir. Bu bağlamda, uygulama yaptığımız bireylerin kişisel hezeyanlarının ve hallüsinasyonlarının, Rorschach yanıtları ve T.A.T'de anlattıkları öyküler perspektifinden ele alınması büyük önem taşımaktadır. Bu yolla, projektif yöntemlere verdikleri tepkiler ile hezeyanların ve hallüsinasyonların oluşumlarında etkili olan doyum arayışlarının ve arkaik düşlemlerin arasındaki ilişkiler aydınlatılabilir.

EKLER

RORSCHACH PROTOKOLLERİ

E - 1

Doğum Tarihi : 1983

Yaş : 24

Tanı : Kronik Şizofren

Medeni Durum : Bekar

Öğrenim Durumu : Lise mezunu

Kardeş Sayısı : 4 (iki kız, iki erkek, 1. Kız, 2. E-1, 3. Kız, 4. Erkek)

Daha Onceki Yatış : yok

- E-1, ilk kez askerlik sırasında rahatsızlanmış. Başarılı bir öğrencilik hayatı olmuş, üniversitede kazanmış (makine mühendisliği) fakat gitmemiştir. E-1 Bursa'da ailesiyle birlikte yaşamaktadır.

“Annem, babam ne söylese yalan söylerler. Benim hiçbir şeyim yok. Düşmanım yok. Beni kimse takip etmez. Uydudan filan takip edilmiyorum. Hepimiz dünya lideri olabiliriz aslında.”

“Kim olsa evine izinsiz gelen polisleri öldürdü. Ben yanlış bir şey yapmadım. Ben reklamcılık yapıyorum. En iyi grafik tasarımcı benim.”

- Hasta bir polisi ağır şekilde yaralamaktan dolayı tutuklanmış ve hastaneye adli vaka olarak sevk edilmiştir.

RORSCHACH

İsim: E -1

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	Yarasası olabilir.	<ul style="list-style-type: none"> - Yakaladım. Yakaladım onu ben. Zaten yarasası. Bacakları, kanatları, gövdeyle kanat karışık. 	GF+ A Banal
II	2.	Bu da yarasası.	<ul style="list-style-type: none"> - Sanki bu am yaşamış gibiyim. Yakaladım. Açılığında böyle olmuyor tabii. Bir kere değil birkaç kere yakaladım. 	GF- A
III	3.	Bu da yarasasının açılmış hali. Yarasası.	<ul style="list-style-type: none"> - Yarasası geceleri çıkar. Geceleri dolاشması onun üstün bir varlık olduğunu göstermez. Nadiren de olsa geceleri birçok kuştan üstün olurlar. Kartal gündüzleri daha iyi uçucudur; yarasalar geceleri çok daha üstün oluyorlar diğer uçuculara göre. 	GF- A
IV	4.	Yarasası.	<ul style="list-style-type: none"> - Hangi zamanlardan diye sorsan ahır zamanlarından derdim. Son zamanlar mı istiyoruz? Ahır zamanlar gibi. Yarasalar gece çıkyorlar. 	GF+ A
V	5.	Bu yarasası da olabilir, kelebek de olabilir.	<ul style="list-style-type: none"> - Ben böyle kelebekler gördüm. Daha büyükleri de var. Ama bu yarasası. 	GF+ A Banal
VI	6.	Bu flato gibi.	<ul style="list-style-type: none"> - Tavşun nasıl flatosu almıyor? Yarasasının flatosu alılmış gibi. Bu manzarayı gördüm gibi. Vantilatöre bakıyorum. Markası Bosch; yani herşey boş. 	GF+ A
VII	7.	V Yarasasının dışı.	<ul style="list-style-type: none"> - Yarasasının dışının baskısı. 	GF- A
VIII	8. 9.	V Anten. V Yarasası.	<ul style="list-style-type: none"> - Siz yardımçı olursanız daha iyisini yakalayabiliriz. - Yakaladım, açtım ben yarasayı. Kirmizi yerler daha sıcak. Kırmızı yerler çok sıcak. Kanat kısımları sıcak yere dahil. 	DfF- Nesne GF- A
	10.	Barsaklar.	<ul style="list-style-type: none"> - İçimde birşey var. Hala içimde var o şey. Arka kısmı 	DF- Anatomi

			biraz daha sıcak. Orta kısmı, ona göre biraz daha sıcak. En soğuk da ön kısmı.	
IX	11.	(Şok) Şoka girdim. Yarasa..	- Şokla karışık. Ben buraya hasta olarak geldim ama bana şimdı, bana yarasanın kısımlarını açıklatıyorsunuz. Kirmızılar sıcak bölge. Turuncu bölge biraz daha sıcak bölge. Açık yeşil bölge biraz daha sıcak bölge. Bu da yarası bence.	GF- A
X	12.	Yarasa.. 13. 14. Balık. Balık.	- Gözleri. Bu da sıcaklıklarını gösteriyor. Kırmızı en sıcak bölge. Sarı ona nazaran biraz daha sıcak bölge. Yeşil, gri... Turuncu biraz daha sıcak bölge. Yeşil, gri...	GF- A → Clob DF+ A DF- A

Psikogram :

$$\begin{aligned}
 R &= 14 \quad G = 10 \quad D = 3 \quad Dd = 1 \\
 F+ &= 5 \quad F- = 9 \\
 A &= 12 \quad \text{Nesne} = 1 \quad \text{Anatomı} = 1 \\
 \text{Banal} &= 2
 \end{aligned}$$

E - 2

Doğum Tarihi : 1980

Yaş : 27

Tanı : Paranoid Şizofren

Medeni Durum : Bekar

Öğrenim Durumu : Ortaokul terk

Kardeş Sayısı : 5

(Anne ve baba sağlar)

- Yedi yıllık hastalık öyküsü bulunmaktadır. Rahatsızlığı ilk kez askerlik yaparken ortaya çıkmıştır. Bir yıl süreyle adli serviste muhafazalı tedavi için yatış bulunmaktadır.
- Şikayeti : Takip ediliyorum, zarar göreceğim.

“Bir anlatabilsem, ama konuşmama yemini ettim. Bildiklerimi anlatsam sorun kalmayacak. Niye bir insana zarar vermek isterler. Canım tehlikede, canımdan başka neyim kaldı.”

“Askerlikte olanlar askerlikte kalmalı. Ben beynimi orada bıraktım, sonra mahfoldum.”

“Bir sistem var. Bu sistem içinde ne olacağı belli. Bu yüzden tehlikedeyiz. Eğer bilmeseydik sorun olmazdı.”

“Tek istediğim bir çocuk sahibi olmak. Ben bunun için yaşıyorum. Benim üstün niteliklerim var, ama her alanda üstün zekalı olamam ki. Okula gitmem lazım. Benim üstün zekamdan faydalananmak yerine beni yoketmeye çalışıyorlar.”

RORSCHACH

İsim: E- 2

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	V Bir robot. Böcek.	<ul style="list-style-type: none"> - Kolları, silahları var. Küçükken filmlerde olurdu böyle şeýler. - Kötü imajı olan hiçbir şeyi beynime sokmak istemem. İnsanlar yeterince kirletti beynimi. 	GF - (H) GF + A → Clob
II	3.	İki kişi dans ediyor.	<ul style="list-style-type: none"> - İskoçyalıları bilirsiniz. Gereksiz yere akan kan. Benim kammı da bunun benzeri. Damalarımda Türk kanı akıyor. Bazı insanlar bunu bilse sorun kalmazdı. 	GK H
III	4.	İki insan var. Kalplerini birbirine geçiriyorlar. Kalp.	<ul style="list-style-type: none"> - Bumun kalbi bunda, bunun kalbi diğerinde ölümsüzleşiyor. 	GK H Banal DFC Anatomı DF + Nesne
IV	7.	Petrol sondajlarını bilirsiniz. Altan çıkar ve yayılır.	<ul style="list-style-type: none"> - Masaya ellerini koymuşlar, askerler yemin eder gibi. - Burası çıkış noktası. Yukarı doğru gidiyor ve aşağı dökülüyör. 	GKob Parça
V	8.	Petrole bulanmış bir kelebek.	<ul style="list-style-type: none"> - Kararmış bir kelebek. Renklerine bakarsan hepsi siyah. 	GF + A → C ¹ Banal
VI	9.	Kedi postu. Domuz postuna da benziyor.	<ul style="list-style-type: none"> - Soyulmuş, yazık olmuş. Soyulduğu zamanları belgesellerde görmüşüzdür. 	GFE Nesne
VII		Bu zor, bir anlam veremedim.		Red
VIII	10.	(Eliyle kartın üst bölümünü kapattı) Su kenarında yürüyen kırmızı renkli bir kaplanın sudaki yansımıması.	<ul style="list-style-type: none"> - Şurası bacaklıları. Su kenarında renkli kayalar. 	DFC A Banal
IX		Entresan. Bir anlam veremedim. Şu		

	11.	üstte olsayıdı anlam verebilirdim. Eski bir çınar ağacı. Yarılmış kök.	- Çok eski çınar ağacı. Parası olamın eğlenme yeri. Parası olan aklına geleni yaparmış.	GF + Bitki
X	12.	Okyanusta kırmızı bir mercan. Küçük böcekler. Balıklar. Denizatları.	- Hawaï'de bir sürü balık olur, mercanların altında. Ülkemizde artık kalmadı. - Mercan kayaklıları abuk sabuk yayılır.	DCF A DF + A DdF + A DdF - A

Psikogram :

$$\begin{aligned}
 R &= 16 & G &= 8 & D &= 6 & Dd &= 2 \\
 F+ &= 6 & F- &= 3 & FC &= 2 & CF &= 1 & FE &= 1 \\
 K &= 2 & Kob &= 1 \\
 H &= 2 & (H) &= 1 & A &= 7 & Bitki &= 2 & Nesne &= 2 & Anatomi &= 1 & Parça &= 1 \\
 Banal &= 3 & Red &= 1
 \end{aligned}$$

E - 3

Doğum Tarihi : 1955

Yaş : 52

Tanı : Paranoid Şizofren

Medeni Durum : Evli (26 yıllık evli)

Çocuk Sayısı : 1

Öğrenim Durumu : Lise sondan terk

Meslek : Avizeci

Kardeş Sayısı : 8 (Sekiz kardeşin dördüncüsü)

- Hasta 1984'te cinayet nedeniyle hapse girmiştir, 14 yıl cezaevinde yattıktan sonra şartlı tahliye ile serbest bırakılmıştır.

RORSCHACH

İsim: E-3

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1. 2. 3.	İnsanın vücutundaki bazı filmlerden. Film çekmelerde görülebilir. Bulut parçası da olabilir. Madeni eşya.	- Çekiliş göstergesi, siyah. Herhangi bir vücut filmi. - Havadaki şekli. - Herhangi bir madeni eşya.	GF- Röntgen GF± Parça DF- Nesne
II	4.	Bir avize şeklinde görülmeyecek.	- Şekil olarak avize gibi görünüyor. Renk... kırmızı, ışık olabilir.	DblF+ Nesne → C
III		Renk, şekil vermiş. Bir şeye benzettmedim. Şekle ışık vermiş. Kesin bir şey söylemenem. İki renkten biri bir şekil göstermiş ama... Siyah ve kırmızı renkler işaret vermiş.		Renk Sayma
IV	5.	Herhangi bir... renklerden bir filme benzettim. Tam çıkartamıyorum. İnsan vücutunda, hayvanların vücutunda film gibi.	- Kesin bir açıklık yok. Karşılıklı bir film.	GF- Röntgen → C ¹
V	6.	Bu da renk. Siyah renginde bir şekil vermiş. Kelebeğe benzettim ama... Tam şekil...siyah şekil.	- Şekli benziyor.	GFC ¹ A Banal
VI	7. 8.	Bu da bir şekil vermiş. Bulut gibi bir şekil vermiş. İnsan vücutundaki yerlere benziyor. İnsan dikkatli baktığında.	- Havada bir renk. - Renkler. Filmlerde görüntüyor çekimler.	GF± Parça DF- Röntgen

VII	9.	Siyah renkte bir işaret vermiş ama bu... Bir siyah boyaya vermiş. Taş.	- Taş parçaları da onu bilemiyorum. Kesin kanaate varamadım.	Renk Sayma GF± Parça
VIII	10. 11.	İki kırımızı, hayvanlara benzettim. Levha gibi. Hayvanlar ayaklarıla levhaya basıyorlar.	- İki şeyi benzettim. Ayakları var. Dört tane ayağı var. - Beyaz kağıtta şekil göstermiş.	DFCA Banal DF- Nesne
IX		Pembe, yeşil, sarı. Bir renkler şekilde göstermiş. Üç renk bir şekilde göstermiş ama kesin bir şeye benzetemedim.		Renk Sayma
X		Bir renge benzettim. Bir filme benzettim. Bir film göstermiş ama kesin şeklini göstermemiş. Sarı, yeşil, siyah, kırmızı.	Kesin bir şeye benzetemedim.	Renk Sayma / Röntgen

Psikogram:

$$\begin{aligned}
 R &= 11 \quad G = 6 \quad D = 4 \quad Dbl = 1 \\
 F+ &= 1 \quad F- = 5 \quad F\pm = 3 \quad FC = 1 \quad FC' = 1 \\
 A &= 2 \quad \text{Nesne} = 3 \quad \text{Röntgen} = 3 \quad \text{Parça} = 3 \\
 \text{Banal} &= 2
 \end{aligned}$$

E - 4

Doğum Tarihi : 1966

Yaş : 41

Tanı : Paranoid Şizofren

Medeni Durum : Evli

Çocuk Sayısı : 3 (2 kız, 1 erkek)

Öğrenim Durumu : İlkokul 4'ten terk

Meslek : Hamal

- Hasta, eşinin kendisini aldattığını düşünüyor. Sinirlilik ve moral bozukluğundan şikayet ediyor. Eşine yönelik şiddet uyguluyor.

RORSCHACH

İsim:

E4

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
II	1.	İnsan vücudu.	- İnsan gördüm. Hiçbir sey görmedim. Dansçılar var, böbrekleri var, kalbi var, başı var, parmakları var. (Kendi elini gösteriyor.) Tırnak var, göbek var, kalça var, beyin var, bel var.	DF- Anatomi
II	2.	Baş, boğaz, göz.	- Diğer tarafda da aynısı. Siyah.	DF- Hd
III	3.	Kafası, bacak, boğazı, kol olabilir mi?	- İnsan vücudu.	DF+ H Banal
	4.	Kalçalar.		DF+ Anatomi
IV	5.	Bel kemiği.	- İnsan poposu. Yanlış mı söylüyorum?	DF+ Anatomi/Kemik
	6.	Ayaklar.		DF+ Hd
	7.	Arka kısmı.		Ddf- Hd
V		Bilemeyeceğim.	- (Başlarda bu kartta kelebek ya da kuş yanıtı veriyor.) Olabilir ben çakaramadım.	Red
VI	8.	Bel kemiği.	- İnsan vücudu demektir.	DF+ Anatomi/Kemik
	9.	Bunlar da kaburgalar.		DF- Anatomi/Kemik
VII		Bunu da çakaramadım.		Red
VIII	10.	Burada fare görüyorum. İki karşılıklı fare. (Öyle mi? Siz de bir karşılık verin. Bana yüklemeyin.)	- Kafası belli, ayakları belli.	DF+ A Banal
IX		Bilemeyeceğim. Çıkaramadım.		Red
X	11.	Hiç çakaramadım. Balık.	- Burada ağız var, gözü var. Balığa benzer bir yapısı var.	Ddf+ A

Psikogram :

R = 11 G = 0 D = 9 Dd = 2
F+ = 7 F- = 4
H = 1 Hd = 3 A = 2 Anatomi = 5 (Kemik = 3)
Banal = 2 Red = 3

E - 5

Doğum Tarihi : 1981

Yaş : 26

Tanı : Kronik Şizofren

Medeni Durum : Bekar

Öğrenim Durumu : Ortaokul terk

Kardeş Sayısı : 7 kardeşin 4.'sü.

1

- Hasta, kulağına sesler geldiğini ve kendisine zarar verileceğini düşünüyor. Daha önce 1 kez Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'ne yatırılmış.
- Askerliğini 15 ay Kıbrıs'ta yapmış.
- Anne ve baba sağ.

“Ağabeyimle amcamin oğlu yatırıyorlar beni, işsizlik maaşı için. Vücutum ağrıyor. Kendimi taşıyamıyorum. Ben küçükken damdan düştüm, dilim yarıldı. O günden beri ölüme gelen vuruyor bana. Kafama vuruyorlar. Ağaç mantığıyla bacağımı kestiler; taşlıyorlar, istemiyorlar. Benim eşim olsun, evleneceğim, başka bir şey istemem. Ailem kıskanıyor beni. Benim artılığım var, onu kıskanıyorlar. Damdan düştüm, o yüzden bana artist diyorlar.”

“Tanıdık kişilerin seslerini duyuyorum. Kadın sesi de oluyor. Bu ölmüyor, nasıl öldürecekiz bunu diyorlar. Bana emir de veriyorlar; birine vur, hata yap diyorlar, ama ben yapmıyorum.”

“Küçükken bir arkadaşımla taşla oynuyorduk. Sonra ben taşın içine girdim; sahiden girdim, sonra yuvarlandık. Arkadaşımı sıyırip geçti taş. Benim taşım arkadaşıma vurduğu için herkes bana düşman.”

“Ben idrarımı, büyük abdestimi yiyorum bir yıldır. İyi geliyor bana.”

Ağabeyi'nin anlattıkları :

“Ailede herkesten kuşkuluyor. ‘Beni öldürmeye çalışıyorsunuz’ diyor. Babamı kabul etmiyordu., benim babam başkası diyordu. Saldırganlığı yok, sadece tuhaf davranışları, saçmaları var. Askerde kafasını duvarlara çok vurmuş sinirden. Zaten dönünce başladığ hastalığı.”

İsim:

E5

RORSCHACH

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	Uçuyor değil mi?	<ul style="list-style-type: none"> - Uçan bir kuş var, ona benziyor. Ama Türkçe ismini bilmiyorum. Bunu köyde gördüm. Kocaman bir kuş, kanatlarını açıyor, uçuyor. 	GF± Element → C ¹ GKan Banal
	2.	Topraklar nedir? Toprak olabilir.	<ul style="list-style-type: none"> - Şu karanlıklar var ya, sanki kazmışlar, toprak koymuşlar. Mezar kazıyorlar ya öyle. Resmini çekmişler, ona benziyor. 	GF± Coğrafya
	3.	Ya da bir harita.	<ul style="list-style-type: none"> - Harita, her şeklin bir parçası var haritada. 	DF- Mimari
	4.	Kapı da olabilir.	<ul style="list-style-type: none"> - Kapı olabilir. Çizgi var çünkü. Çizgi olmasaydı demezdim. 	
II	5.	Bu nedir?	<ul style="list-style-type: none"> - Bu da aynen onun gibi. 	DF± Element
	6.	Bu.. Toprak bu da. Bir de kapı olabilir.	<ul style="list-style-type: none"> - Çünkü ortada çizgi var. Çizgi olmasaydı kapı olmazdı. 	DF- Mimari
	7.	İnsanın böbreği değil mi?	<ul style="list-style-type: none"> - Ben gördüğümü söyledim. Köyde hayvanları kesilirken böbreklerini gördüm, o yüzden. 	DF- Anatomi
	8.	Barsak.	<ul style="list-style-type: none"> - Suradaki kemikler var ya, kalça. 	DF+ Anatomi/Kemik
III	9.	Bu kemiktir. İnsan kemiği.	<ul style="list-style-type: none"> - Kırımızı zaten. Kemiği üstünde. 	DCF Anatomi/Kan
	10.	Bu kandır.		
IV	11.	Bu ne olabilir? Kazılmış topraktır. V (Kartın arkasına bakiyor)	<ul style="list-style-type: none"> - Şu karanlık var ya, orası belirtiyor. 	DF± Element → C ¹

V	12.	Şimdilerini biliyorum. Uçan bir kuş.	- Gövdesi küçük, kanatları büyük. Kuşu getiriyorum. Kuşun üstüne su döküyorum. Kuş süzülüyor, taşın içine dökülüyorum. Bu işte kuştar. Türkçesini bilmiyorum. Kürtçesini söyleyeyim mi? (Söyle) Şerorik.	GF+ A Banal
VI	13. 14. 15.	Bir düşüneyim. İnsanın sırt kemiği. Yapışan et. V yabani hayvan olabilir mi?	- Şurası kafası olabilir. O tür hayvanlara benzeyen. Bir önceki kart gibi değil. Onu tam bildim.	DF+ Anatomi/Kemik DF- Anatomi/Et DF+ A
VII		(Şok) V Bunu tam çikaramadım. Bayağı düşündüm, çikaramadım. Bacak kemiği.	- İnsanın bacak kemiği üç parça.	DF- Anatomi/Kemik
VIII	16. 17. 18.	Ben sanmıyorum ki bu bir , iki , üç.. iki tane kurt. Ortadaki de.. bir , iki.. (Kendi bedenine bakıyor) İnsannın şurası var ya, göğüs kemiği.	- Şu da ayakları, kafası, kuyruğu. Bilmiyorum. Kurttur. Dört ayağı var. Üç ayaklı olsa söylemezdim. Ortaşı belli ediyor.	DF+ A Banal DF- Anatomi/Kemik
IX	19.	V Üç parça. Bir , iki , üç... Bacak kemiği.	- Bu da, bir, iki, üç. Üç parça olduğu için bacak kemiğidir.	DF- Anatomi/Kemik
X	20. 21. 22.	İste bu zor. İki kol kemiği. Şu ivir zivir küçük şeyler de et parçaları. Omuz kemiği.	- Şimdi bacak söylediğim ya, o kol olabilir. - Bunlar burada çoğalmış. Kemik etidir. - Bu boğazı, kafası yapılmamış.	DF- Anatomi/Kemik DF- Anatomi/Et DF- Anatomi/Kemik

Psikogram:

R = 22 G = 4 D = 18
F₊ = 5 F₋ = 11 F_± = 4 Kan = 1 CF = 1
A = 3 Anatomi = 12 (Kemik = 7, kan = 1, et = 2) Element = 3 Mimari = 2 Coğrafya = 1
Banal = 3

E - 6

Doğum Tarihi : 1982

Yaş : 25

Tanı : Kronik Şizofren

Medeni Durum : Bekar

Öğrenim Durumu : İlkokul

Kardeş Sayısı : 3

- Hastanın anne ve babası sağ.
- 2 yıl önce sağ el bileğini bıçakla kesmiş.
- 5 yıl önce kemeriley kendini ağaca asmaya kalkmış.
- 16 yaşında esrar kullanmaya başlamış. Hastanın alkol, esrar ve tiner öyküsü var.

“Kafamı organ mafyasına taktım. Yeğenim kapımızdan ayrıldı. Başka mahalleye gitti, aldım, getirdim. Başına bir şey gelir kaçırırlar diye, çünkü bizim orada organ mafyası var.”

“Çok sinirlenip dövdüm. Annemi de dövdüm.”

“Bana bir davetiye gelmiştir. Babam sen çok sinirlisin, gitme, kavga çıkarırsın dedi. Az harçlık verdi. Aklıma bir şey geldi, sinirlendim. Babamı dövmeye başladım. Aşırı dövdüm, gözleri morardı.”

“Benim cinlerim varmış. Kendilerini gösterdiler bana. Zararsızlar, sadece beni korkutmak istiyorlar. Akrepten korktuğumu biliyorlar, gece rüyama sokuyorlar.”

RORSCHACH

İsim:

E6

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	Kuş. V Kurt.	<ul style="list-style-type: none"> - Kanatları başka bir şey yok. - Kafası, arka ayakları, kuyruğu. Kafasını öne uzatmış, havaya. Bir tane değil, iki tane burada. 	GF+ A Banal DF- A
II	3.	V Birşeye benzetemedim ben bunu. Fare olabilir mi? Hiçbir şeye benzemiyor.	<ul style="list-style-type: none"> - Ayakları, bacakları benzıyor. Kulakları var. 	GF- A
III	4.	V Hayvanlara benzeteceğim değil mi? Dudağa benzıyor.	<ul style="list-style-type: none"> - Diş gibi şunlar. Bir de şurası dudak gibi. Başka birşeye benzetemedim. 	DF- Hd Red
IV		V Bunu neye benzeteceğim bakalım? Hiçbir şeye benzetemiyorum.		DF+ A Banal
V	5.	V Kartal.	<ul style="list-style-type: none"> - Ben kendimi kartala benzetiyorum. Adım kalpsiz kartal. Dayım takti. Ona çok, gençliğine çok benziyormusum. O, Almanya'da. Kalpsiz kartal benim. 	Red
VI		V Bunu bir şeye benzetemedim.		Red
VII		Bu kadar yetmez mi? Hepsini yanıtlayamıyorum. Bunu da birşeye benzetemedim. Arkasını okuyabilir miyim? (Okudu)		Red

VIII	Bunu da bilmiyorum. Bunu da kaldırırın.		Red
IX	Hepsi aynı. Bitti mi?		Red
X	Bu da bir şeye benzemiyor. Kim yapmış bunu. Benzetemedim.		Red

Psikogram:

R = 5 G = 2 D = 3
F+ = 2 F- = 3
Hd = 1 A = 4
Banal = 2 Red = 6

E - 7

Doğum Tarihi : 1980

Yaş : 28

Tanı : Paranoid Şizofren

Medeni Durum : Bekar

Öğrenim Durumu : Ortaokul 2'den terk

Kardeş Sayısı : 6 kardeşin en küçüğü

Geliş nedeni : Takıntılar, sesler duyma, kötülük görme nedenleri.

- Ablası nevroz servisinde takip ediliyor.
- 8 yaşında kabakulak sonrası menenjit geçirmiştir.
- Suicid riski var.
- Askerliğini 18 ay Çankırı'da yapmıştır.

"Dört tarafım sarılmış. Kendimi öldürüp kurtulayım diyorum. İki gündür cinleri görüyorum yine. Hz. Ali ve Allah ile konuşuyormuşum gibi geliyor. Çalışamıyorum. Org çalarken kulağıma Kuran sesleri geliyor, dayanamıyorum. Aklıma sapıkça şeyler geliyor, şeytan sokuyor onları kafama, biliyorum"

RORSCHACH

İsim:

E7

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	Baykuşu benziyor.	- Baykuşun tamamı. Orada bir şey var. Oraya tüner ya.	DF- A
	2.	Kartala benziyor.	- Onun böyle bir heybeti var ya. Güzellik, değişiklik.	DF- A
	3.	Tilkiye benziyor.	- TV'de görmüştük.	DF- A
	4.	Üç harflilere benzıyor, biliyorsunuz değil mi?	- Kafa, ağız gözler. Tilkiyi de burada gördüm. Aslında şurada bir çocuk var.	DF- (H) → Clob
	5.	Kurt köpeğine benzıyor iki taraf.	- Canlı olarak gördüm. Şeytanı görüyorum da bazen. Şurada göz, burnun, ağız görüyorum.	DF+ A
II	6.	Domuza benziyor.	- Kurt köpeği kafaları.	DF+ A
	7.	Öbüürü de yavru domuza benziyor. Bunun ağız yok gibi sanki.	- Ağızı filan var. Başta şöyle bir baktım, kötü bir hayvana benzetmişim dedim.	DF+ A
	8.	İki kadın yatmış, uyumuş, uykudan kalkmış.	- Daha çekimsen, daha çocuksu gibi. Bu domuzlar kanlı, yeni doğmuş gibiler. İkisi de. Buna büyük dedim. Bunda kan var ya.	DF+ A
	9.	Çok güzel bir yüz var.	- Gözleri mahmur gibi. Yengeme benzettim.	DF- H
	10.	Bir insan diyeceğim. Garip olmaz mı?	- Küçütük. Burnu, ağızı var.	DF+ H
III	11.	Digeri bir hayvan. Gitara benziyor.	- Yüzü küçük, elleri şunlar, gerisi büyük. Yüzü çok küçük, diğer yerleri çok büyyük.	DF+ A
	12.	Şu kemane benziyor.	- Çıkaramadım. Savaşacaklarımış gibi.	DF- Nesne
	13.	Bizans'ta Tarkan düşmanla olur ya. Hükümdar değil daha aşağıda bir insan gibi.	- Benziyor. Gerçekten gitar gibi. Akord için kıvrılır ya, ama bir tarafında yok.	DF- Nesne
			- Gerçekten benziyor, kıvrımları filan. Bir tek yayı eksik.	DF- H
			- Gözleri var iki tane. Ağzi var. Burnu var gibi. Yok ama havaya kalkık gibi. Boğazı var.	DF- H

III	14.	Iki tane insan iskelet şeklinde.	- Biri kadın, biri erkek. İkisinin de ayağında topuklu ayakkabı var. Erkekte yumurta topuklu diyelim, atmayalım. Iskelet resmen. - İçeride yatıyor. Birşeye benzetememiz de olabilir değil mi?	GF+ H → Anatomi/Iskelet Banal DdF- H
	15.	Mustafa Topaloglu amcaya benzıyor.	- Ayakları, kolları, kuyruğu. Uzun olsa eşek diyeceğim.	GF+ A
IV	16.	Sanki bir hayvanı böyle sırtüstü yatarmışlar, ortadan ayırmışlar. İkiye bölünmüş. Kuyruğu var.	- Yine aynı şekilde ortadan ayrılmış küçük bir kız olabilir. Altın bezliyorlar. Şu da bez olabilir. Saçları uzun tokalar var. Bezi de ikiye ayırmış olabilirler. Nerede yapılmış bu?	GF- H
	17.	Bu bir kiza benziyor, küçük bir kız.	- Tabi ya, keman bu. Ayrılmış, kopartılmış. Burası en alt tarafı ya. Tahta olur, teller vs.. su tahtası, şunlar teller olabilir.	GF+ Nesne
V	18.	Koca bir keman. O da ayrılmış ortadan.	- Saç uzunmuş, böyle toplamışlar.	GKH
	19.	Bir erkek, bir kız. İkisinin de saçlarını buradan kesmişler. Oyun oynuyorlar gibi. Ellerini arkaya bağlamışlar, bellerini çevirmişler gibi, öyle bir şey olamaz da.	- Ellerini kuzdan içeri atmışlar sanki.	DF- (H) → Clob DF- Hd
VI	20.	Şurada iki tane canavar var, canavarın gözleri.	- Çenesi, ağızı, burnu, kafası.	DKan A
	21.	Şu da bizim Fikret abiye benziyor.	- Kuyruğu yok ama başta ayya benzettim de ona yakışmıyor, yok. Burada da aynısı var. Şu kız, şu erkek. Su tüyleri şuralar.	DdF- H
VII	22.	Sansar mı? Aslanların artıklarını yiyor.	- Yüzü küçük ve masum. Gözleri, burnu, ağızı. Surat kısmı biraz şişkin, aşağı doğru. Obür tarafı şişkin değil.	DdF - A → Clob DdF- A
	23.	Şu bir çocuk. Ayı yavrusu.	- Böyle bir şeye saldıracak gibi.	
	24.	Kurt var.	- Şurada bir kertenkele var. Kurduń kafasına çökecek gibi.	
	25.	Burnu uzun bir hayvan.		

IX	26.	Sivas Kangal köpek. Aynı yer yine domuza benziyor. Onu silenenize, domuza benziyor.	- Sanki bir şey istiyormuş gibi. Böyle sanki bekliyor. Bir şeye atıacak gibi.	DdF- A
	27.	Şişman bir insan. Biraz atıyorum yalnız.	- Kolunu kaldırmış, herşey benim der gibi. Zengin insan, kilolu yüzü.	DdF- H
	28.	Su ağırlı şu.		DF+ A
X	29.	Rulet... son kartınız dediniz ya. Bu çok kolları olan hangi hayvandı? Yengeç miydi? Tabii, yengeç, çok kolu yok ama benziyor.	- Vahşi bir hayvan gibi.	DF+ A Banal
	30.	Ata da benziyor, kolunu kaldırmış, böyle yapmış.	- Yüzü, eli.	DF- A
	31.	Şu bir canavara benziyor, kızmış.	- Ağzı var, çenesini sıkmış. Gözü var.	DF- A → Clob
	32.	Şu Türkiye'nin haritasına benziyor, denizler hariç.	- Baktığım zaman renk belli oluyor, şekli de benziyor.	DFC Coğrafya
	33.	Kirpi şu ikisi.	- Şeyleri, dikenler var. Dün gece canlısını görmüştük.	DF+ A → Clob
	34.	Şurada bir dede var.	- Korkmazsınız değil mi?	
	35.	Saha kalkmış iki at.	- Gözü, burnu, ağızı, ayakları var. Kollarını kirpiler yemiş olabilirler. Yemez, yemez korkmayın. Sakalları var, gültüyor.	DdF- H
	36.	Şurada bir çocuk var.	- Ayağı, kuyruğu, yüzleri. Son kısım komple at.	DKan A
			- Küçük. Hirka gibi küçük seyler giymiş gibi. Böyle bir yoldan mı tutturmuş, kayıyor gibi. Şu yesillişikler onu kaydığını seyler gibi sanki.	DdF+ H
				Banal = 2

Psikogram :

$$\begin{aligned}
 R &= 36 & G &= 5 & D &= 23 & Dd &= 8 \\
 F+ &= 12 & F- &= 20 & FC &= 1 & K &= 1 & Kan &= 2 \\
 H &= 11 & Hd &= 1 & (H) &= 2 & A &= 18 & Nesne &= 3 & Coğrafya &= 1 \\
 \text{Banal} &= 2
 \end{aligned}$$

E - 8

Doğum Tarihi : 1967

Yaş : 41

Tanı : Kronik Şizofren

Medeni Durum : Bekar

Öğrenim Durumu : Lise mezunu

Kardeş Sayısı : 4 kardeşten 2.'si, 3 Kız

Meslek : Denizci

- İlk kez 1992 yılında hastalanmış. 15 yıllık hastalık öyküsü var.
- Hastanın babası intihar etmiş.
- Kendisinin de intihar geçmişi var. Birkaç defa denize atlamış.

“Param bitti. Kalacak yerim yok, o yüzden geldim. Milletin gözlerinden etkileniyorum. Bakışlardan beynim acıyor. Kıtamet benim yüzümden yaratıldı. Peygamber gibi biriyim. Vahiy geliyor bana. Allah bana cehenneme gideceğimi söylüyor.”

RORSCHACH

İsim:

E8

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	(Kartlara dokunmuyor)	Amerika kıtası.	- Haritada gördüm. Haritada öyle gösteriliyor. - Her yerde kalbin simbolü olur. Kalp bir semboldür.	DF- Coğrafya DF- Anatomi DF- Yiyecek DF+ A Banal
	1.	Kalp.	- Dondurmaya şekil olarak benziyor.	
	2.	Dondurma.	- Resmin tamamı, komple.	
	3.	Bir bütün olarak ele alırsak yarasası.		
II	5.	Ayılar birbirlerine “çak!” yapıyor.	- Resmin tamamı öyle.	GKan A
III	6.	Kadınlar hamur açıyor. Yemek yapıyor da diyebiliriz.	- İki kişi, iki tam kadın yemek yapıyor. Ayakları, bacakları, elleri, göğüsleri.	GKH Banal
	7.	Burada bir akciğer röntgeni. Kadınlar akciğerin üzerinde. Akciğeri yıkıyorlar.	- Akciğere benziyor. Daha önce akciğer de gördüm. - Koyunlarda, kurban kesilirken.	DF- Anatomi
	8.	Ortada papyon var.	- Kırmızı bir papyon.	DFC Nesne
	9.	Şu iki kırmızı gitar.	- Kırmızı gitar.	DFC Nesne
IV		(Karta bakmakta zorlanıyor, anksiyetesi yükseldi.)		
	10.	Dev bir adam. Filmi vardı onun. Hulk. Sinirbaz adam. Mağara adamı.	- Film. Filmini gördüm. Daha doğrusu filmin afişini. Korkunç. Böyle şeyden korkaram ben.	GFClob (H)
V	11.	Bu da bir yarasası.	- Resmin bütünü.	GF+ A Banal
	12.	Topuklu bir çift ayakkabı.	- Bayan afisi. Bayan ayakkabısı. Resmin tamamı.	GF- Nesne
VI	13.	Akciğer.	- Kadınlar yıkıyor demşıtmış ya. O resmin benzeri. Deminkİ resmin ortasında vardı. Bütün. Kasaplarda gördüğüm cigerlerden, etten farkı yok.	GF- Anatomi
VII	14.	Bulutlar arasında uçan bir şey. Zeplin gibi.	- Zepline benziyor. Uçak da diyebildiğim, balon da diyebildiğim ama pervanelerini açmış, bulutların arasında gidiyor.	DKob - Nesne

	15.	Amerika kıtasının tersten görünüsü. Ufak çocuğa benzıyor yada yavru fil.	- Bebeğe benzıyor. Yürümeye çalışıyor. Toy toy duruyor. Farenin suratı ya da yaratığın suratı. Şu göz. Şapka. Şeytanı temsil ediyor.	DblF- Coğrafya DF- H → K
	16.	Fare diyebilirim. Farenin kafası. Yaratık. Korkunç yaratık. Kukulete giymiş kafa. Şeytanı temsil ediyor.	- Deveye de benzıyor.	DF- A DdFClob- (H)
	17.	Niye deveye benzetmedim. Deve.	- İslami cihat bayraklı olur ya. Çamaşır asılmış. Bu ikisi aynı şey. Aynı şey.	DF- A
VIII	18.	Bunlar bayrak. Çarsaf, yorgan.	- Daha önce böbrek görmüştüm. Yemiştim. Resim olarak da görmüşlüğüüm var.	DFC Nesne DF+ Nesne DF+ A Banal DF- Anatomi
	19.	İki tane beyaz ayı, fare. Yumuşatılmış böbrek. Ters böbrek.	- Gri olan yer uçak. Savaş uçağı, jet. Haritada görülmüş olduğum yer. Salt lake. Haritada gördüm.	DF+ Nesne
	20.	Uçak.	- Kımımız ve Yuvarılık. Ucu bana narı düşündürdü. Ya da elmanın sapını. Ayva da olabilir.	DF+ Coğrafya DF- Coğrafya DFC- Botanik
	21.	Avustralya kitası.	- Büyüük, büyük dalgakıran, mendirek ya da.	DFC- Nesne DF+ Manzara DblF- Nesne DF- Nesne
	22.	Britanya adası.	- Mavilik.	
	23.	Kırmızı elma veya nar.		
	24.	İki kırmızılık, kırmızı bir çift pabuç.		
	25.	Ortalarda dalgakıran. Kenarları deniz.		
	26.	Revani ya da yeke (dümén).		
	27.	Denizaltıya da benziyor. Denizaltı suda gidiyor.		
	28.	Dev örümcük.	- Gördüğüm resim onu temsil ediyor. Yaprak ya da balık almış. Onu yiyecek. Örümcek dışarı olan erkeğini yer. İyi bir şey değildir. Dışı insanlar tarafından yemek hiç hoşuma gitmez.	DF+ A Banal
	29.	Makaradan geçen halat.	- Palağanga benziyor. Gemilerde çok kullanırız.	DF+ Nesne DF+ Nesne DF- A DF- Nesne DKH
	30.	Veya kolye.	- Kalverengi kism.	
	31.	At, ceylan.		
	32.	Olta iğnesi.		
X	33.	İki tane dağçı, birbirine yardım ediyor.	- Ortadaki elleri. Dağa turmanıyorlar. Kırmızılıklar dağı temsil ediyor.	
	34.			
	35.			
	36.			
	37.			

	38.	Tavuk budi.	-	DF- Ad
	39.	Kıbrıs adası.	-	DF+ Coğrafya
	40.	İki çiftçi film karakteri birbirlerileyile kavga ediyorlar.	-	DKH
	41.	Bir çift kibrıt. Çay fincanı veya likör kadehi de olabilir.	-	DdF- Nesne
	42.	Mustang sembolü.	-	DF- Sembol
	43.	Yengeç.	-	DF+ A

Psihogram :

$R = 43 \quad G = 7 \quad D = 32 \quad Dbl = 2 \quad Dd = 2$
 $F+ = 13 \quad F- = 18 \quad FC = 5 \quad FClob = 2$
 $K = 3 \quad Kan = 1 \quad Kob = 1$
 $H = 4 \quad (H) = 2 \quad A = 9 \quad Ad = 1 \quad Nesne = 14 \quad Anatomi = 4$
 Coğrafya = 5 Britki = 1 Yiyecik = 1 Manzara = 1 Sembol = 1
 Banal = 5

E - 9

Doğum Tarihi : 1978

Yaş : 29

Tanı : Kronik Şizofren

Medeni Durum : Bekar (resmi nikahının olmadığını, boşandığını söylüyor)

Öğrenim Durumu : Ortaokul 3'ten terk

Kardeş Sayısı : 3 kardeşin ortancası (kardeşlerinden biri kız, diğeri erkek)

Anne ve Baba : Sağ

- Hastanın iki adli olayı var. Birisi annesini bıçaklamak.
- Adının Ali olduğunu söylüyor.
- Diğer kardeşleri sağlıklı. Anne ve baba iki kardeşiyle yaşıyor. Annede hipertiroidi var.
- Hastanın yatırılma gereği, homosid riski ve ilaç reddi.

“Getirdiler. Neden getirdiler bilmiyorum, tedavi için sanırım. Ama ben hasta değilim.”

Anne ve babasının söylediğleri :

“Kırıp döküyor. Ne kadar eşyamız varsa dışarı atıyor. Karşısında bir bayan varmış gibi kendi kendine konuşuyor. 15-16 yaşından beri hasta. Hastalandığından beri bizi hep düşman gibi görüyor”

İsim:

E9

RORSCHACH

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	Kanatlı kelebek gibi bir şey. Kelebek, kuş.	- Kanatlarını açmış. Yanlarından kanatları var. Bir kuş, bir hayvan.	GF+ A
II		Kırmızı, siyah. Bunda bir şey çıkartmadım.		Red
III	2. 3.	Ortadaki kelebek gibi. İki tane insan, birbirlerine baktıiyor. Ellerinde bir şey var, vermeye çalışıyorum.	- Kanatları var. İnsana benzıyorular.	DFC A DKH Banal
IV	4.	Şunlar ayak. İki tane ayak. Büyüük ayak.	- Ayak şekli var. İki ayakkabı. Ayağa benziyor.	DF+ Hd
V		Bunu birşeye benzetemedim.	- (?) Olabilir kanatları var. Büyük kanatları var.	Red
VI	5.	Bir taşın içine kılıç veya sopa girmiş.		GF+ Parça/Nesne
VII	6.	İki kişi birbirlerine baktııp bağırlıyorlar.	- Bağırlıların şekli. Ağızları açık da. İnsan olabilir, hayvan da olabilir.	GKpH
VIII	7.	Bir ağaç üstüne çıkmaya çalışan bir hayvan türü.	- Şunlar tırmanıyor gibi.	DKan A
IX		Çıkartmadım.		Red
X		Rengarek şeyler. Fazla renkli. Bir şey çıkartmadım, birçok renk var. Onlarda bir şey çıkartmadım.		Red

Psikogram :

R:7 G:3 D:4
F+:3 F-:0 FC: 1
K:1 Kp:1 Kan: 1
H:2 Hd:1 A:3 Nesne: 1 Parça : 1 (Parça/Nesne)
Bana:1 Red:4

E - 10

Doğum Tarihi : 1983

Yaş : 24

Tanı : Kronik Şizofren

Medeni Durum : Bekar

Öğrenim Durumu : Lise mezunu

Anne ve Baba : Sağ

Kardeşler : 1

Mesleği : Çalışmıyor

- 2 kardeştən 1.'si.
- Askerliğini O.K. B'den dolayı yapmamış.
- Hasta 4 yaşındayken anne ve babası boşanmış. 15 yaşındayken annesi başka biriyle evlenmiş. Babası da başka biriyle evlenmiş. Anne-baba-babaannenin yanında kalmış.
- Hezeyanları, beynim eriyor, burnuma kan kokusu geliyor. Ağzıma kan tadı geliyor.
- İşitsel varsayıları: "hakkında yorum yapan, eleştiren sesler duyuyorum. Annemle üvey babamın sesi."

"Bazen delirecekmişim gibi oluyorum. Durup duruken kayış kopmuş gibi oluyor. Çok düşündüğüm zaman damarım kopacakmış gibi oluyor. Beynim rahat olsun"

Annesinin söylediğleri:

"Banyo yapmak istemiyor. Zorla banyoya giriyor. Kendi kendine konuşuyor. İçे kapanık. Kimseyle konuşmak istemiyor. Odasında dolaşıyor. Düşünmem lazım diyor."

İsim:

E10

RORSCHACH

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	(Karta dokunmuyor) Bu öncelikle bir maskeye benziyor.	<ul style="list-style-type: none"> - Cadılar bayramında takılan. Gözler. Sanki gözler buraya gelicek. Kulaklar gözü tam kapatacak. Şekili maske olduğunu düşündürdü. Hani balkabağında gözler olur ya. Kesilir. - Yarasası olduğunu düşündüre kanatları, bir de rengi. Bunun gözlerini. Balkabağının önüne ışık yakılır. - Balkabağının doğrudan görünüşü. İçinde ışık çıkacakmış gibi. <p>(?) Fazla korkmadım. Şaşırdım. Kötülüğü hissettiyorum.</p>	GF+ Nesne → Clob GF+ A Banal GF- (H) → Clob
II	4.	(Eline aldı) Vücutumda hani sağ, sol.. vücutun komple.. karaciğer. Akciğer. Ortada omurilik. Yanlarda kemikler.	<ul style="list-style-type: none"> - Sağda solda, içi yarsalar ne çıkar, işte onlar. 	DF+ Anatomi/Kemik
III	6. 7.	Bir tane papyon var. İki tane de köpek gördüm. Karşılıklı baksıyorlar. Ama ayakları insan gibi. Fino köpeği gibi. Boynunda tasması var.	<ul style="list-style-type: none"> - Gözler, burun ağız. Ağız açık. Burun için ve gözler için yer var. Oyuk bir iskelet kafatası. - Şu kırmızı olan. <ul style="list-style-type: none"> - Çizgi filmlerde fino köpekleri olur ya. Traş olmuş. Uzun bir bacak, insan bacağı ama. Şunu katmadım, onu birşeye benzetemedim. 	DblF- Kemik DFC Nesne DF- A

IV	8.	V Kurbaga.	
	9.	Dev bir yaratiga benzettim.	- Gözler, kafası, ayakları. - Ayaklar, kolları, kafası. Bu da arkada görününen kalın kuyruğu. Bilgisayar oyunlarında olur böyle oyunlar.
	10.	V Yavru bir ejderhaya benzettim.	- Silahla canavarları vurusun. Half-life gibi. - Kanatları, kulakları, kafası, kuyruğu. Yine bilgisayar oyununu anımsattı.
V	11.	Direkt yarasa. Bir de bir hayvan daha.. söyleyeceğim. Hangi hayvanda uzun, böyle çubuk vardı. Pon pon gibi. Bir de kelebek.	- GF+ A Banal - Yarasası görüntüsü hissetti.
VI	12.	V Şurası kelebek. Şu baş kısmı. Başka birşey göremiyorum.	- Çizgi filmlerdeki. Antenleri, kelebek hissetti bana. - Kanatları, bir de iki tane çubuk. Onların büyükleri gibi. Burası çünkü yarasada olmaz. Uçan bir şey de olmaz.
VII	13.	Çizgi film karakteri olarak söyleyeceğim. İki tane bir çocuğun bakışıyorlar. Tokaları da rüzzgarden havalandı. İkiside şiddetli rüzgar esiyor.	- Kafası. Arkalar güzel geliyor. Arkası havalandı. Kız çocuğu kafası ama hem köpek hem dişi.
	14.	V Fil kafasına benziyor burası. Pardon fil değil, Yüzüklerin Efendisi'ndeki yaratıklar. Ork değildi, yaban domuzu kafası, hortumu bu.	- GF+ (A) - Komple kafa. Hortumu var. Gözleri ön planda.
VIII	15.	Bu resimler bilinçli yapılmış galiba. Bazıları benziyor çünkü.	- DF+ Ad - Ayakları yerde. Karşısında aymısından var. Yanda komple. Kafası, dört tane ayağı, iki onde, iki arkada.
	16.	Ormanda yaşayan hayvan. Puma. Kaplan, yurtıcı bir hayvan. Sadece kafası papağan kafasına benziyor.	- Su gözü, su da burnu.
	17.	V İnsanın kaburga kemikleri.	- DF- Kemik
IX	18.	V Hulk.. Yo olmaz o..	- DF- (H)

	19.	V Bir tane vazo. Başka bir şey çıkartmadım.	- Alttaki tabanı. Oval, yuvarlak aşağısı. İçinde de ağaç gibi, fidan gibi şey girmiş.	DblF + Nesne
X	20.	Bir de gitara benzettim. Keman mı?	- Uzun çizgisi. Şekli aynı keman.	DblF+ Nesne
	21.	İki tane denizati. V Sırtırtıa.	- Ön bülbük, alt kafası gibi. Satranç tahtalarında olur ya.	DF- Nesne
	22.	Deniz yengeci.	- Gövdesi, ayakları, kolları, kiskacı.	DF+ A

Psikogram :

R: 22 G : 8 D: 11 Dbl: 3
 F+: 14 F-: 6 FC: 2
 (H): 3 A: 7 Ad: 2 (A): 2
 Nesne: 5 Anatomi: 3 (Kemik/iskelet:2)
 Banal: 3

E - 11

Doğum Tarihi : 1968

Yaş : 40

Tanı : Kronik Şizofren + Epilepsi

Medeni Durum : Bekar

Öğrenim Durumu : İlkokul mezunu

Kardeş Sayısı : 4 kardeşin 2.'si (3 erkek, 1 kız)

Meslek : Hiç çalışmamış.

- Hasta daha önce 1 kez Çapa Psikiyatri'de, 20-25 kez bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde yatmış. En son 1 yıl önce yattı var.
- Raporlu olduğundan askerliğini yapmamış.
- Ailede hastalık öyküsü var. Amcada psikiyatrik rahatsızlık var.
- Hasta 12 yaşıdan beri rahatsız. Kendi kendine konuşma, hayal görme ve saldırganlıklarla başlamış. O zamanda beri bu yana "şizofreni" tanısıyla yattıları var. Son beş yılda bayılmalar görülmeye. 15-30 günde bir nöbet geçiriyor. 10-15 dakika süren Ü.T.K nöbetleri geçiriyor. En son 1 ay önce nöbet geçirmiştir.

Yatış sırasında doktorun raporu :

"Hasta iletişime girmiyor. Sürekli ayakta duruyor. Oturtulmaya çalışıldığından direniyor. Sadece anlamsız birkaç hece çıkışları var. Şaşkınlık bakıyor, tedirgin, korkuyor görünüyor. Göz kontağı kurmuyor. Bırakıldığı pasturde kalıyor. Dün gece sokakta bulunmuş. Oradab hastaneye gönderilmiş."

Babasının söyledikleri :

"Bazen çok konuşuyordu. Kafası bozulduğu zaman vuruyor, kırıyor. Kendi kendine konuşuyor. Ben evlendim, çocuğum oldu diyorum. Bazen yemek yemiyor. Bazen çocukları haşlıyor, komşulara saldırıyor. Son 15-20 günden beri kötüleşti, bağıriп çağırıyor. Ben hastayı diyor."

RORSCHACH**İsim:****E11**

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	V Uçak. Uçak değil mi? Yolcu uçağı.	- Uçak sayاردır.	DF- Nesne
II	2.	Kurt köpeği.	- Öyle düşündüm.	DF+ A
	3.	Kirmizi horoz.	- Horoz öter.	DFC- A
III	4.	Tilki.	- Tilki tilkidir.	DF- A
	5.	Balık.	- Bu balığın ağızı, bu da kuyruğu.	DF+ A
IV	6.	Koç.	- Bu boyonuzu, bu kuyruğu. (?) Koç koçtur.	GF- A
V	7.	Öküz.	- Bu da boyonuzu. (?) Öyle.	GF- A
VI	8.	Uçak, jet.	- O kadar yani. Uçak uçaktır.	DF+ Nesne
VII		Bunu bilemeyeceğim.		Red
VIII	9.	Kirmizi balık.	- Bu balığın kuyruğu. Balık balıktır. Büyüyük balık.	DFC- A
IX		Bunu bilemeyeceğim.		Red
X	10.	Bu da uçak.	- Uçak uçaktır.	DF- Nesne

Psikogram:

R: 10 G:2 D:8
 F+: 3 F-: 5 FC:2
 A:7 Nesne:3
 Banal:0 Red:2

E - 12

Doğum Tarihi : 1957

Yaş : 50

Tanı : Paranoid Şizofren

Medeni Durum : Evli (ikinci evliliği)

Çocuk Sayısı : 1 kız

Öğrenim Durumu : İlkokul

Kardeş Sayısı : 2

Anne ve Baba : Sağ

Meslek : İşçi, boyacı (6 yıldır çalışmıyor.)

- Hasta, 1994 yılında evlenmiş, karısının onu aldattığını düşündüğü için 1996 yılında boşanmış. 2001 yılında ikinci evliliğini yapmış.
- 1975 yılında teyzesinin oğlunu öldürmekten 12 yıl cezaevinde yatmış.
- 1987 yılında askere gitmiş.
- 2003 yılında kayınımı yaralamaktan 20 ay cezaevinde yatmış.
- 2005 yılında “Paranoid Şizofreni” tanısı ile ceza ehliyeti kaldırılmış.
- 29.03.2006 ‘da Reaktif Depresyon tanısı almış.

“Üç sene önce kayınımı yaraladım. Beni aeşimle ayırmak istiyordu, o yüzden. İlk eşimden şüphecilik yüzünden ayrıldım. O dönemde insanların beni öldürceklerini, takip edeceklerini düşünüyordum”

İsim:

E12

RORSCHACH

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	Yarasa olabilir.	- Kanatları var, açılmış. Ayak, kafası. Şekli gösteriyor.	GF+ A Banal
	2.	Şurası eşegin cinsel organına benzıyor.	- Daha önce görünüşüm eşeklerin şeyini.	DF- Ad Seks
	3.	Fil üstüne pandayı almış gidiyor.	- Fil üstünde panda. Gözü de baktı.	DKan A
	4.	Bahçe duvarı, barikat.	- Duvarların bitişik şeyleri var ya.	DF- Mimari
	5.	Bu da insan.		DF+ H
II	6.	İki tane Noel Baba, yan yana oturuyorlar. Ellerini birbirlerine vuruyorlar. Bir de kırmızı maske takmışlar. Bacakları kesilmiş, kan aktıyor. Kollarında da yaralamışlar. Maymuna da benzıyor.	- Kafalarına kırmızı kılık giymişler. Ak sakalları var. Kurşun yaraları var. Bacakları kopmuş, artık vedalaşıyorlar mı?	GKH
	7.			
	8.	Şunlar balığa benzıyor.	- Şurası kafa kısımlı.	DF+ A
	9.	İki tane sincap.	- Balık iki tane. Şu kafa kısımlı. Belli, şunlar da yüzüğü sey. Genel olarak bakıldığından balkı gibi gördüm. Şurada sırtına binmiş. Maymunun sırtına binmiş sincap gibi duruyır.	DF+ A
	10.	Şurası kartala benzıyor. Karşılıkları da aynı zaten.		DdF+ A
III	11.	Böyle genel bakıldığından maymuna benziyor. Şempanzeye benziyor. Ortalarında da bir kemik var. Hayvan bacağı.	- Zarif, ince şempanzeler var ya.	DF- A
	12.	Sunlar da balkık. Yüzüyor denizde.	- Şunlar da denizde yüzzen balkık. Yüzerken biraz değişmişler.	DKan A

IV	13.	Bu kafası dağ keçisine benzıyor. Genel bakıldığından dağ keçisi.	- Kafa kısmı burası. İki ayak üstüne kalkmış dağ keçisi.	GF - A
	14.	Çelik yeleğe benziyor.	DF- Nesne	
	15.	Şu adamı, içindeki adamı görüyorum, riyamda. Kral, papaz. Sakalları filan. Sunlar da zırhlı elbiseler.	DF- H → X-İşni	
V	16.	Her tarafından baktığında, leyleğe benzıyor.	- Papaz kafasına taç giymiş. Bu papazdan nefret ediyorum. Papazla üfürükçü hocaları aynı görüyorum ben.	GF+ A
	17.	Şurada pusuya yatmış bir maymun var.	- Havada uçuşuyor. Süzülüş biçimini. Yerden baktın mı öyle görünüyor. Birgün böyle uçuyordum havada.	DF+ A
	18.	Şurada gözlenmiş bir cadı var.	- Tümel.	DdF- (H)→ Clob
VI	19.	Şurada uzun, ince giysili bir bayan var. Sanki tepeden attırayacakmış gibi.	- Gizlenmiş, sıyrılmış, burnu uzun cadı. Saçları uzun. Kafası. Yerden atlayacak bayan.	DF+ H
	20.	Benim o tünele benzıyor.	- Tunel, kurbağanın ön kısmı.	DF- Mimari
	21.	Kuşluk hırkaya benzıyor.	- Tüyülu, kali hırka, yelek de diyebiliriz.	GFe Nesne
VII	22.	Tünelin içinde çikan rampalı füze耶 benziyor.	- Tunelin içinden çıkan uç kısım.	DKob Nesne
	23.	Süslenmiş insan penisine benzıyor.	- İnsan sıkine benzıyor. Baktıkça çok şey çöküyor. Bu kadar yeter.	DF+ Seks
	24.	Nemrut heykeli gibi. Yarısı kırılmış vaziyette.	- Yüz kısmı duruyor. Arkası kopartılmış.	DF+ Mimarî
VIII	25.	Türkiye haritasına benzetiyorum.	- Şurası İstanbul Boğazı gibi. Trakya, şurası da Kerük, Musul. Zaten orayı eninde sonunda alacağız ya. Almazsak başımız beladan kurtulmayacak.	DF- Coğrafya
	26.	V Kelebeğe benzetiyorum.		DF+ A
	27.	Kutup ayısına benzetiyorum.	- Genel görünümü. Ayakları. Baktum. Direkt kutup ayısı gördüm.	DF+ A Baral
	28.	V Bunu insannı iç organlarına benzetiyorum. Ciğerler. Aşağı inen nefes borusu.	- İnsanın sanki röntgenini çekmişler gibi. Nefes borusu.	DF- Anatomi
	29.	Bir tane orangutan, kutup ayısının kuyruğunu tutmuş.	- Şu maymunun kafası. Kuyruğunu tutmuş kutup ayısının.	DF- A
	30.	Şu yesilleri yapraklılara benzetiyorum.	- Yesil olması. Dağın eteğinin altında.	DFC Bitki

		Güzel. Şunu Erciyes Dağı'na benzetiyorum. İçinden lav püskürüyor.	- Zaten önceden yanardağmış Erciyes. Ben Kayseriliyim. Onu gördüm oradan. Biz çocukken ondan korkardık. Lav bizim köyü yok edecek diye.	DFC Doğa/Kob→Clob
IX	31.	Sanki bir böceğin içinin filmini çekmişler.	- Siyah tıslama böceği deriz.	GF- A/X-İşmi
	32.	Sanki bir böceğin içinin filmini çekmişler.	- Ultrasonla film çekilmiş.	DF+ H/X-İşmi
X	33.	Annenin karında ikiz bebeklere benziyor.		
	34.	Ne yok ki. Şu kısmı gitara benzıyor.	- Gitarın ucu kırılmış. Uç kısmına tamış gövdesini. Şurasında vücudu olması laim. Kırılırla parçaşımı atmamış adam. Buraya takmış.	DF- Nesne
	35.	Deniz yıldızına benziyor.	- Denizin içinden deniz yıldızı çıkyor gibi.	DF+ A
	36.	Boğaya benziyor.	- Bu da boğa. Altında beyaz bir işaret var.	DF- A

Psikogram:

R: 36 G:6 D:28 Dd:2
F+: 14 F- : 15 FC: 2 K: 1 Kan:2 Kob: 2 FE: 1
H: 5 (H): 1 A:17 Ad:1 Nesne:4 Bitki:1 Anatomi:1
Röntgen(X-İşmi) : 2 Seks: 2 Mimari:3 Coğrafa: 1 Doğa: 1
Banal: 2

E - 13

Doğum Tarihi : 1956

Yaş : 52

Tanı : Kronik Şizofren

Medeni Durum : Evli

Çocuk Sayısı : 2

Öğrenim Durumu : İlkokul

Kardeş Sayısı : 8

Anne ve Baba : Sağ

- Hasta annesinin ve kardeşinin gerçek annesi ve kardeşi olmadığını söylüyor.
- Daha önce annesinin burnunu kırmış, karısına saldırmış.
- Annesini merdivenlerden yuvarlayınca, karakoldan getirilmiş.
- 20 yıldır hastalık öyküsü var.
- Amcasının kızı, 7 yıl önce kızını öldürmüşt, psikiyatrik tedavi görür.

RORSCHACH

İsim:

E13

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	Amerika kıtasına benzıyor.	<ul style="list-style-type: none"> - Amerika kıtası böyle gösteriyor da. İçinde 4 tane beyaz yok, uçlarda fazlalıklar. 4 beyazın olmayışı ve 4 ucun olmayışı Amerika kıtasını gösteriyor. Bu uç da Güney Afrika'yı gösteriyor. 	GF- Coğrafya
II	2.	Başka bir şeye benzetemiyorum.	<ul style="list-style-type: none"> - Kanada'da böyle bir göl var. Çevresi de kara parçasını gösteriyor. Ortası da göl veya deniz. 	GF- Coğrafya
III	3.	Bir kara parçasını gösteriyor. Beyaz da deniz, göl gibi gösteriyor. Ama nereyi gösteriyor onu çökaramadım.	<ul style="list-style-type: none"> - Genel olarak çizilmiş. Kara parçasını böyle göstermez herhangi bir haritada. Doğrusu resim. Bu kırmızı böyle not vermiş, resmin üstünde bu da öyle. Kurumuş dal alta doğru. 	DF+ Sanat
	4.	Bir resim görüntüüsü veriyor. Ne rengi olabilir? Ağaç olabilir, dalının.. yaprak. Ancak bir resim, resim.	<ul style="list-style-type: none"> - Ağaç olabilir, dalının.. yaprak. Ancak bir resim, resim. 	DF+ Bitki
IV	5.	Bir hayvan. Bir aslan, bir ayının tüyleri ürperti verir. Aşağıda bir hayvannın derisi gibi gösteriyor. En çok bir ayının derisine benzıyor.	<ul style="list-style-type: none"> - Burası boğazı. Başka birşeye benzetemiyorum. Kara olamıyor. Belli dünyamızın kara parçaları. Bu bir deri oluyor. Bu boğazı, bu bacaklıları, bu da kulakları. Bir posta benzetiyorum. 	GFe Post→Clob
V	6.	Bu bir kuşun kanatlarına benziyor.	<ul style="list-style-type: none"> - Hayvan için ufak, bir deri olamaz. Tepesine bakarsan böcek gibi bir şey oluyor da, daha çok kartalın kanadına benzıyor. 	DF+ Ad
	7.	Sünnülü böceği gösteriyor bu, baş tarafı da.	<ul style="list-style-type: none"> - Biraz kisa olsaydı. Daha çok kuşun kanadı gibi. Burada bir ayrim veriyor. Büyük verdiği için benzetiyorum sünnülü böceğe de. Sanki bir kuşun kanadını yırtmışlar, sünnülü böceğin kafasına monte etmişler. 	GF- A
VI	8.	Bu çürümüş bir yaprağı gösteriyor.	<ul style="list-style-type: none"> - Burada dal bağlantısı ile yapraklar ortada ayırmını 	GF+ Bitki

		Bazı ağaçların bayağı büyük bir yaprağı olur. Çürümlü bir yaprağı gösteriyor.	
VII	9.	Bu, şu olur. Yaprak da olabilir deri de olabilir. Bozulmuşluğunu, kesilmişliğini de veriyor. Sorarsanız yaprak mı deri mi? Bu deriye benziyor, çürünlüs.	<p>- Buyle olunca çürünlüs bir yaprak görünümlü verirdi.</p> <p>Böyle olunca çürünlüs bir yaprak diyor.</p>
	10.	Kara parçası da değil.	<ul style="list-style-type: none"> - Yaprak olmuyor. Derinin bozulmuşluğunu beyaz tabaka üzerine kara olarak veriyor.
			<p>- Kara parçasına benzetemiyorum, toprak da değil.</p> <p>Kanada, Amerika, afrika da olmuyor. Bir hayvanın derisi olmuş. Burada çürünlüs, kesiş, kesmiş, gösteriyor. Bunların ikisini yapıştırsak ne oluyor?</p> <p>Olmuyor. Yaprak da olabilir, deri de olabilir. Biraz önce denetlediğimiz yaprağa benzeyordu ama bu olmuyor, deri olmuyor. Burada da ayrim var, sınıf ayrimi veriyor. Derinin ortasının da siyah olması lazım. Burası baş tarafı olması lazım ama bu bir mananın kesilmesini gösteriyor. Bir deri de olabilir, yaprak da olabilir.</p>
VIII	11.	Ortaçağda denizciler, modern gemiler. Denizlerde yürüttülerdi. Bunu nasıl unuttum, çardağı, onu gösteriyorlar.	<ul style="list-style-type: none"> - Böylesi sağlam, yukarı doğru bezler. Belki de beni doğrulamak için bilinc aşamasını soruyorsun bana, bu da böyle, bu türde bir hayvan. Yani bir deri değil, onu unut, bu iki hayvan olmasaydı daha çok akılçık, geminin çardağı derdim. (Kartı eline aldı.) Sağdaki iki hayvanı bir insan da çizebilirdiniz de bu daha çabuk farkediliir, ama bilim böyle çizmiş. Hayvan diyor.
	12.	Ama burada sağındaki solundaki bir hayvana gösteriyor. Hangi hayvan dersen kirpi gibi çizmiş. Ortasını da geminin bir bölümünü çardağı asmış. Kirmizi ile de iki hayvanı	<p>Dbl/F- Nesne</p> <p>DFC- Mimari</p>
	13.		<p>DF+ A</p>

		tutmuş, göstermiş. Ağrı, gözleri, ayaklar, kirpi tırırdı göstermiş. Kurt diyemiyorum. Böyle fareler de olur. Lağım fareleri affedersin.	
IX	14.	<p>Şimdi şöyle bir şey. İnsan anatomisini gösterince, plastik olarak, burada surt, böbrekler, cigerler. Burada böyle değil. Bu kadar böyle bir cigeri olmuyor. Sonra yukarıda başka bir şey verince insan anatomisi olmuyor. Neyi gösteriyor? (Kartı eline aldı) Yok. İnsan anatomisi. İnsan anatomisi. Abartılı olarak çizmiş. Böbreklerle kuyruk sokumu üstünde cigerleri veriyor. Yukarısı da kalbi. Tip okuyunca uçaklarda gösterir, plastik şey. İnsan anatomisi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Burada bu çizgi aynısı surt kuyruğu. En yakın bölgede böbrekler olur. burada göstermiş. Daha çabuk verebilirdi söyle çizseydi ama sizin görevinizin anlamı olmazdı. Burada öyle vermiş. Ben öyle benzetiyorum. (Kartın arkasına baktı) Çok affedersin arkadaş İsviçre yazıyor. (Güldü) Arma İsviçre haritası değil. İnsan anatomisi abartılmış vermiş.
X	15.	<p>(Eline aldı)</p> <p>Bu bir ne diyorlar? Bu çiçek çizebilir. Abartılmış, çizmiş olabilir. Burası da olur, buraya da yaprak lazımlı, mana mana, vermiş dağılmış. Bir ağacın, bir gülün anatomisini vermiş.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bir ağacın prograflısını böyle abartılmış, halde, böyle çizmiş. Ne ağacı dersen onu çıkartamam. Çünkü abartılı ama güzel de bir çiçek şeması. Dalı getirmiş, yaprağını vermiş ama sağına soluna da yaprağını vermiş. Hem ağaç hem çiçek karmalı.

Psikogram:

R: 15 G:9 D:6
F+:6 F-:6 FC:2 FE: 1
A: 2 Ad: 1 Bitki:4 Anatomi:1 Nesne:1 Post: 1 Mimari:1 Psikogram:1 Sanat:1 Parça: 1
Barai:0

E - 14

Doğum Tarihi : 1968

Yaş : 40

Tanı : Kronik Şizofren

Medeni Durum : Bekar

Öğrenim Durumu : İlkokul

Kardeş Sayısı : 6 kardeşin 5.'si

Anne ve Baba : Anne 1 sene önce intihar ederek ölmüş, baba ölmüş.

Yatırılma Gerekçesi : Homosid riski

- Hasta tek başına Yalova'da köyde yaşıyor. Geçimine kardeşleri ve köylüler yardım ediyor.
- 15 senelik hastalık öyküsü var.
- Kardeşi depresyon tedavisi görüyor.
- Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'ne 5 ayrı yatişi var.
- Hasta kulağına sesler geldiğini söylüyor. Kendi aralarında konuşan kadın ve erkek sesleri duyuyor.

RORSCHACH

İsim: E14

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	Yaprak, ağaç resmi. Başka..	- Yanlarda yaprakları var. Ortada şu kısım benziyor. Kuş resmi, kuş resmi diyelim.	GF- Bitki GF+ A→ K GF- Nesne DF+ Nesne
	2.	Uçak resmi.	- Kuş uçuyor. Uçağa benzıyor.	
	3.	Heykel.	- Heykele benziyor. Ellerini kaldırmış, yaprakları.	
II	4.	Hayvan resmi. Hayvanlar konuşuyor. Başka ne olacak? İki tane hayvan	- Kağıt gösteriyor hayvan olduğunu, koklaşıyorlar. (Kirmizi?) Süs herhalde onlar.	Gkp A
III	5.	Hayvan ayakları var. İnsan resni. Kirmizi da çekiyor.	- Resimde belli oluyor. Tek ayaklı kişi çift ayaklı oluyor. (Ne çekiyor olabilir?) Süs.	GRH
IV	6.	Ağacın kökü.	- Ağaç çiçek açmış. Ağaca benziyor. Bunu söyleyemiyorum.	GF+ Bitki
V	7.	Tavşan. Bir de yarasaya benziyor. Yarasası.	- Resim. Resim gösteriyor. Komple yarasaya benzıyor.	DF+ A GF+ A Banal
VI	8.	Posta sarılı bir hayvan.	- Komple bir hayvana benziyor. (Post?) İki tane yanaklar.	GFe Post/A
	9.			
VII	10.			
VIII	11.	Çocuk resmi. Bir de oturak var.	- Gösteriyor kendini. Şunlar gösteriyor.	DF+ H DF- Nesne
	12.	Ağaç resmi.		
VIII	13.	İki tane sıçan var.	- Resimde gördüm. Resimde belli ediyor. İki yanak.	DF+ Bitki DF+ A Banal
	14.		- Sıçanlar ağaca tırmanmış, ağacı kemiriyor.	
IX	15.	Hacivat. Hacivatla Karagöz. Buna bir	- Takkaler.	GF+ (H)
		sey diyemeyeceğim ki. Hacivatla Karagöz iste.		

X	16.	Örümcek adam.	- Resim gösteriyor.	DF- (H)
	17.	Sopa, dövmeye çalışıyor.	- Resim gösteriyor. Örümcek adamlar sincapları dövüyor.	DKob Nesne
	18.	Sincapları dövmeye çalışıyor.		DF+ A
	Baska...			
	19.	Yanlardan çiçek açmış, öyle bir resim.	- Resim.	GFC Nesne

Psikogram:

R:19 G:10 D:9
F+:10 F-:4 FC:1 FE:1 K:1 Kp:1 Kob:1
H:2 (H): 2 A:7(1 yanıt postla ortak) Bitki:3 Post:1 Nesne:5
Banal:2

E - 15

Doğum Tarihi : 1973

Yaş : 40

Tanı : Paranoid Şizofren

Medeni Durum : Bekar

Öğrenim Durumu : İlkokul

Kardeş Sayısı : 3 kardeşten 2.'si

Anne ve Baba : Anne sağ, baba vefat etmiş.

- Hastanın teyzesinde ve dayısında psikiyatrik hastalık var.
- Hastalık öyküsü 13 yıldır var.
- 10 yıl kadar yoğun alkol kullanmış, 6 yıldır içmiyor.
- Birimin kuşlarını calmaya çalışırken polis tarafından yakalanmış.
- Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'ne 2 kez yatırılmış.
- Hasta, ruhunun karnından çıktığini ve gördüğünü söylüyor. Bunun Allah dostu olduğu için olabileceğini söylüyor.

“ Sarımsak havanı ile cinler aklımı başından aldı. Sigaranın içine ne koyuyorlar bilmiyorum.”

RORSCHACH

İsim: E15

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	Affedersiniz, ayıya da benziyor, kelebeğe de benziyor. Kelebek bu, Kelebek olabilir.	- Sunadan olabilir, aslında benzemiyor ama kelebek de olabilir. Şurallardan anlamsaya çalıştım. Şu beyaz yerler var ya, ufakken arkadaşlarla tutardık.	DblF- A
	2.	Çamurlarda motif. Bir motif gibi bir sey. Ben bu kadar söyleyebildim.	- Camilerde böyle şeyler çok var. Hocamın namaz kıldıgı yerde. Mümber mi ne denir ona bilmiyorum.	DF± Desen
	3.	Kuş olabilir.	- Çok zor bir sey efendim. Bana ilk defa böyle bir şey yapıyordar da. Ayı, sanki bir yere yastamamış. Ayı oturmuş bir yere afedersiniz. İnsan da olabilir.	GF+ A
	4.	Ayı		
II	5.	Şurası kelebeğe benziyor. V biliyordum, unuttum efendim. Bu kelebek.	- Antenleri. Bu kafa tarafı olabilir. Kafası olsa bu gövdeyi nasıl kaldırırın, çok ağır. Olmayıabilir ama benziyor. Ben çok yakaladım. Ben hayvanları severim. Ben çok kuş besledim.	DdF- A DFC A
III	6.	Çekirge, pavurya, yengeç. Ben pavurya, yengeç diyorum buna. Kelebek sanki.	- Gerçek resim olsa söyleyeyim sana. Bunlar çok zor. Sunlar niye dışarıda ya. Çok zor efendim.	DF+ A
	7.	V Ağac dali mi desem.	- Bu kelebek değil galiba. Bu pavurya, yengeç.	DFC A Banal DF+ Bitki
	8.	Ya kelebek ya pavurya. Yav yengecin bir büyüğü, istiridye olabilir mi?	- Benziyor ama ya yengeç ya pavurya.	DF+ A
IV		Bu da zor. V Ben kesin bir sey söylemek istiyorum. Aslında çok		

		seye benzetebilirim. Ağaç yaprağına benzetebilirim. Yarasaya benzetebilirim.	- Biraz uzun baksam bulabilirim, orman da olabilir.	DF- Bitki
		Hadi güvercin olsa, daha kaliteli mi, kalitesi düşük mü söyleyebilirim.	- Eskiden bizim bir evimiz vardı. Daha fazla bir şey söyleyemem.	GF+ A
		Kelebek diyebilirim. Pavurya diyebilirim.	- Canlı olsa söyleyeyim. - (?) Her tarafı olabilir efendim.	GF+ A GF- A
V	14.	Hepsi birbirine yakın. Kelebek olur.	- Yapan pek iyi yapamamış, pek benzetememiş. Bunlar antenler.	GF+ A Banal
	15.	Yaprak olur.	- Kuru yaprak. Çınar yaprakları böyle oluyor.	DF- Bitki
VI	16.	Tek bir canlı mı bu, yoksa çeşit çeşit yerleri mi var? Şurası bir şey, şurası başka bir şey. Söylemem mi lazım? Orman ağacı mı desem? Çam ağacı mı desem? Çınar ağacı mı desem?	- Benden bu kadar ağaç gibi gözüküyor.	GF+ Bitki
VII	17.	V bu da zor efendim. Buna bir şey söyleyemem. Yalan sevmiyorum.		Red
VIII	18.	Bunun sırtlan olması lazım. Ayı veya kurt. Ağaca da benziyor.	- Televizyonlarda izliyordum. Ayılar zaten dağ sever. Bu ayının rengi de biraz daha açık olması lazımdı. - Yeşil. Renginden.	DF+ A Banal DFC Bitki DF- Doğa
IX	19.	Orman da olabilir. Hepsi aynı, zor.		Red
X	20.	V Bu da zor be efendim. Nasıl tutsam bunu. Bir şey söyleyemiyorum. Bilseydim iyi olurdu. Acaba daha çok mu bakmam lazım? Pek bir şey söyleyemiyorum buna.		GF+ Nesne

Psīkogram:

R:20 G:7 D:11 Dbl:1 Dd:1
F+:10 F-:6 F±:1 FC:3
A:12 Bitki:5 Nesne:1 Doğa:1 Desen:1
Banal:3 Red:2

E - 16

Doğum Tarihi : 1947

Yaş : 61

Tanı : Kronik Şizofren

Medeni Durum : Bekar (eşi 3 ay önce vefat etmiş)

Öğrenim Durumu : İlkokul

Meslek : Malulen emekli

- Hastanın 30 yıllık hastalık öyküsü var. Daha önce muhtelif yatışları var.
- Geliş nedeni : uykusuzluk, kendi kendine konuşma, saldırganlık, evdeki eşyalara zarar verme.

İsim:

E16

RORSCHACH

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	4 tane beyaz var. Bir de bu baş. Bunu bilirim, başkasını bilmem.	- Hiçbir şey olamaz. Bastırılmış murekkеби, kaldırmış atmış.	GblF+ Hd
II	2.	4 tane kırmızı var, iki tane siyah var. Parça, el tokası yapıyor.	- Birbirine yapıştırıyor ellerimi. Hanımından ayrıldığum akıma geliyor.	Renk Sayma DKHd
III	3.	İki tane insan. Ortada iki kırmızı var. İki tane de kafalarında var.	- Bu iki insan araya kırmızı koymuşlar. Kafaları ayrı, gövdeleri ayn. Öyle murekkep basmışlar.	GF+ H Banal
IV	4.	Büyük sistemli bir şey. Kolları var. Ayakları sağa sola bakıyor. Kaput (Deve gürberken üstüne giyilen şey, yağmur ıslatmasın diye) gibi bir şey.	- Kolları kısa. Çekmiş. Baksana. Yağmur yağdığını islanmasın.	GF+ H
V	5.	Bu tavşan. Kaçıyor avcının önünden. Kanat bağlamış.	- Benzerini söylüyorum. Matbaa basmış. Tavşanı bir tutarlar, ayakları sallanarak götürüler eve. Bu da kulaklıları.	GF+ A
VI	6.	Kartal, tepesindeki leşin üzerine gelmiş yiyor. Leş.	- Bunun gerçeğini gördüm.	DF+ A
	7.			DF- A
VII	8.	Kuşa benzeyior ama kanatları yok. Kuyruğu var. 4 taneler. İki tanesi de yerde, taşın üstünde duruyor. Kuş. 9. 10.	- Yapılışı gösteriyor.	DF- A DF+ Parça
VIII		Bu üç, sarı, kırmızı, yeşil bir de		Renk Sayma

	11.	Kurtlar, fareye benziyor. Çıkıyorlar. Üstekini yiyorlar. Tepedeki meyvayı yiyorlar. Fareye benziyor.	- Kuyruğu ayakları var.	D Kan A Banal F+ Bitki
	12.			
	13.	Beyazlar da taş. Sarı taş, beyaz kaya.	- Yapılısı ağaç. Matbaa basmış.	DdblF- Parça DF+ Bitki
	14.	Ağaç, ağaçca basmış ayaklarıyla. İnsan kafasına benziyor. İkisi de.	- Gözleri. Ağzından buhar sökülmüþ. - Ortada direk var. Onu da kesebilirler.	GF- Hd DF+ Nesne/Bitki
IX	15.	Altında bir direk başı. Altındaki ağaç değil. Ağaç olsa keserler. Düz bir		
	16.	şey.		
X	17.	V Yukarıya kuşlar koymuşlar. Kuşlar her yere konmuş.	- Ağaç kalmış. Ağaçca konmuşlar. Matbaa öyle basmış. - Ağaç şeklini göstermişler.	GF+ A
	18.	Ağaç da kurumuş.	- Şekli gösteriyor. Kökү kurumuş.	DF+ Bitki

Psikogram:

R:18 G:6 Gbl:1 D:10 Dbl:1
F+: 11 F-:5 K:1 Kan:1
H:2 Hd:3 A:7 Bitki:3(1 yanıt nesne ile ortak) Nesne:1 Parça:2
Banal:2 Renk Sayma:2

K - 1

Doğum Tarihi : 1953

Yaş : 55

Tanı : Kronik Şizofren

Medeni Durum : Bekar (1975 yılında boşanmış)

Çocuk : 1

Öğrenim Durumu : İlkokul

Kardeş Sayısı : 2 (ikisi de erkek)

Meslek : Ev Hanımı

- Hastanın 1974 yılında doğmuş bir oğlu var.
- Babasının maaşıyla geçiniyor.
- Hastanın annesi ve babası evlendiktem 16 yıl sonra boşanmışlar.
- Almanya'da bireysel terapi görmüş.
- Hastanın işitsel ve görsel hallüsinsasyonları var.
- 32 yıldır hasta. Evlendikten sonra rahatsızlıklar başlamış.

“ Komşular getirdi beni buraya. Şuyu, doğalgazı, elektriği karıştırılmışum. Beni öldürecekler. Hep balkon tarafından tabanca gösteriyorlar. Uyku uyuyamıyorum. Banyo yapamıyorum. Değersizmişim, kötü kadınmışım.”

RORSCHACH

İsim: K1

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	Kaplumbağaya da benzıyor, yarasaya da. En çok yarasaya benziyor.	<ul style="list-style-type: none"> - Yarasaya da benzıyor. Yarasaya da benziyor ama eşeğe daha çok benzıyor. Yarasaya buradan açılıp kapamıyor. 	GF+ A Banal
	2.	Kaplumbağa	<ul style="list-style-type: none"> - 5-10 bacaklı olanlardan herhalde; bazen oluyor kirlarda. Tümünü ona benzettim. Burada gözleri burada kanatları. 	DF- A
	3.	File benzıyor, eşeğe benzıyor.	<ul style="list-style-type: none"> - Kaplumbağa, belki mezarların üstündedir. Mezarların üstünde gezer. Toprağın içine girmez. Sümtüklü böcekler çıkar ama kaplumbağa daha çok çıkar, kabuklu olarak. (Fil, eşek) Çeşit çeşit birşeyler olabilir. Bazen birşeye benziyor, bazen benzemiyor. 	DF- A
II	4.	Kemik. Bunu gene bir şeye benzetemedim.	<ul style="list-style-type: none"> - Acaba yukarıdan bağlı mı dedim. Şurada da işiği var. İşiği gösteriyor. 	GF- Kemik
	5.	Yalnızca şurası avizeye benziyor.	<ul style="list-style-type: none"> - Böyle bacaklılarıyla oturmuş. Kafasını kaldırmış. Bu boyun. Bu kara kisman file benziyor. 	DblIF+ Nesne
	6.	Bu da file benziyor. Burnu, sırtı. Bu taraftan bakılursa fil, bu taraftan bakılursa avize. Bu tarafdan bakılırsa hiçbir şeye benzemiyor.		DF+ A
III	7.	Bunlar cıvcıv yavrularına benziyor ama... İki kişi kavga mı ediyor? Yoksa.. Bu	<ul style="list-style-type: none"> - Bunlar ne acaba? Fare mi? Yok cıvcıv yavrusu ya da fare. - İki tane adam. Ellerinde bir şey. Dövüyolar mı? Keşke 	DF+ A
	8.			DKH→ Clob

		taraftakının kafası civciv. Elleri burada, bacakları. Bunlar papyona benzıyor.	- bizim benzediğimiz gibi bir şey olsa hepsi. Canavar çıkmasa. - Orada durmayacak, buraya konacak herhalde. Çünkü orada yaka yok. Süstü alta indirelim. Kendi başına burada durmuyor. Altan dikiliyor dedim, iki bezin arasına dikmişler iki çocuğun kavgasını. Sanki çanta ellerinde.	DF+ Nesne Banal
IV	10.	Ateş böceği'ne benzettim. Çünkü onun üstü böyle, kabuk kabuk. Ateş böceği.	- Şu kanatları. Kafa, burun kısmı. Sirtı. Bu da arka bacakları. Burna doğru baktığın zaman hemen ateş böceği geliyor insannı aklına.	GF+ A → E
V	11.	Sinek ama nasıl sinek! Burlar rastgele olan yerlerdeki sineklerden büyük sinekler. Büyüük büyük sinek. An gibi, sokuyorlar ya. Zararlı yanı. Bunu ona benzettim. Hiç yararlı olan bir tara yok.	- Kanatları var ya. Şurallardan daha çok benzettim sineği. - Kilları olan. Yalnız değil. Böcek böcek ama. Her yerde olan böceklerden herhalde. Pıslığe gelenlerden. Pıslığe gelen sineklerden.	GF+ A
VI	12.	Hepsi aynı bu resimlerin. Yaprak. Ortadan açılmış yaprak. Asma yaprağına benzettim. İki kat olarak kapalı.	- Böyle kapamış. Bu vaziyette duruyor. Burada açık. Yaprak. Kenarlarında dalları var da ondan. Damaları var. Yaprakların orta damarı mı kenar damarı mı? Asma yaprağında daha çok daman oluyor. Dolmalık olmayanlar hariç.	GF+ Bitki
VII		(Şok) Bunu neye benzettim? Bunu bir şeye benzetemedim.		
	13.	Taş kolyeler. Değerli taş gibi. 1, 2, 3, 4, 5, 6 . Altı parça taş kolye. Bir tane boğazlık. Burası boğaz.	- Yuvarlak şeklinde. Boyuna göre tam olmuş. Hemen alınıp astılır.	GF+ Nesne
VIII	14.	Güzel renkler. Karpuzu benzıyor. Bir dilim karpuzu benziyor. Ucunu biraz kırsalar. Karpuzu benziyor renkli renkli.	- Üstünü kessseniz tamam.	DFC- Bitki

		15.	Alt damak dişе benzıyor.	- Dişin et kısmı. Beyaz yerler de diş kısımları.	D/Db/F- Hd
IX		16.	Hokkabaz. Burada bir hokkabaz. İki nokkabaz yan yana gelmiş, konuşuyor gibi.	- Şu ağız kısımları açayıp. Hokkabazların kafası gibi bir kılıç uzanmış. Büyüük büyük şeyler giymişler.	GKp H
X		17.	Kardan adam.	- Bu kafası, bu ayaklar. (?) beyaz olması, kar da beyaz olur. gerileri renkli. Kirmizi ceketinin düğmesi. Renkli olması renkli.	Ddbl F+ (H)
		18.	Hokkabaz.		DF- H
		19.	Bu hokkabaz çadırı. Çadırından çıkışmış. Hokkabazın ayakları.		DFC- Nesne

Psikogram:

R: 19 G:7 D:10 (1 yanıt Dbl ile ortak) Dbl: 3
 F+:10 F-:5 FC:2 K:1 Kp:1
 H:3 (H): 1 Hd:1 A:7 [Nesne:4 Anatomi:8 (Kemik/İskelet:1) Bitki:2
 Banal:2

K - 2

Doğum Tarihi : 1970

Yaş : 38

Tanı : Paranoid Şizofren

Medeni Durum : Evli

Çocuk Sayısı : 2

Öğrenim Durumu : Okula gitmemiş

Meslek : Çalışmıyor.

- Hasta daha önce de Bakırköy Ruh ve Sinir Hatalıkları Hastanesi'nde yatmış.
- Hastanın okuma yazması yok.
- Uykusuzluk şikayet var.
- Hastalık öyküsü, 5 yıldır devam ediyor.
- 1996-1997 yılları arasında apartman bakıcısıymiş. 2002 yılına kadar evlere temziliğe gitmiş. 5 yıldır çalışmıyor.
- 4-5 aydır borsayı izliyormuş. Piyasanın düşeceğini, yükseleceğini söyleyipmiş. Televizyonla ve kendi kendine konuşuyormuş. Söylediği şey "Ben nerede hata yaptım" oluyormuş. Apartman tadilatına karşı çıkmış ve aratman dış cephesi boyanırsa beni ölürecekler" diyormuş.

RORSCHACH

İsim:

K2

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	Araba parçası mı, traktör parçası mı desem? Motor parçası.	<ul style="list-style-type: none"> - Ne bileyim akıma öyle geldi. Babam zaten kendisi söküp çakartıyordu. Traktörümüz vardı. Devamlı böyle şeylerle uğraşlığımız için akıma geldi. 	DF- Nesne
II	2.	V Bu örümcek, aman kelebek. (G)	<ul style="list-style-type: none"> - Beyaz, kelebek olduğuumu düşündürdü. Bu öünü, bu kanatları, bu da kuyruğu. 	GF+ A
III	3.	V Büttün olarak bir şeye benzemiyor. Bir şey damlamış gibi. Şunlar kan damlamış gibi.	<ul style="list-style-type: none"> - Kirmizi olduğu için. Yani, bir şey de damlayabilirdi, değil mi? 	DCF Kan
	4.	Balık.	<ul style="list-style-type: none"> - Şöyle görünüşü. Bahsettim. Onun da böyle yerleri gözüküyor suda giderken. 	DF+ A
IV		Bunu ben hiç bileyemiyorum. Benzetemedim hiçbir şeye. Bu da önce baktığımıza benzeyip, az önce baktığımız.	<ul style="list-style-type: none"> - Kelebeğe de benzemiyor. Bu da yine onun parçası. Kelebek olsa doğru düzgün kelebek olur. 	GF+ A
V	5.	Bu da kelebek aslında.	<ul style="list-style-type: none"> - Kelebeğe de benzemiyor. Bu da yine onun parçası. Kelebek olsa doğru düzgün kelebek olur. 	GF+ A Banal
VI	6.	Bu kelebek işte, ta kendisi. Bunu bileyemiyorum ben. Bu da kelebek.	<ul style="list-style-type: none"> - Görünüşü zaten kelebek. Düşünmeye gerek yok. - Kelebeğin boyunu. Kelebeğe benzeyip, amma böyle boyunu uzun kelebek görmedim ben. Bilmediğim şeylerden. Bilmemişim şey de olmaması lazım. 	DF+ A

VIII	8.	Bu da kelebek.		DF+ A
VIII	9.	Bunu etrafında bir şey yiyor, ne olabilir ki? Kuş desem 3 bacaklı, iki bacaklı. Ne olduğunu bilmiyorum.	- Burası kelebek, başka bir şey olamazlar. Asılnda kelebeğe de benzemiyor. Boyunu olacaktı, bıyıkları olacaktı. Ama en fazla da ona benziyor.	DKan A
	10.	Buna kelebek desem. Kelebeğe benziyor. Böyle kelebek olmaz, bunlar ayrı bir şey. Kuyruğu dokunmuş ama.	- Sunumla şu, şu ortadakini yiyecek ama ne olduğunu bilmiyorum. Ayağını basmış oraya, ayağını basmış ikisi de. - Yine şurası benziyor. Sunuların kuyrukları olmasa o bir o bir kelebek.	DF+ A
IX	11.	Bu da yine kelebeğe benziyor.	- Gözüküyor zaten, benziyor.	GF- A
X	12.	Bunda bir sürü şey var, öteberi var. Şurası başka, şura başka, bura başka. Bu göz, bu da göz.	- Başka bir şey bilmiyorum. Gördüğüm şey değil. Göz var burada, gerçek göz işaretti bu.	DF- Hd

Psikogram:

R: 12 G:4 D:8
 F+:7 F:-3 CF:1 Kan:1
 Hd:1 A:9 Nesne:1 Anatomii:1 (kan:1)
 Banai:1

K - 3

Doğum Tarihi : 1955

Yaş : 53

Tanı : Kronik Şizofren

Medeni Durum : Dul (İki kez evlenmiş)

Çocuk Sayısı : 1 (Erkek, 30 yaşında)

Öğrenim Durumu : Lise

Kardeş Sayısı : 2

Anne ve Baba : Anne sağ, baba vefat etmiş.

Meslek : Bankadan emekli

- Hasta daha önce Cerrahpaşa, Finlandiya ve Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesin’nde yatmış.
- Hasta annesini sürekli öldürmekle tehdit ediyor. Şiddet içeren davranışlarda bulunuyor. Eşyalara zarar vereceğini söylüyor.
- Hastaya, Rorschach Testi daha önce de uygulanmış.

RORSCHACH

İsim: K3

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	Ben bunu bir yarasaya benzettim. Ben o zaman da yarasaya benzettim.	- Bu bir yarasamın açılmış hali. Açılmış bir kuş gibi, böyle. Yarısından açılmış. Büyüükçe bir kuşa benzettim. Kanatları, burada elleri, kolları oldu. Burada bir omurilik gördüm. Yarısından itibaren. Güzel bir şey yani.	GF+ A Banal
II	2.	Bu da ona benziyor. Biraz daha genişletilmiş. Bir insan omuriliği.	- Buradaki kemik, böyle. Şuradaki aşağı iniş şekli. (?) Renkler sanka çocuk oyuncası gibi de olabilir. Çocuğu oyalamak için. Yarısından kesilmiş.	DF-Anatomı/Kemik
III	3.	Ben bunu Pinokya'ya benzettim. Karşılıklı Pinokyo.	- Başı, bedeni. Kırmızılara anlam veremedim. İnsan taklıdı yani.	DF+ (H)
	4.	Tavandan aşağıya sarkıtılmış avize gibi birşey. Burada bir şeyle tutuyorlar. Gözükmemeyen elleriyle tutuyorlar.	- Aşağı doğru inen kısmı avize olduğunu düşündürdü. Yukarıdan asılmış.	DF+ Nesne
IV	5.	Deminkiyile benzer. Bu da bir ejderha desem.	- Kollarını açmış. Kafası yukarıda, bacaklarını toplamış. Yarım kesit. Yarısı kesilmiş, bastırılmış. Ben bunların hepsini canlılara benzetiyorum. Burası kan hücresi sanka. İki bacağının arasında ateş gibi bir şey var. Sanki şelale. Şelale alev olmuş bir şey. Şunlara ateş desek, şuda şelale.	GF+ (A)
V	6.	Bu da o canlı. Kartala benzettim. Yarasa gibi.	- Kollarını açmış, bacaklarını açmış. Uçmaya hazır vaziyette. En çok bu şekli sevdim. Uçar vaziyette çünkü.	GF+ A →K Banal

VI	7.	Bu da onların benzeri. Ayakta durur vaziyettedir. Direnç gösterir vaziyette. Bir kartal çeşidi. Bir hayvan çeşidi.	- Kolları ağırmiş. Bacaklıları yarırm kesit. Başı dik. Kollar orada daha çok.	GF+ A
VII	8.	Bu biraz farklı. Bu da ona benzeyen ama kafası gözükmüyor. Ters durmuş bir kesit bu yine. Canlı kesidi. Canlılara benzeyen. Yarasası, kartal, kuş einsi.	- Kolları, ayakları, bedeni. Yarım bedeni.	GF- Ad
VIII	9. 10.	Bu da aynı. Hiçbir fark yok. Bunları kurtlara benzettim. Ortadaki yarasası, yarım yarasası.	- Ağzı, bedeni, ayakları. Düz yüzey görünün bedeni. Orası kuş. Kurt yarasasını kollarına tutmuş. Kurtlar karşılıklı konuşuyorlar. Hepsinin keyfi yerinde. Kurtların keyfi yerinde.	DF+ A Banal DF- A
IX	11. 12.	Ağzında alevler fışkıran aslan yavrusu. Yine aslan yavrusunun altında yarasası. Yarasalarla kurtları bir arada tutan bir sey var.	- Ağzındaki alevlere benzettim. Hami çocukluğunuza vardi ya. Aslında öyle bir şey yok ama çocukluğumuzda inandırılmışlardı ya. Ortada kemigi. Ortadaki kemik iki yarasayı bireleştirmiş. İki yarasasının iki ayrı kesidi. Altta da biraz yıkıkları var bir şey taşıyorlar yanı.	DF- A
X	13. 14. 15.	Burada kelebek de gördüm. Kuş da gördüm. Kartal kesidi. Bu omurilikleri. Akvaryum. Bunları balıklara benzettim.	- Hayvanları birbirlerine bağlayan omurilikler. Burada kuşlar özgür. Yine kartallar daha özgür. - Bu sarılar yük. Böyle kanat gibi. Gagalarıyla almış. Bu balk, bu yiyeceği ağızna almış. Şu mavileri deniz kuşlarına benzettim.	(d)GF+ A DF- Anatomi DF+ A

Psikogram:

R: 15 G: 6 D: 9
F+: 9 F-: 6
(H): 1 A: 9 (A): 1 Ad: 1 Nesne: 1 Anatom: 2 (Kemik: 2)
Banal: 3

K- 4

Doğum Tarihi : 1987

Yaş : 21

Tanı : Paranoid Şizofren

Medeni Durum : Bekar

Öğrenim Durumu : İlkokul 5. sınıfı bitirmiştir.

Kardeş Sayısı : 6 kardeştenden 6.'sı (Kardeşlerin hepsi sağ)

Anne ve Baba : Sağ

Meslek : Çalışmıyor

- Hasta daha önce de Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'ne yatırılmış.
- Suicid riski var. İki defa ilaç içerek intihar girişiminde bulunmuş.
- Hastanın dayısı psikiyatrik tedavi görüyor.
- Hastanın Perseküsyon hezeyanları var.
- Hasta takıntıları olduğundan bahsediyor ve ölmek istediğini söylüyor.

İsim:

K4

RORSCHACH

KART #	CEV. #	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I		Bilmiyorum, anlamadım.		DF- (H)
	1.	Canavar olabilir. Anlayamıyorum ki.	- Sunlar.	Red
II		Bilmiyorum.		GF+ Hı Banal
III	2.	İki kişi olabilir mi?	- Bilmiyorum.	GF+ Hı Banal
IV	3.	Bunlar ne ya? Canavar.	- Akılma canavar geliyor.	GF+ (H) → Clob
V	4.	Kelebek olabilir mi?	- Şuraları, şurası. Şu kolları.	GF+ Aı Banal
VI	5.	Saz olabilir mi?		GF+ Nesne
VII	6.	Bulut olabilir mi?	- Şuralar (G) Buluta benzıyor, başka bir şey.	GF± Parça
VIII		Bilmiyorum. Anlamadım.		Red
IX		Bilmiyorum, anlamadım.		DFC Bitki
	7.	Çiçek olabilir mi?	- Sunları benzetiyorum biraz.	
X		Şunları sanki bir şeye benzetiyorum. Elmaya benziyor.	- Sunlar.	DFC Bitki

Psikogram:

R:8 G:5 D:3
 F+:4 F:-1 F±: 1 FC:2
 H:1 (H):2 A:1 Bitki:2 Nesne:1 Parça:1
 Banal:2 Red:2

K- 5

Döđum Tarihi : 1977

Yađ : 31

Tanı : Paranoid Şizofren

Medeni Durum : Bekar (Nişanlı)

Öğrenim Durumu : İlkokul

Kardeş Sayısı : 12 (4 Kız, 7 Erkek)

Anne ve Baba : Sağ

- Hastanın daha önce bir erkek kardeşi kaybolmuş, bir diğer erkek kadehi de boğulmuş.
- 4-5 yıldır şizofreni tanısı almış olan hasta, bıçakla kendine ve ailesine saldırmış.
- Homosid riski var.
- Hastanın akrabalarına karşı Perseküsyon hezeyanları bulunmakta.
- Hasta 10 yıl önce ailsiyle İstanbul'a taşınmış. 5 yıl önce de görücü usulü nişanlanmış ancak 6 aydır nişanlığını görmüyor.

“Görüntüler görüyorum, sesler duyuyorum. Benimle konuşuyorlar. Benden kötü şeyler yapmamı istiyorlar.”

Hastanın Annesi :

“15 gündür uyuğu düzensizliği var. Kendi kendine konuşuyor, bağırıp çağrıiyor. Hallüsinasyonları var. ‘Evden kaçacağım, gideceğim, beni çağrıyorlar’ diyor.

İsim:

K5

RORSCHACH

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	Kelebek. Kelebek ya da kuş. Yarasa miydi ne?	- Şu kanatlarından tamidim. Yarasayı da su ağzından, şu ellerinden tamidim. Ancak daha çok yarasaya benziyor.	GF+ Banal
II	2.	Bunu bir şeye benzetemedim. Yengece benzıyor da. (G) Hiçbir şeye benzetemedim.	- Şunlardan anladım yengeç olduğunu. Şurası benzemiyor ama (D61) Şu elleri yengeç olduğunu düşündürdü. En çok da buradan anladım.	GF- A
III	3.	(Şok) Bunu kelebeğe benzettim, ama bunu hiçbir şeye benzetemedim.	- Şurası, şu kırımızı. (Bazlıları bu kartta iki insan görüyorular) Hiç benzetemedim.	DF+ Nesne Banal
IV	4.	(Uzaktan bakıyor) Ağaç mı yoksa bir hayvan mı? Herhalde bir ağaça benzıyor.	- Suradan anladım ağaç olduğunu. (G)	GF+ Bitki/A
V	5.	(Gülümüyor) Bu da yarasası ya da kelebek.	- Şurasını kelebeğe benzettim. Ayakları ve kulakları yarasası. Bir de kanatları çok uzun.	GF+ A Banal
VI	6.	V Çıkarmadım hiç. Kelebeğe de benzettim, çiçege de benzettim.	- Ağzımı kelebeğe benzettim. Gözlerini, ve kelebeğin ağızını böyledir. Kelebeğin kanadı böyledir herhalde.	DF+ A
	7.	Surası da benziyor kelebeğe.	- Su kenarları çiçek olabilir.	DdF- A
	8.	Ciçek olabilir.	- Bu saçları, bu ağızı, bu gözü filan. Bu da aynı. Aynı, aynı. İkiz kız çocuğu.	DF- Bitki
VII	9.	İkiz kız çocuğu.	- GF+ H	
VIII	10.	Bu ağaç.	- Şunlar ağaç şekli.	DF+ Bitki

	11.	Bunlar da bir hayvan. Hayvan, hayvan. Aslan mı? Telewizyonda görnüşüm.	- Sunlar da hayvan. Sunlar ayakları, kuyruğu, şu da başı.	DF+ A Banal
IX		Bir seye benzetemedim bunu.		Red
X	12.	V Bunu da hiçbir seye benzetemedim. Çiçektir herhalde. Ortasını fazla benzetemedim herhalde.	- Güldür herhalde. Şu sarılar, şurası yeşil ya. içek ağılmış.	GFC Bitki

Psikogram:

R:12 G:6 D: 5 Dd:1
F+:8 F:-3 FC:1
H:1 A:7 (1 yanıt bitki ile ortak) Bitki:4 Nesne:1
Banal: 4 Red:1

K - 6

Doğum Tarihi : 1979

Yaş : 29

Tanı : Kronik Şizofren (Dezorganize Tip)

Medeni Durum : Bekar

Öğrenim Durumu : İlkokul

Anne ve Baba : Sağ

Meslek : Çalışmıyor

- 10 yıllık hastalık öyküsü var.
- Hasta ailesiyle birlikte yaşıyor.
- Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'ne çok sayıda yatışı var.
- Hastanın görsel ve işitsel hallüsinasyonları var.

RORSCHACH

İsim: K6

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1. 2. 3. 4.	Çiçek mi? Kalbe benzıyor. Anladım, bir böcekimsi. Bir hayvan. Horoz.	- Çiçek mi bu? Siyah görünüyor. - Fotokopı mı bu? - Kuş gibi. Kanatları var. Burada ağızı var, kanatları var.(G)	DdF- Bitki→C ¹ DdF- Anatomi DdF+ A GF+ A
II	5.	Bunlar köpek. Dövüyor birbirini. Kan çöküyor.	- Bu köpe fotoğrafı. İki köpeğe benzıyor. İki tane. Böyle bir fotoğraf. Kırımızı boyadır. Köpek düşse ne yapacağım? Sarılacağım. Köpekler sever beni.	GKan A→C
III	6. 7. 8.	Ölüme benzıyor. Bu kelebeğe benzıyor. Bu siyahlar nedir? İnsan. Bu kalp.	- Kunduraya benzıyor. Bu da böyle. Kelebeğe benziyor. - Aklimı götürdü. - İyileştirm. Gerçek kalp böyle değil. Fotokopi.	Soyutlama DF+ Nesne Banal DF+ H Banal DFC- Anatomi
IV	9.	Bu hayvan kalbi. (G)	- Kalp Oldum yer. Duman gibi görünüyor. Benim hayvanlarım var bu dünyada.	DF- Anatomi
V	10. 11.	Bunun gibi yapabilir miyim? Kuş, yok kelebek. Kelebeğe benzıyor. Böceği benzıyor. Siyah böceği. İnsan kalbi, hayvan kalbi.	- Kelebek. Kelebek hayvandır yine. Bacakları kırmızı. Bizim Cumhuriyet Mahallesinde Güney İnşaat yapıldı.	GF- A Banal
VI	12.	Bulutlara benzıyor. Gerçeki sana söylüyorum. İnsanı yutuyor gibi.	- Benzer gibi olur. Hem insan, hem hayvan. Benzer ama aynı değil. Ben o muyum?	DF- Anatomi
VII	13. 14.	Kalp. Burada köpek var. Kurt. Kurt diyorum.	- Ben bunu unutmam.	GF± Parça→ Clob
VIII			- Tam aynı değil. Fotoğraf değil. Sadece bir boyacı.	DF- Anatomi DF+ A Banal

	15.	El var, parmak var. Bayrağa benzıyor.	Kediye de benziyor. Aynı fotoğraf, farklı yok. Burada da fark yok. Tavşan değil, köpek.	DdF+ Hd DF+ Nesne
IX	16.	Türk bayrağı.	-	
	17.	Bunlar çocuğa benzıyor.	- Öyle. İkiz yanı. Annenin karısında ikiz çocuk.	DF+ H → X-İşin
	18.	Et gibi görünüyor. Biraz kanlı. Delik burada var. Burası boş yav. Boş yav.	- Rengi portakal rengi aynı. - Yine kalp göründü.	Dbl FC-Anatomı/Kan
X	19.	Kuşa benzıyor.	- Civcive benzıyor. Kuşa benzıyor. Sarı baş.	DF+ A DF+ A
	20.	Bir hayvana benzıyor.	- Spinne.	DF- Anatomi
	21.	Burada yine kalp gördüm. İnsan kalbi değil, hayvan kalbi.	- Ölü gibi kalbi var. Bu mezarda. - Mavi boyaya.	DCF Element
	22.	Mavi su.		

Psikogram:

R:22 G:6 D:11 Dbl:1 Dd:4
 F+:11 F-:6 F±: 1 FC:1 CF:2 Kan:1
 H:2 A:7 Hd:1 Anatomi:7 Bitki:1 Nesne:2 Parça:1 Element:1
 Banal:4 Soyutlama:1

K - 7

Doğum Tarihi : 1977

Yaş : 31

Tanı : Paranoid Şizofren

Medeni Durum : Bekar

Öğrenim Durumu : Lise Mezunu

Kardeş Sayısı : 4 (2 kız, 2 erkek)

Anne ve Baba : Baba sağ, anne trafik kazasında vefat etmiş

Meslek : Çalışmıyor

- Hasta bıçakla babasının silahını almaya çalışmış.
- Babasının silahıyla ve bıçakla iki kere intihar girişiminde bulunmuş.
- Hasta sesler duyuyor, onlar tarafından yönlendiriliyormuş. Akrabalarına saldırıyor, bağırlıyor ve küfür ediyormuş. Kendi başına vuruyormuş.
- Ailede psikiyatrik öykü annede var.
- Hastanın başarılı bir öğrencilik hayatı olmuş, Niğde Üniversitesi 3. Sınıftan terk etmiş.

RORSCHACHİsim:

K7

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	Vücutun ön kısmı, kaburga.	- Ön kısmı, kaburga. Omuz kısmı. V Şu kısımda gördüm.	DF- Hd/Kemik
II	2.	Vücut. Arka mı ön mü? Hasta, kan var. Kişinin sağlık sorunu var galiba. Şurası da omuz mu?	- Yine vücut, ön kısım galiba. Öğrenmişizdir. Görmüşüzdür. Bayan, kadınla ilgili görüntüyü. Şurası yine kırmızı. Yine kan da olabilir. Kırmızı. Kırmızı! görünce bir sorun var. Kan rengi olduğu için.	GF- Hd/Kan
	3.	Şurada da boşluk var. Boşluk yine gövde.	- Okul hayatı, görmüşüzdür. Kendi vücutum akıma geldi. Oradan esimlendim.	DF- Hd
III	4.	Kadının göğüsleri, iç çamaşırı yanı.	- Kullanyorum, sonuçta ben de bir kadınım.	DF- Hd/Nesne
	5.	Yine burası insan kaburgası. Burası omuzu olabilir. Şunları anlamadım.	- Kaburga, ön kısım. Çizgi, çizgi, ince çizgiler. Ince uzun, çok ince uzun olması. Ancak kol olabilir. Kola bağlayan şey iş kişimidir. Kola göre daha geniş olduğu için onu çarptırdı.	DF- Kemik/Hd
IV	6.	Burasi göğüs. Bu kısım.	- Geniş olması. Bir de biraz uzun, fazla yer kaplamış.	DdF- Hd
	7.	Buraya yine kaburga diyeceğim.	- Kaburga gibi çizikler var, az da olsa. Aşağıya doğru inmiş biraz. Kadınlık organı altında.	DF- Kemik
	8.	Burası da yine kadınlık organı.	- Şurada iki tane şey var. Lavabo ihtiyacını karşıladığımız yer var.	DdF- Seks
	9.	Şu kısımda ayakkabıya benzıyor.	- Sunada ayakkabıya benzettim, ama burada yakkabının ne işi olabilir. Topuklu bir ayakkabı.	DF+ Nesne
V	10.	Bunlar dikkati ölçmek için mi?	- İlk önce şunları benzettim kola ama. Kanatları şunlar galiba. Vücutun en geniş yerleri, kollar ve üst göğüs.	GF+ A Banal
		Şu kısımda, üst kısımı kol. Kelebek diyelim. Bir şey çıkartmadım.		

VI	11.	Bu da bir böcek. Hayvan yani, canlı. Küçükbaş hayvan mı diyeyim, böcek yani.	Burası da kendine ait bir kısım. Şöyle şu kısım. İnce uzun bir kısım oması. Ön bölgesi, sırt bölgesi. Bunlar da kanat yine. Kanat olmasa da sirttan sonra gelen. Kafaya yakın bir bölge. Bazi hayvanlarda, canlılarda böyle şeyler görünüyor.	DF+ A
	12.	Vücutundan kenar kısmı. Ön bölge de kenar kısımdır.	- Kemardalar. Vücutundan şu kısmında bir boşluk var. Kenarlarında az bir dolgunluk var.	DF+ Hd
VII	13.	Burası da yine kadınlık organı. Bacak kısmı galiba dolgun olan yer. Üst bölgesi.	- Surada bir şekli var, şekli benziyor.	DdF- Seks
	14.	Şurası göğüs bölümünü de olabilir ama.	- Üst, göğüs kısmı. Burada bir boşluk var. Boşluk demek her yeri göstermiyor. Orasını hedef almamış. Bacağın üst kısmı tamam değil, bacak kısmının üst kısmı. Burası belli zaten, çözdük göğüs diye. Burası vücutundan bu kısmı olduğu için belki.	DdF- Hd
VIII	15.	Burada süslü birinin görüntüsü. Şunlar yine göğüs kısmı. İç çamaşırı renginde yani yeşil olmuş.	- Renkli olması bir de modeli benziyor.	DFC- Hd
	16.	Burada şu kişiye zarar verecek bir canlı var.	- Domuz olabilir. Şurada kafası belki. Ayakları var, kuyruğu var.	DF+ A→Clob
IX	17.	Alt kullanım kadınlık organı. Yine süslenmiş, bir şeyler giymiş. Şurayı çözdüm, şurayı çözemedim. Renkli bir şey. Vücutundan yine üst kısmı da.	- Şekli. Renginden dolayı, rengarenk. Şu kısım (Boynunu gösteriyor). Burası göğüs kısmı olduğuna göre.	DdF- Seks
	18.	(Şok) Renkli ama... Vücutundan şu bölümünü. Büyüük iki tane parça var orada. Akciğer mi karaciğer mi? İç organlarımızdan bir tanesi. Yine vücutundan kenar kısmı.	- Büyüüküğünne göre, şeklinde göre karar verdim.	DF- Anatomı
	19.		- Sunuları biliyoruz zaten, çözdük. Buraların devamı da böyle.	DF- Hd

	20.	Burada yine alt kısımlı. Renkli ama, ciger yine böbrek mi?	- Burada iki tane kırmızılık var. İki bölgede de ciger mi var, böbrek mi var? İki parça, bir de renkli oluşu.	DdFC- Anatomı
	21.	Burada iki tane insan. Şurada da var aynısı. Birbirine arkasını dönümsüz iki Kişi.	- Biraz kendi iç dünyamdan kaynaklanıyor. İki sevgili gibi. Arkalarını dönümsüz, dargin gibi.	Ddf- H
X		Süslü bir resim bu.		
	22.	Sunlar iç çamaşırı.	- Göğsü kapattımiş. Hem renkli hem de şekli benzeyen.	DFC Nesne
	23.	Vücutdun kenar kısmı şu kısımlı. İki tarafda da var aynısı. İki kenar yanı. Çok parça var birbirlerileyle bağlantılı.	- Uzun burası. Kendisi uzun bir bölge. Birbirleriyle bağlantısı. Yan kısımları bağlantılı. Burası yan böyle.	DF+ Hd
	24.	Şurası var birbirlerileyle bağlantılı. Saç mı?	- Dış bölgesi gösteriyor.	DF- Seks
	25.	Gülén yüz var. Şurada sarının içinde. Burada da var aynı şey.	- İkiye ayrılmış, bir de düz çizgiler var.	DF- Hd
	26.		- Kirmizi olan bölgeyi kayaya benzettim.	DKpHD

Psikogram:

R:26 G:2 D:17 Dd:7
F+:6 F-:16 FC:3 Kp:1
H:1 Hd:12 A:3 Anatomi:6 (Kemik/İskelet:3 , kan:1) Nesne:3 Seks:4
Banal:1

K - 8

Doğum Tarihi : 1966

Yaş : 41

Tanı : Kronik Şizofren

Medeni Durum : Dul

Çocuk Sayısı : Yok

Öğrenim Durumu : İlkokul

Kardeş Sayısı : 6 kardeşin en küçüğü

Anne ve Baba : Anne yaşıyor, baba vefat etmiş.

Meslek : Ev Kadını

- Hasta daha önce de Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi’nde yatmış.
- 1988 yılından beri hasta. Son üç yıldır kendi kendine konuşuyor. Hastalık belirtileri 17 yaşında başlamış. 1995 yılında görücü usulü evlenmiş ancak 1 ay evli kalabilmiş. Hamilelik öyküsü yok.
- Hastanın babası Alzheimer hastasıymış.

RORSCHACHİsim:**K8**

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	Kelebek.	- Kendim seçim.	GF+ A
II	2.	Ciger.	- Söyledim. Bak, o kırmızı.	DF- Anatomi
	3.	Kelebek.	- Buralarından biliyorum.	DblF- A
III	4.	Bu adam iki tane.	- Buralardan tanıdım.	DF+ H Banal
	5.	Bu da kelebek.	- Burası.	DFC A Banal
	6.	Kelebek.	- Geliş öyle.	DF+ A
IV	7.	Bu ayı. Bilemiyorum daha.	- Tanıdim.	GF+ A
	8.	Kelebek.	- Burasından tanıdım.	DF+ A
	9.	Cavuş olabilir.	- Boynuzları var.	GF+ A
V	10.	Bu da kelebek.	- Buralarından tanıyorum.	GF+ A Banal
VI	11.	Organ.	- İnsan vücudunda organ. Kendim bildim.	DF- Anatomi
	12.	Kelebek.	- Böyle, burasından tanıdım.	DF- A
VII	13.	V Bu da kelebek.	- Kendim biliyorum.	GF- A
VIII	14.	Bunlar da kelebek.	- Aklim biliyor.	DF- A
	15.	Kuş.	- Dalmaya kommuş.	DF- A
IX	16.	Bu da kelebek.	- Kendim bildim.	GF- A
X	17.	Bu da kelebek.	- Bildim.	DF- A
	18.	Kuş burası.	- Kuş olduklarım bildim.	DF- A

Psikogram:

R:18 G:6 D:11 Dbl:1
 F+:6 F-:11 FC:1
 H:1 A:15 Anatomi:2 Banal:3

K - 9

Doğum Tarihi : 1952

Yaş : 55

Tanı : Kronik Şizofren

Medeni Durum : Dul

Çocuk Sayısı : Yok

Öğrenim Durumu : Üniversite Mezunu

Kardeş Sayısı : 8

Anne ve Baba : Anne sağ, baba vefat etmiş.

Meslek : Emekli İlköğretim Öğretmeni

- Hastalık başlangıcı : 2000 yılı başı
- Hasta daha önce 2003 yılında 4 ay, 2004 yılında 15 gün yatış yapmış.
- 1978 yılında evlenmiş ve 8 yıl evli kalmış.
- 1974 yılında öğretmen olarak çalışmaya başlamış ve 29 yıl öğretmenlik yapmış.
- Hasta tek başına evinde yaşıyor.
- Hezeyanları :
 - Vücutuna dışarıdan, işinlanma yoluyla iğne yemek
 - TV'den yansımıya yoluyla iğne yemek
 - Kakasından DNA'sı alınacak diye tuvalete gitmemek ve idrarını da aynı nedenden ötürü şiselere saklamak
 - Tüm komşularının düşmanı olduğunu sanmak ve bu yüzden dışarı çıkmamak

Ailesi :

“Çöpleri biriktiriyor. Tuvalete gitmiyor. Komşuların rahatsız olup şikayet etmesi üzerine polis eşliğinde hastaneye yatırıldı.”

İsim:

K9

RORSCHACH

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	Bir beden. Yüz, göz, gövde bölümü. Sadece kafa yok. Karanlığa çıkyorlar. Nedense hiç bozulmamış. İki kartal, iki büklüm olmuş. Kara kuş mu desem?	- Yapılarımız, imarımız. İnşaattıclar. Bu kadارna Türkiye'nin kuvveti yetmez. İnsan kendisinin kurdudur. Sanki kollarından çıktıormuş. Açık durmuyor. Kapandığı aç... hayatı buna bağlı. Gördüm, çalıştım.	DF+ Hd DF+ A → C ¹ DF- Nesne DKH
	2.	Bir keman, viyolonsel. Şu anda üç kişi olarak görünüyorlar. Hatta dans ediyorlar.	- Görünen köy. Ben çok kötüyüm, konuşamıyorum.	DdF Nesne
	3.	Sanki bu viyolonselin içine gömülü bir piston var.	- Fanus gibi.	DF- Mimari
	4.	V Dikkat ederseniz bir camiye de benziyor burası.	- Bıçak zaten bıçaktır. - Güzel kadın her zaman güzeldir. Tabi yüzüyle bakacaksınız. Nasıl bir yaştı?	DF- Nesne DF+ H
	5.	Bıçak var. Bir kadın olabilir.	- İkisi aynı resim. Bir resim böyle betimlenmez. İnsan vücutu verilmiş. Tamamen simetrik. Diğer resimle bağlantılı söyledim. Siyah lekeler kirmiziya dönüştürülmüş. Zaten bir kan olayı vardı o şeyde de.	Gf+ H DCF Kan
	6.		- Tamamen kirmizi.	DCF Anatomi GF Coğrafa
	7.		- Anadolu'yu andırması bile olmaması gereken bir şey. Kuleler filan... Burası yakın olmaması lazım.	
	8.			
	9.	İki insan bu. Bu hasta olan bir insan.		
	10.	Kan.		
	11.	Burası yürek ya. Yürek de değil. V Türkiye haritasına benzettim. (G)		
	12.			

	13.	Işık. (Şok) Hiç yanıt söyleyim. Hiç sağlık bir şey olmaz. Simirlerimi bozuyor. Hep aynı şeyi yapıyorlar.	- Türkiye'nin kalbi Ankara'da. Çok fazla etrafında beyaz yok. Yapamamışlar.	DF± Işık Red
III	14.	İki insan sanksı mutlu.	- İnsan olup olmadığı bilmiyorum. Hiçbir bagi yok. Genelde romanlarda ve kitaplarda olan iki insan. Uzunlaştırılmış iki insan.	GF- H
IV	15.	Bu bir insan.	- Çünkü havaya alması gerekiyor.	DF+ H
	16.	Uzunca bir şey var burada, ney.	- O şekilde geliyor. Sanki ayaklarımıza yapın.	DF- Nesne
	17.	Çizme.	- Ayaklarımıza biz yaparız.	DF+ Nesne
V	18.	Kartal diyemem, burada iki bacak.	- Kanatları var. Ben çok gördüm ama filmlerde gördüm.	GF+ A
VI	19.	V Bir istavrit var. Açılmış ama.	- Orta kismı açılmış. Ben yapıyorum bazen, istavrit yapıyorum. İyi oluyor bazen.	GF- A
	20.	Bu bizim bombalarдан mı, uçaklardan mı, transit mi gidiyor, bunu bilemem.	- Bana tutulmuş bir katil var. Kaçinci katil.	DF+ Nesne
VII	21.	V Diğerinde bayan olduğunu söylemeyi unuttum mu?	- Bu böyle sekli olarak, tamamen kapattığımızda sanki kulak da, kendisinden gelişe bir şey var.	GF+ H
	22.	Büst gibi bir şey ama aynı zamanda da bir insan yüzü.	- Biri uçuyor.iste simetri buyumış.	DKob- Nesne
		Bunlar da uçan, hani çikarırlar ya, paraşüt.		
		Ben bir sigara alacağım, dayanamıyorum.		
VIII	23.	Bu bir elbise. Elbise фигурунъ tamamen seye benzetmişler.	- Sadece şuralar. Ama vücutumuz bile asimetrik. Adamların görmek istediği buna kapalı oluşu. İstavrit mi, diş mi?	DF+Nesne
	24.	Baktığımız zaman iki tarafda gözler. Bu da ağız. Kulakları kırımızı.	- Bir nevi gözlük verilmiş. İnsan yüzü, evet. İlk etapta açılan şey çok değişiyor.	DdblF- A/Nesne
	25.	Bunlar sanksı dişlerin bekçileri. Ya	- Üç kişi, iki kişi. Sürekli olarak yüzmeye çalışıyor.	GF- Hd
	26.			DF- (H)

		kendileri tırmamıyor ya da kendilere turmanlıyor.		
IX	27.	Ben sigara alacağım. İki kişi burada kendini gösterdi yine. Takım gibi bir şey bu resimler. Birbirlerini sürekli yakalayacak durumlardar.	- Bu var ya, zaten tektir. Ama birbirlerinden ayrıldığı zaman bu şekele geliyor.	DF+ H
X	28.	Bunlar da lamba. V Bakamıyorum.	- Çünkü ışık yanıyor. Pembe ışık, yeşil ışık.	DFC Nesne
	29.	Bir tek yüz görüyorum burada. Paris heykeli gibi.	- Resmi görmem. - Eiffel Kulesi'ne benztettim. Bunu simgelemişler herhalde.	DdblF+ Hd DF+ Mimari
	30.		- Hayvanlar ve elliinde bir şey taşıyor. Kertenkele mi?	DF- A
	31.	İnsan figürü hayvan.	- Değil.	

Psikogram:

R:31 G:7 D:21 Ddbl:2 Dd:1
 F+:13 F-:12 F±:1 FC:1 CF:2 K:1 Kob:1
 H:7 Hd:3 (H):1 A:5 Nesne:10 (1 yanıt A ile ortak) Anatomi:2 (kan:1) Mimari:2 Coğrafiya:1 İşık:1
 Banal:0 Red:1

K - 10

Doğum Tarihi : 1975

Yaş : 32

Medeni Durum : Dul

Çocuk Sayısı : 2

Öğrenim Durumu : İlkokul

Hastanın 9. yatışı. İlk yatışı Edirne'de 4-5 yıl önce.

“Barış Akarsu ölmeli. Kafamda ses böyle söylüyor. Benim özel görevim var.”

“Hiçbir şey de...şmiyor. İyiyim diyorum, saklıyorum, çıkarıyorlar.”

“Allahla konuştuk, o beni görevlendirdi. Arkamda dört adam takip etti. Camide yattım. O adamlar korkudan girmeden.

RORSCHACH

İsim: K10

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	Maske.	- Şöyle gözleri gördüm. Sanki burası da kulaklık. Burası da ne bileyim attım.	GF+ Nesne
	2.	Ciger.	- Şu kısmı, su vücut var ya. Ama tek ciğer ya da küçültülmüş hali. Şuraları dikkatimi çekti.	DF- Anatomi
	3.	Ari.	- Şu bölmeyi benzettim.	DF+ A
	4.	Yarasa mı diyorlardı? Ona da benziyor.	- Kanatları şuraları. (Sadece kanatları gördü)	GF+ A Banal
	5.	Kelebeğe de benziyor.	- Kanatları, su şeyleri var ucunda. Şurası özellikle çok benziyor.	GF+ A
II	6.	Hiçbir şeye benzetemedim bunu ya. Köpekmiş gibi, ağzında bir şey tutuyormuş gibi. İki köpek. Ağzında sıkıştırarak, bireleştiirmişler bir şeyi.	- Sekli. Kelebekler var burada da. Bunun ağızı belli oluyor. Başka birşeye benzetemedim ben. Köpek yani. Başka bir şey olmuyor nedense. (?) Barış, barışı..	GKan A
III	7.	Sanki biri eğilmiş birşey kaldırıyor yerden. İki tane kadın var tam şurada. Yerden eğilmişler birşey alıyorlar.	- Kafası, yüzudu, ayağı, eli, Şuradan şunu alıyorlar, kaldırıyorlar neyse artık.	GKH Banal
IV	8.	Bunlar daha zor gibime geliyor. Bu da sanki bir hayvanat, hayvan yani. Çok büyük bir hayvan. Kafası, yatmış mı? Birşeyin üstünde	- Vücudu, ayakları. Bu da oturak. Otuşan üstüne oturmuş. Başka da birşeye benzetemedim. (?) Birşey hissettirdi.	GF+ A

	9.	oturuyor. Ya şısmak kalpli bir erkek, birşeyin üstüne oturmuş gibi. Kafası yok, yattı. Kafasını içine gömmüş.		GF+ H
V	10.	Bir kuş. Kuş yanı. Başka.. Kelebek falan söyledim zaten az önce. Güvercin.	- Kanatları, vücutu, kafası. Bunlar da antenleri. Başka birşeye benzetemedim.	GF+ A
VI		Neye benzıyor? Birşeye benzetemedim ben bunu ya. Cık. Hiçbir şeye benzemiyorum.		Red
VII	11.	Bir kolyeye benziyor bu, bir gerdanlık.	- Olduğu gibi.	GF+ Nesne
	12.	Bu da sanki kedi başı var. Bağıriyollar birbirlerine. Biri ağını açmış. Bu da ağını açmış. O kadar. Kadin kafası.	- Şu kedi. Şuraları. Ağızı böyle açık. Öbür türlü kadın başına da benziyor.	DKp Ad
	13.		- Şurası kadının ağızı, burnu, gözleri bu da. Saçını da şöyle yapmış.	DF+ Hd
			(Kolye?) Güzel giyinip, makajımı yapıp, kolyemi takıp, gezip tozmak isterdim.	
VIII	14.	Ciger filmine. Sadece iskeleti çıkmiş, o ayrı mesele. Şu yan tarafları fareye benziyor, bakar musun? Tırmanıyor yukarı fareler. Başka.. başka birşeye benzetemedim.	- Sunlar, şu iskeletler var ya. Sanki iskeletin üstüne çıkılmış cigerler. Rengi daha çok animsatıyor.	DF+ Anatomı/İskelet/Xray DF+ A Banal
	15.	Yılan gibi bir şey oluştu ya.	- Söyledi geliyor. Surada da aynı şey olmuş. Ama yine de yılan. Şekli benziyor.	DF- A
IX		İki tane mi var daha? Bu neymiş şimdi? Sanki şey bu; ama neyse, benzemiyorum. Hiçbir şeye		Red

X	17.	benzetemedim.	- Şekli benziyor.	DF+ Nesne
	18.	Şunu bak şeye benzettim. Gülleri budayacak makas. Şunlar da çiçek Sarı, çiçekler var. Yeşil çiçekler var. Dalları var. Gül makası şekli.	- Suraların yeşil, şuraların sarı açmış. Yapraklarında çiçekler var.	DFC Bitki
	19.	Bir bahçe, gül bahçesi.	- Suraların açmış, şuraları kalmış açmadan. Yeşil dalları var dana doğrusu.	DFC Mimarî

Psikogram:

R:19 G:10 D:9
 F+:12 F:-2 FC:2 K:1 Kan:1 Kp:1
 H:2 Hd:1 A:8 Ad:1 Bitki:1 Nesne:3 Anatomi:2 (X-İşimi/İskelet:1) Mimarî:1
 Banal:3 Red:2

K-11

Doğum Tarihi : 1980

Yaş : 28

Tanı : Paranoid Şizofren

Medeni Durum : Evli

Çocuk Sayısı : 2

Öğrenim Durumu : İlköğretim

Kardeş Sayısı : 8

- 3-4 yıllık hastalık öyküsü var. Polislerin takip ettiğini söylüyor. 3 ay önce ilaçla intihar girişiminde bulunmuş. Br ay önce de Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nden taburcu olmuş. Kocasını çok fazla kıskanıyor, kocasının başkası ile evleneceğini düşünüyor.
- Babasında ve dayısının kızında psikiyatrik rahatsızlık var.
- Komşularına perseküte olmuş. Bıçakla komşulara saldırmış. Kendine kendine konuşup gültüyor, olmayan şeyleri anlatıyor.

“Ben yatmak istemiyordum, eşim yatırdı. Kuma alıp beni yatırdı. Burası ‘Kadının Sesi’ programı değil mi?”

RORSCHACH

İsim: K-11

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	Taburculğumu uzatır mı bu? Bizce anlayamadım neye benzediğini. Köpeğe benziyor.	- Benzemiyor da, bir yerini göremedim.	DF+ A
II	2.	İnsana benzıyor.	- Kafasında. Elleri bacakları. Hacivatla Karagöz gibi. Kalçası, sırtı. İnsan mı peki bu?	GF+ H
III	3. 4.	Kuzuya benziyor. Ortadaki de kelebek.	- Hıç. Ceylana benziyor. Kuzu kafası, hepsi. - Rengi.	DF- A DFC A Banal
IV	5.	Bu da bir hayvana benziyor ama hangi hayvan desem bilmiyorum.	- Tüm şekli. (?) Hayvan olduğu	GF+ A
V	6.	Onların hepsine bakacak miyiz? Kelebek.	- Bir yerde gördüm. Hapsi. Kanattarı, kafası. Bir şey hissettimedi. Başka birşeye benzetemedim.	GF+ A Banal
VI		Hiç bilmiyorum valla. Hiçbir şeye benzetemiyorum.	Buradan çıkmamı zorlaştıracak mı bu?	Red
VII			Bunu da hiçbir şeye benzetemedim. Benzetemedim hiçbir şeye.	Red
VIII	7.	Şunlarköpek. Köpek değil. Köstebek mi? Köpek.. gerisini benzetemedim.	- Şekli. Gerisini hiçbir şeye benzetemedim.	DF+ A

		da benzıyor bunları.		
IX	8.	Bunu da hiçbir şeye benzetemedim. Patiska gibi birşey. Papatesle yapıyor çocuklar boyayla.	- Renginden de, şeklinden de. Başka bir şey yok. Birşeye benzetemedim.	GFC Desen
X		Hiçbir şeye benzetemiyorum. Birşeye benzetemiyorum.	Red	

Psikogram:

R:8 G:4 D:4
 F+.5 F-.1 FC:2
 H:1 A:6 Desen:1
 Banal:2 Red:3

K - 12

Doğum Tarihi : 1958

Yaş : 50

Tanı : Kronik Şizofren

Medeni Durum : Dul (Hastalığı nedeniyle eşi onu 24 yıl önce terk etmiş)

Çocuk Sayısı : 2 Erkek

Öğrenim Durumu : İlkokul

Kardeş Sayısı : 7 (3 erkek, 4 kız) 3. çocuk

Anne ve Baba : Anne sağ, baba vefat etmiş.

- 25 yıllık hastalık öyküsü var. Son bir haftadır kendine zarar veriyor.

“Ben Allah'a not yazıyorum ya, benim ruhumu almaya geliyorlar, ben de vermiyorum. Ruhunu alacağım senin diyor, ses yapıyor. Taş yapıyor beni.”

“Televizyon izlerken yankı oluyor, Allah'ın sesini duyuyorum.”

İsim: K - 12

RORSCHACH

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	Bu bir çiçeği andırıyor.	- Burası gövdesi, burası dalları. Öyle görünüyor, öyle söyledim.	GF- Bitki
II	2.	Kırmızı çiçek. Papatyaya, papatyaya benziyor.	- Görünüşte öyle görünüyor. Gözüme öyle görünüyor.	GFC Bitki
III	3.	İnsan resmi. Bir insanı andırıyor. Bacağı var, kafası var, elleri var.	- Burası kafası, burası eli, burası bacağı. Görünüşte öyle görünüyorum. Öyle tahmin ediyorum.	DF+ H
IV	4.	Akrebe benzıyor. Burada bacağı var, burada kafası var, burada kuyruğu. Böcek gibi yanı.	- İki kolu, bir kafası var. Görünüşte öyle. Kanaatime de öyle geldi.	GF- A
V	5.	Bu kırmızı kelebek. Burası çiçek, burası kafası, burası ayakları.	- Burası kafası, burası gül. Kırmızı çiçek ağızor ya, ona benziyor. Çiçek de dedim, kelebeğe de benziyor.	GF- A
VI	6.	Bu akrep gibi duruyor. Bacaklıları var, kolları var, kafası var...	- Akrebi zaten tanııyorum. Akrebi andırıyor.	GF- A
VII	7.	Şu kısmı insana benziyor. Burası kuyruk gibi birşey. Burası ayakkabı olmalı.	- İnsanı andırıyor. Sanki yüzü varmış gibi görünüyor.	DF+ H
VIII	8.	Burada şu fareyi andırıyor.	- Görüntüsü. Geri yanları da çiçek gibi duruyor. İki yanında fare şekli var.	DF+ A Banal
	9.	Burası çiçek.	- Yani Allah'ın yarattığı çiçek. Kırmızı, sarı... çiçek olması gerekiyor.	DFC Bitki
	10.	Bu da çiçek.		DFC Bitki
IX	11.	Çiçeği andırıyor. Yesil var, kırmızı	- Köyde yaşamışım ya. Köydeki çiçekleri andırıyor	GFC Bitki

X	12.	var, sarı var. Şu kısmı kafası. Şu eli, şu da bacağı olması gerekiyor.	- renkleri. Sarı çiçek, yeşil çiçek, kırmızı çiçek. - Sanki ikisi konuşuyor gibi görünüyör. Hacivatla Karagöz Karagöz gibi. Etrafindakiler çiçek. Hacivatla Karagöz kukla oynatıyorlar. Televizyonda gördüm. Sanki konuşuyor gibi ağız ağıza gelmiş. - Yeşil çiçek, mavi çiçek var, kırmızı çiçek var.	DF- Kemik→Kp
	13.	Sarı çiçek.		
	14.	Yeşil çiçek.		DFC Bitki DF- Bitki

Psikogram:

R:14 G:6 D:8
F+:3 F-:6 FC:5
H:2 A:4 Bitki:7 Anatomi:1 (Kemik)
Banal:1

K - 13

Doğum Tarihi : 1965

Yaş : 43

Tanı : Paranoid Şizofren

Medeni Durum : Evli (18 yıllık)

Çocuk Sayısı : 3 (2 erkek, 1 kız)

Öğrenim Durumu : İlkokul

Kardeş Sayısı : 5 (2 kız, 3 erkek)

Anne ve Baba : Sağ

- 10 yıllık hastalık öyküsü var.
- 10 gün önce evi yakmaya çalışmış. Kendi kendine konuşuyor, evden çıkip gidiyormuş.
- Eşinin kafasına çekiçle vurmuş.
- Erkek kardeşlerinden biri şizofreni tanısı almış.
- İşitsel ve görsel varsayı, persecusyon hezeyanı ve homocid riski taşıyor.

“Eşim içkici. Çocuklarımı kesecek. Evde bıçakları, baltayı saklıyorum. O içerken akşamda kadar bekliyorum çocuklara bir şey yapmasın diye. Eşim adam keser.”

RORSCHACH

İsim: K - 13

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1.	V Ne bileyim. Denizlerde salya. (Denizanası)	- Deniz salyası, benbeyaz oluyor. Aynı salya da böyledir. Et parçası ya. Bembeyazdır, böyle böyle yapar. Siyah değil yanı.	GF- A
	2.	Çiçek desem çiçek değil.	- Kök burada olsa.	GF- Bitki
	3.	Helikopter, uçak.	- Kolları oluyor, aşağısı kuyruğu oluyor, kanatları.	GF- Nesne DdF- Nesne
	4.	Ucundaki ne? Elektrik şeyi gibi, açıp kapanıyor.	- Ağac çanak işte. Bilmem ki. Dediklerimin hiçbiri olmayıabilir. Sence ne olabilir?	GF- Nesne
II	5.	Çiçeğin çanağı gibi.	- Red	
		Hiçbir şeye benzetedim. Öyle boyamış.		
III	6.	Canlı birşey mi, cansız birşey mi diyeyim? Hiçbir şeye benzetedim. Bunlar da aynı birşey mi acaba? Karagözle Hacıvat mı?	- Bilmem ki, iyice tanıtmıyor ya. Ne diyeceğimi şşıyorum.	GF+ (H)
IV	7.	Ağac desem ağac değil, elma ağacı değil, portakal ağacı değil. Resmi çizmişler işte.	- Şeftali değil. Kiraz desem kiraz değil. Çocuk bahçesinde çiçekler oluyor ya, öyle bir şey olabilir.	GF+ Bitki
V	8.	Kelebek olabilir. Uçan kelebekler oluyor ya. Ya da havada uçan kartallar oluyor.	- Aynı kelebekler ağlığında böyle oluyor. Kartallar böyle uçuyorlar. Böyle yapmazsa düşecek.	GF+ A Banal
	9.	Çiçek yaprağı da olabilir.	- Yesilliğin süsslediği yerlere çiçek	GF- Bitki

		diliyorlar ya. Rengine bakıyorum, durumuna bakıyorum.	
VI		Hepsi aynı yola çökiyor. Hepsi aynı sey. (Arkasına bakıyor) Hiçbir şey çıkaramadım. İçini dışını boyamış. Herşeyi birşeye benzetmişler. Canlı varlık ya da cansız varlık.	Red
VII	10. 11.	Bir süs gibi birşey yapmışlar. Toprağa gömülüen bir şey mi?	- Çıkaramadım. - Toplarsın pazarda satarsın.
VIII	12.	Şey olabilir. Evin ortasına süs koyuyorlar ya. Camilerde şey oluyor ya. Yukarı baktığınızda hem ışık veriyor hem özellikler veriyor. Tavana asıldığında yanar döner oluyor ya.	- Etrafi süslü oluyor. Derli toplu, cicili bicili. Işık veriyor.
IX	13.	Ağaç gibi birşey mi bu? Çıkaramadım, benzetemedim birşeye.	- Olabılın dedim ama çökaramadım.
X	14.	Hepsi aynı yolun yolcusu. Çiçekler, halılar. Halıların, kilimlerin desenleri, örnekleri oluyor. Süs yapmışlar, hali örtüyorlar ya.	- Ağacı desen ağaç değil. Kökünü möküntü yapsalar. - Halıların süsleri işte. Boyama da olur.

Psikogram:

R:14 G:13 D:1
F+:6 F-:8
(H): 1 A:2 Bitki:5 Nesne:6
Banal:1 Red:2

K - 14

Doğum Tarihi : 1976

Yaş : 32

Tanı : Kronik Şizofren

Medeni Durum : Bekar

Öğrenim Durumu : Lise mezunu

Kardeş Sayısı : 5 (4 kız, 1 erkek) 3. çocuk

Anne ve Baba : Sağ

- 10 yıllık hastalık öyküsü var.
- Akrabalarında psikolojik öykü yok.
- Saldırgan davranışları var. Yolda insanlara küfrediyor, komşularla kavga ediyor.

RORSCHACH

İsim: K -14

KART #	CEV.#	CEVAP	ANKET	KODLAMA
I	1. 2. 3.	Kartal mı? İstakoz olabilir. Kelebek olabilir belki.	- Benzettim işte. Kanatları. - Televizyonda, belgesellerde gördüğüm için onlara benzettim. - Kelebek narin oluyor bildığınız gibi. Bunda biraz kabalık var. Ama benzettim, kanatlarını benzettim. Kaba tarafımı istakoza benzettim, narin tarafımı kelebeğe benzettim.	DF+ A DF+ A GF+ A
II	4. 5.	Aklıma birşey gelmiyor. İkiz köpek mi acaba? Köpek ya da fildir belki. Açık görünmüyör. Fil.	- Kuyruğu yok ama bunun. Bunlar ayakları olabilir. Fil de olabilir. Şurası hortumu olabilir mi?	GF+ A DF+ A
III	6. 7. 8.	Ya ben anlamıyorum. İkiz birşey mi? Anlayamadım onu. İkizler mi acaba? Kelebek var ortada yine. Yanlarında ateş olmuş.	- Kismetliler herhalde. - Kelebeği görüyorum. Kanatları olan güzel bir hayvan. - Onlanlar oldu işte.	DF+ H Banal DF+ A Banal DC Element
IV	9.	Ağaç mı acaba? Çam ağacı. Başka yok.	- Gövdesi. Oradaki ağaçlara benziyor işte.	GF+ Bitki
V	10.	Bunu bilmiyorum. Anlamadım. Çırkıń bir hayvan galiba. Çırkıń ama. Yarasası mı yoksa?	- Kanatları filan. Boynuz mu bu?	GF+ A

VI	11.	İncir ağacının yaprağına benziyor bu. Üstünde de kelebek var.	- Gördüm incir ağacını o yüzden ona benzettim. - Kanatları olmasız. Kanatları süslü o yüzden.	DF+ Bitki DF+ A
	12.	Simetrik mi bu? Hayvan olabilir.	- Bu da ikiz birşey.	GF+ A
VII	13.	Bu fare mi acaba? Anlamadım.	- Ne faresi diyorlar buna. Sıçan mı? Bu biraz daha büyük, acayıp. Çırkin olduğu için...çok çırkin birşey.	DF+ A Banal
	14.	Kelebek.	- Renkli işte, işli işli olması. Her renk var üstünde, pembe, turuncu...	DFC A
VIII	15.	Anlamadım.		Red
	16.	Burada da mı fare var acaba? Yok kuş. Fare de olabilir, kuş da olabilir. Maviler örümcek olabilir mi? Ata da benziyor. Yok at böyle olmaz.	- Rengi, şekli şemali.. - Bacakları uzun uzun. At değil, at bu kadar küçük olur mu?	DF- A
IX	17.			DF+ A
X				

Psikogram:

R:17 G:5 D:12
F+:14 F:-1 C:1 FC:1
H:1 A:13 Bitki:2 Element:1
Banal:3 Red:1

KAYNAKÇA

- Amerikan Psikiyatri Birliği. (1994), *DSM-IV, Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı*. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Andreasen. Nancy. C. (1994), *Schizophrenia, From Mind to Molecule*. Washington, D.C-London: American Psychiatric Press, Inc.
- Aulagnier, P. (1975), *The Violence of Interpretation: From Pictogram to Statement*. London: Brunner-Routledge
- Beizmann, C. (1966), *The Handbook for Scorings of Rorschach Responses*. New York and London: Grune&Stratton, Inc.
- Bion, W.R. (1953), Notes on the Theory of Schizophrenia. In: *Second Thoughts*. London: Karnac, 1967, s. 23-36.
- (1956), Development of Schizophrenic Thought. In: *Second Thoughts*. London: Karnac, 1967, s. 36-43.
- (1957), Differentiation of the Psychotic from the Non-Psychotic Personalities. In: *Second Thoughts*. London: Karnac, 1967, s.43-65.
- (1959), Attacks on Linking. In: *Second Thoughts*. London: Karnac, 1967, s.93-110
- (1963), *The Elements of Psychoanalysis*. London: Karnac
- Bohm, E. (1958), *A Textbook in Rorschach Test Diagnosis*. New York and London: Grune&Stratton, Inc.
- Dünya Sağlık Örgütü. (1992), *ICD-10, Hastalıklar ve İlgili Problemelerinin Uluslararası İstatistiksel Sınıflandırılması*. Eastern/Jouve-3000
- Freud, S. (1900), The Interpretation of Dreams. *Standart Edition*, 4 & 5. London: Hogarth Press.
- (1905), Three Essays on the Theory of Sexuality. *Standart Edition*, 7: s. 125-244. London: Hogarth Press.
- (1911), Formulations on the Two Principles of Mental Functioning. *Standart Edition*, 12: s. 213-218. London: Hogarth Press.
- (1911), Psychoanalytic Notes on an Autobiographical Account of a Case of Paranoia. *Standart Edition*, 12: s. 3-82. London: Hogarth Press.

- (1914), On Narcissism: An Introduction. *Standart Edition*, 14: s. 67-102. London: Hogarth Press.
- (1915), The Unconscious. *Standart Edition*, 14: s. 159-209. London: Hogarth Press.
- (1917 [1915]), A Metapsychological Supplement to the Theory of Dreams. *Standart Edition*, 14: s. 217-237. London: Hogarth Press.
- (1920), Beyond the Pleasure Principle. *Standart Edition*, 18:s. 3-64. London: Hogarth Press.
- (1923), The Ego and the Id. *Standart Edition*, 19: s. 3-66. London: Hogarth Press.
- (1924 [1923]), Neurosis and Psychosis. *Standart Edition*, 19: s. 149-153. London: Hogarth Press.
- (1924), The Loss of Reality in Neurosis and Psychosis. *Standart Edition*, 19: s. 183-187. London: Hogarth Press.
- (1926), Inhibitions, Symptoms and Anxiety. *Standart Edition*, 20: s. 77-175. London: Hogarth Press.
- İkiz, T.T. (2001), *Rorschach Testinin Psikanalitik Yorumu- I*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- (2002), *Rorschach Testinin Psikanalitik Yorumu – II*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Kazdin, A.E. (2003), *Research Design in Clinical Psychology*. Boston: Allyn and Bacon.
- Klein, M. (1930), The Importance of Symbol-Formation in the Development of the Ego. In: *Love, Guilt and Reparation and Other Works 1921-1945*, New York: The Free Press, 1975, s. 219-233.
- (1930), The Psychotherapyof the Psychoses. In: *Love, Guilt and Reparation and Other Works 1921-1945*, New York: The Free Press, 1975, s. 233-236 .
- (1931), The Contribution to the Theory of Intellectual Inhibition. In: *Love, Guilt and Reparation and Other Works 1921-1945*, New York: The Free Press, 1975, s. 236-248.
- (1946), Notes on Some Schizoid Mechanisms. In: *Envy and Gratitude and Other Works 1946-1963*, New York: The Free Press, 1975, s. 1-25.
- (1957), Envy and Gratitude. In: *Envy and Gratitude and Other Works 1946-1963*, New York: Free Press, 1975, s. 176-236.
- (1958), On the Development of Mental Functioning. In: *Envy and Gratitude and Other Works 1946-1963*, New York: Free Press, 1975, s. 236-247.
- Lacan, J. (1955-1956), *The Seminar of Jacques Lacan: The Psychoses*. New York; W.W. Norton & Company.

- (1970), *Ecrits*. New York: W.W. Norton & Company.
- Laplanche, J. & Pontalis, J.B. (1973), *The Language of Psychoanalysis*. London: Karnac
- Leichtman, M. (1996), *The Rorschach*. New Jersey: The Analytic Press.
- Lerner, P.M. (1998), *Psychoanalytic Perspectives on the Rorschach*. London: The Analytic Press.
- Meltzer, D. (1967), *The Psychoanalytical Process*. Perthshire-Scotland: Clunie Press.
- Quinodoz, J.M. (2004), *Reading Freud*. New York-London: Brunner-Routledge.
- Schachtel, E. G. (1966), *Experiential Foundations of Rorschach's Test*. London: The Analytic Press.
- Schafer, R. (1954), *Psychoanalytic Interpretation in Rorschach Testing*. New York: Other Press.
- Searles, H.F. (1965), *Collected Papers on Schizophrenia and Related Subjects*. Madison-Connecticut: International Universities Press, Inc.
- Segal, H. (1973), *Introduction to the Work of Melanie Klein*. London: Karnac.
- (1981), *The Work of Hanna Segal: A Kleinian Approach to Clinical Practice*. New Jersey: Jason Aronson.
- Symington, J & N. (1996), *The Clinical Thinking of Wilfred Bion*. New York-London: Brunner-Routledge
- Willock, B. (1992), Projection, Transitional Phenomena, and the Rorschach. *J. Pers. Assess.* 59: s. 99-116.
- Winnicott, D. W. (1954), Play in the Analytic Situation. In: *Psychoanalytic Explorations*, Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1992, s. 28-30.
- (1951), Transitional Objects and the Transitional Phenomena. In: *Through Paediatrics to Psychoanalysis*. New York: Brunner-Routledge, 1992, s. 229- 243.
- (1958), The Capacity to be Alone. In: *The Maturational Processes and the Facilitating Environment*. London: Karnac, 1990, s. 29-37
- (Undated), Notes on Play. In: *Psychoanalytic Explorations*, Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1992, s. 59-64.
- Ziyalar, A. (1968), Afazide ve Şizofrenide Konuşma ve Düşünme Bozukluğunun Hanfman-Kasanin Test Metodu ile Tetkiki. Doçentlik Tezi.